

การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์

นางสาว อภิวรรณ เนื่องผลมาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2544
ISBN 974-17-0162-4
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TELEVISION MEDIATED SPORT CONTENT

Miss Apiwan Nuangpolmak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Mass Communication

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0162-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์
โดย นางสาวอภิวรรณ เนื่องผลมาก
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญเรื่อน กิติวัฒน์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญเรื่อน กิติวัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภาร วงศ์บ้านดู่)

อภิวรรณ เนื่องผลมาก : การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์. (TELEVISION MEDIATED SPORT CONTENT) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ขวัญเรือน กิติวัฒน์, 144 หน้า. ISBN 974-17-0162-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจวิธีการวางกรอบรูปแบบรายการ และการประกอบสร้างเนื้อหาการกีฬาที่นำเสนอผ่านทางโทรทัศน์ รวมถึงวิเคราะห์ลักษณะการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในการสร้างอารมณ์แก่ผู้ชม โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา 5 ประเภท ได้แก่ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กอล์ฟ มอเตอร์สปอร์ต และมวย ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 11 ไอทีวี ในช่วงเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม 2543 รวมทั้งหมด 34 รายการ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีการจัดวางกรอบรูปแบบ และประกอบสร้างเนื้อหารายการที่น่าสนใจ ด้วยการผสมผสานคุณลักษณะตามธรรมชาติของเหตุการณ์การแข่งขันกีฬา ได้แก่ การต่อสู้ซึ่งช่วยกันด้วยพลังกำลัง หรือความเร็ว การชิงไหวชิงพริบ การพลิกผันไม่แน่นอนของเกม สีสภาพความสามารถของนักกีฬา ที่มีความสนุกสนานตื่นเต้นอยู่แล้วเข้าด้วยกัน และองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ผู้ดำเนินรายการ ซึ่งให้สาระความรู้ด้านการกีฬา และกระตุ้นเร้าให้เกิดอารมณ์แก่ผู้ชม

การใช้รหัสเทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬา ขึ้นอยู่กับกฎกติกาของแต่ละชนิดกีฬา โดยสื่อโทรทัศน์ได้พยายามถ่ายทอดภาพและเสียง ที่เป็นสาระสำคัญในกีฬาต่าง ๆ ออกมาให้กระจ่างชัดเจน สร้างความเข้าใจให้แก่เนื้อหาที่นำเสนอ และในขณะเดียวกันก็ปรุงแต่งให้เกิดความสนุกสนานในการรับชมที่เหนือกว่าการไปชมด้วยตนเองที่สนาม ด้วยการใช้เทคนิคด้านภาพ ได้แก่ มุมกล้อง ภาพช้า ภาพซ้ำ ซึ่งผู้ชมในสนามไม่มีโอกาสได้เห็น และใช้เทคนิคด้านการบรรยายในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ กับน้ำเสียงที่กระตุ้นเร้าอารมณ์ ก่อให้เกิดประสบการณ์พิเศษในการรับชมกีฬาทางโทรทัศน์ที่ผู้ชมในสนามไม่มีโอกาสได้สัมผัส

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4185166828: MAJOR: MASS COMMUNICATION

KEY WORD: SPORT/TELEVISION PROGRAM/CONTENT ANALYSIS

APIWAN NUANGPOLMAK: TELEVISION MEDIATED SPORT CONTENT.

THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. KWANRUEN KITIWAT, 144 pp.

ISBN 974-17-0162-3.

The study aims to comprehend the method of framing and assembling television mediated sport content. It also aims to analyze the use of media techniques in creating audiences' pleasure. Thirty-four programs of channel 3 5 7 9 11 and ITV broadcasted in April and May 2000 which contained the content of football, basketball, golf, motorsport, and boxing were selected for textual analysis.

The results from the study reveal that sport programs have combined the natural characteristics that are all exciting within sport itself such as competitiveness, uncertainty, speed, and athlete style to create appealing contents. Also, presenters have important roles in conveying entertainment values and useful knowledge through such contents.

The use of television codes in sport program correlates with the regulation of each sport. Television tries to transmit image and sound that are main attributes of each sport correctly and clearly in order to bring understanding to its content. At the same time, it creates the special experience that is far more pleasurable than watching actuality. By the use of camera shot, angle, replay and slow motion, audiences are able to see what no one at the stadium can see and by the use of commentary style and dramatic tone, the audiences are able to experience what only mediated sport can provide.

Department Mass Communication

Field of study Mass Communication

Academic year 2001

Student's signature -----

Advisor's signature -----

Co-advisor's signature -----

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ชวัลวี เรือน กิติวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และ ผศ. โอบาร วงศ์บ้านดู่ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากคุณธวัช จุลไพบูลย์ คุณสุณิสา จุลไพบูลย์ คุณธีรภัทร พึ่งเดช คุณอัมพาวรรณ อินใจเอื้อ และคุณโกศล เครือพิมล จากบริษัทโกลบอล ครีเอชั่น ที่ช่วยลงรูปภาพในคอมพิวเตอร์สำหรับการนำเสนอวิทยานิพนธ์ และบันทึกรูปภาพทั้งหลายนี้ลงในวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณกรกมล เจริญอนุสรณ์ ที่ช่วยย่อขนาดแฟ้มข้อมูลวิทยานิพนธ์ให้จัดเก็บได้สะดวกยิ่งขึ้น และคุณอรียาพร สุรนาทยุทธ์ ที่กรุณาให้ยืมคอมพิวเตอร์กระเป๋าคิว ด้วยความช่วยเหลือของทั้งสองท่านนี้ทำให้ผู้วิจัยปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ คณะนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะคุณวิชชา ลันทนาประสิทธิ์ ที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจ ให้ข้อคิดเห็น และคำชี้แนะ ขอขอบคุณเพื่อนๆ คณะอักษรศาสตร์ คุณเบญจพร เนียรนาทสกุล ที่ช่วยพิมพ์งานและให้ยืมพรินเตอร์ คุณเบญจวรรณ ไพศาลสินสกุล ที่ช่วยดูแลเรื่องอาหารการกิน รวมถึงเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่คอยสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่สถาบันกวดวิชาเรก้า ที่ห่วงใย คอยถามไถ่ข่าวคราว และลูกศิษย์ที่น่ารักทั้งหลายที่คอยเอาใจช่วยผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ท่านสร้างขวัญและกำลังใจ ห่วงใย และเอาใจใส่ดูแลผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมาด้วยความรักอย่างหาที่สุดมิได้ ทำให้ผู้วิจัยอดทนต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีในที่สุด

อภิวรรณ เนื่องผลมาก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
	1
ที่มา และความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดด้านกฎ กติกา รูปแบบการเล่นกีฬาต่างๆ.....	9
แนวคิดเรื่องการประกอบสร้าง และการจัดวางกรอบรูปแบบเนื้อหารายการ กีฬาทางโทรทัศน์.....	15
แนวคิดเรื่องการเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	31
แหล่งข้อมูล	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
การนำเสนอข้อมูล.....	33
4 การประกอบการสร้างเนื้อหาและจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬา ทางโทรทัศน์.....	35
รายการกีฬาฟุตบอลทางโทรทัศน์.....	35
รายการกีฬาบาสเกตบอลทางโทรทัศน์.....	51
รายการกีฬากอล์ฟทางโทรทัศน์.....	54
รายการกีฬามอเตอร์สปอร์ตทางโทรทัศน์.....	59
รายการกีฬามวยทางโทรทัศน์.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	ช หน้า
5	
การใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬา.....	74
รายการกีฬาฟุตบอลทางโทรทัศน์.....	74
รายการกีฬาบาสเก็ตบอลทางโทรทัศน์.....	97
รายการกีฬากอล์ฟทางโทรทัศน์.....	108
รายการกีฬามอเตอร์สปอร์ตทางโทรทัศน์.....	118
รายการกีฬามวยทางโทรทัศน์.....	125
6	
บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	138
สรุปผลการวิจัย	138
ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย.....	142
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	142
ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต.....	142
รายการอ้างอิง.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	144

สารบัญตาราง

ณ

ตารางที่		หน้า
1.1	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 3.....	4
1.2	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 5.....	4
1.3	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 7.....	4
1.4	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 9.....	5
1.5	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 11.....	5
1.6	ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีไอทีวี.....	6
4.1	ตารางสรุปแบบแผนการจัดวางกรอบรูปแบบและการประกอบสร้างเนื้อหาใน รายการกีฬาทางโทรทัศน์.....	70
5.1	ตารางสรุปแบบแผนการเข้ารหัสเทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่าน สื่อโทรทัศน์.....	135

สารบัญภาพ

ญ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนภาพแสดงแนวทางการฝึกฝนงานด้านการผลิต และรูปแบบรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม.....	16
2.2	แผนภาพแสดงรหัสของสื่อโทรทัศน์.....	22
5.1	การจับภาพกว้างของสนามแข่งขันทั้งหมดจากระยะไกล.....	76
5.2	การจับภาพระยะปานกลางเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น.....	76
5.3	การจับภาพระยะใกล้ที่นักกีฬาซึ่งแสดงทักษะการเล่น.....	76
5.4	การจับภาพความดีใจของนักกีฬาเมื่อยิงประตูเข้า.....	77
5.5	การใช้ภาพจากมุมมองหลังประตูย้อนฉายเป็นภาพซ้ำ.....	77
5.6	การใช้ภาพกราฟฟิคคั่นก่อนย้อนภาพเหตุการณ์.....	80
5.7	การใช้ตัวอักษรขึ้นรายชื่อนักกีฬาก่อนการแข่งขัน.....	81
5.8	การขึ้นชื่อนักกีฬาเมื่อมีการจับภาพไปที่บุคคลนั้น.....	81
5.9	การขึ้นผลคะแนนและเวลาการแข่งขัน.....	81
5.10	การใช้สัญลักษณ์เครื่องแต่งกายนักกีฬาเพื่อช่วยอธิบาย.....	82
5.11	การใช้เทคนิคซ้อนภาพในขณะโฆษณา.....	84
5.12	การใช้ภาพกราฟฟิคเป็นฉากหลังในรายการนิตยสาร.....	93
5.13	การใช้ภาพกราฟฟิคเป็นฉากหลังในรายการนิตยสาร.....	93
5.14	การจับภาพกว้างจากมุมสูงเพื่อให้เห็นบรรยากาศทั้งสนาม.....	97
5.15	การจับภาพลักษณะ bird-eye view ในขณะมีการกระโดดแย่งลูก.....	98
5.16	การจับภาพระยะใกล้เมื่อฝ่ายรุกเลี้ยงลูกขึ้นมาทำคะแนน.....	98
5.17	การจับภาพระยะใกล้ตามการเคลื่อนไหวของนักกีฬา.....	99
5.18	การจับภาพเป็นมุมเงยให้เห็นการชู้ตลูกโทษ.....	100
5.19	การใช้ภาพกราฟฟิคคั่นก่อนฉายภาพซ้ำ.....	101
5.20	การซ้อนภาพนาฬิกาจับเวลาการบุก.....	102
5.21	การใช้ภาพจากกล้องเหนือแป้นเพื่อฉายภาพซ้ำการทำคะแนน.....	103
5.22	การจับภาพจากด้านข้างเพื่อให้เห็นวงสวิงของนักกอล์ฟ.....	109
5.23	การจับภาพจากด้านข้างเพื่อให้เห็นวงสวิงของนักกอล์ฟ.....	109
5.24	การจับภาพระยะใกล้ที่ไม้พัตและลูกกอล์ฟ.....	109
5.25	การจับภาพทิวทัศน์ธรรมชาติของสนามแข่งขัน.....	110
5.26	การจับภาพจากเฮลิคอปเตอร์เพื่อให้เห็นพื้นที่การตีในแต่ละหลุม.....	110
5.27	การขึ้นข้อมูลผลคะแนนรวมของนักกีฬาแต่ละคน.....	111
5.28	การขึ้นข้อมูลที่เป็นปัจจัยแวดล้อมทางธรรมชาติของการแข่งขัน.....	111

สารบัญภาพ (ต่อ)

ฉ

ภาพที่		หน้า
5.29	การจับภาพระยะใกล้ของลูกกอล์ฟวิ่งเข้าหาหลุม.....	112
5.30	การจับภาพระยะใกล้ที่ใบหน้าของนักกีฬาขณะมองลูกที่ตีไป.....	112
5.31	การใช้ภาพกราฟฟิกช่วยอธิบายในรายการสารคดี.....	115
5.32	การจับภาพกว้างเมื่อเริ่มออกตัวที่จุดสตาร์ท.....	119
5.33	การจับภาพที่นักกีฬากลุ่มผู้นำการแข่งขัน.....	119
5.34	การจับภาพขณะเข้าโค้ง.....	119
5.35	การแสดงข้อมูลลำดับผู้นำด้วยการขึ้นหมายเลขรถ.....	120
5.36	การจับภาพจากด้านข้างให้ความรู้สึกรวดเร็วยานไปด้วยความเร็ว.....	121
5.37	การจับภาพมุมต่ำให้เห็นล้อวิ่งผ่านหน้ากล้องไป.....	121
5.38	การจับภาพความดีใจขณะเข้าเส้นชัย.....	121
5.39	การจับภาพกว้างในขณะที่นักมวยดูเชิงกันอยู่.....	126
5.40	การจับภาพระยะใกล้เมื่อนักกีฬาเข้าปะทะกัน.....	127
5.41	การจับภาพมุมเงยจากข้างล่างเวทีให้เห็นการออกหมัด.....	127
5.42	การจับภาพการมอบของรางวัลแก่นักมวยก่อนการแข่งขัน.....	128
5.43	การจับภาพเข็มขัดแชมป์โลกที่เป็นรางวัลของผู้ชนะ.....	129
5.44	การใช้ภาพกราฟฟิกโฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้า.....	129

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การแข่งขันกีฬาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับประวัติศาสตร์มนุษยชาติมาช้านาน อาจย้อนไปได้ถึงสมัยกรีกโรมันโบราณที่เป็นจุดเริ่มของมหกรรมกีฬาโอลิมปิกอันยิ่งใหญ่ในปัจจุบัน องค์ประกอบสำคัญของการแข่งขันกีฬา มิได้มีเพียงแค่นักกีฬาคู่แข่งที่มุ่งมั่นจะเอาชนะกันตามกฎกติกาการเล่นที่วางไว้เท่านั้น หากยังต้องมีคนดู (Spectator) ที่จะเป็นผู้สร้างสีสันให้กับการแข่งขันกีฬาอีกประการหนึ่งด้วย

ทั้งนี้เป็นการชมนักกีฬามีเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากการชมการแสดงประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ คนดูกีฬาจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมากในการแข่งขันกีฬาครั้งหนึ่ง ๆ เริ่มจากการเลือก “ข้าง” ผู้แข่งขัน จากนั้นก็มีการกระตุ้น ให้กำลังใจข้างของตน ที่เรียกว่า “เชียร์” ซึ่งการเชียร์นี้เองที่เป็นความสนุกสนานอีกประการหนึ่งในการชมนักกีฬา เพราะการเชียร์กีฬามักจะทำในลักษณะของหมู่คณะ เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ที่มีร่วมกันในขณะชมนักกีฬา อาจกล่าวได้ว่า เอกลักษณ์ของคนดูกีฬาคือความเป็นกลุ่มเป็นก้อน เป็นหมู่คณะ ต่างจากลักษณะของผู้ชมการแสดงอื่น ๆ ที่เป็นการรับชมความบันเทิงแบบปัจเจก

กองเชียร์เป็นส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้างกำลังใจและความฮึกเหิมให้แก่ นักกีฬา ดังที่มีคำกล่าว “ความได้เปรียบของเจ้าบ้าน” (Home Field Advantage) ซึ่งหมายถึงการแข่งขันกีฬาที่จัดขึ้นในภูมิภานาของผู้แข่งขันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เอื้อต่อการเข้ามาร่วมชมร่วมเชียร์ของกองเชียร์ฝ่ายเจ้าบ้าน ดังนั้นในกีฬาบางชนิดจึงจัดการแข่งขันแบบ “เหย้า” และ “เยือน” ซึ่งเป็นการผลัดกันเป็นเจ้าบ้าน เพื่อลดความได้เปรียบเสียเปรียบในจุดนี้

จากในอดีตที่คนดูกีฬาจะต้องเดินทางไปยังสนามแข่งขันด้วยตัวเอง เพื่อชมและเชียร์นักกีฬาของตน ซึ่งเกิดข้อจำกัดมากมาย ทั้งเรื่องเวลา ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย ฯลฯ เมื่อพัฒนาการด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีของการสื่อสารมวลชนที่เข้ามาช่วยจัดปัญหาเวลาและระยะเวลา (Time & Space) ผู้ชมกีฬาจะนั่งอยู่ที่บ้าน รับชมการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาได้อย่างมีรรถรสไม่แพ้กับการไปชมที่สนาม เพราะข้อดีของโทรทัศน์ที่ให้ทั้งภาพและเสียงได้พร้อมกัน นอกจากนั้นเทคนิคในด้านกรนำเสนอภาพของโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นภาพระยะใกล้ (close up) ภาพช้า (slow motion) ภาพซ้ำ (replay) ฯลฯ ยังเป็นส่วนเสริมให้เกิดความชื่นชอบในการชมนักกีฬามากขึ้นไปอีก เพราะบางครั้งภาพการแข่งขันเหล่านี้ แม้แต่คนดูที่นั่งอยู่ใน

สนามก็ไม่สามารถกวาดสายตาเห็นได้ทั่วถึง หรือชัดเจนเท่ากับภาพที่เห็นจากมุมกล้องทางโทรทัศน์

เมื่อนำ “กีฬา” มาบรรจุไว้ในโทรทัศน์โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ของผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ก็กลายเป็นรูปแบบเฉพาะที่เรียกว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์ (Sport Programs) ซึ่งจัดเป็นประเภทหนึ่งของรายการโทรทัศน์ เทียบเท่ากับรายการอื่น ๆ เช่น รายการข่าว รายการละคร รายการเกมโชว์ ฯลฯ

สำหรับในประเทศไทย รายการกีฬาทางโทรทัศน์เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2498 ซึ่งมีการนำบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอล เอฟ เอ คัพ จากประเทศอังกฤษ มาออกอากาศในรายการฟุตบอลดารา (Star Soccer) ทุกวันเสาร์ เวลา 14.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม (ศรสวรรค์ ภูวิจิตร, 2540) ส่วนการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาเริ่มมีขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2500 โดยเป็นการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีลุมพินี ออกอากาศเป็นประจำทุกวันเสาร์เช่นกัน ตั้งแต่เวลา 18.30 น. จนกระทั่งจบคู่เอก (สินีทธิ์ สิทธิรักษ์, 2535)

ด้วยพื้นฐานของการกีฬาที่มีความเป็นสากลในด้านของกติกาการแข่งขันที่สามารถเข้าใจร่วมกันได้ ประกอบกับเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารคมนาคมที่พัฒนารุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ก่อเกิดเป็นการถ่ายทอดสดกีฬาผ่านดาวเทียมให้คนทั่วโลกได้รับชมพร้อมกัน ซึ่งประเทศไทยก็ซื้อลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดมหกรรมกีฬาสำคัญ ๆ มาออกอากาศ เริ่มจากการถ่ายทอดสดมหกรรมกีฬาที่มีนักกีฬาไทยเข้าร่วมแข่งขัน อาทิ กีฬาซีเกมส์ เอเชียนเกมส์ จากนั้นเมื่อความสนใจกีฬาของประชาชนมีแนวโน้มไปสู่ระดับสากลมากขึ้น โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยก็จัดถ่ายทอดสดมหกรรมกีฬานานาชาติต่าง ๆ เช่น กีฬาโอลิมปิก ฟุตบอลโลก ฟุตบอลชิงแชมป์แห่งชาติยุโรป ฯลฯ

ปรากฏการณ์ที่แสดงถึงความนิยมชมชอบในรายการกีฬาของผู้รับสารชาวไทยนั้นมิให้เห็นกันอยู่เป็นระยะ ไม่ว่าจะเป็นการอดหลับอดนอนเพื่อดูการถ่ายทอดสดกีฬานัดสำคัญๆ จากต่างประเทศ หรือเหตุการณ์อันน่าทึ่งเมื่อการจราจรในกรุงเทพมหานครโล่งสะดวกทุกครั้งที่มีการถ่ายทอดการแข่งขันชกมวยของแชมป์โลกชาวไทย ตลอดจนการที่สถานเริงรมย์หลายแห่งลงทุนติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์ไว้เพื่อบริการลูกค้าในช่วงที่มีมหกรรมกีฬาสำคัญด้วย

ภาวะการแข่งขันแย่งชิงลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดกีฬาที่ได้รับความนิยม ก็เป็นเครื่องบ่งชี้ได้ดีอีกประการหนึ่ง สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ในระบบบอกรับสมาชิกยอมทุ่มทุนมหาศาลเพื่อเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์การถ่ายทอดแต่เพียงผู้เดียว และบ่อยครั้งจะใช้ข้อได้เปรียบนี้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อแย่งชิงกลุ่มผู้ชม

“ยูบีซีเท่านั้นที่ถ่ายทอดสดกีฬาทุกประเภทที่คุณชื่นชอบ ให้คุณได้ลุ้นและเชียร์อย่างระทึกใจตลอดปี ทั้งฟุตบอลพรีเมียร์ลีก บุนเดสลีกา ยูฟ่าแชมเปียนลีกและฟุตบอลโลก เทนนิสสุดยอดรายการแกรนด์สแลม และ ATP Tour กอล์ฟแกรนด์สแลม รวมถึงยูโรเปียนทัวร์ และพีจีเอทัวร์ บาสเก็ตบอล NBA และอีกมากมาย สดตลอดปีกว่า 400 แมตช์ ที่ยูบีซีเท่านั้น ที่ทำให้คุณจะได้ขนาดนี้ รีบสมัครยูบีซีวันนี้ เพื่อลุ้นบอลอังกฤษมากกว่าใคร”

ความคลั่งไคล้ในการดูกีฬาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กีฬาฟุตบอลต่างประเทศ ของผู้รับสารดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่เห็นเด่นชัดที่สุด เพราะในปัจจุบันได้มีการจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม “แฟนคลับ” ของทีมฟุตบอลต่าง ๆ เช่นเดียวกับในต่างประเทศ และเมื่อมีการแข่งขันระหว่างทีมสำคัญที่ต่างก็ได้รับความนิยมในประเทศไทย เช่น แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด กับลิเวอร์พูล ก็จะมีการจัดฉายโทรทัศน์จอใหญ่ และนัดหมายแฟนคลับของทั้งสองทีมไปร่วมชมร่วมเชียร์ด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีการลงทุนว่าจ้างทีมฟุตบอลที่ได้รับความนิยมมาเตะโชว์ในประเทศไทย ซึ่งก็ได้รับการตอบรับจากแฟน ๆ ชาวไทยเป็นอย่างดี และยังส่งผลพวงให้เกิดธุรกิจใหม่ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันตามมาอีกด้วย เช่น กิจการขายเสื้อผ้า และของที่ระลึก

หากมองย้อนไปในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ก็เห็นพัฒนาการของรายการกีฬาทางโทรทัศน์ที่เด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของรายการกีฬาในลักษณะต่าง ๆ ที่นอกเหนือไปจากการถ่ายทอดการแข่งขัน อาทิ รายการสารคดีกีฬา เกมโชว์กีฬา หรือการพัฒนารูปแบบการพากย์กีฬาให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงรูปแบบของข่าวกีฬาให้มีความสด ทันเหตุการณ์ มีความถี่ในการออกอากาศมากขึ้น จนเกือบจะเท่ากับข่าวสถานการณ์บ้านเมือง เรียกว่ายกระดับข่าวกีฬาซึ่งเดิมเคยเป็นแค่เพียงข่าวย่อย ให้กลายเป็นข่าวหลักในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการเกิดขึ้นของสถานีโทรทัศน์กีฬา (Sports Channel) ทางโทรทัศน์บอกรับสมาชิก (Cable TV) อีกมากมายหลายช่อง อาทิ Supersport Gold เน้นการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาต่างประเทศนัดสำคัญ Supersport เน้นการถ่ายทอดสดกีฬาในประเทศ หรือการแข่งขันที่มีความสำคัญรองลงมา ESPN (Entertainment and Sports Programming Network) เน้นเนื้อหาการกีฬาในระดับโลก STAR Sports เน้นเนื้อหากีฬาสำหรับชาวเอเชีย โดยเป็นการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองความตื่นตัว และความสนใจด้านกีฬาที่มีมากขึ้นนั่นเอง

สำหรับโทรทัศน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย (Free TV) ซึ่งเป็นระบบที่เข้าถึงผู้ชมได้ครอบคลุมมากกว่า ก็มีสัดส่วนของรายการกีฬาเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน โดยมีรายละเอียดของรายการที่ได้บรรจุเป็นรายการประจำในผังการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 3

วัน - เวลาออกอากาศ	ชื่อรายการ	เนื้อหา	ความยาว
จ.-อา. หลังข่าวภาคดึก	ช่องฝากนักกอล์ฟ	แนะนำเทคนิคการเล่นกอล์ฟ	2 นาที
จ. 01.30-02.00 น.	กอล์ฟแมกกาซีน	เทปการแข่งขันกอล์ฟจากสนามต่าง ๆ	30 นาที
พ. 01.30-02.00 น.	มวยเด็ดช่อง 3	เทปการแข่งขันมวยไทยคู่เด่นประจำสัปดาห์	30 นาที
ส. 11.45-13.45 น.	ศึกเจ้ามวยไทย	ถ่ายทอดสดมวยไทยจากเวทีสยามอ้อมน้อย	2 ชั่วโมง

ตารางที่ 1.2 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 5

วัน - เวลาออกอากาศ	รายการ	เนื้อหา	ความยาว
อ. 12.30-13.00 น.	กีฬาลีลาศ	แนะนำเทคนิคการลีลาศจังหวะต่าง ๆ	30 นาที
พ. 11.30-12.00 น.	ซูเปอร์สปอร์ต	เทปการแข่งขันรถและจักรยานยนต์	30 นาที
ส. 16.00-18.00 น.	ศึกลูมพินีเกริกไกร	ถ่ายทอดสดการแข่งขันมวยไทยจากเวทีลูมพินี	2 ชั่วโมง

ตารางที่ 1.3 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 7

วัน - เวลาออกอากาศ	รายการ	เนื้อหา	ความยาว
จ.-ศ. 6.20-6.45น.	7สีกีฬาโลก	เทปการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ	25 นาที
จ.-อา. หลังข่าวภาคดึก	สปอร์ตทิปส์	แนะนำเทคนิคการเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ	2 นาที
จ. 23.15-00.15 น.	กอล์ฟวาไรตี้	เทปการแข่งขันและข่าววงการกอล์ฟ	1 ชั่วโมง
อ. 23.15-00.15 น.	ซูเปอร์สปอร์ต	เทปการแข่งขันกีฬาจากต่างประเทศ	1 ชั่วโมง
พ. 00.45-01.25 น.	เอเชียสปอร์ต	เรื่องราวการกีฬาทวีปเอเชีย	40 นาที
ส. 13.30-14.30 น.	เจาะสนาม	ภาพไฮไลท์การแข่งขันฟุตบอลและกีฬาความเร็ว	1 ชั่วโมง
อา. 14.15-16.15 น.	มวยไทยช่อง 7 สี	ถ่ายทอดสดการแข่งขันมวยไทยจากเวทีในท้องถิ่น	2 ชั่วโมง
อา. 00.20-02.00 น.	มหกรรมกีฬาโลก	เทปการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ	1 ชั่วโมง 40 นาที

ตารางที่ 1.4 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางช่อง 9

วัน - เวลาออกอากาศ	รายการ	เนื้อหา	ความยาว
จ.-อา. หลังข่าวสี่ทุ่ม	อะเมซซิ่งมวยไทย	แนะนำแม่ไม้มวยไทยท่าต่าง ๆ	1 นาที
จ. 16.30-17.00 น.	มันเดย์สปอร์ต	ภาพไฮไลท์การแข่งขันกีฬาชนิดต่างๆ	30 นาที
อ. 16.30-17.00 น.	มอเตอร์วิค	เทปการแข่งขันรถและจักรยานยนต์	30 นาที
อ. 22.15-22.45 น.	สปอร์ต ฟอร์ ฟิน	แนะนำสนามกอล์ฟและเกร็ดน่ารู้เรื่องกอล์ฟ	30 นาที
อ. 22.46-23.15 น.	เวิร์ลกรังด์ปรีซ์	เทปการแข่งขันรถและจักรยานยนต์	30 นาที
พ. 16.30-17.00 น.	รถ 2000	ภาพไฮไลท์การแข่งขันรถและตอบปัญหาด้านเครื่องยนต์	30 นาที
พ. 22.15-23.15 น.	สี่ทุ่มสปอร์ต	เทปไฮไลท์การแข่งขันฟุตบอลอังกฤษ	1 ชั่วโมง
พฤ. 22.15-22.45 น.	สปอร์ตไฟกัส	ข่าวสารกีฬาในประเทศและไฮไลท์การแข่งขันฟุตบอล	30 นาที
พฤ. 22.46-23.15 น.	วงจรกีฬา	เทปการแข่งขันรถและจักรยานยนต์	30 นาที
ศ. 22.15-23.15 น.	เวิร์ลชอคเกอร์ แอนด์สปอร์ต	ภาพไฮไลท์การแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศและข่าวสารกีฬาอื่น ๆ	1 ชั่วโมง
อา. 11.30-13.30 น.	ศึกอัศวินดำ	ถ่ายทอดสดการแข่งขันมวยไทยจากอิมพีเรียล ลาดพร้าว	2 ชั่วโมง

ตารางที่ 1.5 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีช่อง 11

วัน - เวลาออกอากาศ	รายการ	เนื้อหา	ความยาว
อา. 22.00-00.00 น.	ศึกสำโรง 11	ถ่ายทอดสดการแข่งขันมวยไทยจากเวทีสำโรง	2 ชั่วโมง

ตารางที่ 1.6 ตารางแสดงรายการกีฬาที่ออกอากาศประจำทางสถานีไอทีวี

วัน - เวลาออกอากาศ	รายการ	เนื้อหา	ความยาว
จ.-อา. ช่วงเช้ากีฬา	ไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก	แนะนำเทคนิคการเล่นกอล์ฟ	2 นาที
จ. 23.10-00.00 น.	ออโต้วีคลี่	เทปการแข่งขันรถยนต์และตอบ ปัญหาด้านเครื่องยนต์	50 นาที
อ. 23.10-23.35 น.	กอล์ฟ คลาสสิก	ข่าวสารการแข่งขันกอล์ฟ แนะนำ สนามและกฎกติกาการเล่น	25 นาที
พ. 22.35-24.00 น.	ศึกวันทรงชัย	ถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวย ไทยจากเวทีราชดำเนิน	1 ชั่วโมง 25 นาที
ส. 10.30-11.00 น.	กีฬาทำโลก	เทปการแข่งขันกีฬานิตต่าง ๆ	30 นาที
ส. 13.30-14.00 น.	อินไซด์ชอคเกอร์ลีก	สรุปและวิเคราะห์การแข่งขัน ฟุตบอลยุโรป	30 นาที

จะเห็นได้ว่าทุกสถานีให้ความสำคัญกับรายการกีฬา โดยบรรจุไว้เป็นรายการประจำของทางสถานีในวันและเวลาต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ยังไม่รวมข่าวกีฬาที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของข่าวประจำวันของทุกสถานี และการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ที่เล่นกันเป็นฤดูกาล อาทิ การถ่ายทอดสดการแข่งขันอเมริกันฟุตบอล จากประเทศสหรัฐอเมริกา ของไทยทีวีสีช่อง 3 การถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกจากประเทศอังกฤษ และบุนเดสลีก้าจากประเทศเยอรมนี ทางช่อง 9 และการถ่ายทอดสดการแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ ทางสถานีไอทีวี เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเนื้อหาด้านประเภทกีฬาที่นำเสนอในรายการกีฬาทางโทรทัศน์แล้ว จะพบว่า มีน้ำหนักไม่เท่ากัน กีฬาที่มีปริมาณและความถี่ในการนำเสนอมากที่สุดคือ มวยและฟุตบอล รองลงมาจะเป็นกอล์ฟ มอเตอร์สปอร์ต และบาสเก็ตบอล ทั้งนี้เนื่องมาจากความแพร่หลายของกีฬาเหล่านี้ในประเทศไทย ซึ่งอาจมีปัจจัยมาจากการที่มีนักกีฬาที่สร้างชื่อเสียงให้ประเทศ จากกีฬาดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึงมีกติกาและระบบการแข่งขันที่เป็นสากล ทำให้ได้รับความนิยมทั้งการเล่นและการชม

เราสามารถแบ่งประเภทของกีฬาออกได้เป็นหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เล่น วิธีการเล่น และกฎกติกา อาทิ

- กีฬาประเภทเดี่ยว (Individual Sport) คือกีฬาที่เล่นคนเดียว กีฬาที่แสดงความสามารถได้เฉพาะรายบุคคลคนเดียว เช่น กรีฑา กอล์ฟ ยกน้ำหนัก วูตวูต
- กีฬาประเภทคนต่อคน (Dual Sport) คือกีฬาที่มีการต่อสู้ปะทะระหว่างคนสองคน เช่น มวยไทย มวยสากล มวยปล้ำ ฟันดาบ
- กีฬาประเภทคู่ (Double) คือกีฬาที่มีผู้เล่นสองคนในทีมเดียวกัน จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ในการเล่นด้วยกัน เช่น เทนนิสประเภทคู่ แบดมินตันประเภทคู่
- กีฬาประเภททีม (Team Sport) คือกีฬาที่จัดผู้เล่นเป็นชุดตั้งแต่สามคนขึ้นไป ยึดถือความสัมพันธ์ในการเล่นประสานงานของทีมเป็นหลัก (team work) เช่น วอลเลย์บอล ฟุตบอล บาสเก็ตบอล (จรินทร์ ธาณรัตน์, 2527)

นอกจากนั้นยังอาจใช้เกณฑ์ในด้านวิธีการทำคะแนน และอุปกรณ์การแข่งขันมาแบ่งประเภทกีฬาย่อย ๆ ลงไปได้อีก อาทิ กีฬาประเภทแข่งขันความเร็ว (Racing Sport) เช่น รถแข่ง จักรยาน เรือพาย สกีสกี แข่งม้า เป็นต้น กีฬาประเภทเป้าหมาย (Target Sport) หมายถึงกีฬาที่ผู้เล่นต้องทำคะแนนด้วยการโยน ตี ยิง ปา ให้ถูกเป้าหมายที่อยู่ห่างออกไป เช่น ยิงปืน ยิงธนู โบว์ลิ่ง กอล์ฟ กีฬาประเภทที่ใช้อุปกรณ์ไม้และลูก (Stick & Ball) เช่น สนุกเกอร์ บิลเลียด

เนื่องจากกีฬามีหลายประเภท และคุณลักษณะเด่น (Characteristics) ของกีฬาแต่ละประเภท ก็จะแตกต่างกันไปตามรูปแบบเฉพาะที่กำหนดไว้โดยกฎกติกา ซึ่งคุณลักษณะเด่นนั้นเองก็คือสิ่งที่ผู้ชมกีฬาต้องการเสพย์มากที่สุด อาทิ ในการชมกีฬาแข่งขันความเร็ว ผู้ชมย่อมมุ่งหวังความตื่นเต้นเร้าใจ ที่จะได้รับจากการชมการขับเคี่ยวของรถยนต์ หรือจักรยานยนต์ที่มีความเร็วสูง ในขณะที่เมื่อชมกีฬาฟุตบอล ก็จะมุ่งหวังความสนุกสนานตื่นเต้น จากการชมการประสานงานของทีม การใช้ทักษะในการแย่งชิงลูกบอล หรือทำประตูคู่แข่ง เป็นต้น ดังนั้น ผู้ผลิตรายการกีฬาทางโทรทัศน์จึงควรต้องมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกติกา วิธีการเล่นของกีฬาชนิดนั้น ๆ เพื่อที่จะได้ประกอบสร้างเนื้อหาการกีฬาให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้

อาจกล่าวได้ว่า ในการนำเสนอรายการกีฬาทางโทรทัศน์ ผู้ผลิตไม่เพียงจำเป็นต้องมีทักษะในการผลิตรายการโทรทัศน์เท่านั้น หากแต่ต้องมีความรู้ด้านการศึกษาเป็นพื้นฐานประกอบด้วย เพื่อสร้างสรรค์รายการให้อยู่ในความนิยมของผู้ชม ดังนั้น จึงเกิดเป็นประเด็นคำถามที่ควรแก่การศึกษาว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีวิธีการประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางกรอบรูปแบบรายการ รวมถึงมีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เพื่อสนองตอบความต้องการ ดึงดูดความสนใจ และสร้างอรรถรสในการรับชมอย่างไรบ้าง

ปัญหานำการวิจัย

1. วิธีการวางกรอบรูปแบบ และการประกอบสร้างเนื้อหารายการกีฬาประเภทต่าง ๆ ที่นำเสนอทางโทรทัศน์มีลักษณะอย่างไร
2. การเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์เพื่อสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชมกีฬามีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจวิธีการกำหนดกรอบรูปแบบ และการประกอบสร้างเนื้อหาการกีฬาที่นำเสนอผ่านทางโทรทัศน์
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์ในการสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชมรายการกีฬา

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษารายการกีฬาทางโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 11 ITV ในระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2543
2. ศึกษาเนื้อหากีฬาประเภททีม ได้แก่ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กีฬาประเภทเดี่ยว ได้แก่ กอล์ฟ มอเตอร์สปอร์ต กีฬาประเภทคนต่อคน ได้แก่ มวย

นิยามศัพท์

การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์ หมายถึง การนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ด้านการกีฬาทางรายการโทรทัศน์

การวางกรอบรูปแบบและการประกอบสร้าง หมายถึง การผสมผสานเนื้อหาทั้งด้านภาพและเสียงเพื่อนำเสนอในรายการ

เทคนิคการนำเสนอ หมายถึง การใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ได้แก่ มุมกล้อง การตัดต่อ แสง เสียง เพื่อนำเสนอเนื้อหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบเนื้อหารายการกีฬา และเทคนิคทางโทรทัศน์ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชม
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบรายการสารบันเทิงด้านอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์” ได้อาศัยหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดด้านกฎ กติกา รูปแบบการเล่นของกีฬาต่าง ๆ
 - 1.1 กีฬาฟุตบอล
 - 1.2 กีฬาบาสเก็ตบอล
 - 1.3 กีฬากอล์ฟ
 - 1.4 กีฬามอเตอร์สปอร์ต
 - 1.5 กีฬามวย
2. แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างและการจัดวางรูปแบบเนื้อหารายการกีฬาทางโทรทัศน์
 - 2.1 กรอบอ้างอิงในการผลิต (Frame of Reference)
 - 2.2 เทคนิคของผู้ดำเนินรายการ (Presenter and Mode of Address)
3. แนวคิดเรื่องการเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์

1. แนวคิดด้านกฎ กติกา รูปแบบการเล่นกีฬาต่าง ๆ

การกีฬาถือเป็นการเล่นอย่างหนึ่ง ที่มีนักแสดงซึ่งในที่นี้หมายถึงนักกีฬา เล่นไปตาม บทหรือโครงร่างที่ได้มีการกำหนดมาก่อนหน้า ซึ่งก็หมายถึงกฎกติกาของกีฬานั้น ๆ โดยเมื่อนำ เนื้อหาการกีฬามาถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็จำเป็นต้องอาศัยแนวทางด้านกฎกติกาที่เป็น ธรรมชาติของกีฬาแต่ละชนิด เพื่อเป็นกรอบอ้างอิงในการผลิตให้เกิดความน่าสนใจ และตอบสนอง ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้คัดเลือกเนื้อหากีฬาทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กอล์ฟ มอเตอร์สปอร์ต และมวย มาเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดด้านกฎ กติกา รูปแบบการเล่น ของกีฬาแต่ละประเภท ดังต่อไปนี้

1.1 กีฬาฟุตบอล

กีฬาฟุตบอลมีจำนวนผู้เล่นแบ่งเป็นสองฝ่าย ๆ ละ 11 คน โดยประกอบด้วยตำแหน่ง กองหน้า กองกลาง กองหลัง และผู้รักษาประตู มีผู้ตัดสินในสนามหนึ่งคน ทำหน้าที่ตัดสินเด็ดขาด และมีผู้กำกับเส้นข้างอีกสองคนคอยแจ้งว่าลูกได้ออก รวมถึงช่วยผู้ตัดสินควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามกติกา มีระยะเวลาการเล่นที่กำหนดเป็นสองครึ่ง ๆ ละ 45 นาที อาจมีการชดเชยเวลาที่เสียไปเนื่องจากการบาดเจ็บตามแต่ผู้ตัดสินเห็นสมควร

การเล่นต้องเริ่มโดยผู้เล่นคนหนึ่งเตะลูกจากจุดศูนย์กลางของสนามเข้าไปในแดนคู่ต่อสู้ จากนั้นก็เตะส่งต่อไปยังผู้เล่นคนอื่น ๆ หรือเลี้ยงบอลเข้าไปเองเพื่อทำประตูฝ่ายตรงข้าม การนับประตูจะกระทำต่อเมื่อลูกบอลทั้งลูกได้ผ่านเส้นประตูเข้าไป และเมื่อมีการทำประตูจะต้องมาเริ่มตั้งลูกเตะใหม่จากจุดศูนย์กลางสนามอีกครั้ง

ตั้งแต่ผู้ตัดสินให้สัญญาณเริ่มเล่น ลูกจะอยู่ในการเล่นโดยตลอดจนกว่าจะหมดเวลา ยกเว้นในกรณีต่อไปนี้

- 1) ลูกบอลผ่านเส้นประตูเข้าไป ถือเป็นประตู ต้องเริ่มเตะใหม่จากจุดกลางสนาม
- 2) ลูกออกนอกสนามโดยการกickingหรือลอยออกไป หากออกเส้นข้าง ฝ่ายตรงข้ามกับผู้ที่สัมผัสลูกครั้งสุดท้ายจะได้ทุ่มเข้ามา หากออกเส้นหลังโดยผู้เล่นฝ่ายรุก ฝ่ายรับจะได้ตั้งเตะออกมาจากภายในเขตประตูด้านที่ใกล้กับลูกออก แต่ถ้าฝ่ายรับสัมผัสลูกครั้งสุดท้ายก่อนออกเส้นหลัง ฝ่ายรุกจะได้ตั้งเตะจากมุมธงที่ใกล้กับจุดลูกออก
- 3) ผู้ตัดสินสั่งให้หยุดการเล่น ในกรณีที่มีการทำผิดกติกา อาทิ
 - 3.1) การล้ำหน้า คือมีผู้เล่นที่มรุกร่วงหน้าลูกเข้าไปใกล้ประตูคู่ต่อสู้ โดยมีคู่ต่อสู้เหลือเพียงประตูเท่านั้น ในการละเมิดกติกาข้อนี้ ให้ฝ่ายตรงข้ามได้เตะกินเปล่า (Indirect Freekick) จากจุดที่การละเมิดได้เกิดขึ้น
 - 3.2) มีผู้เล่นเจตนาทำผิดข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
 - เตะหรือพยายามจะเตะคู่ต่อสู้
 - ชัดชาคู่ต่อสู้ ทำหรือพยายามจะทำให้คู่ต่อสู้ล้มด้วยการใช้ขา หรือด้วยการหมอบลงข้างหน้าหรือข้างหลัง
 - กระโดดเข้าหาคู่ต่อสู้
 - โดนคู่ต่อสู้อย่างรุนแรง หรือน่าหวาดเสียว
 - โดนคู่ต่อสู้ข้างหลัง นอกจากคู่ต่อสู้นั้นเจตนาที่ตักกัน
 - ทำร้ายหรือพยายามจะทำร้ายคู่ต่อสู้
 - ฉุดหรือขวางคู่ต่อสู้ไว้ด้วยมือ ด้วยส่วนใดส่วนหนึ่งของแขน

- ผลัก ดันคู่ต่อสู้ด้วยมือ หรือด้วยส่วนใดส่วนหนึ่งของแขน
- เล่นลูกด้วยมือ คือ ถีบ ทาบ ต่อย บัด เตะลูกบอลด้วยมือหรือแขน (นอกจากผู้รักษาประตูขณะที่อยู่ในเขตโทษของตน)

ผู้หนึ่งจะถูกลงโทษโดยให้ฝ่ายคู่ต่อสู้ได้เตะโทษ ณ ที่การละเมิดได้เกิดขึ้น ถ้าฝ่ายรับเจตนาทำผิดดังกล่าวภายในเขตโทษของตน จะต้องถูกลงโทษ โดยการให้ฝ่ายรุกได้เตะโทษ ณ จุดเตะโทษ (ฟอง เกิดแก้ว, 2532)

1.2 กีฬาบาสเกตบอล

บาสเกตบอลเป็นกีฬาประจำชาติของสหรัฐอเมริกา คิดค้นขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเล่นกีฬากลางแจ้งในฤดูหนาว ซึ่งไม่สามารถทำได้สะดวก เนื่องจากภูมิประเทศมีหิมะปกคลุมไปทั่ว Dr. James A. Niasmith ได้ดัดแปลงการเล่นจากฟุตบอลที่แบ่งเป็นสองฝ่าย แต่ตัดการปะทะรุนแรงระหว่างผู้เล่นออกเสีย โดยได้วางกฎเกณฑ์คร่าว ๆ ไว้ดังนี้

- 1) ผู้เล่นที่ครอบครองลูกอยู่ นั้น จะต้องไม่เคลื่อนไหวขณะที่ตนครอบครองลูกอยู่
- 2) ประตูอยู่ขนานกับพื้น และอยู่เหนือศีรษะของผู้เล่น
- 3) ห้ามการเล่นที่รุนแรงโดยเด็ดขาด การเล่นต้องไม่มีการปะทะตัวกันเลย
- 4) ผู้เล่นอาจถือลูกบอลไว้นานเท่าใดก็ได้ ซึ่งฝ่ายตรงข้ามจะกันไม่ได้โดยไม่ถูกตัว

กีฬาบาสเกตบอลมีจำนวนผู้เล่นแบ่งเป็นสองฝ่าย ๆ ละ 10 คน แต่จะลงสนามได้ครั้งละ 5 คนจากแต่ละฝ่าย โดยประกอบไปด้วยตำแหน่ง ผู้ป้องกันหลัง (guard) 2 คน ผู้เล่นกลาง (center) 1 คน และผู้เล่นหน้า (forward) อีก 2 คน มีผู้ตัดสินสี่คน 1 คน เป็นผู้โยนลูกบอลที่วงกลมกลางเพื่อเริ่มเล่น และตัดสินว่าการโยนประตูแต่ละครั้งได้ประตูหรือไม่ มีผู้ช่วยตัดสินคอยควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามกติกา คอยส่งลูกให้แก่ผู้เล่นที่มีสิทธิ์ส่งลูกเข้ามาเล่นต่อจากนอกเขตสนาม นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกคะแนน เจ้าหน้าที่จับเวลาที่ต้องประสานงานกับผู้ตัดสินอยู่นอกสนามอีก ระยะเวลาการเล่นแบ่งเป็นครึ่ง ๆ ละ 20 นาที ให้อายุพักระหว่างครึ่ง 10 นาที และแต่ละฝ่ายมีสิทธิ์ขอเวลานอกครั้งละสองครั้ง ๆ ละ 1 นาที

ความมุ่งหมายในการเล่นบาสเกตบอล คือพยายามนำลูกไปโดยการส่ง โยน ตี กลิ้ง หรือเลี้ยงไปโยนในห่วงตาข่ายของฝ่ายตรงข้าม คะแนนที่ได้จากการยิงประตูตามธรรมดา (field goal) เท่ากับสองคะแนน และสามคะแนน คะแนนที่ได้จากประตูโทษ (free throw) ครั้งละหนึ่งคะแนน หลังจากที่ได้ประตู ให้ผู้เล่นฝ่ายเสียประตูเป็นผู้ส่งลูกบอลเข้าเล่นต่อไป จากจุดใดจุดหนึ่งนอกเส้นหลังด้านที่มีการโยนประตูได้ ภายใน 5 วินาที

แม้ว่าการเล่นบาสเก็ตบอลเป็น “กีฬาที่ให้เล่นโดยไม่ถูกต้องตัวซึ่งกันและกัน” (non-contact game) แต่ในความเป็นจริงอาจเป็นไปได้ยาก เพราะมีผู้เล่นรวมกันถึง 10 คน ที่ต้องเคลื่อนไหวไปมาด้วยความรวดเร็วภายในบริเวณอันจำกัด จึงย่อมมีการทำผิดกติกาในข้อนี้กันบ้าง โดยการถูกต้องตัวคู่ต่อสู้ของผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามเรียกว่า ฟาวล์บุคคล (Personal Foul) ถ้าการกระทำฟาวล์แก่ผู้เล่นที่ไม่อยู่ในขณะกำลังโยนประตู ผู้ช่วยผู้ตัดสินจะต้องส่งลูกบอลมอบให้ผู้เล่นฝ่ายนั้น ส่งลูกเข้าเล่นจากนอกเส้นข้างตรงจุดที่ใกล้การเกิดการกระทำฟาวล์ที่สุด ถ้ามีการกระทำฟาวล์แก่ผู้เล่นที่อยู่ในขณะโยนประตู หากลูกบอลลงให้ถือว่าได้ประตู และได้โยนลูกโทษเพิ่มหนึ่งลูก หากไม่ลงก็ให้โยนลูกโทษสองลูกหรือสามลูกในกรณีทำฟาวล์ขณะยิงสามคะแนน ส่วนการทำผิดมารยาทนักกีฬาแต่ไม่มีการถูกต้องตัวเรียกว่า ฟาวล์เทคนิค (Technical Foul) ฝ่ายตรงข้ามจะได้โยนโทษหนึ่งครั้ง

นอกจากบาสเก็ตบอลจะมีข้อห้ามในการถูกต้องตัวกันแล้ว ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาอีก เช่น เมื่อฝ่ายใดได้ครอบครองลูกแล้ว จะต้องพยายามทำประตูให้ได้ภายใน 30 วินาที โดยจะต้องพาลูกบอลขึ้นไปในแดนฝ่ายตรงข้ามให้ได้ภายใน 10 วินาที หลังจากส่งลูกเข้าเล่น และจะต้องไม่เข้าไปอยู่ในพื้นที่เขตกำหนดของฝ่ายคู่ต่อสู้ (opponents restricted area) เกินสามวินาที การละเมิดกำหนดเวลาใด ๆ ดังกล่าว จะถูกผู้ตัดสินชานเป็นลูกตาย โดยมอบลูกบอลให้กับฝ่ายตรงข้ามเพื่อส่งเข้าเล่นต่อไป (ฟอง เกิดแก้ว, 2532)

1.3 กีฬาบาสเกตบอล

สนามบาสเกตบอลมีจำนวนหลุมต่างกัน ตั้งแต่ 9-18 หลุม โดยสนาม 9 หลุม ผู้เล่นจะต้องเล่นวนสองรอบจึงจะถือว่าครบเกม สนามบาสเกตบอล 18 หลุมนั้น ปกติกินเนื้อที่ประมาณ 90-150 เอเคอร์ ส่วนสนาม 9 หลุมก็จะใช้พื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่ง สนามบาสเกตบอลในแต่ละหลุมมีขนาดความยาวและรูปร่างแตกต่างกันออกไป ไม่มีมาตรฐานหรือกำหนดกฎเกณฑ์ใด ๆ อาจจะมีขนาดความยาวตั้งแต่ 100-600 ฟุต พื้นสนามของแต่ละหลุมอาจราบเรียบหรือมีเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ จะโค้งหรือตรงก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ผู้ออกแบบ ซึ่งถ้าสนามวิบากมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้กีฬาประเภทนี้อกรสชาติมากขึ้นเท่านั้น

การเล่นบาสเกตบอล มีจำนวนผู้เล่นไม่แน่นอน โดยผู้จัดแต้มในการเล่น อาจเป็นผู้ร่วมแข่งขันคนใดคนหนึ่ง แต่ไม่ถึงเป็นผู้ตัดสิน มีผู้ตัดสินที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการจัดการแข่งขัน ให้ติดตามผู้เล่นไปเพื่อวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง และตัดสินโดยใช้กฎข้อบังคับของบาสเกตบอลระยะเวลาการเล่นไม่มีการกำหนดไว้ หากเล่นเรียงตามลำดับจนครบ 18 หลุมก็ถือว่าจบหนึ่งเกม

หลักการสำคัญในการเล่นกอล์ฟก็คือการพยายามตีลูกกอล์ฟไปลงหลุมที่อยู่ไกลออกไป ด้วยการตีน้อยครั้งที่สุด นักกอล์ฟที่เชี่ยวชาญมักจะตีได้โดยเฉลี่ยหลุมละ 4 ครั้ง หรือทำแต้มได้ 72 แต้มต่อ 18 หลุม การตีหลุมละ 4 ครั้งนี้ หมายถึงการตีตามระยะทางไกลสองครั้งและตีระยะใกล้อีกสองครั้ง เพื่อให้ลูกลงหลุม ผู้เล่นแต่ละคนต้องพยายามตีลูกกอล์ฟให้ไปตรงตามเป้าหมาย และพยายามหลีกเลี่ยงจุดที่ทำให้การตีเป็นไปอย่างยากลำบาก ซึ่งเรียกว่า “อุปสรรค” หรือ “จุดวิบาก” (hazard) อาทิ แอ่งน้ำ พุ่มไม้หนา ชุ่มต้นไม้ หลุมทราย ฯลฯ โดยผู้เล่นต้องพยายามตีขึ้นไปบน “กรีน” (green) ซึ่งก็คือพื้นสนามรอบ ๆ หลุมซึ่งมีการเคลือบไว้เป็นอย่างดี โดยทั่วไปพื้นที่ตรงนี้มักจะลาดลงหลุมเล็กน้อย ออกแรงตีเพียงเบา ๆ ลูกก็จะกลิ้งลงหลุมได้โดยง่าย ในขณะที่เดียวกัน หากออกแรงมากไป ก็อาจทำให้ลูกกระเด็นเลยปากหลุมไปได้

กฎ กติกาและบทลงโทษ

- 1) ผู้เล่นจะต้องตีลูก ณ จุดที่ลูกวางอยู่เสมอ
- 2) ทุกครั้งที่ผู้เล่นตั้งใจเหวี่ยงไม้ลงเพื่อจะตีลูก ไม่ว่าจะตีลูกหรือไม้ก็ตาม หากทำให้ลูกเคลื่อนที่ จะต้องนับจำนวนตีหนึ่งครั้งเสมอไป
- 3) ห้ามผู้เล่นเลื่อนหรือเขี่ยลูก เขี่ยยบดิน ถอนหญ้า ถางหญ้า หักกิ่งไม้ โนมกิ่งไม้ ฯลฯ เพื่อให้การตีลูกง่ายขึ้น ผู้เล่นต้องตีลูกอัดต้นไม้ พุ่มไม้ เนินดิน หรือสิ่งกีดขวาง โดยธรรมชาติอื่น ๆ สำหรับใบไม้ร่วง กิ่งไม้ร่วง เศษกระดาษ ขวดน้ำ อนุญาตให้เคลื่อนย้ายพ้นทางการตีได้
- 4) เมื่อลูกอยู่ในที่อุปสรรค ก่อนตีต้องไม่ให้ไม้ถูกพื้นดิน ทราย หรือน้ำ ต้องตีตามลักษณะที่ลูกวางอยู่
- 5) ถ้าลูกตกอยู่ในน้ำ เมื่อหยิบลูกขึ้นมาจะต้องถูกปรับเป็นการตีหนึ่งครั้ง แล้วผู้เล่นอาจจะปล่อยลูกตกลงที่ใดก็ได้หลังน้ำนั้น หรืออาจกลับไปวางลูกใหม่ แล้วตีมาจากที่เดิมก่อนตกน้ำก็ได้
- 6) เมื่อลูกตกอยู่ในแอ่งน้ำที่ขนานกับทางตี มีทางเลือกสองวิธี คือปล่อยให้ลูกตกลง ณ ฝั่งใดฝั่งหนึ่งของน้ำนั้นภายในระยะสองช่วงไม้ ตรงข้ามกับจุดที่ลูกตกลงในน้ำ หรือปล่อยลูกให้ตกลง ณ จุดเดิมก่อนตกน้ำ แล้วตีจากที่นั่นก็ได้ ในทั้งสองกรณีนี้จะต้องถูกปรับเป็นการตีหนึ่งครั้ง
- 7) ถ้าลูกหาย ลูกออกนอกเขตการเล่น หรืออยู่ในที่ซึ่งตีลูกไม่ได้ ให้นำจำนวนตีครั้งนั้นด้วย และถูกปรับเป็นจำนวนตีอีกหนึ่งครั้ง แล้วผู้เล่นต้องกลับไปวางลูก ณ ที่เดิม ซึ่งตีลูกมา และตีลูกจากจุดนั้นโดยนับแต้มต่อไป หรือปล่อยลูกตกลงมาใหม่หลังจุดที่ตีลูกไม่ได้นั้นกับหลุม โดยยอมถูกปรับเป็นการตีสองครั้ง
- 8) เมื่อลูกอยู่บนกรีน ในการเล่นเป็นหลุม ผู้เล่นซึ่งอยู่ใกล้หลุมกว่าอาจยกลูกขึ้นได้โดยไม่เสียแต้ม ถ้าผู้เล่นซึ่งอยู่ไกลกว่าขอร้อง เมื่อผู้เล่นอีกฝ่ายหนึ่งเล่นแล้ว ผู้เล่นใกล้

กว่าจึงจะวางลูกลง ณ ที่เดิม เมื่อถึงลำดับที่ตนจะต้องตีลูก ในการเล่นโดยนับจำนวน ครั้งการตี ผู้เล่นซึ่งอยู่ใกล้หลุมกว่า อาจถูกขอร้องให้ยกลูกขึ้นหรือตีลูกก่อนก็ได้ หรือ ถ้าเล่นเป็นคู่ ผู้เล่นซึ่งอยู่ใกล้กว่าอาจตีลูกก่อน เพื่อช่วยในการเล็งทิศทางของผู้เล่นก็ได้

- 9) ผู้เล่นอาจตีลูกไปถูกคันทรงได้ โดยไม่เสียแต้ม ถ้าคันทรงนั้นไม่มีผู้จับ แต่ถ้ามีผู้จับอยู่ในการเล่นเป็นหลุมผู้เล่นจะต้องถูกปรับเป็นแพ้ หรือในการเล่นแบบนับจำนวนการตี ผู้เล่นจะต้องถูกปรับการตีสองครั้ง
- 10) ถ้าลูกที่ตีไปบังเอิญพิงคันทรงค้ำปากหลุมอยู่ ผู้เล่นควรจะไปถอนคันทรงด้วยตัวเอง เพราะถ้ายกคันทรงขึ้นแล้วลูกลงหลุม ก็ให้ถือว่าลูกนั้นลงหลุมตั้งแต่การตีครั้งที่แล้ว
- 11) เมื่อลูกของผู้เล่นกระทบลูกคู่ต่อสู้ ถ้าเล่นเป็นหลุมไม่ต้องถูกปรับโทษ แต่คู่ต่อสู้อาจเลือกเล่นลูก ณ จุดเดิมหรือ ณ จุดที่ลูกไปอยู่ใหม่ก็ได้ สำหรับการเล่นโดยนับจำนวน ครั้งการตี ถ้าลูกทั้งสองอยู่ห่างกันไม่เกิน 20 หลา ผู้เล่นจะต้องถูกปรับการตีสองครั้ง และคู่ต่อสู้ต้องเล่นลูก ณ จุดเดิม
- 12) ถ้าลูกของผู้เล่นกระทบให้ลูกของคู่ต่อสู้ลงหลุม ถ้าเล่นเป็นหลุมให้ถือว่าลูกของคู่ต่อสู้ลงหลุมตั้งแต่ครั้งที่แล้ว สำหรับการเล่นโดยนับจำนวนครั้งการตี ถ้าลูกทั้งสองอยู่ห่างกันไม่เกิน 20 หลา ผู้เล่นจะต้องถูกปรับการตีสองครั้ง และคู่ต่อสู้ต้องเล่นลูก ณ จุดเดิม (เปี่ยม บุญยะโชติ, 2509)

1.4 กีฬามอเตอร์สปอร์ต

การแข่งขันรถนั้นแบ่งได้เป็นสองประเภท ได้แก่ การแข่งบนถนน (Road Racing) คือ แข่งกันบนถนนธรรมดา กับการแข่งขันบนสนามวงกลมที่สร้างขึ้นพิเศษ (Track Racing) โดยสนามวงกลมนี้มีด้านข้างสูงชันที่ล้นน้อยจนเป็นกำแพง (Banking) ดังนั้นเวลารถแล่นเร็วรอบ ๆ วงกลมก็จะชันไปสูง ทำให้ขับง่ายขึ้น เพราะได้อยู่ตามลาดของกำแพง ตามขนาดความเร็วของรถ ในขณะนั้น (จุลจักรพงศ์, พระองค์เจ้า, 2521)

นอกจากนั้น หากจะใช้เกณฑ์ในเรื่องชนิดของรถ ก็จะแบ่งได้เป็นสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ รถสปอร์ต (sport car) และรถแข่ง (racing car) โดยรถสปอร์ตก็คือรถยนต์ที่มีการตกแต่งปรับปรุงเครื่องยนต์และอุปกรณ์บางชนิดเสริมเข้าไป โดยจะยังคงรักษาความเร็วไว้ได้ในยามกลางคืน ต่างจากรถสำหรับแข่งโดยเฉพาะ ที่มักเป็นรถที่นั่งได้เพียงคนเดียว และมีเพียงอุปกรณ์ที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนเครื่องยนต์ก็จะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไปตามสูตรของรถ อันได้แก่ สูตร 1 (formula one) สูตร 2 (formula two) และสูตร 3 (formula three) สำหรับการแข่งขันจักรยานยนต์ในปัจจุบันมีทั้งแข่งบนทางเรียบ ทางดิน ทางซุซุระ (motor-cross) โดยแบ่งออกเป็นรุ่น 50 ซีซี 125ซีซี 250 ซีซี 350 ซีซี 500 ซีซี เอฟ 750 และเอฟ 1 (มากกว่า 750 ซีซี) (Thani, Lokesh, 1995)

การออกตัวของรถแข่งจะจัดตามลำดับเวลาที่ทำได้ขณะซ้อม โดยคันที่ใช้เวลาน้อยที่สุด จะได้อยู่ในตำแหน่งที่ดีที่สุดของแถวหน้า และเรียงต่อมาตามลำดับเวลา ผู้ชนะคือผู้ที่แข่งขันครบ จำนวนรอบ และสามารถนำรถเข้าสู่เส้นชัยได้เป็นคนแรก

1.5 กีฬามวย

มวยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ว่าเป็นศาสตร์ก็เพราะเป็นวิชาการที่อาจศึกษาหาความรู้ ได้เช่นวิชาแขนงอื่น ๆ และที่ว่าเป็นศิลป์ก็เพราะ ศิลปะแขนงนี้เต็มไปด้วยกลยุทธ์และลวดลาย แตกต่างกันไปตามลักษณะการต่อสู้ป้องกันตัว ปัจจุบันมีมวยใหญ่ ๆ อยู่สองชนิด คือ มวยปล้ำ และมวยชก ซึ่งมวยชกก็ยังแยกออกไปได้อีกสองแบบ คือ ชกด้วยหมัดบวมการต่อสู้ด้วยเท้าตาม แบบของมวยไทย และชกกันด้วยหมัดอย่างเดียวกับมวยสากล

สนามแข่งขันมักเรียกกันว่าสังเวียนหรือเวที เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดไม่ต่ำกว่า 16 ฟุต และไม่เกิน 20 ฟุต มีจำนวนผู้แข่งขัน 2 คน เรียกเป็นฝ่ายแดง และฝ่ายน้ำเงิน มีผู้ตัดสินบน เวที ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการชก แต่ไม่ต้องให้คะแนน ผู้ตัดสินให้คะแนนมีประมาณ 3-5 คน จะนั่งอยู่แต่ละด้านของเวที มวยสากลสมัครเล่นนิยมชกกัน 3 ยก ๆ ละ 3 นาที หยุดพักระหว่าง ยก 1 นาที มวยสากลอาชีพขึ้นอยู่กับกติกาตกลงกัน แต่โดยมากจะไม่ต่ำกว่า 10 ยก ส่วนมวยไทย แข่งกัน 3-5 ยก ๆ ละ 3 นาที หยุดพักระหว่างยก 2 นาที

มวยไทยสามารถใช้ได้ทั้งหมด ศอก เข่า ขา ส่วนมวยสากลนั้นอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะ หมัด กรรมการจะให้คะแนนตามการรุก การป้องกัน เมื่อครบยกรวมคะแนนแล้วผู้ใดคะแนน มากกว่าเป็นฝ่ายชนะ หรือหากนักมวยล้มและไม่สามารถชกต่อได้ใน 10 วินาที ให้คู่ต่อสู้เป็นผู้ ชนะโดยน็อคเอาท์ (knock-out) หากนักมวยมีเจตนากระทำผิดกติกา อาทิ ชกหรือกระแทกด้วย ศีรษะ ชกด้านหลังคู่ต่อสู้ ชกขณะที่คู่ต่อสู้จับเชือก ผู้ตัดสินมีสิทธิ์ตำหนิดักเตือน และผู้แข่งขันที่ไม่เชื่อคำแนะนำของผู้ชี้ขาด กระทำการฝ่าฝืนกติกา ชกอย่างไม่ใช้วิสัยนักกีฬา ผู้ชี้ขาดอาจเตือน ตำหนิโทษ หรือสั่งให้ออกจากการแข่งขันได้ หากผู้ชี้ขาดจะตำหนิโทษนักมวย ต้องให้หยุดการ ต่อสู้ และแจ้งความผิดนั้นให้ทราบ ผู้ตัดสินจะตักเตือนความผิดเพียงสองครั้ง หากผู้แข่งขันทำ ผิดกติกาในลักษณะเดียวกันเป็นครั้งที่สาม จะถูกปรับแพ้ทันที (ฟอง เกิดแก้ว, 2532)

2. แนวคิดเรื่องการประกอบสร้างและจัดวางรูปแบบเนื้อหารายการกีฬาทางโทรทัศน์

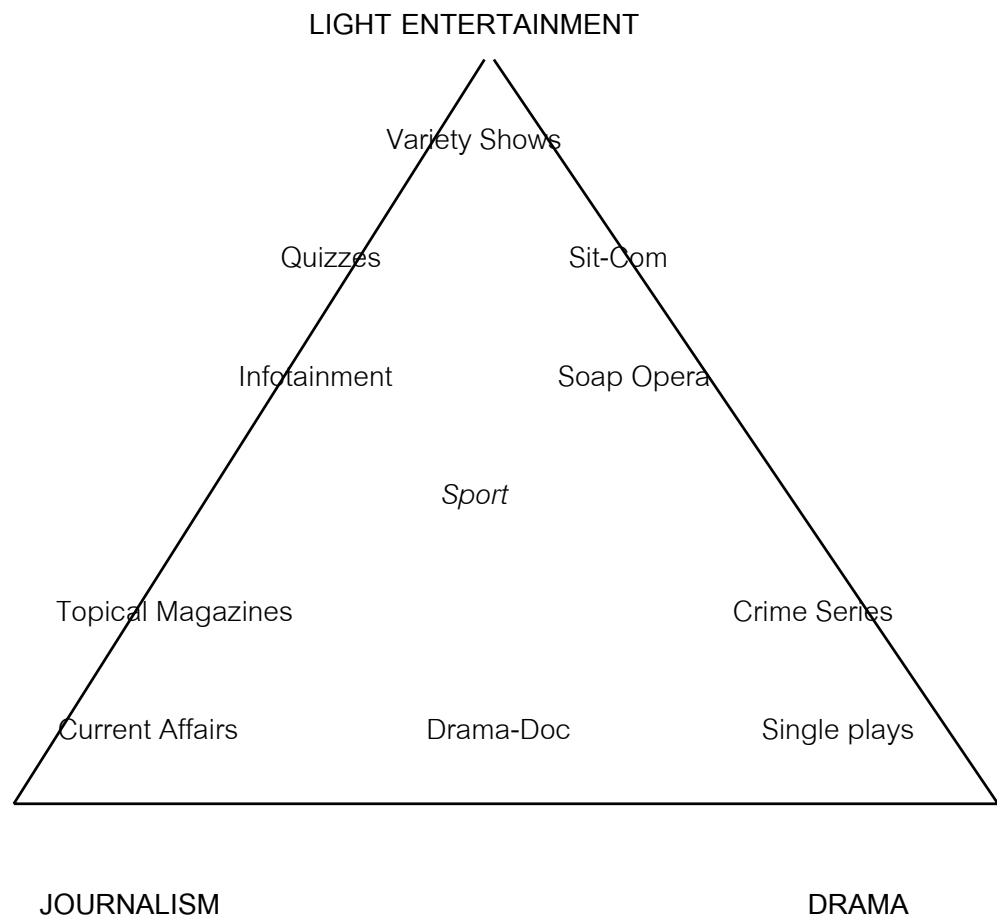
Garry Whannel (1992) กล่าวว่า ลักษณะเด่นของสื่อโทรทัศน์ ขึ้นอยู่กับการประกอบ สร้างรายการ ซึ่งอาศัยหลักการในการผสมผสาน ภาพและเสียง เข้าไว้ด้วยกัน ความเข้าใจใน

หลักการของการผสมผสานดังกล่าว จะช่วยทำให้เห็นวิธีการที่รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ มาถ่ายทอดได้ชัดเจนขึ้น

สำหรับรายการกีฬาทางโทรทัศน์ก็เกิดขึ้นจากการผสมผสานวัตถุดิบที่เป็นเนื้อหา สถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการกีฬาที่มีอยู่ ร้อยเรียง จัดลำดับความสำคัญ ให้ต่อเนื่องเป็นส่วนต่าง ๆ ของรายการที่มีรูปแบบ (format) แตกต่างกันไป ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยใช้เทคนิคของผู้ดำเนินรายการในการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ นั้น ให้มีเอกภาพ

รูปแบบรายการโทรทัศน์ ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนปฏิบัติงาน (Practice) ของผู้ผลิต ซึ่ง Whannel ได้แบ่งแนวทางการฝึกฝนปฏิบัติงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ไว้เป็นสามลักษณะใหญ่ ๆ อันได้แก่

1. การฝึกฝนปฏิบัติงานด้านข่าว (Journalism) ซึ่งเน้นการรายงานสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง มีลักษณะเป็นกลาง ตรงไปตรงมา
2. การฝึกฝนปฏิบัติงานด้านรายการบันเทิง (Light Entertainment) เน้นความมีสีสัน ตื่นเต้น เร้าใจ อันเกิดจากเนื้อหาที่น่าสนใจ หรือบุคคลสำคัญ
3. การฝึกฝนปฏิบัติงานด้านศิลปะการละคร (Drama) ซึ่งเน้นรูปแบบของการเล่าเรื่อง (Narrative) ประกอบด้วยเรื่องราว เหตุการณ์ ตัวละคร

ภาพที่ 2.1 แผนภาพแสดงแนวทางฝึกฝนงานด้านการผลิต และรูปแบบรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม (Schematic diagram of practices and program forms of popular television)

ในรายการโทรทัศน์ใด ๆ ก็ตามจะต้องมีกรอบรูปแบบที่ผู้ผลิตได้วางแนวทางไว้ ซึ่งอาจมีความโน้มเอียงไปยังลักษณะการฝึกฝนปฏิบัติงานด้านการผลิต แบบใดแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรืออาจเป็นการผสมผสานกรอบรูปแบบการนำเสนอในหลาย ๆ ลักษณะก็ได้ โดยสำหรับรายการกีฬาทางโทรทัศน์นั้น เกิดจากการประกอบสร้างของแนวทางการผลิตงานข่าว และการผลิตรายการบันเทิงเป็นหลัก และมีแนวทางการผลิตงานด้านการละครเข้ามาผสมผสานอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง

กรอบอ้างอิงในการผลิตรายการกีฬา (Frame of Reference)

ในการประกอบสร้างให้รายการกีฬามีความน่าสนใจ ดึงดูดผู้ชม รวมถึงทำให้เป็นรายการโทรทัศน์ที่ดี (good television) คือ ให้ทั้งสาระ และความรู้ที่นรมย์นั้น จะต้องอาศัยกรอบอ้างอิงที่ใช้เป็นแนวทางการผลิตอีก 7 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

การปรากฏตัวของดารา (Appearance of stars) โดย “ดารา” ในรายการกีฬาก็คือ ตัวนักกีฬานั้นเอง มักจะพบว่ามีการนำภาพของนักกีฬาที่มีชื่อเสียงมานำเสนอประกอบในรายการกีฬาในหลาย ๆ ลักษณะ ทั้งใส่ไว้ในตอนเปิดรายการ (title) หรือระหว่างการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬา

เหตุการณ์ (Action) การกีฬานั้นมีจุดเด่นที่เหตุการณ์การแข่งขันที่ตื่นเต้น พลิกผัน ยากแก่การคาดเดาอยู่แล้ว และถือว่าเป็นจุดสนใจประการแรกที่น่าเสนอในรายการกีฬา

ความฉับพลันทันใจ (Immediacy) รายการกีฬามักเน้นที่ความสด โดยจะนำเสนอเหตุการณ์จริงในเวลาจริงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด มักมีลักษณะคล้ายการรายงานข่าว ซึ่งในที่นี้ก็คือข้อเท็จจริงด้านผลการแข่งขันที่เกิดขึ้น โดยจะต้องรักษาความเป็นกลาง (Neutrality) ในการนำเสนอด้วย

การละคร (Drama) ธรรมชาติของการกีฬาที่เต็มไปด้วยการแข่งขันถือเป็นพื้นฐานของการนำเสนอเชิงละครในรูปแบบของการเล่าเรื่อง ความไม่แน่นอนและความฉับไวของการกีฬาที่มีอยู่แล้ว ทำให้การเล่าเรื่องน่าสนใจ ชวนติดตาม โดยผู้ที่ทำการเล่าเรื่องก็คือผู้พากย์กีฬานั้นเอง การบรรยายของนักพากย์มีอิทธิพลต่อมุมมองของผู้ชม และช่วยเพิ่มรรถรสการรับชมด้วยในขณะเดียวกัน

เรื่องราวสำคัญ (Major Event) ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีการแข่งขันที่สำคัญ และการถ่ายทอดสดนั้นก็จะสามารถแทรกออกอากาศลงไปในตารางเวลาออกอากาศปกติของสถานีโทรทัศน์ได้ ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเนื้อหาที่น่าเสนอนั้นด้วย

ความแปลกใหม่ (Exotic) กีฬาบางชนิดอาจได้รับความนิยมแพร่หลายในเฉพาะบางพื้นที่ ดังนั้นเมื่อรายการกีฬาได้นำเสนอกีฬาที่ผู้ชมไม่คุ้นเคย หรือไม่มีความรู้ลึกซึ้ง ก็จะช่วยสร้างความรู้สึกแปลกใหม่ น่าสนใจ ชวนติดตาม

ความมีสุนทรียะ (Aesthetic) แม้ว่ากีฬาส่วนใหญ่จะเน้นที่การแข่งขันอันดุเดือดเข้มข้น และเน้นพลังความแข็งแกร่งของร่างกาย หากแต่ยังมีกีฬาอีกบางประเภทที่เน้นความอ่อนช้อยสวยงาม ซึ่งโดยมากจะเป็นกีฬาของเพศหญิง เช่น ยิมนาสติกลีลา สเก็ตน้ำแข็ง เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาการกีฬาประเภทดังกล่าวในรายการกีฬาจึงมุ่งเน้นที่ความเป็นศิลปะของการแข่งขัน สร้างอรรถรสในการชมที่แตกต่างไปได้อีกประการหนึ่ง

ผู้ดำเนินรายการ (Presenter) และรูปแบบในการดำเนินรายการ (Mode of Address)

นอกจากการวางกรอบอ้างอิงในการประกอบสร้างรายการแล้ว ผู้ที่มีความสำคัญในการร้อยเรียงเนื้อหาเหล่านั้น ให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยง ก็คือผู้ดำเนินรายการ โดยจะเป็นผู้สร้างความเป็นเอกภาพในความหลากหลาย นั่นคือการสร้างความเหมือนให้กับเรื่องราวที่มีความต่างกัน และยังช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้แก่รายการด้วย ความสอดคล้องของการนำเสนอช่วยจัดการแบ่งแยก และนำผู้ชมเข้าสู่เนื้อหาต่าง ๆ ทำให้การเชื่อมต่อกับเรื่องหนึ่งไปยังเรื่องหนึ่งลื่นไหลมากขึ้น รวมทั้งช่วยดึงดูดผู้ชมให้ติดตามรายการโดยตลอดด้วย

การประกอบสร้างมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการถ่ายทอดเนื้อหาที่ผู้ชมคาดหวัง เช่น การแข่งขันกีฬารายการใหญ่ ซึ่งแต่ละสถานีต่างก็มีวัตถุประสงค์แบบเดียวกัน หากต้องสร้างสรรค์ให้เนื้อหาเหล่านั้นมีความน่าสนใจมากที่สุด โดยผู้ดำเนินรายการถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดคนหนึ่งในการถ่ายทอดกีฬา แม้ว่าตำแหน่งหน้าที่ของเขาจะเปรียบเสมือนผู้เล่าเรื่อง (Narrator) และวิธีการที่มองตรงไปยังกล้องเวลาดำเนินรายการ จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเปรียบเสมือนเป็นผู้รับฟัง (Narratee) แต่ Margaret Morse (อ้างถึงใน Whannel, 1992) ก็ได้กล่าวไว้ว่า ความสุขในการรับชมรายการกีฬาประการหนึ่ง ก็คือความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับผู้ดำเนินรายการ

นอกจากผู้ดำเนินรายการจะมีบทบาทในการกำหนดโครงสร้างหลักของการประกอบสร้างรูปแบบรายการนิตยสาร เพราะจะต้องเป็นผู้จัดลำดับ ปะติดปะต่อเนื้อหาที่มีความขัดแย้งอยู่ในตัวเนื่องมาจากความหลากหลาย ให้เชื่อมต่อกันอย่างราบรื่นแล้ว ยังมีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมกับรายการอีกด้วย โดยจะต้องทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจ และติดตามรายการ ด้วยการใช้คำพูด อาทิ “อย่าเพิ่งไปไหน” “เราจะกลับมาอีกครู่เดียว” “รับรองคุณจะไม่พลาดอะไรเลย” เป็นต้น และจะต้องทำให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมกับการชม ด้วยการใช้สรรพนาม “เรา” และ “ของเรา” ในหลาย ๆ รูปแบบดังต่อไปนี้

“เรา” ที่หมายถึงกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งในที่นี้รวมถึงผู้ดำเนินรายการด้วย เป็นการเน้นความเป็นกลุ่ม มิได้แยกตัวผู้ดำเนินรายการออกมาเพียงคนเดียว จึงใช้คำว่า “เรา” แทน “ผม” และใช้ “ท่าน” หมายถึงผู้ชม ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน เช่น

“เรามีผลการแข่งขันวันนี้ออกมาแล้ว”

“เราได้ข่าวว่าน็อตติงแฮม ฟอเรสต์ กำลังนำอยู่ 2 ประตูต่อศูนย์”

“การแข่งขันนัดสำคัญของเรานี้วันนี้อยู่ที่...”

“เราจะกลับเข้าสู่การถ่ายทอดสดอีกครั้ง”

“เรากำลังถ่ายทอดสดกีฬาในวาระโอกาสพิเศษ”

“ขอต้อนรับท่านเข้าสู่...”

“เรา” และ “ท่าน” ในลักษณะความสัมพันธ์แบบผู้ให้ (donor) และผู้รับ (recipient) โดยเปรียบกลุ่มผู้ผลิตเป็นผู้นำของขบวนการที่ถูกใจมาให้แก่ผู้ชม เช่น

“เรามีรายการที่เต็มไปด้วยเรื่องราวต่าง ๆ สำหรับท่านในบ่ายนี้”

“เรามีผลคะแนนในครั้งแรกมาให้ท่าน”

“เราจะคอยรายงานให้ท่านทราบอยู่ตลอดเวลา”

“เราตั้งใจจะนำสิ่งที่ดีที่สุดมาให้ท่าน”

“เรามีการแข่งขันทั้งหมดสี่รายการมาให้ท่านในวันนี้”

“เรา” ในฐานะที่ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ชมคนหนึ่ง โดยผู้ดำเนินรายการเปรียบตัวเองเป็นผู้รับเหมือนผู้ชมอื่น ๆ กล่าวคือ ในขณะที่ผู้ชมนั่งดูการแข่งขันอยู่ที่บ้าน ผู้ดำเนินรายการก็กำลังดูการแข่งขันอยู่เช่นกันในห้องส่ง เช่น

“เราได้เห็นการแข่งขันไปบางส่วนแล้ว”

“เรากำลังจะได้เห็นภาพไฮไลท์บางส่วน”

“เราจะเริ่มชมการแข่งขันที่ 6 ต่อ 6 คะแนน”

การใช้คำว่า “เรา” และ “ของเรา” เพื่อแสดงให้เห็นประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ชม โดยผู้ดำเนินรายการเปรียบตัวเองเป็นหนึ่งในแฟนกีฬาที่กำลังคาดหวังความสนุกสนานที่จะเกิดขึ้น เช่น

“ผมมั่นใจว่าเราจะได้รับความสนุกสนานอย่างเต็มที่ในบ่ายนี้”
 “เราเริ่มจะเกิดความรู้สึกตื่นเต้นขึ้นมาบ้างแล้ว”
 “เราคงจะได้เห็นผลงานดี ๆ ของนักกีฬาในวันนี้”

การใช้คำว่า “ของเรา” เพื่อสื่อความหมายชาตินิยม (Patriotism) มักหลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อมีการแข่งขันระดับชาติ โดยผู้ดำเนินรายการมักจะชื่นชม ยกย่องนักกีฬาชาติตนเอง และกระตุ้นความสำนึกในเรื่องความภูมิใจในชาติ

การนำเสนอรายการกีฬาถูกกำหนดลักษณะรูปแบบด้วยความสัมพันธ์แบบสองทาง (Dual Relationship) ของรายการประเภทนี้ โดยผ่านการถ่ายทอดออกมาในความ “เรา” ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตและผู้ชม ผู้ดำเนินรายการสามารถวางตัวอยู่ได้ทั้งสองด้าน คืออยู่ในฐานะของผู้นำเสนอ หรือจะเป็นตัวแทนของคนดูซึ่งเป็นผู้รับก็ได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วก็จะเป็นผู้หล่อหลอมทั้งสองด้านให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว

นอกจากนั้น ผู้ดำเนินรายการยังมีตรรกะในการสนทนา (Rhetoric of Presentation) เพื่อเชื่อมโยงผู้ชมเข้ามาสู่รายการอีกด้วย

การใช้วาทศิลป์แบบเชิญชวน (Invitational)

“ไปฟังการบรรยายการแข่งขันในสนามเลยครับ”
 “ไปดูตารางสรุปเหรียญกันซักนิดในช่วงนี้”
 “กลับเข้าสู่การถ่ายทอดอีกครั้งหนึ่งนะครับ”

การตั้งประเด็นคำถาม (Questioning)

“เป็นการแข่งขันที่น่าสนใจใช่ไหมครับ”
 “น่าตื่นเต้นจริง ๆ ใช่ไหมครับ”
 “ดูเหมือนเขาจะดูดีกลงใช่ไหมครับ”

การใช้คำสั่ง หรือขอร้อง (Imperative)

“อย่าเพิ่งไปไหนถ้าคุณเป็นแฟนของกีฬาแข่งความเร็ว”
 “อยู่กับเราก่อนนะครับ”
 “ไปเตรียมเครื่องดื่มแล้วกลับมาพบกันใหม่อีกสักครู่ครับ”

การใช้หน้าเสียงในเชิงสนทนาช่วยทำให้รู้สึกว่าคุณดำเนินรายการเป็นแฟนกีฬาคณะหนึ่ง เพียงแต่มีความรู้ความชำนาญมากกว่าเล็กน้อย จึงสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่า ผู้ดำเนินรายการเป็นจุดสำคัญที่จะเชื่อมโยงระหว่างผู้ชมกับผู้ผลิต ผู้ชมกับผู้บรรยายกีฬา รวมถึงผู้ชมกับเหตุการณ์ ดังนั้นผู้ดำเนินรายการจึงมีบทบาทอย่างมากในการสร้างเอกลักษณ์ และวางกรอบรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการ

อย่างไรก็ตาม รายการนิตยสารยังสามารถใช้ส่วนของสารบัญ เพื่อช่วยเชื่อมโยงและนำผู้ชมเข้าสู่รายการ แทนการทำงานของผู้ดำเนินรายการได้อีกทางหนึ่ง โดยนับว่าสารบัญเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการประกอบสร้างรายการนิตยสาร เนื่องจากเป็นการอธิบายล่วงหน้าถึงโครงของการประกอบสร้างรายการ และยังเป็นการโฆษณาถึงเนื้อหาที่กำลังจะถูกนำเสนอ โดยเนื้อหาของสารบัญก็มักเป็นการนำภาพสั้น ๆ (Clips) ที่มีเรื่องราวที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้มาประกอบกัน

นอกจากนั้น ยังมีส่วนของเนื้อหาที่นำมาเสนอก่อนการแข่งขันนัดสำคัญ ๆ (Preview) ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่ช่วยเตรียมความพร้อม และเรียกความสนใจของผู้ชม โดยอาจเป็นการนำภาพไฮไลท์การแข่งขันจากปีก่อน ผลการแข่งขัน สถิติ หรือเนื้อหาที่น่าสนใจอื่น ๆ เกี่ยวกับคู่แข่งนั้นมาให้ชม โดยเป็นทั้งการทบทวนความทรงจำของผู้ชม และกระตุ้นความกระตือรือร้นในการชมให้มากขึ้นไปพร้อมกันด้วย

กล่าวโดยสรุป รายการกีฬาทางโทรทัศน์เกิดขึ้นจากการประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางรูปแบบการนำเสนอ ที่มีกรอบอ้างอิงจากการฝึกฝนงานการผลิตด้านงานข่าว ด้านรายการบันเทิง และด้านศิลปะการละคร โดยมีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่สำคัญในการเชื่อมต่อ และนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวอย่างสอดคล้อง ให้เกิดความเป็นเอกภาพในรายการ และสร้างความสนใจนำติดตามแก่ผู้ชม

3. แนวคิดเรื่องการเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์

คงต้องยอมรับกันแล้วว่าสื่อนั้นมีอิทธิพลและมีบทบาทอย่างมากในด้านวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่นี้ ทั้งนี้เพราะทุก ๆ วันเราต้องบริโภคสื่อหลากหลายชนิด ทั้งด้วยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ จึงอาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์การรับรู้ในด้านสังคมและวัฒนธรรมของเราส่วนหนึ่งเกิดจากการถ่ายทอดผ่านสื่อ (mediated) (Tolson, 1996)

โลกที่เป็นจริงและโลกที่เรารู้จักผ่านสื่อนั้นบางครั้งก็แทบจะแยกกันไม่ได้ เพราะสื่อได้นำโลกภายนอกนั้นมาถ่ายทอดให้เราเห็น แต่อย่างไรก็ดี เราต้องไม่ลืมว่าเมื่อมีการถ่ายทอดผ่านสื่อ ความเป็นจริงบางอย่างก็จะต้องถูกปรับเปลี่ยนแปรสภาพไปเพื่อให้เข้ากับธรรมชาติของ

ตัวสื่อ ดังนั้นในแง่ของโลกตามความเป็นจริงและโลกของสื่อจึงมีความแตกต่างกันอยู่ เพราะสื่อได้สร้างความหมายใหม่ที่เหมาะสมกับตัวสื่อแล้วนำเสนอเป็นตัวบท (text) แก่ผู้ชม

คำว่า “ตัวบท” หรือ Text มีความหมายในสองระดับ ในแง่หนึ่งหมายถึงตัวเนื้อหา ข้อความในสื่อนั่นเอง แต่ในอีกระดับ John Fiske (1987 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นผลสรุปอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวสารและผู้รับสาร กล่าวคือ ตัวสารจะไม่มี ความหมายจนกว่าจะมีผู้อ่าน

ตัวบทอันเกิดจากเนื้อหาสื่อหนึ่ง ๆ อาจมีความหมายที่หลากหลาย (Polysemic) ตามแต่ผู้รับสารจะอ่านความหมายนั้นได้ ทั้งนี้เพราะยังมีความหมายที่หลากหลายมากเท่าใด ก็จะยิ่งเข้าถึงคนดูในกลุ่มสังคมที่หลากหลายตามไปด้วย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวัฒนธรรมสื่อสารมวลชน

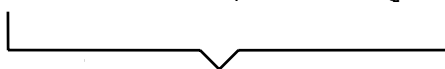
การสร้างความหมายในตัวบทนั้นต้องประกอบด้วยการลงรหัส (Encode) และการถอดรหัส (Decode) การลงรหัสกระทำโดยฝ่ายผู้ผลิต และการถอดรหัสกระทำโดยผู้รับสาร ซึ่งถ้าถอดได้ตรงกับรหัสที่ผู้ผลิตลงไว้ก็จะเกิดความเข้าใจร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในแง่หนึ่งผู้ผลิตสื่อมวลชนจะต้องพยายามลงรหัสเพื่อสร้างความหมายที่หลากหลายในสาร เพื่อเข้าถึงผู้รับในหลายระดับดังที่กล่าวไปแล้ว หากแต่ขณะเดียวกันก็มีความตั้งใจที่จะชี้ให้เห็นความหมายเฉพาะที่ต้องการ (Preferred reading) ด้วย

รหัส หรือ Code มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาตัวบท ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่เชื่อมผู้ผลิต ตัวสาร และผู้รับสารให้มีความเข้าใจตรงกัน Fiske ได้กล่าวถึงรหัสในสื่อโทรทัศน์ (The Code of Television) ที่ผู้ผลิตพยายามสร้างความหมายให้ผู้รับสารตีความออกมาได้จากตัวบทในหลายระดับ ดังแผนภาพต่อไปนี้

เหตุการณ์ที่มีการถ่ายทอดทางโทรทัศน์จะถูกลงรหัสโดยสังคมมาก่อนแล้วด้วยระดับที่หนึ่ง

“ความเป็นจริง (Reality)

รูปลักษณะภายนอก เครื่องแต่งกาย พฤติกรรม การพูดจา ลักษณะท่าทาง ฯลฯ

สิ่งเหล่านี้จะถูกลงรหัสด้วยเทคนิคทางโทรทัศน์อีกด้วย

ระดับที่สอง

“การนำเสนอซ้ำ (Representation)”

กล้อง แสง การตัดต่อ เพลง เสียง

ซึ่งถ่ายทอดรหัสตามธรรมเนียมนิยม ในลักษณะของการเล่าเรื่อง ตัวละคร

เหตุการณ์ ฉาก การเลือกตัวแสดง ฯลฯ โดย

ระดับที่สาม

“อุดมการณ์” (Ideology)

ถูกจัดให้มีความเกี่ยวเนื่องและมีการยอมรับจากสังคม ด้วยรหัสทางอุดมการณ์
เช่น ปัจเจกชนนิยม วัตถุนิยม ทุนิยม การแบ่งชั้นวรรณะ ฯลฯ

ภาพที่ 2.2 แผนภาพแสดงรหัสของสื่อโทรทัศน์ (The Codes of Television)

จากแผนภาพของ Fiske แสดงให้เห็นว่าแม้สิ่งที่เรียกว่า “ความเป็นจริง” ก็เป็นสิ่งที่ถูก
กรองรหัสเรียบร้อยแล้วจากผลผลิตของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง ดังนั้นความเป็นจริงจึงไม่ใช่
สิ่งที่ดิบ (raw) และเมื่อมีการถ่ายทอดความเป็นจริงนั้นผ่านสื่อโทรทัศน์ก็จะถูกกรองรหัสทางด้าน
เทคนิคของโทรทัศน์และรหัสการนำเสนอที่เป็นธรรมเนียมนิยมอีกครั้ง เพื่อวัตถุประสงค์ในการ
ปรับแต่งให้เหมาะสมกับการถ่ายทอดผ่านสื่อ และการผลิตตัวบททางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับผู้รับ
สาร

เทคนิคทางโทรทัศน์ที่นำมาบรรจุไว้ในตัวบทนั้นมักจะมีลักษณะที่เป็นธรรมเนียมนิยม
ซึ่งง่ายต่อการถอดรหัสนของผู้รับสารให้ตรงกับความหมายในรหัสที่ผู้ผลิตใส่ลงไป อาทิ

การจับภาพ

การทำงานของกล้องในมุมและระยะต่าง ๆ กัน นอกจากจะทำให้ผู้ชมเห็นภาพอันชัด
เจนทั่วถึงซึ่งเป็นความพิเศษของโลกโทรทัศน์แล้ว ก็ยังเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจในตัวบทให้
กับผู้ชมได้อีก เนื่องจากระยะและมุมมองที่เฉพาะเจาะจงของกล้องนั้นก็มีความหมายเฉพาะ
เจาะจงตามไปด้วยดังนี้

ภาพใกล้ (close-up) สื่อความหมายถึงความใกล้ชิดสนิทสนม

ภาพปานกลาง (medium shot) สื่อถึงความสัมพันธ์ส่วนตัว (ไม่เป็นทางการ)

ภาพเต็มตัว (full shot) สื่อถึงความสัมพันธ์ทางสังคม (เป็นทางการ)

ภาพไกล (long shot) สื่อถึงความห่างไกล และแสดงขอบเขต

ภาพก้ม (tilt down) สื่อถึงความมีอำนาจ ยิ่งใหญ่

ภาพเงย (tilt up) สื่อถึงความต้อยต่ำ อ่อนแอ

ภาพขยาย (zoom in) สื่อถึงการให้ความสนใจ สังเกตการณ์

การตัดต่อ

หลังจากที่กล้องได้จับภาพจากมุมและระยะต่าง ๆ มาแล้ว การเรียงร้อยภาพเหล่านั้นให้ต่อเนื่องกันด้วยเทคนิคของการตัดต่อก็มีความหมายเฉพาะที่เป็นรหัสของโทรทัศน์เช่นกัน อาทิ

การ cut สื่อถึงความตื่นเต้น หรือมีสองเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน

การ fade in สื่อถึงจุดเริ่มต้น

การ fade out สื่อถึงจุดสิ้นสุด

การลงรหัสทางสังคมนั้นอาจแตกต่างกันไปตามระบบวัฒนธรรม ซึ่งย่อมเป็นที่เข้าใจของสมาชิกที่อยู่ในสังคมวัฒนธรรมนั้น หากแต่เมื่อมาถึงรหัสของโทรทัศน์ก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมอีกด้าน คือวัฒนธรรมด้านสื่อโทรทัศน์ หรือธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ที่เราเรียนรู้จากการรับชมสื่อชนิดนี้ แม้ในบางครั้งอาจเป็นไปได้โดยที่เราไม่รู้สึกรู้ตัว แต่สื่อโทรทัศน์ก็ได้สร้างวัฒนธรรมของตัวเองที่เชื่อมผู้ผลิต ตัวบท และผู้รับสารให้มีความเข้าใจตรงกัน

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการศึกษารายการกีฬาทางโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดีเพราะรายการกีฬาทางโทรทัศน์ก็คือ การนำความเป็นจริงในเรื่องการกีฬามาถ่ายทอดผ่านสื่อ (mediated) ซึ่งความเป็นจริงนั้นก็ถูกลงรหัสทางสังคมมาก่อนแล้ว ทำให้เราเข้าใจกฎกติกา ลักษณะการแข่งขัน การแต่งกาย ฯลฯ ของกีฬาชนิดนั้น ๆ และเมื่อนำมาลงรหัสด้วยเทคนิคของโทรทัศน์ ทั้งการจับภาพ การตัดต่อ การพากย์ ก็เกิดเป็นตัวบทใหม่ที่เป็นลักษณะเฉพาะของรายการประเภทนี้ซึ่งผู้รับสารสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้

Buscombe และ Peters (อ้างถึงใน Whannel, 1992) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาพที่ปรากฏในรายการกีฬาทางโทรทัศน์ไว้ว่า ขณะที่รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีคุณลักษณะของการเสนอข้อเท็จจริง คือการแข่งขันกีฬาที่เกิดขึ้นจริง แต่ภาพที่ผ่านจอนั้นก็กลับเป็นภาพที่ถูกสร้างขึ้นจากมุมมองของคนดูในอุดมคติ (Ideal Spectator) ที่ไม่มีตัวตนจริง กล่าวคือ ไม่มีคนดูคนใดในสนาม

แข่งจริงที่จะมีโอกาสได้เห็นภาพพิเศษอย่างกับผู้ชมโทรทัศน์เห็น ฉะนั้นภาพที่เห็นจึงไม่ใช่ภาพที่สมจริง หากเป็นภาพที่สื่อได้พยายามสร้างสรรค์ขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมุ่งหวังไปยังอรรถรสสูงสุดในการชม

Birrel และ Roy ได้สรุปรูปแบบ 5 ประการของการถ่ายทอดภาพพิเศษผ่านจอโทรทัศน์ที่ผู้ชมในสนามจะไม่สามารถเห็นได้ดังนี้

- 1) การเปลี่ยนขนาดของภาพให้เล็กหรือใหญ่กว่าความเป็นจริง ด้วยการถ่ายระยะใกล้ (close-up) หรือระยะไกล (long shot)
- 2) การจัดลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างวุ่นวายสับสนพร้อม ๆ กันในสนามจริงให้เรียงร้อยต่อกันได้อย่างมีระบบ หรือแม้แต่สรุปรวบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดมานำเสนอได้ในเวลาจำกัด ด้วยเทคโนโลยีของการตัดต่อภาพ
- 3) การเล่นกับเวลา (manipulating time) ภาพที่ผ่านโทรทัศน์กับภาพจริงในสนามอาจอยู่คนละมิติเวลากัน โดยโทรทัศน์ใช้เทคโนโลยีการหยุดภาพ ย้อนภาพ สร้างภาพซ้ำเข้ามาช่วย
- 4) การเจาะภาพ (focus) ที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเพียงอย่างเดียว เพื่อเน้นความสำคัญจากเหตุการณ์อื่น ๆ โดยรอบ
- 5) การให้ข้อมูลในเชิงสถิตินอกเหนือจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น

Whannel ตั้งข้อสังเกตว่ารายการกีฬาทางโทรทัศน์นั้นเป็นกระบวนการที่ทำงานตามหลักของการแปรสภาพ (Principle of Transformation) กล่าวคือ เปลี่ยนมิติด้านเวลาและสถานที่ (Time and Space) จากโลกความเป็นจริงมาสู่โลกจินตนาการผ่านจอโทรทัศน์ โดยมีลักษณะสำคัญ ๆ ที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์จริงกับเหตุการณ์ในโทรทัศน์ (Sport event and TV event) เนื่องจากกีฬาแต่ละประเภทก็มีช่วงเวลาการแข่งขันที่ต่างกัน สั้นบ้างยาวบ้าง เช่นเดียวกับเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์ ดังนั้นจึงต้องมีการแปรสภาพเพื่อให้เหมาะสมซึ่งกันและกัน
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความสมจริงและความบันเทิง (Realism and Entertainment) ในด้านหนึ่งรายการกีฬาจะมีลักษณะโปร่งใส (Transparency) เพราะถ่ายจากเหตุการณ์จริง ในขณะที่เดียวกันก็มีความบันเทิงผสมอยู่จากวิธีการนำเสนอเหตุการณ์นั้นผ่านจอโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าความบันเทิงในโทรทัศน์จะทำได้ไม่เหมือนจริง (Realistic) หรือในความสมจริงนั้นจะไม่มี ความบันเทิงอยู่ เช่น ในการ

- แข่งขันกีฬาบางนัดมีความตื่นเต้นสนุกสนานในตัวเองอยู่แล้ว โททัศน์เพียงแค่อายทอดตามความเป็นจริง ก็จะได้คุณลักษณะทั้งสองประการผสมกันไปในตัว
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และพื้นที่ (Action and Space) วิธีการนำเสนอในรายการกีฬาจะเน้นหลักที่ว่า ต้องมีกิจกรรม (เหตุการณ์) เกิดขึ้นมากที่สุดในพื้นที่ที่น้อยที่สุด (Maximum action in minimum space) ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพ การตัดต่อเข้ามาช่วยได้ แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับชนิดกีฬาด้วย
 - 4) การแปรสภาพเรื่องเวลา (Transformation of Time) เช่นเดียวกับที่เราสามารถจัดการกับเรื่องพื้นที่ได้ด้วยการวางมุมกล้องและการลำดับตัดต่อภาพ การจัดการแปรสภาพเรื่องเวลาจริงก็กระทำได้ด้วยการใช้ภาพซ้ำ ภาพช้า ฯลฯ
 - 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการปรากฏตัวและการขาดหาย (Presence and Absence) แม้ว่าการสร้างภาพในจอโทรทัศน์จะมีมุมมองที่แปลกใหม่ หลากหลาย และครอบคลุมได้มากกว่าการชมด้วยตาเปล่าที่สนาม หากแต่พื้นที่ในจอโทรทัศน์ก็มีจำกัด จึงไม่สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกันได้หมด บางเหตุการณ์หรือบางบุคคลเท่านั้นที่ได้รับการคัดเลือกให้ปรากฏในจอในช่วงเวลาหนึ่งๆ ในขณะที่เหตุการณ์บางอย่างอาจถูกละเลยจนไม่มีการปรากฏในจอราวกับว่าไม่เคยเกิดขึ้น

นอกจากนั้น Whannel ยังได้จัดรูปแบบคร่าว ๆ 5 ประการ ของการแปรเปลี่ยนภาพ (Visual Transformation) จากเหตุการณ์จริงมาใส่ไว้ในจอโทรทัศน์ด้วย คือ

- 1) แบบ Simple ในกีฬาบางประเภทที่ไม่มีลักษณะการแข่งขันที่ชิงชัยอย่างดุเดือด เช่น ยิมนาสติก กระโดดน้ำ เสกน้ำแข็ง ซึ่งเน้นที่ความสามารถส่วนบุคคล และมักจะแข่งขันในสถานที่ไม่กว้างมาก การถ่ายทอดภาพผ่านจอโทรทัศน์อาจเป็นเพียงการจับภาพระยะไกลหรือระยะปานกลางเพื่อให้เห็นเหตุการณ์ และใช้การจับภาพระยะใกล้เพียงบางครั้งที่ต้องการเน้นความสวยงาม หรือลีลาอันน่าประทับใจ
- 2) แบบ Cutaways ในการถ่ายทอดเทนนิส อาจใช้กล้องตัวหลักจับภาพจากมุมสูงให้เห็นการตีโต้ระหว่างสองฝั่ง ขณะเดียวกันก็ตัดสลับที่นักกีฬาแต่ละฝ่าย หรือในช่วงที่มีจังหวะหยุดระหว่างคะแนนก็อาจตัดภาพของผู้ชมหรือกรรมการเข้ามาประกอบด้วยได้
- 3) แบบ Cutting Patterns มักใช้กับกีฬาที่เกี่ยวข้องกับลูกบอลที่มีการเคลื่อนไหวไปมา อาทิ ฟุตบอล โดยที่กล้องตัวหลักจะจับภาพระยะไกลโดยรวม แต่เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญกำลังจะเกิดขึ้น เช่น นักกีฬาเลี้ยงลูกเข้าหาประตู ก็จะใช้การตัดต่อเรียกภาพจากกล้องตัวที่อยู่ในมุมต่าง ๆ เข้ามาเพื่อให้เห็นเหตุการณ์นั้นชัดเจนขึ้น และยังใช้ในกรณีของการย้อนภาพด้วย

- 4) แบบ Spatial Mobility มักใช้กับกีฬาที่เป็นการแข่งขันความเร็ว เช่น วิ่งแข่ง ว่ายน้ำ นอกจากจะมีกล้องที่จับภาพมุมสูง เห็นคู่แข่งกันทั้งหมด และกล้องที่เส้นชัยเพื่อจับภาพผู้ชนะ การถ่ายทอดกีฬาประเภทนี้ยังนิยมใช้กล้องที่เคลื่อนไหวไปพร้อมกับผู้เข้าแข่งขันได้ โดยอาจตั้งไว้ด้านข้างของลู่วิ่ง และเริ่มทำงานพร้อมกับการออกตัวของนักกีฬา
- 5) แบบ Spatial Fragmentation ในกีฬาที่แข่งขันในพื้นที่กว้าง เช่น กอล์ฟ คงเป็นไปได้ที่จะใช้กล้องเพียงตัวเดียวจับเหตุการณ์ทั่วสนาม ดังนั้น จึงต้องแบ่งจอภาพออกเป็นส่วนๆ คือมีภาพนักกีฬาที่เด่นชัด และมีภาพของหลุมกอล์ฟซึ่งอยู่ห่างออกไปในความเป็นจริง มาซ้อนทับกันอยู่

สำหรับการขยายภาพ (zoom in) นั้น Whannel ให้ทัศนะว่าเป็นธรรมชาติอยู่แล้วที่คนเราย่อมต้องการจะเห็นเหตุการณ์สำคัญ (action) ในขณะที่มีมันเกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด และชัดเจน ในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาจึงมีแบบแผนการจับภาพจากภาพกว้างสู่ภาพขนาดกลางในช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังนิยมจับภาพขนาดใกล้ที่ใบหน้าของนักกีฬายกหลังจากที่เหตุการณ์สำคัญนั้น ๆ จบลงแล้ว ซึ่งถ้าไม่ใช่ใบหน้าของความยินดี เมื่อสามารถทำคะแนนได้ ก็จะเป็นสีหน้าของความผิดหวังเมื่อพลาดไป

John R. Hitchcock (1991) กล่าวถึงหลักสำคัญของการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาทางโทรทัศน์ซึ่งค่อนข้างจะสอดคล้องกับที่ Whannel กล่าวไว้ดังนี้

เมื่อมีการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาทางโทรทัศน์ สิ่งสำคัญที่สุดในด้านภาพที่ผู้ผลิตควรตระหนักก็คือ การกำหนดที่ตั้งของกล้อง ทั้งนี้เพราะกล้องเปรียบเสมือนตัวแทนสายตาของผู้ชมในสนามแข่งจริงคงไม่มีผู้ชมคนใดสามารถมองเห็นไปได้ทั่วสนาม หรือมองเห็นรายละเอียดปลีกย่อยที่เกิดขึ้นในสนามได้เหมือนกับที่กล้องเห็น ดังนั้นในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาแต่ละชนิดผู้ผลิตจึงต้องเลือกสรรหามุมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะการเล่น กฎกติกาของกีฬา นั้น ๆ เพื่อให้ได้ภาพที่ดีที่สุด

ในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล อาจใช้กล้องหลักสามตัว คือจับภาพด้านบน และสองข้างสนาม โดยอาจให้กล้องหนึ่งเป็นกล้องที่จับภาพเหตุการณ์หลัก (main action) และกล้องที่เหลือจับภาพเฉพาะ (specific) เช่น ภาพของนักเตะคนใดคนหนึ่ง นอกจากนี้ยังอาจตั้งกล้องที่หลังประตู เพื่อจับภาพการยิงประตู หรือตั้งกล้องที่ริมเส้นขอบสนาม เพื่อนำกลับมาฉายซ้ำในกรณีที่ลูกบอลออก

สำหรับการถ่ายทอดการแข่งขันบาสเก็ตบอล ควรจะมีกล้องอย่างน้อยสองกล้องถ่ายมุมสูงจากด้านข้างสนาม อีกสองกล้องถ่ายระดับสายตาจากข้างสนามเช่นกัน กล้องมุมสูงนั้นมีหน้าที่จับภาพเหตุการณ์หลัก และกล้องที่เหลือจับภาพการทำคะแนน (shoot) หรือป้องกันคู่ต่อสู้ (block) ของนักกีฬาในสนาม อาจมีกล้องที่จับภาพจากมุมต่ำได้แป้นด้วยก็ได้ เพราะภาพเช่นนี้จะให้อารมณ์ความรู้สึก (Dramatic) อย่างดี เหมาะแก่การนำมาฉายซ้ำภายหลัง

อย่างไรก็ดี ในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาจากสนามแข่งขันที่มีขนาดกว้าง ผู้ผลิตจะต้องไม่พลาดละเมิดกฎเกณฑ์ข้ามเส้น 180 องศา สำหรับกีฬาที่มีผู้เล่นสองฝ่ายและแบ่งสนามออกเป็นสองด้าน มิฉะนั้นผู้ชมอาจจะสับสนในเรื่องทิศทางได้ กล่าวคือ ผู้ผลิตจะต้องเลือกตั้งกล้องที่ฝั่งใดฝั่งหนึ่งของสนามเท่านั้น และหากต้องการจับภาพในทิศตรงกันข้ามกับจุดที่ตั้งกล้อง ก็จะใช้การถ่ายมุมสูง แทนการเคลื่อนกล้องไปอีกฝั่ง

เนื่องจากโทรทัศน์มีข้อได้เปรียบกว่าวิทยุในเรื่องภาพ ดังนั้นผู้ประกาศ (Announcer) จึงไม่จำเป็นต้องอธิบายบรรยายภาคในสนามแข่งขัน หรือบรรยายเหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ผู้ประกาศเพียงแต่ทำหน้าที่ให้ความกระจ่าง (Clarify) ในสิ่งที่ผู้ชมเห็นอยู่แล้วเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกาศจะต้องตระหนักถึงมุมมองและพื้นที่ครอบคลุมของกล้องโทรทัศน์เพื่อเข้าใจลักษณะภาพที่ผู้ชมที่บ้านจะมองเห็น การบรรยายของผู้ประกาศจะต้องสอดคล้องกับภาพที่ปรากฏในจอ

แม้จะมีภาพเป็นตัวเอกในรายการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬา แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการบรรยายที่ได้จังหวะจะโคนของผู้ประกาศหรือนักพากย์นั้นก็เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้การแข่งขันดูมีรสชาติสนุกสนานขึ้นอีก Hitchcock กล่าวว่าแม้ในเกมการแข่งขันที่น่าเบื่อ หากได้ผู้บรรยายที่รู้จักวิธีการพูด การใช้น้ำเสียงที่เร้าอารมณ์ ก็สามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความตื่นเต้นและไม่อาจละสายตาไปจากการแข่งขันได้เช่นกัน

เมื่ออรรถรสส่วนหนึ่งของการรับชมการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาทางโทรทัศน์เกิดจากองค์ประกอบในส่วนของนักพากย์ จึงมีนักวิชาการหลายท่านให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักพากย์ และลักษณะของการพากย์กีฬาที่ดีไว้ดังนี้

Stuart W. Hyde (1991) กล่าวว่าผู้บรรยายกีฬาที่มีหน้าที่สำคัญคือ

- 1) รายงานเหตุการณ์ (Report) โดยต้องเป็นการรายงานที่ปราศจากอคติ (Bias) คือไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เน้นการรายงานที่ถูกต้องเที่ยงตรง ยุติธรรม

- 2) ให้ความบันเทิง (Entertainment) ในกีฬางานประเภทอาจใช้เวลาการแข่งขันที่ยาวนาน นักพากย์จึงควรวางวิธีการดึงดูดใจให้ผู้ชมติดตามการถ่ายทอดจนจบ
- 3) พยายามให้ผู้ชมคล้อยตาม (Sell) คือ ต้องทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงความกระตือรือร้นของผู้พากย์ สร้างความน่าเชื่อถือด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นจริง

นอกจากนั้น Hyde ยังกล่าวถึงแนวทางการพากย์กีฬาที่ดีไว้อีก ได้แก่

- 1) ผู้พากย์จะต้องสามารถอธิบายและตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันได้อย่างทันทั่วทั้งที่สามารถชี้ประเด็นสำคัญหรือจุดพลิกผันของเกมแล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุได้
- 2) หลีกเลี่ยงการพูดที่ซ้ำซาก แม้ว่าอาจจะกระทำได้ยากเพราะในการแข่งขันกีฬา มักมีเหตุการณ์เกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมาอยู่ตลอด แต่ก็ควรจะเลี่ยงการใช้คำพูดซ้ำเดิมที่พูดไปแล้วก่อนหน้านั้น
- 3) ข้อมูลที่บรรยายออกไปจะต้องแม่นยำ หากผิดพลาดอาจจะแก้ไขได้ แต่ต้องไม่บอปปยจนสร้างความรำคาญให้แก่ผู้ชม
- 4) หลีกเลี่ยงการอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ มากหรือน้อยเกินไป รวมถึงไม่ควรพูดนอกประเด็น
- 5) หากไม่แน่ใจในข้อมูลหรือคำตัดสิน ควรจะรอผลที่เป็นทางการก่อน เพื่อความถูกต้องในการพากย์ และหลีกเลี่ยงการสร้าง ความหงุดหงิดใจให้แก่ผู้ชม
- 6) ในกรณีที่มีเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่นการปะทะกันของนักกีฬาสองฝ่าย ผู้พากย์ต้องควบคุมสติ ไม่ตื่นเต้น หรือว่าติดใจสงสัยกับเหตุการณ์นั้นมากเกินไป เพราะอาจเป็นชนวนกระตุ้นความตึงเครียดระหว่างแฟนกีฬาสองฝ่ายที่ชมอยู่
- 7) หากมีกรณีนักกีฬาบาดเจ็บ ไม่ควรคาดเดาอาการบาดเจ็บนั้น เพราะอาจสร้างความกังวลให้แก่ครอบครัว คนใกล้ชิดของนักกีฬาผู้นั้นได้
- 8) ควรมีการทบทวนคะแนนหรือผลการแข่งขันให้ผู้ชมได้ทราบเป็นครั้งคราว ในประเภทกีฬาที่กำหนดระยะเวลาการแข่งขัน ควรบอกเวลาที่เหลือในการแข่งขันด้วย
- 9) การรายงานข้อมูลเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากในเกมการแข่งขัน ควรต้องหาจังหวะที่เหมาะสม ไม่ควรทำลายสมาธิในการชมกีฬาของผู้ชม และควรตระหนักว่าขณะรับชมโทรทัศน์ผู้ชมก็มีโอกาสได้รับทราบข้อมูลข้างสารบางส่วนจากข้อความตัววิ่งต่าง ๆ บนหน้าจออยู่แล้ว
- 10) ควรใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เป็นสถิติอ้างอิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกีฬางานประเภทที่ใช้สถิติเป็นตัววัด เช่น กรีฑา
- 11) ใช้เสียงบรรยากาศ (background sound) ให้เป็นประโยชน์ เพราะในบางจังหวะของการแข่งขันจะมีการส่งเสียงเชียร์ของคนดูในสนาม ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงความตื่นเต้น สนุกสนานได้ดีกว่าการบรรยายเสียอีก

- 12) หากมีผู้บรรยายมากกว่าหนึ่งคน ควรทำความเข้าใจถึงจังหวะการพูด และการออก
ชื่อนักกีฬา เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

ท้ายสุด Whannel ก็ได้สรุปปัจจัยสำคัญที่จะทำให้รายการกีฬาใด ๆ เป็นที่นิยมของผู้ชม
ไว้ห้าประการ ได้แก่

- 1) ผู้ชมจะต้องสามารถมองเห็นการแข่งขันได้ตลอด
- 2) ต้องเป็นกีฬาที่ชมแล้วเข้าใจง่าย กฎกติกาไม่ซับซ้อน
- 3) ระยะเวลาแข่งขันต้องเหมาะสม ไม่ยาวหรือสั้นจนเกินไป
- 4) ต้องเป็นกีฬาที่น่าสนใจมีผู้ติดตามจำนวนมาก เพราะถ้าผู้ชมที่บ้านเห็นภาพคนดู
ในสนามเพียงเล็กน้อย ก็จะตีความว่ากีฬาน่าเบื่อ หรือถ้าคู่แข่งไม่เหมาะสมกัน ก็
อาจทำให้หมดความสนใจในรายการได้
- 5) ต้องมีการแสดงทักษะอันเยี่ยมยอดของนักกีฬาออกมาเพื่อเป็นจุดสร้างความสนใจ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Garry whannel (1992) วิเคราะห์เปรียบเทียบรายการกีฬาที่ได้รับความนิยมสองราย
การของประเทศอังกฤษ คือ Grandstand ออกอากาศทางสถานีบีบีซี และ World of Sport ออก
อากาศทางสถานีไอทีวี โดยพบว่าทั้งสองรายการมีความใกล้เคียงกันในด้านความยาวของราย
การ และตำแหน่งในผังการออกอากาศ รวมถึงมีรูปแบบรายการเป็นแบบนิตยสารเหมือนกัน
และเน้นการนำเสนอเนื้อหากีฬาฟุตบอลมากกว่าประเภทอื่น ๆ แม้ไม่ได้อยู่ในช่วงฤดูการแข่งขันก็ตาม หากแต่รายการ World of Sport มีความยืดหยุ่นในการประกอบสร้างเนื้อหามากกว่า
โดยมีการสลับสับเปลี่ยนเนื้อหากีฬาหลายประเภท และไม่มีกำหนดเวลาแน่ชัดสำหรับการนำ
เสนอแต่ละช่วง นอกจากนั้นยังเน้นที่การนำเสนอภาพจากสถานที่จริง และการใช้เนื้อหาที่มาจาก
ต่างประเทศ เพื่อความแปลกใหม่ ในขณะที่รายการ Grandstand จะยึดติดอยู่กับแบบแผน
เดิม ที่มีการแบ่งรายการออกเป็นช่วง ๆ ที่มีเนื้อหาเฉพาะเจาะจง และมักจะนำเสนอเนื้อหาที่มี
การประกอบสร้างมาก่อนแล้วล่วงหน้า ไม่เน้นการถ่ายทอดสด

นิตินาฏ กมลพันธฤกษ์ (2539) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา
โอลิมปิกครั้งที่ 26 ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 พบว่าทางสถานีได้คัดเลือก
ถ่ายทอดประเภทและรายการแข่งขันที่เหมาะสมกับช่วงเวลาที่สื่ออยู่ โดยเน้นการถ่ายทอดราย
การที่ให้นักกีฬาไทยเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังพบว่าทางสถานีได้นำปฏิริยาการตอบ
รับจากทางโทรศัพท์และจดหมายของผู้ชมมาเป็นส่วนประกอบในการคัดเลือกประเภทและราย
การการถ่ายทอดอีกด้วย

ธนพร ทวีพานิชย์ (2541) ศึกษาเรื่องกระบวนการติดตาม ตัดเลือก และนำเสนอเนื้อหา ของข่าวกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 26 ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยทั้ง 5 ช่อง พบว่ามีปัจจัยเกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ นโยบายของแต่ละสถานี ความสนใจของผู้ชม ช่วงเวลาของการนำเสนอข่าว และมุมมองแนวคิดอันเป็นบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงานตามสภาพแวดล้อมและข้อจำกัด ของการทำงานในต่างประเทศ ซึ่งสถานีทุกช่องได้ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการรายงานข่าว และให้ความบันเทิงเพื่อให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจ โดยครอบคลุมเรื่องราวที่เกิดขึ้นในการจัดการ การแข่งขันโอลิมปิกการแข่งขันกีฬา และเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับนัก กีฬาไทยที่ข่าวกีฬา มีบทบาทในการสร้างความคาดหวังของผู้ชมต่อนักกีฬาและการเสริมสถาน ภาพนักกีฬาให้เพิ่มขึ้นด้วย

สุรัชย์ มีทองคลัง (2541) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมจากการถ่ายทอดการแข่งขัน กีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 19 พบว่า การสร้างวาทกรรมของผู้บรรยายจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เกิดขึ้น ตามสถานการณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น ในการแข่งขันกีฬาที่ประเทศไทยมีโอกาสในการคว้า เหรียญทอง การสร้างวาทกรรมของผู้บรรยายก็จะเป็นการเชียร์และลุ้นนักกีฬาของไทย โดยการ บรรยายนั้นก็จะกล่าวถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักกีฬา ผลงานที่สร้างชื่อเสียงเอาไว้ ส่วน การแข่งขันที่นักกีฬาไทยพลาด หรือไม่มีโอกาสชนะ ผู้บรรยายก็จะกล่าวแสดงความเสียดายที่ ต้องพลาดหวัง หรือกล่าวปลอบขวัญเป็นกำลังใจ นอกจากนี้การบรรยายก็จะสอดแทรกข้อมูล ที่เกี่ยวกับการแข่งขันกีฬาในแต่ละประเภท เช่น กฎ กติกา มารยาท ลักษณะของเกมการแข่งขัน การให้คะแนน ซึ่งบางประเภทก็ได้มีผู้เชี่ยวชาญมาร่วมในการให้ข้อมูลด้วย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์” เป็นการวิเคราะห์การผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ในการประกอบสร้างเนื้อหา และการจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬาทางโทรทัศน์ รวมถึงการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬานั้นด้วย โดยจะเป็นการศึกษาวิจัยโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบ คือการวิเคราะห์ตัวบท (Text) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

แหล่งข้อมูล

รายการกีฬาที่ออกอากาศทางช่อง 3 5 7 9 11 และไอทีวี ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2543 ซึ่งจำแนกตามลักษณะกีฬาประเภททีม ได้แก่ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล กีฬาประเภทเดี่ยว ได้แก่ กอล์ฟ มอเตอร์สปอร์ต และกีฬาประเภทคนต่อคน คือ มวย โดยแจกแจงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

รายการกีฬาฟุตบอล 15 รายการ

1. การแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพรอบคัดเลือก
2. การแข่งขันฟุตบอลเยาวชนเอเชียนคัพรอบคัดเลือก
3. การแข่งขันฟุตบอลในกีฬากองทัพไทย
4. การแข่งขันฟุตบอล 5 คนชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย
5. การแข่งขันฟุตบอลโอลิมปิกแห่งชาติ
6. การแข่งขันฟุตบอล มวก. คัพ
7. การแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก
8. การแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ
9. การแข่งขันฟุตบอลเอฟ เอ คัพ
10. การแข่งขันฟุตบอลอุ่นเครื่องของทีมชาติอังกฤษ
11. รายการ Be on a hot kick
12. รายการเจาะสนาม
13. รายการซูเปอร์สปอร์ต

14. รายการสปอร์ตโฟกัส
15. รายการสปอร์ตทีปส์

รายการกีฬาบาสเก็ตบอล 2 รายการ

1. การแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ
2. รายการสปอร์ตทีปส์

รายการกีฬากอล์ฟ 5 รายการ

1. การแข่งขันกอล์ฟมาสเตอร์คัพ
2. รายการกอล์ฟแมกกาซีน
3. รายการกอล์ฟคลาสสิก
4. รายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก
5. รายการสปอร์ตทีปส์

รายการกีฬามอเตอร์สปอร์ต 5 รายการ

1. การแข่งขันรถยนต์วิบากทางฝุ่นชิงแชมป์ประเทศไทย
2. การแข่งขันจักรยานยนต์วิบาก เวลลอมอเตอร์ครอส
3. การแข่งขันจักรยานยนต์ทางเรียบชิงแชมป์ประเทศไทย
4. รายการรถ 2000
5. รายการเจาะสนาม

รายการกีฬามวย 11 รายการ

1. การแข่งขันมวยสากลชิงแชมป์รุ่นฟลายเวท ระหว่างศรีพิชัย กระทั่งแดงยิ้ม และ กาลเบอร์โต กอนซาเลส
2. การแข่งขันมวยสากลชิงแชมป์รุ่นฟลายเวท ระหว่างเด่นแก้วแสน กระทั่งแดงยิ้ม และ ฮาเวียร์ ทอเลส

3. การแข่งขันมวยสากลชิงแชมป์รุ่นฟลายเวท ระหว่างเม็ดเงิน กระทิงแดงยิม และ มัลคอล์ม ทุนาเกา
4. การแข่งขันมวยสากลชิงแชมป์รุ่นซูเปอร์ฟลายเวท ระหว่าง หยกไทย ศิษย์ อ. และ ฮีเดกิ โทนาตะ
5. การแข่งขันมวยสากลศึกเอ็ม 150 พิชิตโลก ระหว่าง ยอดสนั่น สามเคแบดเตอริ์ และ ไฮเซ่ หลุยส์ ทุล่า
6. การแข่งขันมวยสากลสมัครเล่นกีฬากองทัพไทย
7. การแข่งขันมวยคาดเชือกไทย-พม่า
8. รายการศึกจ้าวมวยไทย
9. รายการมวยไทยเจ็ดสี
10. รายการมวยเด็ดช่อง 3
11. รายการสปอร์ตทิปส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการบันทึกเทปรายการต่าง ๆ ที่ได้เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตาม วันเวลาออกอากาศในช่วงที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง จากนั้นก็จัดแบ่งหมวดหมู่ตามประเภทรายการ และประเภทกีฬา เพื่อความสะดวกในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการชมเทปบันทึกภาพรายการต่าง ๆ มาประมวลและวิเคราะห์ ตามกรอบแนวคิดเรื่องการประกอบสร้างและจัดวางรูปแบบเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดเรื่องกรอบ อ้างอิงในการผลิตตามแนวทางฝึกฝนปฏิบัติงาน และแนวคิดเรื่องเทคนิคของผู้ดำเนินรายการ รวมถึงแนวคิดเรื่องการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อโทรทัศน์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสอง ส่วนใหญ่ ดังนี้

1. วิเคราะห์การประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬาทางโทรทัศน์ โดยอาศัยแนวความคิดเรื่องกรอบอ้างอิงในการผลิตรายการกีฬาเป็นแนวทาง
2. วิเคราะห์วิธีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬา โดยมีกรอบแนวคิดที่ว่าภาพ และเสียงที่ปรากฏในโทรทัศน์ย่อมต้องผ่านกระบวนการทางสื่อ ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการนำเสนอเนื้อหาให้เกิดความน่าสนใจ

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยชิ้นนี้ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็นสองบท ดังนี้

1. ในบทที่ 4 เสนอผลการศึกษาลักษณะการประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬาทางโทรทัศน์ แยกตามประเภทกีฬา และประเภทรายการ
2. ในบทที่ 5 เสนอผลการศึกษาวิธีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ในประเภทกีฬา และรูปแบบรายการที่ต่างกัน

บทที่ 4

การประกอบสร้างเนื้อหาและจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬาทางโทรทัศน์

ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหารายการกีฬาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ โดยจำแนกตามประเภทกีฬา ผลของการศึกษาได้แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีการนำเสนอเป็น 4 รูปแบบ คือ รายการถ่ายทอดสด รายการบันทึกภาพการแข่งขัน รายการสารคดี และรายการนิตยสาร ซึ่งแต่ละรายการได้ใช้วิธีการประกอบสร้างเพื่อให้รายการเกิดความน่าสนใจ และดึงดูดผู้ชม ด้วยกรอบอ้างอิงทั้งในด้านการให้สาระ และความรื่นรมย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รายการกีฬาฟุตบอลทางโทรทัศน์

มีการนำเสนอเนื้อหากีฬาฟุตบอลทางรายการโทรทัศน์ทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ การถ่ายทอดสดการแข่งขัน การถ่ายทอดบันทึกภาพการแข่งขัน รายการสารคดี และรายการนิตยสาร

1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน

1.1 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพระดับสโมสรในภูมิภาคยุโรป

การแข่งขันฟุตบอลสโมสรในภูมิภาคยุโรป มีระยะเวลาฤดูกาลแข่งขันประมาณ 9-10 เดือน คือ เริ่มฤดูกาลแข่งขันในเดือนสิงหาคมหรือกันยายน และสิ้นสุดในราวเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยเมื่อมีเหตุการณ์การแข่งขันเกิดขึ้น ทางรายการโทรทัศน์ก็จะนำเสนอภาพออกอากาศสดในทันทีทันใด อย่างไรก็ตาม ในโลกปัจจุบันที่ระบบธุรกิจได้เข้ามามีส่วนร่วมในวงการกีฬา จึงต้องมีการติดต่อซื้อขายลิขสิทธิ์ในการแพร่ภาพเหตุการณ์การแข่งขันฟุตบอลแต่ละนัด ซึ่งผู้ที่จะดำเนินการถ่ายทอดสดจะต้องสรรหาแย่งชิงลิขสิทธิ์ดังกล่าวนั้นมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการแข่งขันนัดที่ผู้ชมให้ความสนใจติดตามกันมาก

การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลจากทวีปยุโรป เป็นการจัดซื้อลิขสิทธิ์สัญญาณภาพที่ดำเนินการถ่ายทอดโดยผู้ผลิตต่างประเทศเพื่อนำมาออกอากาศ โดยมีทั้งการลงทุนซื้อลิขสิทธิ์ของแต่ละสถานีเอง อาทิ ทางช่อง 7 ได้ซื้อลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ ช่อง 11 เป็นผู้ซื้อลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมป์เปียนส์ลีก หรือเป็นการดำเนินการโดยบริษัทเอกชนที่มีลิขสิทธิ์อยู่ และใช้วิธีการเช่าซื้อเวลาออกอากาศจากทางสถานี

เช่น บริษัทกราฟฟิคคอนเนอร์เป็นผู้ติดต่อซื้อลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีก และซื้อเวลาออกอากาศทางช่อง 9 ในรายการ Be on a hot kick เป็นประจำทุกสัปดาห์

เนื่องจากเนื้อหากีฬาฟุตบอล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันฟุตบอลในภูมิภาคยุโรป เป็นเนื้อหาที่ผู้ชมให้ความสนใจติดตามชมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นแต่ละสถานีจึงต้องพยายามแข่งขันแย่งชิงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสด ซึ่งเมื่อสถานีใดได้ลิขสิทธิ์ฟุตบอลรายการใดไปแล้ว ก็มักจะพยายามดำเนินการซื้อลิขสิทธิ์ดังกล่าวนั้นให้ได้ในทุก ๆ ปี เพื่อรักษาฐานกลุ่มผู้ชมของตนไว้ เช่น ช่อง 7 ได้ถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลเอฟ เอ คัพต่อเนื่องมาทุกปี ไอทีวีได้ถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพติดต่อกันมาเป็นประจำ ตั้งแต่ปี 2543-2545

อย่างไรก็ดี สำหรับการถ่ายทอดมหกรรมกีฬาฟุตบอลระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นการแข่งขันฟุตบอลรายการสำคัญที่ผู้ชมให้ความสนใจเป็นพิเศษ ทั้งกลุ่มที่เป็นแฟนประจำกีฬาฟุตบอล และกลุ่มที่สนใจติดตามเนื่องจากถือเป็นวาระเหตุการณ์สำคัญทางการกีฬา เช่น การแข่งขันฟุตบอลโลก การแข่งขันฟุตบอลชิงแชมป์ภูมิภาคยุโรป (Euro) สถานีต่าง ๆ ก็ต้องการจะได้ลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอดสดทั้งสิ้น จึงมีทั้งการต่อสู้แย่งชิงลิขสิทธิ์จากผู้ผลิตต่างประเทศ เพื่อให้ได้เป็นกรรมสิทธิ์พิเศษแต่เพียงผู้เดียว เช่น ในปี 2543 ช่อง 3 ได้ลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลชิงแชมป์แห่งชาติยุโรปทุกนัดแต่เพียงสถานีเดียว หรือแต่ละสถานีอาจมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดสด ในนามของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทีวีพูล) โดยทำการถ่ายทอดสดสัญญาณภาพสลับสับเปลี่ยนกันไปวันละสองช่อง ดังที่ปฏิบัติกันมาในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกทุก ๆ 4 ปี แต่สำหรับการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งต่อไป (พ.ศ. 2545) จะมีกลุ่มเอกชนเข้ามาถือลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอด และใช้วิธีเช่าซื้อเวลาจากทางสถานีต่าง ๆ เพื่อออกอากาศ

อย่างไรก็ดี รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเนื้อหากีฬาฟุตบอลทุกนัด ที่มีการจัดการแข่งขันขึ้นในรอบปีมาเสนอ มีเนื้อหาเพียงบางส่วนที่ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกมาบรรจุไว้ในรายการ โดยมุ่งเน้นที่การแข่งขันนัดที่มีความสำคัญ มีความสนุกสนานตื่นเต้นเร้าใจ หรือเป็นการแข่งขันของทีมฟุตบอลที่ได้รับความนิยม จากผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศทั้งหมด 3 รายการ ดังนี้

1.1.1 การถ่ายทอดสดฟุตบอลยูฟ่าคัพ

มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ ซึ่งเป็นการแข่งขันฟุตบอลที่นำเอาสโมสรในยุโรปที่มีคะแนนสะสมสำหรับการแข่งขันประจำฤดูกาลสูงเป็นอันดับ 4-6 ของแต่ละประเทศ มาแข่งขันหาผู้ชนะกันอีกครั้ง รวมทั้งหมด 5 นัด ได้แก่

- การถ่ายทอดสดการแข่งขันรอบรองชนะเลิศ ระหว่างอาร์เซนอล และลียงส์ นัดที่ 1 และ 2 ทางช่อง 7
- การถ่ายทอดสดการแข่งขันรอบรองชนะเลิศ ระหว่างลีดส์ ยูไนเต็ท และกาลาตาซาราย นัดที่ 1 และ 2 ทางไอทีวี
- การถ่ายทอดสดการแข่งขันนัดชิงชนะเลิศระหว่างอาร์เซนอล และกาลาตาซาราย ทางไอทีวี

การแข่งขันทั้ง 5 นัด ที่มีการถ่ายทอดสด เป็นการแข่งขันนัดที่มีความสำคัญ เพราะอยู่ในรอบรองชนะเลิศ และชิงชนะเลิศ ซึ่งเป็นการแข่งขันของทีมที่มีความสามารถยอดเยี่ยม ซึ่งได้ชนะทีมอื่น ๆ มาแล้ว การแข่งขันที่เกิดขึ้นจึงมีความคึกคักน่าสนใจ นอกจากนี้ ยังเป็นการแข่งขันของทีมอาร์เซนอล และลีดส์ยูไนเต็ท ซึ่งเป็นทีมฟุตบอลระดับสโมสรที่มีชื่อเสียงจากประเทศอังกฤษ ที่เป็นลีกฟุตบอลที่ผู้ชมให้ความสนใจติดตามมากที่สุด โดยอาร์เซนอลนั้นเป็นทีมที่เคยได้เป็นแชมป์พรีเมียร์ลีกมาแล้ว และมีนักเตะที่อยู่ในระดับทีมชาติของทวีปยุโรปเล่นอยู่มากมาย อาทิ เดนนิส เบิร์กแคมป์ เอ็มมานูเอล เปอตีย์ มาร์ค โอเวอร์มาร์ส ส่วนทีมลีดส์ยูไนเต็ท ก็เป็นทีมที่ขณะนั้นกำลังมีคะแนนสะสมในพรีเมียร์ลีกเป็นอันดับสอง รวมถึงเป็นทีมที่มีนักเตะดาวรุ่งเล่นอยู่หลายคน อาทิ แฮร์รี คีเวล ร็อบบี้ คีน การแข่งขันที่เกิดขึ้นจึงมีความคึกคักให้ผู้ชมได้ลุ้นอยู่ตลอดเวลา

แม้การแข่งขันยูฟ่าคัพจะมีการถ่ายทอดสดทางสองสถานีโทรทัศน์ คือ ช่อง 7 ถ่ายทอดคู่ของอาร์เซนอล และลียงส์ ส่วนไอทีวีถ่ายทอดคู่ลีดส์ยูไนเต็ท และกาลาตาซาราย รวมถึงนัดชนะเลิศ แต่รูปแบบการจัดวางเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ในรายการก็ยังคงมีความใกล้เคียงกัน คือ ทั้งสองสถานีได้ซื้อลิขสิทธิ์ภาพการแข่งขันดังกล่าวมาจากต่างประเทศ และนำออกอากาศไปตามนั้น โดยเพิ่มเติมส่วนของผู้ดำเนินรายการในตอนเปิด และปิดรายการ การบรรยายการแข่งขันเป็นภาษาไทย และการวิเคราะห์วิจารณ์เกมในช่วงพักครึ่งลงไป ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินรายการ และบรรยายการแข่งขันในการถ่ายทอดสดจะมีสองคน คือเป็นบุคลากรของสถานีท่านหนึ่ง และผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาฟุตบอลอีกท่านหนึ่ง ดังที่การถ่ายทอดสดของช่อง 7 มีวีรศักดิ์ นิลกลัด ผู้ประกาศข่าวกีฬาของสถานี ทำหน้าที่คู่กับ ดร.จุฑา ดิงศรัทย์ อดีตผู้เล่นและผู้ฝึกสอนฟุตบอล

ทีมชาติไทย ส่วนไอทีวีมีกฤษฎิณ สุวรรณบุบผา ผู้ประกาศข่าวกีฬาของทางสถานี ทำหน้าที่คู่กับไพโรจน์ กิ่งแก้ว นักพากย์ฟุตบอลมืออาชีพ โดยทั้งสองคนจะผลัดกันทำหน้าที่บรรยายการแข่งขัน ซึ่งก็อ้างอิงมาจากคำบรรยายภาษาอังกฤษที่มีอยู่แล้วด้วยส่วนหนึ่ง

อย่างไรก็ดี องค์ประกอบหนึ่งในรายการ ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพของสองสถานี ก็คือ ความต่อเนื่องของการเสนอเนื้อหาในรายการ และจังหวะของการตัดเข้าสู่ช่วงผู้สนับสนุนรายการ กล่าวคือ ไอทีวีถ่ายทอดสดการแข่งขันต่อเนื่องตลอดครั้งแรก แล้วจึงตัดเข้าสู่ช่วงโฆษณารวดเดียวในขณะพักครึ่ง ขณะที่ช่อง 7 กลับมีการตัดโฆษณาเป็นระยะ ๆ แต่ก็มีเฉพาะในช่วงครึ่งชั่วโมงแรกของการถ่ายทอดสดการแข่งขัน (01.30 - 02.00 น.) แต่หลังจากนั้นก็ไม่มีการตัดเข้าโฆษณานอกเลย รวมถึงในครึ่งหลังของการแข่งขันด้วย เพราะเป็นช่วงเวลาของการปิดสถานี นอกจากนี้ ยังพบว่า การถ่ายทอดสดของไอทีวี มีการประกอบสร้างเนื้อหาในส่วนของการวิเคราะห์วิจารณ์การแข่งขัน สอดแทรกเข้าไประหว่างช่วงหยุดพักครึ่งเวลา ในขณะที่การถ่ายทอดของทางช่อง 7 ได้ปล่อยสัญญาณภาพผ่านดาวเทียม ซึ่งเป็นเพียงภาพของสนามแข่งขันโล่ง ๆ เสนอไปตามจริง ไม่มีเสียงบรรยาย หรือตัดเข้าสู่ภาพของผู้ดำเนินรายการในห้องส่งแต่อย่างใด

1.1.2 การถ่ายทอดสดฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก

มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีกทางช่อง 11 แต่เพียงสถานีเดียว เป็นจำนวน 9 นัด ตั้งแต่รอบแปดทีมสุดท้ายไปจนถึงนัดชิงชนะเลิศ ได้แก่

- การแข่งขันรอบแปดทีมสุดท้ายระหว่างแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด และรีลมาดริด นัดที่ 1 และ 2
- การแข่งขันรอบแปดทีมสุดท้ายระหว่างเซลเซีย และบาเซิลอน่า นัดที่ 1 และ 2
- การแข่งขันรอบรองชนะเลิศระหว่างรีลมาดริด และบาเยิร์นมิวนิค นัดที่ 1 และ 2
- การแข่งขันรอบรองชนะเลิศระหว่างบาเซิลอน่า และบาเลนเซีย นัดที่ 1 และ 2
- การแข่งขันในนัดชิงชนะเลิศระหว่างรีลมาดริด และบาเลนเซีย

เนื่องจากการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก มีการจัดแข่งขันพร้อม ๆ กันมากกว่าหนึ่งคู่ ดังนั้น จึงพบว่าการคัดเลือกนำเสนอภาพสัญญาณการแข่งขันแต่เพียงเฉพาะบางนัด โดยเฉพาะในรอบแปดทีมสุดท้าย ที่มีการแข่งขันสองคู่เกิดขึ้นในวันเวลาเดียวกัน ทางสถานีได้เลือกถ่ายทอดสดการแข่งขันคู่ของแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด และรีลมาดริด แทนคู่ของบาเลนเซีย และเอฟซีพอร์ต กับคู่ของเซลเซีย และบาเซิลอน่า แทนคู่ของบาเยิร์นมิวนิค และลาซิโอ เนื่องจาก

ทั้งแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด และเซลซีกก็ต่างเป็นทีมที่อยู่ในพรีเมียร์ลีกของประเทศอังกฤษ ที่มีผู้ชมให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก รวมถึงทีมแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด ยังเป็นทีมที่มีดารานักเตะขวัญใจผู้ชม อาทิ เดวิด เบคแคม พอล สโคลล์ เล่นอยู่ด้วย ส่วนทีมคู่แข่งซึ่งก็คือรีลมาดริด และบาเซโลน่า ต่างก็เป็นทีมฟุตบอลชั้นนำจากสเปนที่มีชื่อเสียงทั้งคู่ และยังเป็นทีมที่กำลังมีคะแนนสะสมอยู่ในอันดับต้น ๆ ในลีกสเปน ดังนั้น จึงทำให้การแข่งขันของทั้งสองคู่นี้มีความน่าสนใจมากกว่าคู่ของบาเลนเซีย ซึ่งเป็นทีมเล็กในลีกสเปน กับเอฟซีพอร์ตโต้ ซึ่งเป็นสโมสรจากประเทศโปรตุเกส ซึ่งเป็นลีกฟุตบอลที่ไม่ได้รับความนิยมแพร่หลายมากนัก ส่วนการแข่งขันในรอบรองชนะเลิศและชิงชนะเลิศที่มีการถ่ายทอดสดทุกคู่ทุกนัด นั้นก็เพราะเป็นการแข่งขันที่มีความเร้าใจ เพราะเป็นการช่วงชิงกันของทีมที่มีความสามารถสูง และยังมีความสำคัญเพราะเป็นนัดที่จะได้รู้ผลผู้ชนะด้วย

ในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก ทางสถานีได้ซื้อลิขสิทธิ์ภาพการแข่งขัน ที่มีลักษณะความสนุกสนานตื่นเต้นอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นการแข่งขันระหว่างทีมฟุตบอลที่ทำคะแนนสะสมในฤดูกาลก่อนหน้า ได้มากสูงสุดสามอันดับของแต่ละประเทศ มาออกอากาศสดตามเวลาแข่งขันจริง โดยมีได้ปรุงแต่งเนื้อหาเพิ่มเติมนอกเหนือจากส่วนของการดำเนินรายการในช่วงต้นและท้าย และการบรรยายการแข่งขันเท่านั้น

สำหรับการถ่ายทอดสดฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก พบว่าหน้าที่ของผู้ดำเนินรายการ (Presenter) และผู้บรรยายการแข่งขัน (Commentator) ถูกแยกแยะออกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ผู้ดำเนินรายการ ได้แก่ รณฤทธิ์ บุญพรหม ผู้ประกาศข่าวกีฬาของสถานี กล่าวเปิดรายการต้อนรับผู้ชม จากนั้นก็นำผู้บรรยาย ซึ่งมีสองท่าน ได้แก่ สาธิต กรีกูล และสมศักดิ์ สงวนทรัพย์ ที่เป็นนักพากย์กีฬาอาชีพ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาภาพการแข่งขันจะมีการพูดคุยอภิปรายเล็กน้อย โดยผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้ป้อนคำถามให้ผู้บรรยายตอบ แต่เมื่อเข้าสู่ช่วงของการถ่ายทอดสัญญาณภาพการแข่งขัน ผู้ดำเนินรายการก็จะไม่มีบทบาทใด ๆ จนกระทั่งในช่วงพักครึ่งเวลา ก็จะกลับมาทำหน้าที่สรุปเกมในครั้งแรก และตั้งประเด็นคำถามให้ผู้บรรยายวิพากษ์วิจารณ์อีกครั้ง เมื่อเข้าสู่การแข่งขันครึ่งหลัง ก็มีลักษณะแบบแผนแบบเดิม คือผู้บรรยายสองท่านทำหน้าที่โดยลำพัง และผู้ดำเนินรายการกลับมาสรุปอีกครั้ง เมื่อหมดเวลาการแข่งขัน

1.1.3 รายการ *Be on a hot kick*

รายการ *Be on a hot kick* ถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก จากประเทศอังกฤษ และฟุตบอลบุนเดสลีก้า จากประเทศเยอรมนี ทางช่อง 9 เป็นประจำทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 คู่ ตลอดฤดูกาลแข่งขัน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงพฤษภาคม โดยหากสัปดาห์ใดทางต่างประเทศได้งดการแข่งขัน เนื่องจากมีการแข่งขันของทีมชาติ มีการแข่งขันฟุตบอลถ้วยเอฟเอ คัพ ฯลฯ ทางรายการก็จะนำบันทึกภาพการแข่งขันของคู่สำคัญที่ไม่ได้มีการถ่ายทอดในสัปดาห์ก่อน ๆ

มาเสนอ โดยในการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีการถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกทั้งหมด 4 นัด ได้แก่

- การแข่งขันระหว่างดาร์บี้ และวัตฟอร์ด
- การแข่งขันระหว่างเชฟฟิลด์ เวนส์เดย์ และซันเดอร์แลนด์
- การแข่งขันระหว่างแบรดฟอร์ด และเลสเตอร์
- การแข่งขันระหว่างซันเดอร์แลนด์ และวิมเบิลดัน

นอกจากนั้น ยังมีการถ่ายทอดสดฟุตบอลบุนเดสลีก้าอีกทั้งหมด 2 นัด ได้แก่

- การแข่งขันระหว่างบาเยิร์นมิวนิค และฮันซาออสตีออค
- การแข่งขันระหว่างไบเออร์เลเวอร์คูเซิน และฮุนเตอร์ฮักกิง

เนื่องจากทางรายการได้กำหนดเวลาออกอากาศไว้ประมาณ 21.00 น. - 23.00 น. ของทุกวันเสาร์ ดังนั้นจึงต้องเลือกถ่ายทอดสดคู่ที่มีกำหนดการแข่งขันในเวลาดังกล่าว โดยในแต่ละสัปดาห์จะมีการแข่งขันของหลายคู่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ซึ่งทางรายการได้เลือกถ่ายทอดสดการแข่งขันของทีมฟุตบอลที่มีชื่อเสียง มีคะแนนสะสมอยู่อันดับต้น ๆ ของตาราง ซึ่งกำลังขยับเขยื้อนเพื่อเป็นผู้ชนะของฤดูกาล อาทิ บาเยิร์นมิวนิค และไบเออร์เลเวอร์คูเซิน ซึ่งต่างเป็นสโมสรฟุตบอลระดับแนวหน้าของประเทศเยอรมนี และมีนักฟุตบอลทีมชาติเล่นอยู่มากมายทั้งสองทีม เช่น เมมเฟ็ท โชว์ โอลิเวอร์ นอยด์วิล มาร์คัส บับเบิล ฯลฯ

อย่างไรก็ดี สำหรับการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก พบว่าเน้นที่การแข่งขันนัดที่มีความสำคัญ หรือมีความหมาย มากกว่าการแข่งขันของทีมยอดนิยม เพราะมีการถ่ายทอดสดการแข่งขันของทีมเล็ก ๆ ซึ่งไม่ได้รับความนิยม หรือมีชื่อเสียงมากนัก แต่เป็นทีมที่มีคะแนนสะสมอยู่ในกลุ่มท้ายตาราง ซึ่งการแข่งขันแต่ละนัดในช่วงปลายฤดูกาลนี้ถือว่ามีความสำคัญต่อทีมมาก เพราะเป็นการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อไม่ให้ตกชั้นไปเล่นในลีกที่ต่ำกว่า อาทิ การถ่ายทอดสดการแข่งขันของทีมดาร์บี้ แบรดฟอร์ด วิมเบิลดัน และเชฟฟิลด์เวนส์เดย์ ซึ่งเป็นทีมที่มีคะแนนสะสมอยู่ในอันดับท้าย ๆ ของตารางทั้งสิ้น

นอกจากนั้น ยังพบว่ายังมีปัจจัยอื่นที่มีส่วนกำหนด หรือจำกัด การเสนอภาพการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก ทางรายการ Be on a hot kick อีก นั่นก็คืออุปสรรคด้านลิขสิทธิ์ โดยพบว่าสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก (pay TV) เป็นผู้ถือลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกของทีมีระดับแนวหน้าที่มีชื่อเสียง เช่น แมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด ลิเวอร์พูล วั

ทุกนัด ดังนั้นทางรายการ Be on a hot kick จึงไม่สามารถถ่ายทอดสดซ้ำซ้อนกันได้ และต้องหันมาเลือกถ่ายทอดสดคู่ของทีมในกลุ่มท้ายตาราง ซึ่งก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์แข่งขันที่มีความสำคัญ เพราะเป็นนัดชี้ชะตาว่าจะสามารถอยู่เล่นในพรีเมียร์ลีกได้ในฤดูกาลต่อไปหรือไม่ รวมถึงยังมีความตื่นเต้นเร้าใจของการแข่งขันในตัวเองอยู่แล้ว เนื่องจากทีมที่มีคะแนนน้อยต้องพยายามเอาชนะเพื่อเก็บคะแนนเพิ่มให้ได้ จึงต้องทุ่มเทกับการเล่นมากเป็นพิเศษ

การประกอบสร้างเนื้อหาในรายการ Be on a hot kick เป็นการนำสัญญาณภาพการแข่งขันจากต่างประเทศมาออกอากาศสดตามจริง โดยมีผู้ดำเนินรายการในช่วงเปิดและปิดรายการ ซึ่งจะกล่าวเกริ่นนำผู้ชมเข้าสู่การถ่ายทอด และสรุปผลการแข่งขันในตอนท้าย รวมสองท่านคืออภิเชก ศรีสวัสดิ์ ซึ่งเป็นผู้ประกาศข่าวกีฬาของสถานี กับเทพพิทักษ์ จันทรสุเทพ พิธีกรรายการกีฬาทางช่อง 9 แต่สำหรับการบรรยายการแข่งขันจะมีนักพากย์มืออาชีพสองท่าน ได้แก่ สมศักดิ์ สงวนทรัพย์ และอิสระพงศ์ ผลมั่ง มาทำหน้าที่แยกจากส่วนของผู้ดำเนินรายการอย่างชัดเจน

เนื้อหาการแข่งขันจะถูกนำเสนออย่างครบถ้วนตามเวลาแข่งขันจริง ในกรณีของการถ่ายทอดสดจะมีการตัดเข้าสู่ช่วงโฆษณาเมื่อถึงจังหวะที่มีการหยุดเกม หรือเป็นช่วงที่ไม่มีเหตุการณ์ตื่นเต้น เช่น มีนักกีฬาบาดเจ็บ มีการทำผิดกติกา การตั้งเตะลูกจากหน้าประตู ฯลฯ โดยมีจอภาพเล็กให้ติดตามดูภาพจากในสนามไปด้วย เพื่อให้ไม่พลาดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

1.2 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลระดับภูมิภาคของทีมชาติไทย

สำหรับการแข่งขันฟุตบอลในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการแข่งขันในนามทีมชาติ สถานีโทรทัศน์จะให้ความสนใจถ่ายทอดสดในทุกนัด เพราะถือว่าเป็นเหตุการณ์กีฬาที่สำคัญของประเทศ โดยในแต่ละปี สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ได้พยายามจะมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันนี้ ด้วยการเข้าไปเป็นผู้ร่วมสนับสนุนเงินทุนของสมาคมฟุตบอล เช่น ในช่วงปี 2543 - 2544 บริษัทบีอีซี ซึ่งเป็นผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ได้เข้าไปเป็นผู้สนับสนุนทีมชาติ จึงได้สิทธิ์ในการเป็นช่องทางถ่ายทอดการแข่งขันทุกนัดของทีมชาติชุดใหญ่ และทีมเยาวชนไปโดยปริยาย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ทางช่อง 3 ได้มีการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลในนามของทีมชาติไทย รวมทั้งหมด 5 นัด ได้แก่

- การแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพ รอบคัดเลือกระหว่างทีมชาติไทย กับเกาหลีเหนือ

- การแข่งขันฟุตบอลเอเชียรอบคัดเลือกระหว่างทีมชาติไทย กับไต้หวัน
- การแข่งขันฟุตบอลเอเชียรอบคัดเลือกระหว่างทีมชาติไทย กับมาเลเซีย
- การแข่งขันฟุตบอลเยาวชนเอเชียรอบคัดเลือก รุ่นอายุไม่เกิน 16 ปี ระหว่างทีมชาติไทย และฮ่องกง
- การแข่งขันฟุตบอลเยาวชนเอเชียรอบคัดเลือก รุ่นอายุไม่เกิน 19 ปี ระหว่างทีมชาติไทย และฮ่องกง

การแข่งขันฟุตบอลนัดใดก็ตามที่มีทีมชาติไทยเข้าร่วมแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม ก็คือ การแข่งขันยังไม่มีคะแนนสูงมากนัก แต่ก็ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ต้องมีการถ่ายทอดให้ประชาชนรับรู้ และร่วมส่งแรงเชียร์ให้นักกีฬา โดยทางผู้จัดการแข่งขันได้กำหนดเวลาการแข่งขันให้เอื้อกับการถ่ายทอดสด คือ ในช่วงเวลาค่ำของวันธรรมดา หรือช่วงบ่ายของวันสุสัปดาห์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้ชมที่บ้านสามารถรับชมได้สะดวก

กรอบอ้างอิงที่ใช้ดึงดูดใจผู้ชมในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลของทีมชาติไทย ไม่ว่าจะ เป็นทีมชุดใหญ่ หรือชุดเยาวชน ก็คือ แนวคิดด้านชาตินิยม ซึ่งทางรายการจะกระตุ้นเร้าให้เกิดความรู้สึกร่วมแรงร่วมใจ เป็นพวกพ้องเดียวกัน ด้วยการจับภาพบรรยากาศรอบสนามที่มี กองเชียร์โห่ร้อง โบกธงชาติ หรือทาสีใบหน้าเป็นสีของธงชาติ รวมถึงการใช้ลักษณะการบรรยายของผู้ดำเนินรายการที่มีน้ำเสียงลุ่มเอื้อใจช่วย และใช้สรรพนาม “เรา” ในความหมายว่า คนดูและคนเล่นคือพวกเดียวกัน

“วันนี้ต้องมาลุ้นเอาใจช่วยทีมไทยกันครับ”

“เด็กไทยเราน่าดูได้มากกว่าครับ”

“ไทยเราจะประมาทไม่ได้เด็ดขาดนะครับ ต้องระวังหลังไว้ด้วย อย่าเอาแต่บุกเพลิน ๗”

นอกจากจะได้เป็นกำลังใจให้ทีมฟุตบอลในนามของชาติแล้ว หากเป็นการแข่งขันของทีมชาติชุดใหญ่ ผู้ชมยังได้มีโอกาสชื่นชมพัฒนาการความสามารถของนักกีฬาไทยในลักษณะที่เป็นปัจเจก เพราะในทีมชาติชุดนี้มีดารานักเตะอาชีพที่มีชื่อเสียงระดับเอเชีย หรือเป็นนักเตะขวัญใจร่วมอยู่ด้วยหลายคน ไม่ว่าจะเป็นเกียรติศักดิ์ เสนาเมือง ตะวัน ศรีปาน ธวัชชัย ดำรง อ่องตระกูล ซึ่งเล่นฟุตบอลอาชีพอยู่ในสโมสรต่าง ๆ แถบอาเซียน โดยพบว่ามีการจับภาพไปที่บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นระยะตลอดการแข่งขัน รวมถึงภาพของปีเตอร์ วิธ ผู้ฝึกสอนทีมชาติ ซึ่งเคยเป็นอดีตนักกีฬาฟุตบอลจากประเทศอังกฤษ ที่ถือว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของทีมชาติไทยด้วย

ในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลของทีมชาติไทย สถานีช่อง 3 ได้ไปถ่ายทอดเหตุการณ์การแข่งขันมาจากสถานที่จริง โดยผู้ดำเนินรายการจะไปทำการเปิดรายการ และบรรยายการแข่งขันมาจากที่นั่นด้วย ผู้ดำเนินรายการของการถ่ายทอดสดการแข่งขัน ก็คือ สาธิต กรีกูล ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานีอยู่แล้ว และเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการพากย์กีฬาฟุตบอล โดยจะทำหน้าที่กล่าวต้อนรับและเชื่อมโยงผู้ชมเข้าสู่รายการจากข้างสนามแข่งขัน คล้ายรูปแบบของผู้สื่อข่าวที่ไปรายงานสถานการณ์มาจากสถานที่จริง แต่เมื่อถึงช่วงการแข่งขัน ก็จะมีผู้ช่วยบรรยายอีกท่าน คือ สมศักดิ์ สงวนทรัพย์ ซึ่งก็เป็นนักพากย์มืออาชีพเช่นกัน โดยผู้ชมจะได้ยินแค่เสียงแต่ไม่เห็นหน้าผู้ช่วยบรรยาย

การถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันเป็นไปอย่างครบถ้วนตามเวลาจริงตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมีการตัดเข้าสู่ช่วงโฆษณาขณะที่มีการหยุดเกม แต่จะใช้เทคนิคภาพซ้อนที่มุมบนขวา ให้ติดตามเหตุการณ์ในสนามขณะนั้นไปด้วยได้ สำหรับในช่วงพักครึ่งมีการเสนอภาพไฮไลท์ของการแข่งขันในครั้งแรก และใช้ช่วงเวลาที่เหลือตัดเข้าสู่ข่าวสั้นของทางสถานี เพื่อไม่ให้ผู้ชมรู้สึกว่าจะต้องรอคอยอย่างน่าเบื่อ

1.3 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไทย

นอกจากรายการโทรทัศน์จะมีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศ และการแข่งขันของทีมชาติไทยแล้ว ยังพบว่ามีการแข่งขันฟุตบอลอื่น ๆ ในระดับสมัครเล่นภายในประเทศอีก 4 รายการ ดังนี้

1.3.1 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลในกีฬากองทัพอากาศไทย

การแข่งขันกีฬากองทัพอากาศไทยถือเป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นทุกปี เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างกองทัพเหล่าต่าง ๆ โดยในแต่ละปีทางสถานีช่อง 5 ซึ่งนับเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกองทัพบก จะเป็นผู้ถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาดังกล่าวมาสู่ผู้ชมที่บ้าน โดยมีการถ่ายทอดสดในวันเปิดและปิดการแข่งขัน ซึ่งนอกเหนือจากพิธีการเปิดและปิดแล้ว ก็ยังมีการแข่งขันฟุตบอลร่วมอยู่ด้วย ได้แก่ การแข่งขันฟุตบอลระหว่างกองทัพอากาศ กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในนัดเปิดสนาม และการแข่งขันระหว่างกองทัพเรือ กับกองทัพอากาศ ในนัดชิงชนะเลิศ

การถ่ายทอดการแข่งขันกีฬากองทัพอากาศไทย ไม่ได้เป็นการนำเสนอเนื้อหาการกีฬาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการกีฬา หากแต่เป็นการใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่สถาบันและบุคลากรของกองทัพ โดยพบว่ามีการนำดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง ซึ่งจะต้องเข้ารับราชการ

ทหารในปีนั้น ได้แก่ ศรธรรม เทพพิทักษ์ มาปรากฏตัวในลักษณะของการสัมภาษณ์ก่อนการแข่งขัน ในเชิงประชาสัมพันธ์กองทัพ และการแข่งขันก็ได้มุ่งเน้นความตื่นเต้น หรือผลแพ้ชนะ มากเท่ากับการแสดงออกถึงความสามัคคีในหมู่เหล่า ความเป็นพวกพ้อง ดังนั้นผู้บรรยายจึงไม่ได้ให้ความสนใจกับเกมการแข่งขัน มากเท่ากับการประชาสัมพันธ์ เสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่กองทัพ โดยขณะบรรยายการแข่งขัน ก็จะสอดแทรกเนื้อหาประชาสัมพันธ์เหล่านี้ลงไปเป็นระยะ ๆ

“นอกจากกองทัพจะมีเหล่าทัพที่หน้าทักปกป้องอธิปไตยของชาติแล้ว ยังมีหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งในการส่งเสริมพัฒนาการกีฬาของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรด้านการศึกษา”

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการแข่งขันกีฬากองทัพไทยจะมีระยะเวลาของการแข่งขันทั้งหมดหนึ่งสัปดาห์ แต่ทางสถานีช่อง 5 ได้เลือกทำการถ่ายทอดสดเฉพาะนัดเปิดและปิดสนาม ซึ่งมีเนื้อหาด้านพิธีการประกอบอยู่นอกเหนือจากการแข่งขัน โดยพิธีการที่เป็นทางการเหล่านั้น ได้แสดงออกถึงศักยภาพของบุคลากร และความสมัครสมานสามัคคีในหมู่เหล่า อาทิ การเดินพาเหรด การแปรอักษร การแสดงในสนาม ฯลฯ

การถ่ายทอดการแข่งขันกีฬากองทัพไทยนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยไม่มีโฆษณาขึ้น แม้ในช่วงพักครึ่งเวลาการแข่งขัน ก็นำเสนอภาพบรรยากาศ และการแสดงในสนามตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง เพราะเป็นการถ่ายทอดผ่านทางช่อง 5 ซึ่งอยู่ในสังกัดของกองทัพบกเอง และผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินรายการ และบรรยายการแข่งขัน ก็คือบุคลากรของทางสถานี ได้แก่ ทรวงอภิชิต สิงห์โต จึงสามารถนำเสนอเนื้อหาได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการถ่ายทอดการแข่งขัน

1.3.2 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอล มวก. ศัพ

จากการศึกษาพบว่า มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลซึ่งด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ หรือ มวก.ศัพ ซึ่งเป็นการแข่งขันในระดับสมัครเล่นของประชาชนทั่วไป ในนัดชิงชนะเลิศเพียงนัดเดียว ทั้งนี้เพราะเป็นการแข่งขันที่มีความสนุกสนานตื่นเต้นมากที่สุด เนื่องจากทีมที่ได้เข้ามาแข่งในนัดนี้ก็คือทีมที่มีความสามารถเหนือกว่าทีมอื่น ๆ นอกจากนั้น หลังจบการแข่งขันยังมีพิธีการมอบถ้วยรางวัลแก่ผู้ชนะโดยองคมนตรีด้วย

กล่าวได้ว่า การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลรายการนี้ ได้ใช้เนื้อหาการกีฬาเป็นสื่อในการถ่ายทอดอุดมการณ์ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ควบคู่ไปกับการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเล่นกีฬา เนื่องจากการแข่งขันฟุตบอล มวก.ศัพนี้ เป็นการแข่งขันแบบสมัครเล่น ที่เปิดโอกาสให้ทีมต่าง ๆ ได้เข้าร่วมแสดงทักษะความสามารถ เพื่อชิงรางวัลที่ถือเป็นเกียรติยศ

ผู้ดำเนินการถ่ายทอดสดการแข่งขันในนัดนี้ ก็คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของรัฐ ที่มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่รัฐบาลและสถาบันชาติอยู่แล้ว โดยผู้ดำเนินรายการและผู้บรรยายการแข่งขัน ต่างก็เป็นบุคลากรของทางสถานีเองทั้งสิ้น ได้แก่ รณฤทธิ์ บุญพรหม กิตติศักดิ์ ตู๋ทอง และสัญลักษณ์ เจริญเปี่ยม ซึ่งแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน คือ รณฤทธิ์ทำหน้าที่เปิดและปิดรายการ รวมถึงให้ข้อมูลรายละเอียดก่อนการแข่งขัน ส่วนกิตติศักดิ์และสัญลักษณ์ทำหน้าที่บรรยายขณะแข่งขัน

การถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล มวก. ศัพ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ โดยไม่มีการตัดเข้าโฆษณา แม้ในช่วงพักครึ่งก็มีการนำภาพไฮไลท์บางส่วนมาเสนอ และถ่ายทอดบรรยากาศตามที่เป็นจริงในสนาม

1.3.3 การแข่งขันฟุตบอลโอลิมปิกเยาวชน

สถานีไอทีวีได้ทำการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลระดับนักเรียน ที่จัดขึ้นโดยการสนับสนุนของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มโอลิมปิก ในนัดชิงชนะเลิศ ระหว่างทีมโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน และทีมโรงเรียนสวนกุหลาบ ซึ่งทั้งสองทีมต่างก็มีชื่อเสียงในด้านความสามารถเชิงทักษะกีฬาฟุตบอล และมีนักกีฬาที่อยู่ในทีมชาติระดับเยาวชนหลายคน จึงเป็นการแข่งขันที่เข้มข้นเร้าใจ และยังมีกองเชียร์ของทั้งสองโรงเรียนเข้ามาชมกันเป็นจำนวนมาก สร้างความสนุกสนานเพิ่มเติมจากการแข่งขันได้อีก

การถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลนัดนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการเล่นกีฬาในกลุ่มวัยรุ่น และแสดงออกถึงการร่วมแรงร่วมใจ อันเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนเท่านั้น ยังถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สินค้าที่จัดการแข่งขันควบคู่ไปด้วย โดยแม้ว่าตลอดการถ่ายทอดสดการแข่งขัน จะไม่มีการตัดเข้าช่วงโฆษณาเลยก็ตาม เนื่องจากทางผลิตภัณฑ์ผู้สนับสนุนได้เข้าซื้อเวลาออกอากาศจากทางสถานีมาแล้ว แต่รอบ ๆ สนามแข่งขันก็ยังมีป้ายสัญลักษณ์ของสินค้าติดอยู่ จึงถือเป็นการโฆษณาแบบแอบแฝงในเนื้อหาการแข่งขันกีฬาอยู่ดี

ไอทีวีได้ทำการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโอลิมปิกเยาวชน ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างต่อเนื่อง โดยมีบุคลากรของทางสถานี ได้แก่ กฤษฏิน สุวรรณบุบผา ซึ่งเป็นผู้ประกาศข่าวกีฬา ทำหน้าที่บรรยายการแข่งขันมาจากสถานที่จริง สำหรับในช่วงพักครึ่งเวลาก็ได้เสนอเนื้อหาการแสดงในสนามตามสภาพความเป็นจริงด้วย

1.3.4 การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอล 5 คนชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย

มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอล 5 คน หรือที่เรียกว่า ฟุตซอล ซึ่งจัดการแข่งขันชิงชนะเลิศระดับประเทศ โดยการสนับสนุนของผลิตภัณฑ์เบียร์ยี่ห้อหนึ่ง ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในนัดเปิดสนาม ซึ่งเป็นการแข่งขันระหว่างทีมธนาคารกรุงเทพ กับทีมโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน และนัดชิงชนะเลิศระหว่างทีมทหารอากาศ กับทีมการทำเรือ

แม้ว่าการแข่งขันครั้งนี้จะเป็นรายการแข่งขันฟุตบอลระดับสมัครเล่น สำหรับประชาชนทั่วไป หากแต่ทีมที่เข้าแข่งขันต่างก็มาจากสโมสรฟุตบอลที่มีชื่อเสียงภายในประเทศ ซึ่งมีนักเตะทีมชาติ รวมถึงนักเตะเยาวชนเล่นอยู่ด้วย ดังนั้นการแข่งขันที่เกิดขึ้นจึงมีความสนุกสนานตื่นเต้นเร้าใจอยู่ในตัวเอง นอกจากนี้ เนื้อหาที่น่าสนใจยังมีความน่าสนใจตรงที่มีความแปลกใหม่ (Exotic) เนื่องจากการแข่งขันฟุตบอลในร่มที่เล่นกันฝ่ายละ 5 คนนี้ ยังไม่ค่อยแพร่หลายมากนัก และด้วยกฎกติกาการแข่งขันที่มีความแตกต่างจากการแข่งขันฟุตบอลปกติ จึงทำให้ผู้ชมไม่คุ้นเคย ซึ่งทางผู้ดำเนินรายการก็จะมีหน้าที่อธิบายกฎกติกาควบคู่ไปกับการบรรยายการแข่งขันด้วย

“ไม่ใช่ลูกทุ่มนะครับ ลูกออกต้องตั้งที่เส้นข้างแล้วเล่นภายใน 4 วินาที”

“เจอใบแดงอย่างนี้ ปกติต้องพักสองนาที่ครับ แต่ถ้าอีกฝ่ายยิงลูกโทษเข้า เราก็สามารถส่งผู้เล่นลงไปแทนได้เลย แต่ต้องเป็นผู้เล่นคนอื่นที่ไม่โดนใบแดงนะครับ”

ในการนำเสนอภาพเหตุการณ์การแข่งขันรายการนี้ ทางสถานีช่อง 7 ได้ไปดำเนินการถ่ายทอดสดมาจากสถานที่จริง โดยมีผู้ดำเนินรายการซึ่งเป็นบุคลากรของทางสถานี คือวีรศักดิ์ นิลกลัด ไปทำการเปิดรายการและบรรยายการแข่งขันมาจากที่นั่นด้วย เนื้อหาในรายการไม่ได้ถูกนำเสนออย่างต่อเนื่อง เพราะมีการตัดเข้าโฆษณา หากแต่ก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ไม่ใช่เหตุการณ์การแข่งขันสำคัญมากนัก เช่น ช่วงที่เริ่มเชิญลูกเล่นใหม่หลังจากทำประตูได้ โดยโฆษณาที่ปรากฏก็คือสินค้าเบียร์ที่เป็นผู้สนับสนุนหลักของการแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ และสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา เช่น รองเท้าผ้าใบ เป็นต้น

2. การถ่ายทอดบันทึกภาพการแข่งขัน

เนื่องด้วยความแตกต่างทางด้านเวลาท้องถิ่น ทำให้การแข่งขันฟุตบอลที่จัดขึ้นในต่างประเทศ อาจตรงกับการออกอากาศรายการในช่วงเวลาทอง (Primetime) ของสถานี เช่น รายการข่าว รายการละคร จึงทำให้ทางสถานีไม่สามารถนำสัญญาณภาพดังกล่าวออกอากาศสดในขณะที่มีการแข่งขันจริงได้ และต้องใช่วิธีการบันทึกภาพสัญญาณนั้นไว้ แล้วนำไปออกอากาศภายหลังในช่วงเวลาที่เหมาะสมกว่า

การเลือกบันทึกภาพสัญญาณเพื่อนำไปออกอากาศภายหลังนี้ โดยมากจะเป็นการแข่งขันที่มีความสำคัญ เช่น รอบชิงชนะเลิศ หรือเป็นการพบกันของทีมฟุตบอลที่ได้รับความนิยม แต่มีเวลาแข่งขันจริงที่ไม่สะดวกแก่การถ่ายทอดสด หรือด้วยปัญหาด้านลิขสิทธิ์ที่ไม่อาจถ่ายทอดสดซ้ำซ้อนกันได้ เช่น การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก ที่ลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดการแข่งขันคู่สำคัญ ๆ จะอยู่ที่ทางสถานีโทรทัศน์แบบเสียค่าใช้จ่าย ดังนั้น หากสถานีอื่น ๆ จะถ่ายทอดเนื้อหาเดียวกัน ก็จะต้องเป็นในลักษณะของการนำเสนอบันทึกภาพแทน ดังที่พบในรายการ Be on a hot kick ทางช่อง 9 ซึ่งนำเสนอการถ่ายทอดสดฟุตบอลพรีเมียร์ลีกเช่นกัน แต่เป็นคู่ที่ไม่ตรงกับทางโทรทัศน์เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งก็มักจะเป็นการแข่งขันของคู่ที่มีความสำคัญรองลงมา ดังนั้น ในบางสัปดาห์ที่ไม่มีการจัดการแข่งขันในต่างประเทศ ทางรายการก็จะนำเสนอบันทึกภาพการแข่งขันคู่สำคัญที่เคยมีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์เสียค่าใช้จ่ายไปแล้ว ให้ชมกันอีกครั้งตั้งแต่ต้นจนจบ ทดแทนเวลาของการถ่ายทอดสด

นอกจากนั้น ปัจจัยในด้านค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดที่มีราคาสูง ก็อาจเป็นเหตุที่ทำให้สถานีโทรทัศน์เลือกนำเสนอบันทึกภาพการแข่งขันแทนได้เช่นกัน โดยหากนำสัญญาณภาพออกอากาศซ้ำกว่าความเป็นจริง ค่าลิขสิทธิ์ที่ต้องเสียก็จะมีราคาถูกลงตามลำดับ ดังนั้น จึงพบว่ามี การนำเสนอภาพการแข่งขันผ่านดาวเทียมที่ล่าช้ากว่าเวลาแข่งขันจริงไปเพียงไม่กี่นาที เพื่อหลีกเลี่ยงอัตราการเสียค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างแพงสำหรับการถ่ายทอดสด เช่น การเสนอบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกทางช่อง 7 ที่ออกอากาศหลังจากที่สถานีโทรทัศน์ระบบเสียค่าใช้จ่าย ถ่ายทอดสดไปได้ราว 15 นาที

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีการถ่ายทอดบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอล 2 รายการ คือ

- การแข่งขันฟุตบอลเอฟเอคัพ ระหว่างทีมเชลซี และทีมแอสตันวิลล่า
- การแข่งขันฟุตบอลนัดกระชับมิตร ระหว่างทีมชาติอังกฤษ และทีมชาติบราซิล

ทางสถานีช่อง 7 ซึ่งเป็นผู้ถือลิขสิทธิ์ถ่ายทอดการแข่งขันทั้งสองนัด ได้เลือกใช้วิธีการบันทึกภาพสัญญาณการแข่งขันไว้ เพื่อนำมาออกอากาศภายหลัง แทนการถ่ายทอดสด เนื่องจากกำหนดการแข่งขันนัดดังกล่าว ตรงกับเวลาการออกอากาศของรายการยอดนิยมของสถานีคือรายการละครหลังข่าว โดยทางสถานีได้นำบันทึกภาพการแข่งขันมาเสนอทันทีหลังจบรายการละคร เนื้อหาที่ได้รับชมจึงมีความล่าช้ากว่าความเป็นจริงแค่ราว 1 ชั่วโมง

แม้ว่าการแข่งขันที่ได้มีการบันทึกภาพไว้ทั้งสองรายการนี้ จะเป็นการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศ ที่เป็นเนื้อหาที่ผู้ชมให้ความสนใจมากกว่าเนื้อหาอื่น ๆ หากแต่มิได้เป็นนัดที่มี

ความสำคัญจนทางสถานีต้องทำการถ่ายทอดสดในทันทีทันใด โดยสำหรับการแข่งขันเอฟเอคัพ จากประเทศอังกฤษ ที่เป็นรอบชิงชนะเลิศ แต่ทีมที่แข่งขันก็เป็นทีมที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มผู้นำการแข่งขันในพรีเมียร์ลีก และยังมีชื่อเสียงประกออบกับมีดารานักเตะไม่มากนัก จึงสามารถนำเสนอเนื้อหาภายหลังได้ ส่วนการแข่งขันของทีมชาติอังกฤษและทีมชาติบราซิลนั้น ถึงแม้ว่าทั้งสองทีมจะเป็นทีมที่เป็นขวัญใจของผู้ชมชาวไทย และมีความสามารถในเชิงฟุตบอลยอดเยี่ยมทั้งคู่ แต่การแข่งขันนัดนี้ก็เพียงนัดอุ่นเครื่อง ที่เน้นการประสานความสัมพันธ์อันดีมากกว่าผลแพ้ชนะที่จริงจัง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องแทรกเวลาในผังการออกอากาศรายการประจำเพื่อนำเสนอ

อย่างไรก็ดี ด้วยเนื้อหาของการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่มีความตื่นเต็น้อยู่ในตัวเอง เมื่อนำมาออกอากาศภายหลังเวลาจริงก็ยังสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชมได้ดี และยังพบว่าทางรายการได้พยายามสร้างสรรค์ปรุงแต่งให้เกิดความรื่นรมย์มากขึ้น ด้วยการใช้เทคนิคในการตัดต่อเนื้อหาบางส่วน เพื่อให้กระชับเหมาะสมกับเวลาการออกอากาศใหม่ที่ได้จัดสรรไว้ แต่จะไม่กระทบกับภาพการแข่งขัน กล่าวคือ ในการเสนอบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอลเอฟเอคัพ ทางสถานีได้ตัดเนื้อหาในช่วงแนะนำนักกีฬา ซึ่งเป็นพิธีกรก่อนการแข่งขันนัดชิงชนะเลิศ และช่วงพักครึ่งการแข่งขันออกไป แต่จะไม่มีการตัดต่อในช่วงที่ทำการแข่งขันอยู่ นอกจากนี้ เมื่อมีการตัดเข้าโฆษณา ก็จะหยุดบันทึกภาพการแข่งขันนั้นไว้ เพื่อมิให้ผู้ชมพลาดเนื้อหาการแข่งขัน

นอกจากนั้น เพื่อสร้างอรรถรสให้ใกล้เคียงกับการรับชมการถ่ายทอดสดมากที่สุด ทางรายการได้ใช้วิธีการให้นักพากย์มาทำการบรรยายสดลงไป ในขณะที่บันทึกภาพสัญญาณการแข่งขัน ซึ่งจะสร้างบรรยากาศความฉับพลันแบบจำลองขึ้นมากระตุ้นความเข้าใจในการชมได้ และยังพบว่ามีการจัดรูปแบบของการเปิดและปิดรายการ เหมือนในรายการถ่ายทอดสด คือ มีผู้ดำเนินรายการ ซึ่งก็คือบุคลากรชุดเดียวกับรายการถ่ายทอดสด ได้แก่ วีรศักดิ์ นิลกลัด และดร. จุฑา ดิงศภักดิ์ กล่าวต้อนรับผู้ชม รวมถึงเกริ่นนำเข้าสู่การแข่งขัน ตามแนวทางของการดำเนินรายการถ่ายทอดสดทุกประการ

1.3 รายการสารคดี

รายการรูปแบบสารคดี เป็นรายการที่ออกอากาศทุกวัน แต่มีระยะเวลาการออกอากาศสั้น ๆ ราว 2-3 นาที ดังนั้น เนื้อหาการนำเสนอ จึงต้องเป็นไปอย่างกระชับ โดยจะมีประเด็นสาระความรู้ที่น่าสนใจ เกี่ยวกับกฎกติกา การฝึกฝนทักษะทางกีฬาชนิดต่าง ๆ ในแต่ละวันตั้งเป็นคำถามขึ้นมา ซึ่งอาจจะต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องกับวันต่อ ๆ ไปก็ได้ จากนั้นจะมีการตอบปัญหาโดยผู้ที่มีความชำนาญด้านกีฬานั้น ๆ

สำหรับรายการสถิติที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล ที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ คือรายการสपोर्टทีปส์ ทางช่อง 7 มีผู้ดำเนินรายการ คือ พิษณุ นิลกลัด และผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ทั้งตอบประเด็นปัญหา และอธิบายขยายความ คือ ดร.จุกา ดิงศภักดิ์ อดีตนักกีฬาฟุตบอลและผู้ฝึกสอนทีมชาติไทย

ด้วยความแพร่หลายของกีฬาฟุตบอล ที่นับว่าเป็นกีฬายอดนิยมชนิดหนึ่งในประเทศไทย ทำให้ผู้ชมโดยรวมมีความคุ้นเคยกับกฎกติกาการเล่นกีฬาชนิดนี้อยู่แล้ว เนื้อหาสาระที่นำเสนอจึงมุ่งเน้นที่ประเด็นการฝึกฝนทักษะ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงบอล ส่งบอล เตะลูกตั้งเตะ เคล็ดลับการยิงประตู ฯลฯ โดยผู้เชี่ยวชาญจะให้คำอธิบาย พร้อมกับมีการใช้บันทึกภาพ ที่แสดงให้เห็นการใช้ทักษะนั้นในการแข่งขันฟุตบอลของนักกีฬาอาชีพ มาประกอบ อาทิ ในตอนหนึ่ง มีการตั้งประเด็นคำถามว่าเหตุใดจึงมีเคล็ดลับว่า หากจะยิงประตูควรจะยิงที่เสาไกล และดร. จุกา ดิงศภักดิ์ ได้ให้คำตอบว่า หากยิงที่เสาไกล ผู้รักษาประตูจะรับได้ยากกว่า และทางรายการก็ได้นำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์การยิงประตูเข้าที่เสาไกลของดารานักเตะต่างชาติ เพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือ และสร้างความน่าสนใจให้แก่คำอธิบายนั้น

1.4 รายการนิตยสาร

รูปแบบรายการนิตยสาร ถือว่าเป็นรูปแบบรายการที่พบมากที่สุด ในรายการกีฬาที่มีวันเวลาออกอากาศระบุในตารางการออกอากาศของสถานีเป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบของรายการที่เอื้อต่อการถ่ายทอดเนื้อหาที่หลากหลาย ด้วยการแบ่งการนำเสนอออกเป็นช่วงต่าง ๆ ที่อาจมีเรื่องราวต่อเนื่อง หรือแยกแยะออกจากกันโดยสิ้นเชิงก็ได้ โดยผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการประกอบสร้างเนื้อหารายการนิตยสาร ก็คือผู้ดำเนินรายการ เพราะต้องทำหน้าที่ผสมผสานองค์ประกอบที่แตกต่างในรายการ ให้สอดคล้องประสานกันอย่างกลมกลืน

จากการศึกษารายการนิตยสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล 3 รายการ คือ รายการเจาะสนาม รายการซูเปอร์สปอร์ต และรายการสปอร์ตโฟกัส แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงว่า รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่ขาดไม่ได้ในรายการนิตยสารฟุตบอล คือ การเสนอภาพไฮไลท์การแข่งขัน โดยมีปรากฏในทุกรายการ นอกจากนั้น ก็มักมีส่วนของการรายงานข่าวสารในวงการฟุตบอล เช่น การซื้อขายนักเตะ การเก็บตัวฝึกซ้อม การแถลงข่าวจัดการแข่งขัน การมอบรางวัลแก่นักเตะ ผู้ฝึกสอน ฯลฯ การวิเคราะห์ทายผลการแข่งขัน ซึ่งมีทั้งการให้ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ และการร่วมสนุกของผู้ชมที่บ้าน

นอกจากนั้น ยังพบว่าเนื้อหาที่ปรากฏในรายการ มักมีความสอดคล้องกับวาระโอกาสการจัดการแข่งขันในรอบปีด้วย กล่าวคือ เมื่อมีการจัดแข่งขันฟุตบอลรายการใดทั้งในและต่าง

ประเทศ ก็จะมีการบรรจุเนื้อหาที่ลงไป เช่น เสนอเนื้อหากีฬาฟุตบอลยุโรป ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงพฤษภาคม ซึ่งตรงกับช่วงฤดูกาลแข่งขัน หรือเสนอเนื้อหาการแข่งขันของทีมชาติไทยทุกครั้งที่มีการลงแข่ง อย่างไรก็ตาม น้ำหนักในการเลือกเสนอเนื้อหากีฬาฟุตบอลในรายการมีสัดส่วนที่คล้ายกับการเลือกเนื้อหาในการถ่ายทอดสด คือ เน้นที่กีฬาฟุตบอลต่างประเทศ โดยเฉพาะฟุตบอลอังกฤษเป็นสำคัญ

ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแข่งขันฟุตบอลอังกฤษที่ปรากฏในรายการนิตยสารสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ เนื้อหาก่อนการแข่งขัน และเนื้อหาหลังการแข่งขัน โดยเนื้อหาก่อนการแข่งขันนั้น เป็นในลักษณะของการวิเคราะห์คาดเดาผลการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์นั้น ๆ ดังที่พบในรายการเจาะสนาม ช่วงเจาะลึกศึกพรีเมียร์ลีก ซึ่งเป็น ช่วงของการให้ทัศนะทายผลการแข่งขันของทีมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยนักวิจารณ์ฟุตบอล คือ อดีตสรรณ พิงยา ที่จะอาศัยการวิเคราะห์จากความพร้อมและฟอร์มการเล่นของทีมนั้น ๆ เพื่อให้ผู้ชมมีข้อมูลพื้นฐาน ก่อนการชมการถ่ายทอดสดการแข่งขันในแต่ละสัปดาห์ และอาจช่วยกระตุ้นความสนใจในการติดตามการถ่ายทอดของผู้ชมด้วย

“คู่นี้ไม่มีปัญหาในเรื่องตัวผู้เล่นทั้งสองทีม วิมเบิลดันไม่ได้ใช้จอห์น ฮัตสันมานานแล้ว เพราะบาดเจ็บ คาดว่ามาร์คัส เกลก็คงลงเล่นในแดนหน้าคู่กับคาร์ล คอร์ท ลิเวอร์พูลก็ไม่มีปัญหา ไมเคิล โอเวนคงลงเล่นเป็นตัวจริงคู่กับเอมิล เฮสติง โดยขณะที่ดีดี กามาร่าต้องเป็นตัวสำรองไปก่อน และนักเตะหลาย ๆ คนก็ฟอร์มเริ่มจะคงเส้นคงวามากขึ้น แพทริก แบร์เกอร์นี่ก็ฟอร์มดี กำลังจะได้รับโหวตเป็นนักเตะยอดเยี่ยมแห่งปี จากแฟน ๆ ของลิเวอร์พูลเอง เชื่อว่าลิเวอร์พูลในนัดนี้ไม่น่าจะมีปัญหาในการเก็บคะแนนที่เชลซีรีดปาร์ค ขึ้นอยู่กับว่าจะได้หนึ่งหรือสามแต้มเท่านั้น ขึ้นอยู่กับว่าวิมเบิลดันจะเล่นเต็มที่มากน้อยแค่ไหน เพราะว่าลูนี่ที่จะตกชั้นนั้นก็มีส่วนแพ้ลิเวอร์พูล ผมเชื่อว่าเหน้อยครบลิเวอร์พูล อาจจะจบเกมด้วยผลเสมอครับ”

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเนื้อหาในส่วนนี้จะจะเป็นเนื้อหาที่ให้ข้อมูลก่อนการแข่งขัน แต่พบว่าการประกอบสร้างรายการในส่วนนี้ กลับใช้บันทึกภาพการแข่งขันที่ผ่านมาแล้วมาประกอบ เช่น หากมีการวิเคราะห์การแข่งขันของลิเวอร์พูลกับวิมเบิลดัน ก็จะนำภาพการแข่งขันในปีก่อนของคู่นี้มาเสนอด้วย หรือหากไม่มีภาพการแข่งขันของคู่นี้แล้ว ก็จะใช้ภาพการแข่งขันของแต่ละทีมมาเสนอแยกกัน

สำหรับเนื้อหาหลังการแข่งขัน ก็คือการเสนอบันทึกภาพไฮไลท์การแข่งขันคู่สำคัญในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยมักเป็นการซื้อลิขสิทธิ์บันทึกภาพที่มีการประกอบสร้างสำเร็จรูปจากต่างประเทศแล้วมาออกอากาศ โดยใส่เสียงบรรยายภาษาไทยลงไป ซึ่งส่วนของคำบรรยายนี้พบว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากเนื้อหาที่น่าเสนอนั้นเป็นเนื้อหาเก่า และมีการนำเสนอซ้ำกันในทุกรายการ จึงต้องสร้างความสนใจให้กับเนื้อหานี้ด้วยคำบรรยาย ซึ่งแม้จะเป็นการแปลถอด

ความมาจากเสียงบรรยายภาษาอังกฤษในบันทึกภาพ แต่ก็สามารถใช้หน้าเสียงหรือสำนวนวาจา ศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผู้บรรยาย ในการสร้างสีสันเพิ่มเติมได้

เนื้อหาในบันทึกภาพไฮไลท์จะเป็นการสรุปเหตุการณ์การแข่งขัน ให้กระชับเหมาะสม กับเวลาการออกอากาศ โดยอาศัยการตัดต่อ และเทคนิคการเล่าเรื่อง (Narrative) กล่าวคือ ทางรายการจะเป็นผู้สร้างเรื่องราวเพื่อนำเสนอขึ้นมาใหม่ โดยมีพื้นฐานจากเหตุการณ์และผลการแข่งขันฟุตบอลที่เกิดขึ้นจริง และผู้บรรยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นสู่ผู้ชม แบบแผนของการประกอบสร้างเรื่องราวของบันทึกภาพไฮไลท์ มีลักษณะที่คล้ายการเล่าเรื่องของละคร คือ เริ่มจากการเปิดตัวละคร (แนะนำทีมคู่แข่ง) เสนอภาพการต่อสู้ขัดแย้งของตัวละคร (การแย่งลูกบอล ผลัดกันรุกผลัดกันรับ) มีเหตุการณ์ตื่นเต้นให้ลุ้นเอาใจช่วย (ความพยายามในการยิงประตู) การฝ่าฝืนอุปสรรคต่าง ๆ (นักเตะคนสำคัญบาดเจ็บจนเล่นต่อไม่ได้ นักเตะโดนใบแดงไล่ออกจากสนาม) เกิดจุดพลิกผันหักเห (การทำประตู ความได้เปรียบเสียเปรียบของสองทีม) และสิ้นสุดที่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของตัวละคร (ผลการแข่งขันแพ้ชนะ)

“ซันเดอร์แลนด์พบมิดเดิลส์โบรช นับเป็นศึกดาร์บี้แมตช์นัดที่ 116 ของทั้งสองทีม ครึ่งแรกปรากฏว่าเอาแต่ตั้งเกมรับกันมากไปหน่อย ก็เลยทำประตูกันไม่ได้ แฮมิลตัน ริคาร์ด ก็เกือบจะได้เหมือนกัน แต่ว่าถูกปฏิเสธโดยเอลิซ ซาเรย์ กับโทมัส โซเรนเซน จบครึ่งแรกก็เลยเสมอกันศูนย์ประตูต่อศูนย์ มาถึงครึ่งหลัง นาทีที่ 66 ชวาร์ทเซอร์ก็โดนเจาะตาข่ายครับ จากการผิดพลาดของกองหลัง ปล่อยให้มิดเดิลส์โบรชในกรอบ 18 หลา และก็เป็นคริวน์ครับที่โหม่งทำประตูได้ จากการเปิดอย่างสุดสวยของเควิน ฟิลลิปปี แต่ก่อนหมดเวลา 8 นาที โบโร่ก็ตีเสมอสำเร็จจากคริสเตียน ซีเก้ นักเตะทีมชาติเยอรมนี แต่จากลูกนี้เขาก็ต้องสังเวรร่างกายเพราะไปชนเข้ากับผู้รักษาประตู ก่อนหมดเวลาการแข่งขัน จูนิญโญ่ซึ่งถูกเปลี่ยนตัวลงมา ก็เกือบจะยิงประตูได้ แต่ลูกนี้โซเรนเซนออกมาสกัด ก็นับว่าเป็นเกมที่ 5 แล้วครับ ที่โบโร่ไม่แพ้ใคร นัดนี้เสมอกันไป 1-1”

ผู้ดำเนินรายการมีบทบาทอย่างมากในรายการนิตยสาร เพราะไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่ช่วยสร้างสีสันให้เนื้อหาที่ขาดความสดใหม่ แต่ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ในรายการที่มีความหลากหลายให้สอดคล้องกลมกลืนกัน และสร้างเอกลักษณ์ให้กับรายการด้วย ผู้ดำเนินรายการจึงมักเป็นผู้ที่มีความชำนาญในด้านการกีฬา ไม่ว่าจะเป็นนักพากย์ นักวิจารณ์ ผู้ประกาศข่าวกีฬา หรือแม้แต่ตัวนักกีฬาเอง เช่น ในรายการเจาะสนาม มีศรสวรรค์ ภูวิจิตร ผู้ประกาศข่าวและอดีตนักกีฬา ทำหน้าที่เชื่อมโยงผู้ชมเข้าสู่ช่วงต่าง ๆ ซึ่งมีวีรศักดิ์ นิลกลัด นักพากย์กีฬา ทำหน้าที่บรรยาย และดำเนินรายการภายในแต่ละช่วง ซึ่งการดำเนินรายการดังกล่าวนี้ อาจเป็นการถ่ายทำในห้องส่งแทรกสลับกับเนื้อหาที่บันทึกตัดต่อมาก่อนหน้าแล้ว หรือเป็นเพียงแค่การ

ใส่เสียงของผู้ดำเนินรายการทับลงไปในเรื่องอย่างเดี๋ยวกี้ได้ เช่น รายการสปอร์ตโพกัส ที่ได้ยินแต่เสียงบรรยายของผู้ดำเนินรายการ คือ ไฟโรจน์ กิ่งแก้ว แต่ไม่เห็นหน้า

เนื่องด้วยลักษณะของรายการนิตยสารที่มีความหลากหลายในเนื้อหาและการนำเสนอ ดังนั้นจึงต้องมีผู้ดำเนินรายการคอยเชื่อมโยงเนื้อหาเหล่านั้นให้ต่อเนื่องกลมกลืน โดยเริ่มจากการแนะนำเนื้อหาในช่วงเปิดรายการ ซึ่งก็เปรียบเหมือนการอ่านหนังสือหน้าสารบัญ ที่จะบ่งบอกให้ทราบว่า มีเรื่องอะไรที่จะนำเสนอบ้าง ผู้ชมจะเกิดความเข้าใจพื้นฐานในด้านรูปแบบของรายการ และเนื้อหาที่จะมีปรากฏในแต่ละช่วงจากการเปิดรายการ โดยการประกอบสร้างเนื้อหาในช่วงนี้ ก็คือการสรุปย่อเรื่องราวทั้งหมดที่จะถ่ายทอดในรายการออกมาอย่างสั้น ๆ

“...ในช่วงแรกกับยุคเบบี้ วันนี้มีไฮไลท์มาให้ชมกันทั้งหมด 4 คู่ จากนั้นก็จะเป็นช่วงใหม่ของรายการ นั่นก็คือเจาะลึกศึกลูกศร ซึ่งจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับเกร็ดของยูโร 2000 นอกจากนี้ยังมีการร่วมสนุกทายปัญหาประจำสัปดาห์กันด้วย ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของเจาะลึกศึกพรีเมียร์ลีก กับคุณวีรศักดิ์ นิลกลัด และคุณแจ๊คกี้ อติสรณ์ พึ่งยา แล้วก็ต่อกันที่เจาะสนามมอเตอริสสปอร์ต และปิดท้ายกันด้วยภาพมัน ๆ เป็นภาพอะไรนั้นต้องติดตาม...”

รายการกีฬาบาสเก็ตบอลทางโทรทัศน์

รายการแข่งขันบาสเก็ตบอลอาชีพที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากผู้ชมกีฬาทั่วโลกก็คือ การแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ (NBA) จากประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีนักกีฬาระดับแนวหน้าของโลกร่วมแข่งขันในสโมสรต่าง ๆ มากมาย ทั้งนักบาสเก็ตบอลทีมชาติของสหรัฐอเมริกา ที่ได้เหรียญทองโอลิมปิกหลายสมัย และนักบาสเก็ตบอลที่มีฝีมือจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งถูกซื้อตัวมาร่วมสโมสร นอกจากนี้ การแข่งขันรายการนี้ยังได้มีการปรับเปลี่ยนกฎกติกาบางประการ จากกติกาบาสเก็ตบอลสากล ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักกีฬาอาชีพ และสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้กับผู้ชม ด้วยการปรับระยะเวลาการแข่งขันสามคะแนน ปรับลดเวลาในการครองลูก ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่สร้างความน่าสนใจให้กับการแข่งขัน

ดังนั้นจึงพบว่าเนื้อหาการแข่งขันบาสเก็ตบอลที่ถ่ายทอดในรายการโทรทัศน์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอเป็นส่วนใหญ่ โดยมีทั้งการนำเสนอในรูปแบบของการถ่ายทอดสด และการถ่ายทอดบันทึกภาพ นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอเนื้อหาของกีฬาชนิดนี้ในรูปแบบรายการสารคดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

สถานีโทรทัศน์ที่ให้ความสนใจในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาบาสเก็ตบอล มีเพียงไอทีวีสถานีเดียวเท่านั้น ซึ่งเมื่อถึงฤดูกาลแข่งขันก็จะมีถ่ายทอดสดเป็นประจำสัปดาห์ละหนึ่งคู่ ทุกเช้าวันอาทิตย์ สำหรับในช่วงปลายฤดูกาลซึ่งมีการนำทีมที่มีคะแนนสะสมสูงสุดแปดทีมจากฝั่งตะวันออก และแปดทีมจากฝั่งตะวันตกมาทำการแข่งขันกันอีกครั้ง โดยเป็นรอบตัดเชือก คือแพ็คตัดออก เรียกว่ารอบเพลย์ออฟ (playoff) ทางสถานีก็ได้เพิ่มเวลาถ่ายทอดการแข่งขัน เป็นสัปดาห์และสองคู่ ในเช้าวันอาทิตย์และเช้าวันจันทร์

โดยปกติการแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอจะมีกำหนดตารางแข่งขันสัปดาห์ละ 4-5 วัน และในวันหนึ่ง ๆ อาจมีการแข่งขันพร้อมกันหลายคู่ ซึ่งการที่ทางสถานีกำหนดวันถ่ายทอดสดไว้แล้ว จึงทำให้ต้องเลือกถ่ายทอดการแข่งขันของคู่ที่เล่นในวันอาทิตย์และจันทร์เท่านั้น และยังคงไม่เป็นคู่ที่ซ้ำกับที่ทางโทรทัศน์ระบบเสียค่าใช้จ่ายถ่ายทอดด้วย แต่อย่างไรก็ดี ทางรายการได้สร้างความน่าสนใจให้แก่เนื้อหา ด้วยการเลือกถ่ายทอดสดการแข่งขันของคู่ที่มีความสำคัญที่สุดในวันนั้น ๆ อาทิ การแข่งขันของทีมแอลเอเลเกอร์ กับทีมซานแอนโทนิโอสเปอร์ ซึ่งต่างเป็นทีมที่เคยได้แชมป์มาก่อน จึงถือว่าเป็นการแข่งขันที่สูสีตื่นเต้น

การถ่ายทอดการแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ ได้สร้างเนื้อหาที่ดึงดูดใจด้วยการจับภาพการทำคะแนนที่น่าทึ่ง และการให้ข้อมูลสถิติที่แสดงถึงทักษะความสามารถของนักบาสเก็ตบอลที่เป็นดาวดังของแต่ละทีมประกอบอยู่เป็นระยะตลอดรายการ เนื่องจากการทำคะแนนในกีฬาชนิดนี้ ขึ้นอยู่กับทั้งการประสานงานในทีม และความสามารถเฉพาะตัวของนักกีฬา ดังนั้นเมื่อมีการทำคะแนน จึงพบว่าการให้สถิติส่วนตัวของนักบาสเก็ตบอลควบคู่กันไป และลักษณะการบรรยายในการถ่ายทอดการแข่งขันบาสเก็ตบอล ก็จะขึ้นชมยกย่องการแสดงความสามารถในการทำคะแนนของนักกีฬา มากกว่าของทีม

“หลอกสวยครับอีเวอร์ชันลูกนี้ แหม แล้วแหวกเข้าไปวางง่าย ๆ”

“กลับตัวชู๊ดครับแกรี่ เพย์ตัน ลงด้วย วันนี้นั้นเดียวเหมาไปแล้วครับ 30 คะแนน”

“ไม่พลาดครับลูกโทษของสปรีเวล เฮอร์เซนต์การชู๊ดลูกโทษถึง 86.6% แม่นทีเดียวครับ”

นอกจากนั้น ยังพบว่ามีการใช้เนื้อหาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเกมการแข่งขัน เข้ามาช่วยสร้างสรรคความบันเทิง ในกรณีที่เหตุการณ์การแข่งขันไม่มีความตื่นเต้นเร้าใจอย่างที่ควรเป็น โดยในการถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างแอลเอเลเกอร์ และซานแอนโทนิโอ ที่น่าจะมีความตื่นเต้นสนุกสนาน เพราะเป็นทีมที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน แต่เมื่อผ่านครึ่งแรกไป ทีมซานแอนโทนิโอกลับทำคะแนนทิ้งห่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด จนทีมแอลเอ เลเกอร์ไม่สามารถไล่ตามได้ทัน การแข่งขันจึงเริ่มขาดรสชาต เพราะทั้งสองทีมต่างใช้ผู้เล่นสำรองผลัดลงมาเล่น ทางรายการจึง

หันไปให้ความสนใจกับบรรยากาศ และผู้คนรอบ ๆ สนามแข่งขันมากกว่าในเกม ด้วยการจับภาพที่ช้าคือไอโฟนที่เป็นดาวดังของทีมเลเกอร์ ซึ่งบาดเจ็บไม่ได้ลงเล่น และภาพของนักกีฬาตัวจริงคนอื่น ๆ ที่นั่งพักข้างสนาม แทนภาพผู้เล่นในสนาม นอกจากนี้ ยังเลือกจับภาพผู้ชมที่ทาสีใบหน้า หรือชูป้ายข้อความต่าง ๆ ให้ชมเพื่อสร้างจุดสนใจที่นอกเหนือจากเกมการแข่งขัน

การถ่ายทอดสดการแข่งขันบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ เป็นการเสนอภาพสัญญาณที่ได้ผ่านการผลิตสำเร็จรูปแล้วจากต่างประเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบตามเวลาที่เกิดขึ้นจริง โดยมีการเพิ่มเติมในส่วนของเสียงบรรยายภาษาไทยเข้าไป รายการถ่ายทอดสดบาสเก็ตบอลไม่มีการถ่ายทำส่วนของผู้ดำเนินรายการในห้องส่ง เมื่อเปิดรายการก็จะเป็นภาพจากสนามแข่งขัน ซึ่งขณะนั้นอาจเป็นช่วงการเตรียมตัวก่อนแข่ง ตลอดรายการจะได้ยินเพียงแค่เสียงของผู้บรรยายการแข่งขันโดยไม่เห็นตัว หากแต่รูปแบบการดำเนินรายการก็ยังคงมีลักษณะที่เหมือนกับการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ ทั่วไป คือ เริ่มเปิดรายการด้วยการกล่าวต้อนรับผู้ชม ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทีมที่จะแข่งขัน เช่น สถิติสามนัดล่าสุด ตำแหน่งในตารางสะสมคะแนน ฯลฯ จากนั้นเมื่อเข้าสู่การแข่งขัน ก็จะบรรยายภาพตามที่ปรากฏหน้าจอไปจนจบ แล้วจึงกล่าวปิดรายการ

ผู้ดำเนินรายการซึ่งในที่นี่ทำหน้าที่บรรยายการแข่งขันด้วยมีสองคน คือ สุวัฒน์ กลิ่นเกสร และกิตติศักดิ์ ชลศึกษ์ จะสลับกันบรรยายทีละคน แต่บางครั้งก็จะมีการสนทนาพูดคุยกันเอง โดยคนหนึ่งจะเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถามและอีกคนให้ทัศนะวิพากษ์วิจารณ์ หรือจะกล่าวเสริมในข้อมูลที่อีกฝ่ายกล่าวไปก่อนหน้า

สำหรับการตัดเข้าโฆษณาในรายการถ่ายทอดสดบาสเก็ตบอล ก็จะกระทำในช่วงที่มีการหยุดการแข่งขัน เช่น การขอเวลานอก และพักระหว่างควอเตอร์ โดยผู้สนับสนุนรายการจะเป็นสินค้ากีฬาและน้ำอัดลมที่มีดารานักบาสเก็ตบอลชื่อเสียงเป็นผู้โฆษณา (Presenter) แต่ในช่วงพักครึ่งประมาณ 10 นาที จะมีการโฆษณาราว 3 นาที และช่วงเวลาที่เหลือจะออกอากาศสัญญาณภาพไปตามจริง ซึ่งเป็นภาพมุมสูงของสนามแข่งขันที่กำลังมีการแสดงเชียร์ลีดเดอร์คั่นเวลา โดยผู้บรรยายจะสนทนากันในเรื่องราวที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาพที่ปรากฏหน้าจอขณะนั้น เช่น วิพากษ์วิจารณ์การเล่นของแต่ละทีมในช่วงที่ผ่านมา หรือให้ข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ ของนักกีฬาที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์

2. การถ่ายทอดบันทึกภาพการแข่งขัน

เนื่องจากสถานีไอทีวีได้กำหนดวันเวลาการถ่ายทอดสดบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอไว้ตายตัว คือ วันอาทิตย์และวันจันทร์ 9.00 - 11.00 น. ซึ่งในบางครั้งกำหนดเวลาของการแข่งขันจริงไม่ได้ตรงกับที่ตั้งเวลาออกอากาศไว้ ดังนั้นจึงต้องใช้การบันทึกภาพสัญญาณการแข่งขันดังกล่าวไว้

และนำมาออกอากาศในเวลาที่จะระบุ โดยบันทึกภาพที่นำเสนอนั้นก็เป็นการแข่งขันตั้งแต่ต้นจนจบเหมือนกัน เพียงแต่ออกอากาศล่าช้ากว่าความเป็นจริง ราวไม่เกินสองชั่วโมง

ขณะที่การบันทึกภาพสัญญาณการแข่งขันไว้ ผู้บรรยายจะทำการพากย์สดไปด้วยเพื่อให้ได้บรรยากาศที่ใกล้เคียงกับการชมการถ่ายทอดสด ด้วยการสร้างความรู้สึกจับพลับแบบจำลอง โดยผู้ดำเนินรายการจะกล่าวเปิดและปิดรายการ รวมถึงให้ข้อมูลสถิติตามแบบแผนของการบรรยายขณะถ่ายทอดสดทุกประการ อย่างไรก็ตาม เมื่อเป็นการเสนอบันทึกภาพ ทำให้ทางสถานีสามารถตัดต่อเหตุการณ์บางส่วนที่เย็นเยื่อออกไปได้ เช่น ช่วงของการขอเวลานอกทำายเกม และช่วงเวลาพักครึ่งที่ยาวนานเกินกว่าเวลาที่จะเสนอโฆษณา ทำให้เนื้อหากระชับขึ้น และผู้ชมไม่ต้องชมภาพเหตุการณ์อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการแข่งขัน

3. รายการสาธิต

มีการถ่ายทอดเนื้อหากีฬาบาสเก็ตบอลในรูปแบบรายการสาธิตเพียงรายการเดียว คือ รายการสปอร์ตทิปส์ ซึ่งจะเน้นการฝึกทักษะที่ถูกต้องของการเล่นบาสเก็ตบอลในระบบสากล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬานิดนี้ ได้แก่ ชัยนันท์ วงษ์มีพันธ์ ผู้ฝึกสอนบาสเก็ตบอลทีมชาติไทย

เมื่อเปิดรายการผู้ดำเนินรายการ คือ พิษณุ นิลกลัด จะเป็นผู้ตั้งคำถาม หรือประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการฝึกทักษะกีฬาบาสเก็ตบอล และจากนั้นจะตัดภาพไปที่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะตอบประเด็นที่เป็นปัญหาก่อน แล้วจึงสาธิตวิธีการปฏิบัติ โดยจะมีนักกีฬาราว 3-4 คน เป็นผู้แสดงวิธีดังกล่าวให้ดูอย่างซ้ำ ๆ ประกอบการอธิบายอย่างละเอียด และเน้นย้ำที่จุดที่เป็นสาระสำคัญอีกครั้งของผู้เชี่ยวชาญ

“ผู้เล่นส่วนมากยังสับสนเรื่องเตะและผลัก การผลักเป็นการผิดกติกา ผู้ตัดสินจะขานฟาวล์ มาดูครับว่าการเตะและผลักแตกต่างกันอย่างไร เตะสามารถใช้มือเตะที่ลำตัวผู้เล่นที่มรุกได้ แต่หลังจากที่ผู้เล่นที่มรุกได้รับบอลต้นเข้ามา กลายเป็นผลักแล้วครับ ผู้ตัดสินจะขานฟาวล์ทันที มาดูวิธีป้องกันที่ถูกต้อง เมื่อผู้เล่นที่มรุกได้รับบอล เราจะต้องยกมือขึ้น อย่าผลักนะครับ อย่างนี้ถือว่าถูกกติกา”

รายการกีฬาออลฟาทงโทรทัศน์

กีฬากอล์ฟ เป็นกีฬาที่ยังไม่แพร่หลายในคนกลุ่มใหญ่ เนื่องด้วยอุปกรณ์การเล่นที่มีราคาสูง รวมถึงกฎกติกาที่มีรายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างมาก ดังนั้นเนื้อหาที่กีฬากอล์ฟที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ จึงจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ชมที่เล่นกีฬาชนิดนี้อยู่แล้ว โดยมีการนำเสนอทั้งหมด 3 รูปแบบคือ การถ่ายทอดสดการแข่งขัน รายการสารคดี และรายการนิตยสาร

1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน

จากการศึกษาพบว่ามี การถ่ายทอดสดการแข่งขันกอล์ฟรายการมาสเตอร์คัพ ทางช่อง 3 ซึ่งถือเป็นการแข่งขันกอล์ฟรายการใหญ่ (Grand Slam) รายการแรกของปี ที่ให้นักกอล์ฟที่มีชื่อเสียงโด่งดังเข้าร่วมแข่งขันมากมาย อาทิ ไทเกอร์ วูดส์ เดวิด ดูวาล วีเจ ซิงห์ เออร์นี เอลส์ โดยเลือกถ่ายทอดการแข่งขันในสองวันสุดท้าย จากการแข่งขันทั้งหมด 4 วัน เนื่องจากเป็นวันที่จะรู้ผลแพ้ชนะ และยังเป็นวันที่นักกอล์ฟต้องเร่งทำคะแนนเพื่อจะเป็นผู้ชนะ จึงเป็นการแข่งขันที่เข้มข้นสูสี

นอกจากนั้น ด้วยธรรมชาติของกีฬากอล์ฟ ที่เป็นกีฬาบุคคล (Individual) ซึ่งต้องใช้ทักษะเฉพาะตัวในการทำคะแนน และเป็นกีฬาที่มีจังหวะจะโคนในการเล่นค่อนข้างช้ากว่ากีฬาอื่น ๆ รวมถึงยังต้องเล่นในสนามธรรมชาติ (Natural Course) ทางรายการจึงใช้กรอบอ้างอิงด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เข้ามาช่วยสร้างสรรคความรื่นรมย์ในการรับชม จากการจับภาพวงสวิงที่สวยงามของนักกีฬา การแสดงภาพกว้างของสนามหญ้า ต้นไม้ และทิวทัศน์ธรรมชาติของสนามแข่งขัน

ด้วยรูปแบบกฎกติกาของการเล่นกีฬากอล์ฟ ที่มีเหตุการณ์การแข่งขันเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในหลายจุดของสนาม ทำให้รูปแบบการนำเสนอหาดังกล่าวมาถ่ายทอดโทรทัศน์ต้องเสนอภาพเหตุการณ์หลายเหตุการณ์สลับกันไปมาด้วย เพื่อให้ครอบคลุมเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยรายการได้คัดเลือกเนื้อหาที่น่าดึงดูดใจผู้ชมมากที่สุดมาเสนอ นั่นก็การเล่นของนักกอล์ฟชื่อดัง และนักกอล์ฟที่กำลังเป็นผู้นำเป็นหลัก โดยจะตามการแข่งขันไปในทุกหลุม ให้เห็นการตีในแต่ละครั้ง (shot) ซึ่งการตัดสลับเนื้อหาดังกล่าวของนักกอล์ฟหลาย ๆ คน ก็จะอาศัยจังหวะความเหลื่อมล้ำในช่วงการเดินทางจากจุดตีหนึ่ง ไปยังอีกจุดหนึ่ง การเสนอเนื้อหาในส่วนของการตีของนักกอล์ฟ จะแสดงให้เห็นทั้งความสวยงามของทักษะการตี และความตื่นเต้นอันเกิดจากการลุ้นเอาใจช่วย โดยหากเป็นการตีครั้งแรก (T-off) ก็จะเน้นที่ความสวยงามของวงสวิงอย่างเดียว แต่หากเป็นการพัทก็จะเน้นที่ความเร้าใจว่าจะทำคะแนนได้หรือไม่เสริมเข้าไปด้วย

รายการถ่ายทอดสดการแข่งขันกอล์ฟมาสเตอร์คัพ เป็นการซื้อลิขสิทธิ์ภาพสัญญาณ จากต่างประเทศมาออกอากาศ โดยภาพสัญญาณนั้นได้มีการติดต่อสร้างสรรค์มาสำเร็จรูปแล้ว โดยผู้ผลิตต่างชาติ ส่วนที่ผู้ผลิตชาวไทยเพิ่มเติมเข้าไปก็คือภาพการเปิดและปิดรายการของผู้ ดำเนินรายการในห้องส่ง และการให้เสียงบรรยายการแข่งขันเป็นภาษาไทย เมื่อเปิดรายการจะมีภาพของผู้ดำเนินรายการกล่าวต้อนรับเข้าสู่รายการ จากนั้นระหว่างรอภาพสัญญาณผ่านดาว เทียม จะมีการทำความถึงเหตุการณ์การแข่งขันในวันที่ผ่านมา และสรุปผลคะแนนของนัก กอล์ฟแต่ละคน นอกจากนี้ ยังมีการเชิญชวนให้ผู้ชมร่วมสนุกทายผลการแข่งขันทางโทรศัพท์ ก่อนจะเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาในภาพสัญญาณการถ่ายทอดสด

ผู้ดำเนินรายการถ่ายทอดสดซึ่งทำหน้าที่บรรยายการแข่งขันควบคู่กันไปด้วย มีสองคน ได้แก่ สุภรณ์ ชัยเวฬุ และสิทธิพร โรจนศิริ ซึ่งเป็นนักพากย์ที่มีความถนัดด้านกีฬากอล์ฟ โดยจะ สลับกันทำหน้าที่บรรยาย วิพากษ์วิจารณ์ และตั้งประเด็นคำถามแก่กันและกัน ซึ่งการบรรยาย ดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางการประกอบสร้างรายการ ที่มุ่งเน้นความสวยงามของ ทักษะกีฬาชนิดนี้เป็นหลัก โดยพบว่าผู้บรรยายจะแสดงความชื่นชมความสามารถของนักกีฬา หลังจากมีการทำคะแนนที่สวยงามอยู่เสมอ

“แหม ให้นำหนักมาดีเหลือเกินครับ”

“พื้ที่่สุดยอดจริง ๆ ครับ”

2. รายการสาธิต

เนื่องจากกีฬากอล์ฟยังเป็นกีฬาที่แปลกใหม่สำหรับคนส่วนใหญ่ เพราะมีกฎกติกาที่ ละเอียดซับซ้อน มีวิธีการเล่นและอุปกรณ์การเล่นที่แตกต่างหลากหลาย รวมถึงค่าใช้จ่ายในการ เล่นยังค่อนข้างสูง จึงไม่เป็นที่แพร่หลายในคนหมู่มาก รายการโทรทัศน์ได้อาศัยกรอบอ้างอิง ด้านความแปลกใหม่ ไม่คุ้นเคยนี้ มาประกอบสร้างเนื้อหาเป็นรูปแบบของรายการสาธิต

จากศึกษาวิเคราะห์รายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก ที่เป็นรายการสาธิตการฝึกฝนทักษะ กีฬากอล์ฟ ทางไอทีวี พบว่า รูปแบบทั่วไปของรายการ จะเป็นลักษณะของการถามตอบ เพื่อแก้ ไขข้อข้องใจ ในประเด็นที่เป็นสาระของรายการในแต่ละครั้ง อาทิ การชিপลูกสั้น การพัตจาก ระยะห่าง การตีจากแท่นที่ออฟ การเลือกไม้พัต ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนที่ให้สาระความรู้แบบตรงไป ตรงมา คล้ายรูปแบบของรายการข่าว ซึ่งจะสังเกตได้จากการเสนอเนื้อหาของผู้ดำเนินรายการ ที่มีลักษณะเป็นทางการ เน้นความกระชับ ชัดเจน

“กฎข้อที่ 13-4A ห้ามกลับไปเปลี่ยนหัวไม้หลังจากที่เข้ายืนตำแหน่งแล้ว มีโทษปรับ 2 แต้ม”

“ลองดูวิธีนี้และนี่ก็ช่วยขวออกจากกร๊อบ จะทำให้จังหวะแบคสวิงและดาวนสวิงนั้นข้าง โดยเฉพาอย่างยิ่งช่วงต่อระหว่างแบคสวิงที่ขึ้นไปจนสุดแล้ว และกำลังจะดาวนสวิงลงมา วิธีนี้จะทำให้จังหวะการตีสม่ำเสมอมากขึ้น ส่งผลให้การตีลูกแต่ละครั้งแม่นยำมากขึ้นด้วย”

อย่างไรก็ดี มีผู้ดำเนินรายการที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือในวงการกีฬา กอล์ฟ ซึ่งในที่นี้ก็คือ โทนี่ มีชัย โปรกอล์ฟและเจ้าของโรงเรียนฝึกสอนกอล์ฟฮาร์ทแลนด์ ทำหน้าที่ตั้งประเด็นปัญหา ให้คำอธิบาย และสาธิตการฝึกฝนทักษะให้ดู สร้างน้ำหนักให้แก่ เนื้อหาที่น่าสนใจ และก่อให้เกิดความบันเทิงจากการชมวงสวิงที่สวยงามของผู้สาธิตที่มีความชำนาญโดยตรง นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้รูปแบบของการสนทนาตอบโต้ หรือการสร้าง สถานการณ์สมมติขึ้นมาเพื่อนำเสนอเนื้อหาในรายการอีก เช่น ในตอนหนึ่ง ได้สร้างสถานการณ์ว่าโปรโทนี่เผชิญไปพบกับโปรแมค วิคเกอร์ ที่กำลังมีปัญหาในการตีลูกจากที่ออฟ โดย แสดงภาพให้เห็นการตีที่ไม่ประสบความสำเร็จ จากนั้นเมื่อได้รับคำแนะนำจากโปรโทนี่ ให้ทำการฝึกฝนปฏิบัติอย่างช้า ๆ แล้ว นักกอล์ฟที่มีปัญหาในการเล่นอยู่ก็สามารถตีได้ดีขึ้น ซึ่งถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของรายการในตอนหนึ่ง จะยังคงเป็นการให้สาระด้านกีฬา กอล์ฟ หากแต่การใช้รูปแบบของการละครเข้ามำเสนอ ก็สามารถลดความซ้ำซากจำเจจากรูปแบบการนำเสนอแบบ เดิม ๆ ได้

การนำเสนอเนื้อหาในรายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก มีผู้ดำเนินรายการหลักที่ทำหน้าที่ เป็นผู้สาธิตด้วย คือ โปรโทนี่ มีชัย ซึ่งมีความถนัดในการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่า ดังนั้น ทางรายการจึงต้องมีการลงเสียงบรรยายภาษาไทยซ้อนทับลงไป โดยเป็นการแปลสรุปใจความจาก คำอธิบายของผู้สาธิต และผู้บรรยายจะเปรียบตนเองเป็นบุคคลที่สาม ที่คอยสังเกตการณ์การ สาธิตนี้อยู่ และนำสาระข้อมูลที่เกิดขึ้นมาบอกเล่าสู่ผู้ชมอีกครั้ง

“วันนี้โปรโทนี่มีเคล็ดลับการตีให้ไกลมาบอกครับ”

“โปรโทนี่บอกว่า...”

“โปรโทนี่ให้ลอง...”

“วันนี้โปรโทนี่อยู่กับแมค วิคเกอร์ โปรในยูเอสทัวร์ ซึ่งมีปัญหาเล็กน้อยเกี่ยวกับการตีลูก ออกจากแท่นที่ออฟ”

เมื่อเปรียบเทียบรายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก กับรายการสาธิตที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ กีฬา กอล์ฟ อีกรายการหนึ่ง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ด้วย คือ รายการสปอร์ตทิปส์ พบว่ามีแนวทางการประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางกรอบรูปแบบรายการ ที่มุ่งเน้นที่การให้ สาระประโยชน์ด้านกีฬา กอล์ฟ เช่นกัน หากแต่รายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิกมีรูปแบบการนำ

เสนอเนื้อหาโดยผู้ดำเนินรายการในลักษณะที่หลากหลายกว่า เพราะในรายการสปอร์ตทิปส์ใช้รูปแบบของการถามตอบโดยตรงไปตรงมาเพียงอย่างเดียว

3. รายการนิตยสาร

เนื่องด้วยรูปแบบของรายการนิตยสารที่เปิดโอกาสให้มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหาและการนำเสนอ ทำให้เนื้อหาที่กีฬาอีสปอร์ตที่ถ่ายทอดในรายการนิตยสารมีหลายลักษณะ ทั้งการนำเสนอที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ ภาพการแข่งขันต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง มาเสนอซ้ำอีกครั้งในรูปแบบของบันทึกภาพไฮไลต์ และการสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันโดยตรง อาทิ การแนะนำสนามอีสปอร์ตต่าง ๆ ในประเทศ การสัมภาษณ์ดารา ผู้มีชื่อเสียงอื่น ๆ ที่เล่นกีฬาอีสปอร์ต

จากการศึกษาวิเคราะห์รายการนิตยสารอีสปอร์ต 2 รายการ ได้แก่ รายการอีสปอร์ตแมกกาซีน ทางช่อง 3 และรายการอีสปอร์ตคลาสสิก ทางไอทีวี พบว่าทั้งสองรายการมีการให้น้ำหนักกับการนำเสนอเนื้อหารายการต่างกัน โดยรายการอีสปอร์ตแมกกาซีน เน้นที่การเสนอบันทึกภาพการแข่งขันตลอดทั้งสามช่วงของรายการ ในขณะที่รายการอีสปอร์ตคลาสสิก แบ่งรายการออกเป็นช่วงต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวสารในวงการกีฬาอีสปอร์ต แนะนำสนามอีสปอร์ตที่น่าสนใจ สาธิตทักษะการฝึกอีสปอร์ต สัมภาษณ์บุคคลผู้มีชื่อเสียง และร่วมสนุกกับนักอีสปอร์ตเพื่อแจกของขวัญรางวัลจากผู้สนับสนุนรายการ

หากจะพิจารณาองค์ประกอบที่เหมือนกันของสองรายการนี้ ก็พบว่ามีการใช้กรอบอ้างอิงด้านการปรากฏตัวของดารา เพื่อสร้างความน่าสนใจในรายการทั้งคู่ โดยรายการอีสปอร์ตแมกกาซีนได้เลือกบันทึกภาพไฮไลต์การแข่งขันอีสปอร์ต ที่มีนักอีสปอร์ตชื่อดังเข้าทำการแข่งขันมาเสนอ เช่น การแข่งขันอีสปอร์ตรายการฮอนด้าอินวิเทชัน ที่สนามบลูแคนยอน จังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีนักอีสปอร์ตอันดับหนึ่งของยุโรป คือ คอลลิน มอนโกโมรี เข้าร่วมแข่งขัน สำหรับรายการอีสปอร์ตคลาสสิก ก็มีการเสนอข่าวสารของนักอีสปอร์ตชื่อดังระดับโลก อาทิ การจัดอันดับคะแนนสะสมและเงินรางวัลของนักอีสปอร์ตอาชีพ โดยมีภาพการแข่งขันของดารานักอีสปอร์ตอย่างไทเกอร์ วูดส์ ประกอบการรายงานด้วย

ในรายการอีสปอร์ตแมกกาซีน จะนำเสนอภาพไฮไลต์การแข่งขันที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียเป็นหลัก อาทิ การแข่งขันชาบาห์มาสเตอร์ จากประเทศมาเลเซีย การแข่งขันฮอนด้าอินวิเทชันจากสนามบลูแคนยอน จังหวัดภูเก็ต ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการแข่งขันที่เกิดขึ้นภายในประเทศ แต่บันทึกภาพที่นำเสนอในรายการ กลับเป็นการซื้อลิขสิทธิ์จากผู้ผลิตรายการต่างประเทศ และมีผู้ดำเนินรายการ คือ สุภรณ์ ชัยเวฬุ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในกีฬาอีสปอร์ต เป็นผู้ให้เสียงบรรยายภาษาไทยซ้อนทับลงไป อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเพื่อบันทึกภาพไฮไลต์ที่ตัดต่อสำเร็จรูปมาแล้ว หรือการ

บรรยายเนื้อหาที่รายการทำขึ้นเอง โดยอาศัยใจความจากภาพและเสียงที่มีอยู่เดิม การประกอบสร้างเนื้อหาในส่วนนั้น ก็ได้ใช้กรอบอ้างอิงของการเล่าเรื่องในเชิงละครเข้ามาประกอบ เพื่อสรุปเหตุการณ์การแข่งขันให้เป็นเรื่องราวชุดใหม่ ที่มีจุดเริ่มต้น จุดพลิกผัน เหตุการณ์สำคัญ และจุดจบ

“จีฟ เอ็ม ซิงห์ วันแรกดีดีเหลือเกินครับ ได้เบอร์ดีในหลุมที่หกและเจ็ด แล้วนี่ก็ได้เบอร์ดีหลุมที่แปดอีกครั้ง ได้ยิงอีเกิ้ลจากขอบกรีนหลุมที่ 9 พาร์ 5 มาเกาะหลุมแค่นี้ เบอร์ดีไม่พลาดครับ แล้วก็ในหลุมที่สิบ ยังได้เบอร์ดีอีกครั้ง เฮลละครับได้เบอร์ดีห้าหลุมติดเลยครับ ตั้งแต่หลุมหก แต่ว่ามาพลาดเสียโบกีสองหลุมติดต่อกันครับ ในหลุม 17 และ 18 จบลงด้วยคะแนน 3 อันเดอร์พาร์ครับ”

แต่สำหรับรายการกอล์ฟคลาสสิก ที่มีการเสนอเนื้อหาที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันโดยตรง ก็ได้ใช้กรอบอ้างอิงในด้านความมีสุนทรีย์ะ ในการสร้างความบันเทิงในรายการ คือ มีการพาไปชมสนามกอล์ฟแห่งต่าง ๆ สัปดาห์ละหนึ่งที โดยนำเสนอภาพของสนามที่กว้างใหญ่ แผนผังตำแหน่งของหลุมแต่ละหลุม และทิวทัศน์ที่สวยงามรอบสนาม ประกอบคำบรรยายที่มีลักษณะคล้ายการโฆษณาเชิญชวน

“บรรยากาศเหมือนเมืองนอกเลยครับสนามแห่งนี้ รอยัลเชียงใหม่ ที่นี่นอกจากจะมีสนามกอล์ฟสิบแปดหลุมแล้ว ยังมีอีกสิบแปดหลุมเล็ก ๆ ไว้ให้นักกอล์ฟรุ่นจิ๋ว บุตรหลานของท่านได้ฝึกซ้อมฝีมือกันครับ ยากง่ายเพียงไรคงต้องให้ท่านนักกอล์ฟมาทดสอบกันครับ”

รายการกีฬามอเตอร์สปอร์ตทางโทรทัศน์

รูปแบบของรายการกีฬามอเตอร์สปอร์ตทางโทรทัศน์ ที่พบในการศึกษาครั้งนี้ มีเพียงแค่สองรูปแบบ คือการถ่ายทอดสดการแข่งขัน และรายการนิตยสาร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน

เนื้อหาที่กีฬามอเตอร์สปอร์ตที่มีการถ่ายทอดในรายการโทรทัศน์ ล้วนเป็นการถ่ายทอดสดการแข่งขันซึ่งความเป็นเลิศภายในประเทศทั้งสิ้น โดยเป็นการแข่งขันรถยนต์และจักรยานยนต์ในรุ่นต่าง ๆ เพื่อสะสมคะแนนชิงแชมป์ประเทศไทย 4 นัด ที่ออกอากาศทางช่อง 7 ดังนี้

- การแข่งขันรถยนต์วิบากทางฝุ่นชิงแชมป์ประเทศไทย สนามที่ 1 และ 2
- การแข่งขันจักรยานยนต์ทางเรียบชิงแชมป์ประเทศไทย สนามที่ 1
- การแข่งขันจักรยานยนต์วิบากเวลลอมอเตอร์ครอส สนามที่ 3

กีฬามอเตอร์สปอร์ตนั้นเป็นกีฬาที่มีความสนุกสนานตื่นเต้นอยู่ตามธรรมชาติ เพราะเป็นการใช้ความเร็วในการแข่งขัน แต่รายการก็ยังได้กระตุ้นให้เกิดความสนุกสนานในการชม ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการทายผลการแข่งขันเพื่อชิงรางวัล โดยให้ผู้ชมทางบ้านทายผลว่านักแข่งที่มีความสามารถระดับแนวหน้าของประเทศ ที่ทายรายการเลือกมาจะเป็นผู้ชนะหรือไม่ ดังเช่น ในการถ่ายทอดการแข่งขันรถยนต์วิบากทางฝุ่น สนามที่ 1 ทางรายการได้ให้ผู้ชมทายว่า กิตติภูมิ จาวจักรศิริ ซึ่งเป็นอดีตแชมป์ประเทศไทย จะเข้าเส้นชัยเป็นอันดับหนึ่งในการแข่งขันรุ่นโอเพ่นได้หรือไม่

เนื่องจากการแข่งขันที่จัดในประเทศ ดังนั้นผู้จัดจึงเลือกเวลาแข่งขันให้เอื้อกับการออกอากาศสด เพื่อสร้างกรอบอ้างอิงในด้านความฉับพลันของเหตุการณ์ เช่น ในวันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่สถานีโทรทัศน์จะนำเสนอรายการพิเศษ นอกเหนือจากรายการตามผังการออกอากาศปกติอยู่แล้ว โดยจะไปดำเนินการถ่ายทอดสัญญาณภาพการแข่งขันมาจากสถานที่จริง รวมถึงภาพพิธีการมอบรางวัล หรือพิธีการอื่น ๆ ตามจริงในสนาม นอกเหนือไปจากภาพการแข่งขันด้วย

รูปแบบโดยรวมของรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันความเร็วทางโทรทัศน์ จะมีลักษณะที่สอดคล้องกับรูปแบบการแข่งขันและพิธีการในสนาม กล่าวคือ จะเริ่มเปิดรายการด้วยการแนะนำผู้สนับสนุนการแข่งขันและนักแข่งบางส่วน มีการเชิญชวนให้ผู้ชมทางบ้านร่วมสนุกทายผลการแข่งขัน จากนั้นจะเป็นการถ่ายทอดการแข่งขันในแต่ละรุ่น โดยตัดเข้าโฆษณาในช่วงพักระหว่างรุ่น และก่อนการแข่งขันต่อไป จะมีการมอบถ้วยรางวัลแก่ผู้ชนะของรุ่นที่แข่งไปก่อนหน้า

ผู้ดำเนินรายการซึ่งไปอยู่ที่สนามแข่งขันด้วย จะทำหน้าที่คล้ายลักษณะการรายงานสถานการณ์ของผู้สื่อข่าวมาสู่ผู้ชม โดยเน้นที่บรรยากาศในสนาม เพื่อให้ผู้ชมทางบ้านเกิดความรู้สึกร่วม

“วันนี้อากาศค่อนข้างแจ่มใส แดดจัดแต่ว่ามีลม”

“ขณะนี้ในสนามไม่มีใครมองแล้วครับที่หนึ่งที่สอง มาลุ้นที่สามกันหมด”

นอกจากนั้น หากมีการประกอบสร้างเนื้อหาในส่วนของการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้ดำเนินรายการก็จะต้องทำหน้าที่ในส่วนนี้ด้วย เช่น ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันรถยนต์ และจักรยานยนต์ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย จะมีการสัมภาษณ์ประธานผู้จัดการแข่งขัน ซึ่งมักเป็นตัวแทนจากบริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับรถยนต์ หรือเครื่องยนต์ ทั้งในตอนเปิดและปิดรายการ โดยก่อนการแข่งขันจะพูดคุยถึงความเป็นมาของการจัดการแข่งขัน และตอนจบการถ่ายทอดจะเป็นการพูดคุยประชาสัมพันธ์ สำหรับการแข่งขันที่จะจัดขึ้นครั้งหน้า ส่วนการสัมภาษณ์นักกีฬา ก็จะมีแทรกในช่วงหลังการแข่งขัน หรือหลังการรับมอบรางวัล

ดังนั้นจึงพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ดำเนินรายการการถ่ายทอดสดประเภทนี้ มักทำหน้าที่แบบเบ็ดเสร็จ คือ เป็นทั้งผู้นำเสนอรายการ (presenter) พิธีกรสนาม (Master of Ceremony) และผู้บรรยายการแข่งขัน (Commentator) ในบุคคลเดียว เช่น การแข่งขันรถจักรยานยนต์ทางเรียบชิงแชมป์ประเทศไทย มีธรรุช นพจินดา ทำหน้าที่ทั้งเปิดปิดรายการ สัมภาษณ์นักแข่ง ประกาศมอบรางวัลผู้ชนะ รวมถึงบรรยายเหตุการณ์การแข่งขันด้วย

2. รายการนิตยสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์รายการรถ 2000 ซึ่งเป็นรายการที่นำเสนอเนื้อหาที่พามอเตอร์สปอร์ต ในรูปแบบของรายการนิตยสาร พบว่าการประกอบสร้างเนื้อหาในรายการ จะเน้นที่สามส่วนใหญ่ ๆ คือ การเสนอบันเทิงภาพไฮไลท์การแข่งขัน การสัมภาษณ์นักแข่ง และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องยนต์ ซึ่งการผสมผสานองค์ประกอบเพื่อสร้างความบันเทิงในรายการ ก็จะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการเสนอเนื้อหาแต่ละช่วง

การนำเสนอเนื้อหาการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตในรายการนิตยสาร มีความสอดคล้องกับวาระโอกาสและรูปแบบการจัดการแข่งขัน ที่เป็นการแข่งขันสะสมคะแนนเวียนไปในสนามต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อมีจัดการแข่งขันที่สนามใดก็ตาม ประมาณ 2-3 สัปดาห์หลังจากนั้น ก็จะมีการนำเนื้อหาเสนอในรายการโทรทัศน์

สำหรับการประกอบสร้างเนื้อหาในบันเทิงภาพไฮไลท์ ก็เปรียบเหมือนการสรุปย่อเหตุการณ์การแข่งขัน โดยนำภาพเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสนามแข่ง มาตัดต่อสร้างสรรค์กลายเป็นชุดภาพใหม่ที่มีลำดับเรื่องราวในตัว โดยอาศัยกรอบอ้างอิงของการเล่าเรื่องแบบละครมาช่วย คือ มีจุดเริ่มของเหตุการณ์ (การออกสตาร์ท) การต่อสู้แย่งชิงของตัวละคร (การแข่งขัน การเร่งหนี) จุดพลิกผัน (อุบัติเหตุ) ความสำเร็จหรือล้มเหลวของตัวละคร (ผลแพ้ชนะ)

“ออกสตาร์ทไปแล้ว มีการเกี่ยวลัมตั้งแต่โค้งแรก แหมม ยังติดกันอยู่หลายคัน เลยทำให้ หมายเลข 2 อมรเทพฤทธิ์ ศรีภักดิ์ ขึ้นมานำ ไปแล้วครับ หมายเลข 2 อดีตแชมป์ประเทศไทย ทีมยามาฮ่า โอโห้ นำไกลเลยครับ สนามแรกแชมป์เป็นชาคริต สนามสองเป็นพุฒิพงศ์ ประดับญาติ แต่ว่าตอนนี้ไม่เห็นทั้งสองคนครับ อู๊ย มีลัมอีกครั้งหนึ่ง จักริทีมยามาฮ่าไปเกี่ยวกับสมชาย หมายเลข 8 จักริลุกขึ้นมาได้ เอาล่ะครับจะมีการหนีกรอบ ณัฐพล แซ่เจ็ง เมื่อสักครู่โดนอมรเทพฤทธิ์หนีกรอบ โอฬารขึ้นมาเป็นที่สอง ตอนนี้กำลังชิงตำแหน่งที่สองกันครับ ระหว่างจักริ หมายเลข 3 ชัยมื่อ ขวามื่อ โอฬาร ยามาฮ่ากับฮอนด้า ตอนนี้ฮอนด้ายังนำอยู่ครับโอฬาร เข้าตัดกลับมาจักริแซงโอฬารได้แล้วครับ และไม่มีปัญหาครับ อมรเทพฤทธิ์ ได้แชมป์ จักริที่ 2 โอฬารที่ 3”

นอกจากการนำเสนอภาพไฮไลท์การแข่งขันแล้ว เนื้อหาอีกส่วนที่พบในรายการก็คือ การสัมภาษณ์นักแข่ง โดยการสัมภาษณ์จะมุ่งเน้นที่ประวัติส่วนตัว แนวทางการฝึกฝนเตรียมตัว ก่อนเป็นนักแข่ง และผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับบุคคลนั้น มีลักษณะที่คล้ายกับการสร้างภาพลักษณ์วีรบุรุษ

สำหรับเนื้อหาส่วนสุดท้ายที่พบในรายการนิตยสารมอเตอร์สปอร์ต ก็คือ ช่วงของการตอบปัญหา และให้คำแนะนำด้านเครื่องยนต์โดยผู้เชี่ยวชาญ การประกอบสร้างเนื้อหาของรายการในช่วงนี้ จะมีลักษณะที่คล้ายกับรูปแบบรายการสารคดี คือ นำเสนอสาระข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมา มีการตั้งประเด็นคำถามจากผู้ชมที่บ้าน และให้ผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายไขข้อข้องใจ โดยประเด็นที่เป็นปัญหานั้น ก็มักเกิดจากความไม่คุ้นเคย ไม่เข้าใจในการทำงานของเครื่องยนต์ หรือด้านการดูแลรถ

ผู้ดำเนินรายการนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในรายการรูปแบบนิตยสาร เพราะจะต้องคอยพูดเชื่อมโยงให้เนื้อหาที่มีความแตกต่างหลากหลายในแต่ละช่วง กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนั้น ยังเป็นผู้แจกแจงเนื้อหาที่จะเกิดขึ้นในรายการ เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดความเข้าใจในโครงร่างคร่าว ๆ ของรายการในวันนั้น ตั้งแต่ช่วงต้นของการเปิดรายการ หรือหากเปรียบไปแล้วก็คือส่วนสารบัญในหนังสือนั่นเอง

“สำหรับสัปดาห์นี้ ท่านที่พลาดชมมอเตอร์โชว์ครั้งที่ 21 เราจะไปชมกันในช่วงแวดวงรถยนต์ เรียกว่าให้เต็มอิมกันไปเลยทีเดียวนะ ส่วนช่วง Man of the Week คุณกฤตพันธ์ คงชื่น จะแวะมาเยี่ยมเยียนรายการ หลังจากนั้นไปรู้จักกันมากขึ้นกับออฟโรด ในช่วงสาระน่ารู้ อ้อ แล้วก็ในช่วงสุดท้ายมีการเล่นเกมสัปดาห์รางวัลกับแดรี่ควีนส์”

โดยรายการรถ 2000 ได้สร้างความแปลกใหม่ ในส่วนของผู้ดำเนินรายการ ที่ใช้พิธีกรผู้หญิง คือวิหิตา สุทธิพิริชญ เป็นผู้ดำเนินรายการหลัก คอยเชื่อมประสานเนื้อหาในช่วงต่าง ๆ ซึ่ง

ทำให้เกิดความน่าสนใจ เพราะตามธรรมเนียมมีนั้น ผู้ดำเนินรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การกีฬา โดยเฉพาะกีฬาแข่งขันความเร็ว มักจะเป็นผู้ชาย เนื่องจากเป็นเพศที่ให้ความสนใจใน การเล่น และการรับชมกีฬาชนิดนี้มากกว่า

สำหรับเนื้อหาที่พามอเตอร์สปอร์ต ที่ประกอบเป็นส่วนหนึ่งในรายการเจาะสนาม ใน ช่วงเจาะสนามมอเตอร์สปอร์ต ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ก็มีการประกอบสร้าง เนื้อหาเน้นที่เหตุการณ์เร้าใจเป็นหลัก และใช้แนวทางการเล่าเรื่อง นำเสนอเนื้อหาในลักษณะ ของบันทึกภาพไฮไลท์การแข่งขันแต่เพียงรูปแบบเดียว

รายการกีฬามวยทางโทรทัศน์

จากการศึกษารายการกีฬามวยทางโทรทัศน์ในครั้งนี้ พบว่ามีการนำเสนอเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การถ่ายทอดสดการแข่งขัน รายการสาธิต และรายการนิตยสาร

1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน

เนื้อหาที่พามวยที่มีการถ่ายทอดสดในรายการโทรทัศน์ เป็นการแข่งขันที่เกิดขึ้นใน ประเทศแทบทั้งสิ้น โดยมีทั้งการแข่งขันมวยไทยที่มีการชกกันเป็นประจำทุกสัปดาห์ และการชก มวยสากลชิงแชมป์โลกที่จัดขึ้นเป็นวาระพิเศษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทย

สำหรับการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีการนำเสนอต่อเนื่อง ในรายการโทรทัศน์ไทยมาโดยตลอด ในปัจจุบันทุกสถานีได้ให้ความสนใจในการถ่ายทอดสด การแข่งขันจากเวทีมวยต่าง ๆ เป็นประจำทุกสัปดาห์ ได้แก่ รายการศึกจ้าวมวยไทย ทางช่อง 3 ถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีสยามอ้อมน้อย ทุกวันเสาร์ เวลา 11.00 - 13.00 น. รายการมวยไทยศึกลุมพินีเกริกไกร ทางช่อง 5 ถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีลุมพินี ทุกวันเสาร์ เวลา 16.00 - 18.00 น. รายการศึกสำโรง ทางช่อง 11 ถ่ายทอดสดการแข่งขันชก มวยไทยจากเวทีสำโรง ทุกวันอาทิตย์ เวลา 22.00 - 24.00 น. และรายการศึกวันทรงชัย ทางไอ ทีวี ถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีราชดำเนิน ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 22.35 - 24.00 น. ซึ่งการระบุเวลาการถ่ายทอดสดของแต่ละสถานีนี้ ก็มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับวาระการจัด การแข่งขันที่กำหนดไว้แล้ว ของแต่ละเวทีมวยที่เลือกทำการถ่ายทอดด้วย

อย่างไรก็ดี บางสถานีได้ใช้วิธีการจัดตั้งเวทีมวยชั่วคราวขึ้นมา เพื่อการประกบคู่แข่งขันในการถ่ายทอดสดแต่ละสัปดาห์โดยเฉพาะ เช่น รายการมวยไทยเจ็ดสี ทำการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีในห้องส่งของสถานี ทุกวันอาทิตย์ เวลา 14.15 - 16.15 น. รายการศึกอัศวินดำ ทางช่อง 9 ถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีชั่วคราว อิมพีเรียลลาดพร้าว ทุกวันอาทิตย์ เวลา 11.30 - 13.30 น. ซึ่งหากไม่มีการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ เวทีมวยทั้งสองแห่งนี้ก็จะไม่มีกำหนดการชก

จะสังเกตได้ว่า แม้ตามความเป็นจริงจะมีการแข่งขันชกมวยไทยสัปดาห์ละหลายวัน แต่รายการโทรทัศน์จะเลือกถ่ายทอดสดการแข่งขันที่เกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์เป็นส่วนใหญ่ และการเลือกเวทีมวยและช่วงเวลาการแข่งขันจะไม่ซ้ำซ้อนกันในแต่ละสถานี โดยในครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาถ่ายทอดสดประมาณสองชั่วโมง มีคู่ชกทั้งหมด 4-5 คู่

จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างรายการประเภทนี้ 2 รายการ ได้แก่ รายการศึกจ้าวมวยไทย ทางช่อง 3 และรายการมวยไทยเจ็ดสี ทางช่อง 7 พบแบบแผนในการประกอบสร้างเนื้อหารายการที่คล้ายกัน โดยแต่ละรายการได้ถ่ายทอดภาพเหตุการณ์การชกมวยที่เกิดขึ้นจริง ตามเวลาจริงอย่างครบถ้วน โดยภาพเหตุการณ์ที่ทำการถ่ายทอดในรายการดังกล่าว ยังรวมไปถึงพิธีการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมเนียมนิยมของการชกมวยไทยด้วย อาทิ การไหว้ครูก่อนการแข่งขัน การมอบของรางวัลจากผู้สนับสนุนต่าง ๆ เป็นต้น และกำหนดเวลาสิ้นสุดการถ่ายทอดเมื่อจบการชกในยกสุดท้ายของมวยคู่เอก ที่ถือว่าเป็นการชกคู่สำคัญ (Main Event) ของการแข่งขันชกมวยในวันนั้นๆ แต่ในกรณีที่มีการยุติการชกก่อนครบยก ทางรายการก็จะถ่ายทอดการแข่งขันของคู่หลังคู่เอกต่อไป จนกระทั่งครบเวลาถ่ายทอดที่กำหนดไว้

ผู้ดำเนินรายการถ่ายทอดสดมวยไทย ซึ่งโดยมากจะทำหน้าที่ผู้บรรยายการแข่งขันควบคู่ไปด้วย นับเป็นผู้ที่มีบทบาทในการสร้างสีสันให้แก่รายการอย่างมาก เพราะจะต้องคอยสร้างจุดสนใจ ชักชวนให้ผู้ชมติดตามการถ่ายทอดโดยตลอด ซึ่งทางรายการศึกจ้าวมวยไทยได้สร้างสีสันในรายการด้วยผู้ดำเนินรายการที่เป็นอดีตรองนางสาวไทย คือ ศุภราพันธ์ พันธุ์ชูจิตร และยังถือว่าเป็นความแปลกใหม่ เนื่องจากรูปแบบรายการถ่ายทอดกีฬามวยตามธรรมเนียมนิยมมักจะมีผู้ดำเนินรายการเป็นชาย ให้ดูสอดคล้องกับเนื้อหากีฬาที่มีการปะทะอย่างรุนแรง

ผู้ดำเนินรายการแข่งขันชกมวยไทยจะไปรายงานเหตุการณ์ และบรรยายการแข่งขันมาจากสถานที่จริง คล้ายลักษณะของการรายงานข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน ที่เน้นความสดฉับพลันทันใด และการสร้างบรรยากาศร่วมให้กับผู้ชมทางบ้าน

“ก็เรียกว่ายกนี้เป็นยกชิงดำละครับ พี่เลี้ยงทางฝ่ายนฤพลบอกให้เดินเข้าไปหาเลย คนดูก็ตะโกนว่าถึบๆ บรรดาแฟนหมัดมวยทั้งหลายตอนนี้ลุกขึ้นยืนเชียร์กัน นั่งไม่ติดแล้วครับ ปีกลองก็เร่งจังหวะหน้าดู ปลายยกสุดท้ายแล้วครับ”

นอกจากนั้น ยังมีการให้ข้อมูลที่เป็นสถิติ ซึ่งอาจมีผลต่อการแพ้ชนะที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ชมนก่อนการแข่งขัน

“คู่แรกครับ ไปดูบัญชาชัย ลูกบ้านใหญ่ ศิษย์รักของคุณโจ ลูกบ้านใหญ่ บัญชาชัยอายุ 18 ปี มาจากห้วยยอด จังหวัดตรัง บ้านเดียวกับนายเกษวน สามฟอร์มหลัง ชนะ 2 แพ้ 1 ชนะเลิศศิลา เกียรติประยูร แล้วไปชนะแสนรัก ศักดิ์สำฤทธิ์ แต่ว่าไฟท์ล่าสุดเหมือนสะดุดครับ เจอกับดาวรุ่ง คมพยัคฆ์ ยศกองปราบ แพ้ไปครับ ฝ่ายน้ำเงิน แก้ว ก.อังกินันท์นั้น เป็นลูกน้องของท่านผู้บริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี คุณกาญจน์ อังกินันท์ อายุ 17 ปี สามฟอร์มหลังแพ้ไม่เป็น ชนะวันชาติ ช.วัตสัน ชนะคะแนนขวัญณรงค์ เพชรศักดิ์ชัย และล่าสุดชะพงค์เดช เกียรติประพัทธ์ เรียกว่าฟอร์มดีเหลือเกินครับ หน้าหนัก 107 ปอนด์เท่ากันครับคู่นี้”

เอกลักษณ์เฉพาะที่ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอีกประการ ที่พบในการบรรยายกีฬามวยไทย ก็คือ การประกาศแจ้งข่าว ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารของผู้สนับสนุนรายการ หรือข่าวฝากต่าง ๆ แทรกลงไปเป็นระยะ

“วิลล่าคาเฟ่คีนี่พบกับ อาภาพร นครสวรรค์”

“ท่านผู้ชมครับ ตูมวยจบแล้ว ขอเชิญเข้าร่วมพิธีพุทธพิเศก หลวงพ่อเงิน บางคาน จังหวัดพิจิตร รุ่น 91 ปี กรมเสมียนตราสำนักปลัดกระทรวงกลาโหม ที่วัดสุทัศน์ฯ วันนี้ใครที่ไปร่วมงานก็จะได้รับแจกพระใบมะขามพรีด้วยนะครับ”

เนื้อหาในส่วนของการมอบของรางวัลแก่นักกีฬา และโฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นจุดด้อยที่ลดความตื่นเต้นเร้าใจในรายการ เพราะเป็นเนื้อหาที่เยิ่นเย้อ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการแข่งขัน หากต้องปฏิบัติกันมาจนเป็นธรรมเนียม

1.2 การถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยสากลชิงแชมป์โลกของนักชกชาวไทย

นอกจากสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จะมีการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทยเป็นประจำทุกสัปดาห์แล้ว ก็ยังให้ความสนใจกับการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยสากลนัดสำคัญที่มีนักชกไทยเข้าร่วมแข่งขัน โดยจะต้องเป็นการแข่งขันในนามของประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมได้ติดตามชกทักษะกีฬาของนักกีฬาไทย และเป็นกำลังใจให้ด้วย

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีรายการถ่ายทอดการแข่งขันชกมวยสากลชิงแชมป์โลกของนักชกชาวไทย ทั้งหมด 5 รายการ ได้แก่

- การถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างศรพิชัย กระทิงแดงยิม และกิลเบอร์ตี กอนซาเลส ทางช่อง 7
- การถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างเด่นเก้าแสน กระทิงแดงยิม และฮาเวียร์ ทอเลส ทางช่อง 7
- การถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างเม็ดเงิน กระทิงแดงยิม และมัลคอล์ม ภูนาเกา ทางช่อง 7
- การถ่ายทอดการแข่งขันชกกระหว่างหยกไทย ศิษย์อ. และฮิเดกิ โทนาตะ ทางไอทีวี
- การถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างยอดสนั่น สามเคแบดเตอรี และโฮเซ หลุยส์ ภูล่า ทางช่อง 7

เมื่อมีการการแข่งขันชกมวยสากลชิงแชมป์โลกของนักชกชาวไทย ทางสถานีโทรทัศน์จะร่วมกับผู้จัดงาน (Promoter) ทำการถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์การแข่งขันมาจากสถานที่จริง เนื่องจากถือเป็นวาระการกีฬาที่สำคัญของชาติ จึงต้องมีการนำเสนอให้ผู้ชมได้ร่วมเป็นกำลังใจเชียร์นักกีฬาในทุกครั้ง

การจัดการแข่งขันชกมวยสากลชิงแชมป์โลก จะหมุนเวียนกันไปในแต่ละจังหวัด โดยการสนับสนุนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้น ๆ และกำหนดวาระของการแข่งขันก็มักจะจัดให้สะดวกแก่การเข้าชมในสนาม รวมถึงเอื้อต่อการออกอากาศสด เช่น ช่วงบ่ายของวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งไม่ตรงกับรายการในช่วงเวลาทองของสถานี

สำหรับการแข่งขันที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เช่นกรณีการชกของหยกไทย ศิษย์อ. ที่จัดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่น ทางสถานีก็ได้ซื้อลิขสิทธิ์สัญญาณภาพมาเสนอตามเวลาจริงเช่นกัน หากแต่การถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ มีความแตกต่างกับการถ่ายทอดการแข่งขันในประเทศ ตรงที่มีการนำเสนอเฉพาะภาพการชกของนักกีฬาคู่หนึ่ง ๆ ในขณะที่การถ่ายทอดการแข่งขันภายในประเทศ จะเริ่มด้วยการชกของกลุ่มรองประกอบรายการก่อนคู่ชิงแชมป์ประมาณ 1-2 คู่ และการถ่ายทอดสดจะครอบคลุมเนื้อหาในส่วนนี้ รวมถึงพิธีการที่เป็นธรรมเนียมนิยมก่อนการแข่งขัน เช่น การประกาศรายชื่อคณะกรรมการผู้จัดงาน การมอบของที่ระลึกแก่ผู้สนับสนุนการแข่งขัน การมอบของรางวัลแก่นักชก ฯลฯ ทั้งยังมีการประกอบสร้างเนื้อหาในส่วนของการประชาสัมพันธ์จังหวัดที่เป็นสถานที่จัดการแข่งขัน หรือการสรุปเรื่องราวความเป็น

มาของการจัดการแข่งขัน โดยนำเสนอเป็นเทปบันทึกภาพที่มีการตัดต่อสร้างสรรค์มาก่อนหน้าแล้ว นอกเหนือจากการถ่ายทอดภาพจากสนามแข่งขันด้วย

การถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยจะเสนอภาพตามความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นในสถานที่จริง ตั้งแต่ต้นจนจบในเวลาจริงอย่างต่อเนื่อง โดยการตัดเข้าสู่โฆษณา จะกระทำในช่วงที่ไม่มีผลกระทบต่อการเล่นหรือการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขัน เช่น ช่วงพักระหว่างยก ช่วงระหว่างการเตรียมการชกของคู่ต่อไป ฯลฯ แต่บ่อยครั้งที่พบว่ามีจุดโฆษณาสินค้าแทรกในช่วงบรรยายการแข่งขันด้วย โดยโฆษณาที่สนับสนุนในรายการถ่ายทอดสดกีฬามวย ก็มักเป็นผลิตภัณฑ์การเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ผลิตภัณฑ์ยาแก้ปวดฆ่าเชื้อลดอักเสบ เครื่องดื่มให้พลังงาน เครื่องถ่ายเอกสาร ฯลฯ ซึ่งเจาะกลุ่มผู้ชมที่เป็นผู้ชาย กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และเกษตรกรเป็นหลัก

สำหรับกรณีที่มีการแข่งขันเสร็จสิ้นลงก่อนเวลาที่กำหนดไว้ เช่น โดยปกติการถ่ายทอดสดจะยุติลงเมื่อจบการแข่งขันยกสุดท้ายของคุณเอก แต่หากคู่มวยรองที่ชกก่อน มีการยุติการชกก่อนครบกำหนดยก ก็จะทำให้เลื่อนเวลาการชกของคุณเอกให้เร็วขึ้น และหากมีการหนีคในคู่สุดท้ายอีก ก็จะทำให้การแข่งขันจบลงก่อนเวลาสิ้นสุดการถ่ายทอด พบว่าทางรายการมีการแก้ไขปัญหาในสองลักษณะ คือ ยังคงทำการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสนามต่อไป โดยถ่ายทอดการชกของคุณมวยหลังคุณเอก หรือมีเช่นนั้นก็นำเสนอบันทึกภาพของการแข่งขันคู่ที่ผ่านมาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ดังที่พบในการถ่ายทอดการแข่งขันระหว่างศรพิชัย กระจ่างเดงยิม และกาลเบอร์ดี กอนซาเลส ซึ่งมีการยุติการชกในยกที่ 5 ทางรายการจึงนำเนื้อหาการแข่งขันทั้ง 5 ยกมาเสนอใหม่ เพื่อกระตุ้นอารมณ์สะใจของผู้ชมอีกครั้ง และถือเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อฆ่าเวลาไปด้วย

ผู้ดำเนินรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวย เป็นบุคลากรที่มีความชำนาญด้านกีฬามวย เช่น ดำรงค์ ต่ายทอง หรือฉายาว่า สมิงขาว และองอาจ ใจทัศน์กุล โดยจะทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้รายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่จริงคล้ายผู้สื่อข่าว ทำหน้าที่เชื่อมโยงผู้ชมเข้าสู่เนื้อหาการถ่ายทอด และทำหน้าที่บรรยายวิพากษ์วิจารณ์การแข่งขัน รวมถึงในบางครั้งยังต้องทำหน้าที่เป็นโฆษกสนามในช่วงพิธีการก่อนการแข่งขันด้วย

1.3 การถ่ายทอดการแข่งขันชกมวยในงานกีฬาประเพณี

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามีรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยในระดับสมัครเล่น ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี รวม 2 รายการ ได้แก่

1.3.1 การถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยสากลสมัครเล่นในกีฬากองทัพไทย

ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกองทัพบก ได้ดำเนินการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยสากลสมัครเล่นในงานกีฬากองทัพไทย รอบชิงชนะเลิศ ซึ่งเป็นการแข่งขันของนักชกที่มีความสามารถยอดเยี่ยม ที่ได้ชัยชนะเหนือนักชกคนอื่น ๆ มา รวมถึงยังมีนักชกตัวแทนทีมชาติไทย ซึ่งสังกัดในเหล่าทัพต่าง ๆ อาทิ สมรักษ์ คำสิงห์ พรัชชัย ทองบุราณ เข้าร่วมแข่งขันอยู่ด้วย ทำให้มีความตื่นเต้นสนุกสนานมากกว่านัดอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬากองทัพไทย มิได้มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นความเข้าใจของการกีฬา มากเท่ากับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่กองทัพ ดังนั้น จึงพบว่าในขณะแข่งขัน ผู้ดำเนินรายการ คือ ทรงอภิรักษ์ สิงโต ซึ่งเป็นบุคลากรของสถานี จะกล่าวประชาสัมพันธ์สถาบันต้นสังกัดของตน ควบคู่ไปกับการบรรยายภาพเหตุการณ์ด้วย

การถ่ายทอดสดกีฬากองทัพไทย ได้นำเสนอภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดโดยไม่มี การตัดเข้าโฆษณา แม้ในช่วงพักระหว่างยกก็เสนอภาพการให้น้ำนักกีฬาตามที่เป็นจริง อย่างไรก็ดี ทางสถานีมิได้ถ่ายทอดการแข่งขันชกมวยสากลสมัครเล่นในรอบชิงชนะเลิศ จนครบหมดทุกรุ่น เนื่องจากเวลาการแข่งขันในรุ่นท้าย ๆ ไปทับซ้อนกับเวลาของการแข่งขันฟุตบอลในนัดชิงชนะเลิศ จึงมีการตัดภาพสัญญาณการถ่ายทอดไป เมื่อถึงเวลาที่เริ่มแข่งฟุตบอล

1.3.2 การถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยคาดเชือกไทย-พม่า

มีการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยคาดเชือกกระชับมิตร ระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งจัดเป็นประเพณีประจำปีในวันสงกรานต์ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 โดยถึงแม้การแข่งขันรายการนี้จะเป็นการแข่งขันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ซึ่งไม่มีการมุ่งเน้นชัยชนะอย่างจริงจัง หากแต่ด้วยภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ที่ไทยกับพม่าเคยเป็นคู่อริกันมาช้านาน ก็จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันนี้ ให้ผู้ชมทางบ้านได้ร่วมส่งใจเชียร์นักกีฬาของไทย และกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในชัยชนะของชาติ

นอกจากการประกอบสร้างเนื้อหาในรายการจะอ้างอิงแนวคิดชาตินิยม ในการปลุกเร้าให้ผู้ชมเกิดความบันเทิงแล้ว ยังใช้ความแปลกใหม่ของเนื้อหาการแข่งขันสร้างความน่าสนใจอีก เนื่องจากการแข่งขันชกมวยคาดเชือกนั้นไม่สามารถพบเห็นได้ง่าย และผู้คนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบกฎกติกาการเล่น ดังนั้นจึงพบว่าผู้บรรยายการแข่งขัน ได้อธิบายความรู้ในเรื่องดังกล่าว สอดแทรกเข้าไปในระหว่างการแข่งขันเป็นระยะ

“กติกากการชกนะครับ ไม่มีการนับคะแนน ครบยกเสมอลูกเดียว การชกใช้ได้ทุกอย่าง ใช้ศอก ใช้หมัด ใช้เข่า เตะได้ หัวชนได้ ล้มลงนั่งช้ำได้ แต่ล้มลงนอนช้ำไม่ได้”

อย่างไรก็ดี ตามลักษณะธรรมเนียมปฏิบัติ ในการประกอบสร้างเนื้อหารายการถ่ายทอดกีฬามวย พบว่ามีการโฆษณาสินค้า และประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ควบคู่ไปในขณะบรรยายการแข่งขัน นอกเหนือจากการตัดเข้าช่วงผู้สนับสนุนรายการระหว่างพักยกด้วย

2. รายการสาธิต

กีฬามวย ถือว่าเป็นศิลปะการป้องกันตัว ที่ต้องใช้ทักษะในการฝึกฝน และสำหรับกีฬามวยไทย ก็ยังถือเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติอีกด้วย ดังนั้น จุดประสงค์หลักของการประกอบสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬามวยในรายการประเภทสาธิต จึงมุ่งเน้นที่การฝึกฝนลีลาแม่ไม้มวยไทย และทักษะที่ถูกต้องของการชกมวยเป็นสำคัญ

สำหรับรายการสาธิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกีฬามวย ที่ได้ใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้แก่ รายการสปอร์ตทิปส์ ซึ่งมีการแบ่งเสนอเนื้อหากีฬามวยแยกเป็นมวยสากล และมวยไทย โดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำอธิบาย และสาธิตในรายการ ก็คือ เขาทราย กาแลคซี่ อดีตแชมป์โลกมวยสากล และพฤษเลิศ ศิษย์ชุมทอง อดีตแชมป์มวยไทย 3 รุ่น ตามลำดับ

รายการสาธิตเป็นรายการที่มีเวลาการออกอากาศสั้น ดังนั้น เมื่อเปิดรายการ ผู้ดำเนินรายการก็จะตั้งประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับกีฬามวย และเชื่อมโยงผู้ชมเข้าสู่การอธิบายของผู้เชี่ยวชาญทันที โดยเมื่อตอบประเด็นปัญหาเสร็จแล้ว ผู้เชี่ยวชาญจะทำการสาธิตทักษะนั้นให้ดูด้วยตนเอง แต่จะเป็นการแสดงให้เห็นอย่างช้า ๆ และเข้าไปมาหลายเที่ยว พร้อมกับเน้นย้ำในจุดที่เป็นสาระสำคัญ

“การป้องกันคู่ต่อสู้ที่เดินเข้าหาเรานั้น การฉกตัวออกด้านข้าง แล้วดักเอาไว้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เราสามารถทำได้ ลองดูนะครับ ในขณะที่คู่ต่อสู้เดินเข้าหาเรานั้น ให้ฉกตัวออกด้านข้างเพื่อหลีกเลี่ยงพ้นจากคู่ต่อสู้ที่เดินเข้าหา แล้วเอาเข่าดักเอาไว้ ฉกตัวแล้วแทงเข้า วิธีนี้เราสามารถจะป้องกันคู่ต่อสู้ที่บุกเข้าหาเราได้เป็นอย่างดี”

แม้ว่าการประกอบสร้างเนื้อหาในรายการสาธิต จะมุ่งเน้นที่การนำเสนอข้อมูลสาระที่เป็นประโยชน์ แต่ก็ยังพบว่ามีความพยายามในการสร้างความรื่นรมย์เข้าไปผสมผสานด้วย จาก

การนำนักมวยที่มีชื่อเสียงมาแสดงความสามารถประกอบการสาธิต และใช้รูปแบบบทสนทนา คล้ายการสัมภาษณ์ในรายการบันเทิง

ผู้ดำเนินรายการ : “เจาะมวยตุงตึก ชกสกปรกสารพัดรูปแบบ เขาทรายสู้อย่างไรครับ”

ผู้เชี่ยวชาญ : “เมื่อเจอคู่ต่อสู้ที่ตุงตึกนะครับ ส่วนมากนักมวยทั่วไปจะอารมณ์เสียหรือโกรธ ทำให้หลงทาง ควบคุมตัวเองไม่ได้ สำหรับผมต้องควบคุมสติอารมณ์ตัวเองให้ดี แล้วค่อยพยายามหลอกเอาชนะคู่ต่อสู้ให้ได้เร็วที่สุด สำคัญที่สุดต้องควบคุมตัวเองให้ได้ครับ”

3. รายการนิตยสาร

แม้ว่ารูปแบบรายการนิตยสารจะเอื้อต่อการบรรจุเนื้อหาที่หลากหลาย และการนำเสนอในลักษณะต่าง ๆ แต่จากการศึกษาวิเคราะห์รายการมวยเด็ดช่องสาม กลับพบว่าเนื้อหาที่ปรากฏในรายการนิตยสารกีฬามวยนั้น จะเป็นบันทึกภาพการแข่งขันชกมวยไทยทั้งสิ้น โดยเสนอเพียงเฉพาะบางส่วนที่เป็นเหตุการณ์สำคัญของการแข่งขัน

การประกอบสร้างเนื้อหาในรายการ เน้นที่เหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจเป็นหลัก โดยนำภาพการแข่งขันชกมวยไทยจากเวทีมวยต่าง ๆ ในรอบสัปดาห์นั้นมาเสนอ ซึ่งจะเลือกคู่ที่มีการชกสนุกสนานเร้าใจ ด้วยความสามารถคู่ต่อสู้ของนักกีฬา หรือด้วยความพลิกผันของการแข่งขันที่ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นการชกของคู่เอกเท่านั้น รายการแบ่งออกเป็นสามช่วง โดยแต่ละช่วงจะมีผู้สนับสนุนรายการประจำเป็นสินค้าประเภทเครื่องดื่มมีนเมา น้ำดื่ม และรถยนต์ ในสัปดาห์หนึ่งจะเสนอภาพการชกประมาณ 1-2 คู่ โดยตัดตอนมาให้ชมในยกที่มีเหตุการณ์แข่งขันที่ตื่นเต้น เช่น ยกที่มีการน็อก หรือยกสุดท้ายที่ต่างฝ่ายต่างพยายามเร่งทำคะแนน

ในบางครั้ง รายการจะถ่ายทอดเนื้อหาการชกในยกโดยยกหนึ่งให้ชมกันอย่างต่อเนื่องเท่ากับเวลาของการชกจริง แล้วจึงตัดเข้าโฆษณา และกลับมาชมยกต่อไป คล้ายกับการรับชมการถ่ายทอดสด ที่จะมีการตัดโฆษณาในระหว่างยก แต่บางครั้งก็จะเลือกเหตุการณ์สำคัญมาให้ชมเท่านั้น ซึ่งการนำเสนอบันทึกภาพในลักษณะนี้ ผู้ดำเนินรายการอาจต้องมีบทบาทในการสรุปเหตุการณ์ นำเรื่องราวการแข่งขันมาร้อยเรียงขึ้นใหม่ให้กระชับเหมาะสมกับเวลาออกอากาศ แต่ยังสามารถรักษาอารมณ์ความตื่นเต้นเร้าใจในการรับชมไว้ได้

การตัดต่อประกอบสร้างเนื้อหาของบันทึกภาพไฮไลท์ และการให้เสียงบรรยายของผู้ดำเนินรายการอาศัยแนวทางในการเล่าเรื่อง ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของรายการละคร คือมีจุดเริ่มที่การเปิดตัวละคร (แนะนำคู่ชก) การต่อสู้ฝ่าฝืนอุปสรรคของตัวละคร (เหตุการณ์การชก) เกิดเหตุการณ์ที่เป็นจุดพลิกผัน (การล้ม การถุกนับแปด) มีความได้เปรียบเสียเปรียบของตัว

ละคร (คะแนนนำหรือตามอยู่) และสิ้นสุดที่ผลลัพธ์ซึ่งประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวของตัวละคร (ผลการแข่งขันแพ้ชนะ การหนีค ยูติการชก ฯลฯ)

“วุฒิเดช ลูกพระบาท ฝ่ายแดงครับ เพชรเอก ศิษย์เจ้าพ่อ ฝ่ายน้ำเงิน นี๊ยกที่สี่นะครับ คู่เอกของศึกดาวรุ่งลูกพระบาท อ้าว แลกแข่งกัน ชัยบ ๗ จะเน้นแข่งด้วยกันทั้งคู่ แข่งขวามา วุฒิเดชตอบโต้ด้วยการแทงเข้า อื้อฮือ แต่ก็ยังไม่ได้ชัดเจนอะไรมากมายครับ เพราะมันทันเหลี่ยมทันครูกันทั้งคู่ครับ แทงขวามาอีกแล้ว จังหวะกระตุก แทง! นี๊ละครับทางด้านเพชรเอกพยายามเข้าก่อน แต่ว่าหลวมไปนิดหนึ่ง พอหลวมก็โดนโต้ทันทีครับ กองเชียร์บอกให้เพชรเอกเดิน ต้องเดินแล้วครับ ไม่มีอะไรจะเสียแล้ว วุฒิเดชตั้งรับอย่างนี้ แฟน ๆ บอกว่าสบายแล้ว กินนึม ๆ ดักจังหวะตอบโต้ รอให้เพชรเอกหลงเข้ามา เอ้า มีศอกสะบัดไปที่หนึ่ง อันตรายนะครับ ศอกของเพชรเอก มวยไทยนะไวใจไม่ได้นะครับ นี๊แหะ โดนเข้าไปแล้ว โอ้โห เต็ม ๆ ครับ ประมาทครับ ประมาทคือความตายครับ ทำเอากองเชียร์จ๋อยกันไปเป็นแถวครับ ในที่สุดเพชรเอก ศิษย์เจ้าพ่อ ก็ชนะ TKO ไปในยกสี่ครับ”

จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในรายการกีฬาทั้งหมด 34 รายการ ทำให้เห็นแบบแผนของการถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาในรายการโทรทัศน์ รวมถึงเกิดความเข้าใจในลักษณะการจัดวางกรอบรูปแบบและประกอบสร้างเนื้อหาในรายการ ดังสามารถสรุปเป็นตารางแสดงผลได้ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางสรุปแบบแผนการจัดวางกรอบรูปแบบและการประกอบสร้างเนื้อหาในรายการกีฬาทางโทรทัศน์

ประเภทกีฬา	รูปแบบและเนื้อหา	การประกอบสร้างรายการ
ฟุตบอล	1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน 1.1 ฟุตบอลอาชีพสโมสรยุโรป 1.1.1 ฟุตบอลยูฟ่าคัพ 1.1.2 ฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก 1.1.3 ฟุตบอลพรีเมียร์ลีก 1.1.4 ฟุตบอลบุนเดสลีก้า	- รายงานภาพเหตุการณ์การแข่งขัน - คัดเลือกเฉพาะนัดสำคัญ - มีทีมที่มีชื่อเสียงและดารานักเตะขวัญใจ - ผู้ดำเนินรายการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านฟุตบอลให้ข้อมูล สถิติ ภูมิหลัง เตรียมความพร้อมของผู้ชม - มีการวิเคราะห์คาดเดาผล - มีการบรรยายด้วยลีลาที่น่าเสียดใจกระตุ้นเร้า - มีการวิจารณ์การเล่นในช่วงพักครึ่งเวลา

	1.2 <u>ฟุตบอลทีมชาติไทย</u> 1.2.1 <u>ฟุตบอลเอเชียนคัพ</u> 1.2.2 <u>ฟุตบอลเยาวชนเอเชีย</u>	- ถ่ายทอดการแข่งขันทุกนัดที่ลงแข่ง - มีการบรรยายด้วยลีลาที่กระตุ้นความรู้สึกรักเป็นพวกพ้อง ให้เอาใจช่วยนักกีฬา
	1.3 <u>ฟุตบอลสมัครเล่นในประเทศ</u> 1.3.1 <u>ฟุตบอลในกีฬากองทัพบกไทย</u> 1.3.2 <u>ฟุตบอลมวก.คัพ</u> 1.3.3 <u>ฟุตบอลโอวัลตินเพาเวอร์คัพ</u> 1.3.4 <u>ฟุตบอล 5 คนชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย</u>	- ถ่ายทอดการแข่งขันนัดชิงชนะเลิศระหว่างทีมที่มีความสามารถสูงใกล้เคียง - ผู้ประกาศข่าวกีฬาของสถานีเป็นผู้บรรยาย - มีการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน
	2. <u>การถ่ายทอดบันทึกภาพ</u> 2.1 <u>ฟุตบอลเอฟเอคัพนัดชิงชนะเลิศ</u> 2.2 <u>ฟุตบอลอุ่นเครื่องทีมชาติอังกฤษกับทีมชาติบราซิล</u>	- คัดเลือกเฉพาะการแข่งขันนัดสำคัญ - มีทีมฟุตบอลที่ผู้ชมชื่นชอบ - การบรรยายใช้วิธีการเช่นเดียวกับการถ่ายทอดสด
	3. <u>รายการสารคดี</u> 3.1 <u>สปอร์ตทอล์ปส์</u>	- ให้สาระความรู้เกี่ยวกับกีฬาฟุตบอล - แนะนำเคล็ดลับวิธีการเล่นกีฬาโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอดีตนักกีฬาทีมชาติ - มีภาพตัวอย่างประกอบที่ตัดต่อมาจากการแข่งขันที่ผ่านมาไปแล้ว

ประเภทกีฬา	รูปแบบและเนื้อหา	การประกอบสร้างรายการ
ฟุตบอล	4. <u>รายการนิตยสาร</u> 4.1 <u>เจาะสนาม</u> 4.2 <u>สปอร์ตโฟกัส</u> 4.3 <u>ซูเปอร์สปอร์ต</u>	- นำเสนอภาพไฮไลท์ของการแข่งขัน - การวิเคราะห์คาดเดาผลการแข่งขัน - เสนอข่าวสารในวงการกีฬาฟุตบอล - ผู้ดำเนินรายการประสานเชื่อมโยงเนื้อหา
บาสเก็ตบอล	1. <u>การถ่ายทอดสดการแข่งขัน</u> 1.1 <u>บาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ</u>	- เสนอภาพเหตุการณ์การแข่งขัน - คัดเลือกเฉพาะนัดสำคัญ - มีการประกบคู่ของทีมดัง และมีนักกีฬาที่มีชื่อเสียงเล่นอยู่ - ผู้ดำเนินรายการที่เชี่ยวชาญด้านกีฬาบาสเก็ตบอลวิพากษ์วิจารณ์การเล่น - มีการบรรยายที่กระตุ้นอารมณ์ตื่นเต้น
	2. <u>การถ่ายทอดบันทึกภาพ</u> 2.1 <u>บาสเก็ตบอลเอ็นบีเอ</u>	- คัดเลือกเฉพาะนัดสำคัญ - มีทีมที่มีชื่อเสียง และนักกีฬาที่เป็นดาวดัง

		- วิธีการบรรยายเช่นเดียวกับรายการถ่ายทอดสด
	3. <u>รายการสาธิต</u> 3.1 สपोर्टทอล์ค	- ให้สาระความรู้ด้านกีฬาบาสเก็ตบอล - สอนวิธีการเล่นโดยผู้ฝึกสอนทีมชาติ
กอล์ฟ	1. <u>การถ่ายทอดสดการแข่งขัน</u> 1.1 กอล์ฟมาสเตอร์คัพ	- ถ่ายทอดเหตุการณ์การแข่งขัน - คัดเลือกเฉพาะการแข่งขันที่สำคัญ - มีดารานักกอล์ฟที่มีชื่อเสียงเล่นอยู่ - ผู้ดำเนินรายการที่รอบรู้เรื่องกอล์ฟ ให้ข้อมูล สถิติ เตรียมความพร้อมก่อนชม - ให้เกิดความรู้ในการเล่นกอล์ฟสอดแทรกไปกับการบรรยาย
	2. <u>รายการสาธิต</u> 2.1 ไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก 2.2 สपोर्टทอล์ค	- ให้สาระความรู้เกี่ยวกับกีฬากอล์ฟ - สอนการตีกอล์ฟที่ถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ - ให้คำชี้แจง อธิบายด้านกฎกติกา
	3. <u>รายการนิตยสาร</u> 3.1 กอล์ฟแมกกาซีน 3.2 กอล์ฟคลาสสิก	- นำเสนอภาพไฮไลท์การแข่งขันของนักกอล์ฟที่มีชื่อเสียง - สัมภาษณ์บุคคลในวงการต่าง ๆ ที่เล่นกอล์ฟ - เสนอข่าวสารในวงการกอล์ฟ - มีการประชาสัมพันธ์ให้สนามกอล์ฟ - ผู้ดำเนินรายการสร้างความกลมกลืนให้เนื้อหา

ประเภทกีฬา	รูปแบบและเนื้อหา	การประกอบสร้างรายการ
มอเตอร์สปอร์ต	1. <u>การถ่ายทอดสดการแข่งขัน</u> 1.1 รถยนต์วิบากทางฝุ่น 1.2 จักรยานยนต์ทางเรียบ 1.3 จักรยานยนต์วิบาก	- รายงานเหตุการณ์การแข่งขัน - เป็นการแข่งขันเพื่อชิงแชมป์ประเทศไทย - การช่วงชิงกันอย่างสูสีด้วยความเร็ว - การบรรยายกระตุ้นเร้าให้เกิดความตื่นเต้น
	2. <u>รายการนิตยสาร</u> 2.1 รถ 2000 2.2 เจาะสนาม	- เสนอภาพไฮไลท์การแข่งขัน - สัมภาษณ์นักแข่งที่มีชื่อเสียง - ตอบปัญหาด้านเครื่องยนต์ - ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้เชื่อมโยงเนื้อหาให้มีเอกภาพ

มวย	<u>1. การถ่ายทอดสดการแข่งขัน</u> 1.1 การชกมวยไทยประจำสัปดาห์ 1.1.1 ตี๊กเจ้ามวยไทย 1.1.2 มวยไทยเจ็ดสี	- ถ่ายทอดภาพเหตุการณ์การแข่งขัน - เน้นการแข่งขันของคู่เอกที่เป็นคู่สุดท้าย - ผู้ดำเนินรายการที่มีความรอบรู้ด้านกีฬา มวยไทยให้ข้อมูลสถิติส่วนตัวของนักชก - มีการบรรยายที่เร้าเร้าสร้างความตื่นเต้น
	1.2 การชกมวยสากลชิงแชมป์โลกของนักชกชาวไทย 1.2.1 ศรีพิชัย กระทั่งแดงยิม กับ กิลเบอร์โต กอนซาเลส 1.2.2 เด่นแก้วแสน กระทั่งแดงยิม กับ ฮาเวียร์ ทอเลส 1.2.3 เม็ดเงิน กระทั่งแดงยิม กับ มัลคอล์ม ทุนาเกา 1.2.4 หยกไทย ศิษย์อ.กับอ.เดกิ โทนาตะ 1.2.5 ยอดสนั่น สามเคแบดเตอรี กับไฮเซ่ หลุยส์ ทุลล่า	- ถ่ายทอดการแข่งขันที่เกิดขึ้น - นำเสนอทุกนัดที่มีการแข่งขัน - มีเนื้อหาประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ให้ผู้ร่วมจัดการแข่งขัน - เสนอภาพการมอบรางวัลของผู้สนับสนุนการชก - การบรรยายกระตุ้นเร้าในเชิงชาตินิยมให้เอาใจช่วยนักชกไทย
	1.3 การชกมวยในงานประเพณี 1.3.1 มวยสากลสมัครเล่นกีฬากองทัพไทย 1.3.2 มวยคาดเชือกไทย-พม่า	- ถ่ายทอดเหตุการณ์การแข่งขันที่จัดขึ้นประจำปี - มีการบรรยายที่สร้างความเร้าใจ - มีการสอดแทรกการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน
	<u>2. รายการสาธิต</u> 2.1 สปอร์ตทิปส์	- เสนอสาระความรู้ด้านกีฬามวย - แนะนำวิธีการชกที่ถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอดีตแชมป์โลก - มีตัวอย่างภาพจากการแข่งขันประกอบคำอธิบาย

ประเภทกีฬา	รูปแบบและเนื้อหา	การประกอบสร้างรายการ
มวย	<u>3. รายการนิตยสาร</u> 3.1 มวยเด็ดช่องสาม	- เสนอภาพไฮไลท์การแข่งขัน - ผู้ดำเนินรายการบรรยายกระตุ้นอารมณ์ตื่นเต้น

ผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์ ที่นำเสนอในรูปแบบของรายการถ่ายทอดสดนั้น มีอรรถรสของการชมอยู่ที่ความพลุกพล่านไม่แน่นอนของเกมกีฬา ความสนุกสนานตื่นเต้น จากการต่อสู้ชิงชัย การชิงไหวชิงพริบ ตามคุณลักษณะธรรมชาติ

ชาติของกีฬาแต่ละประเภท ซึ่งสามารถตอบสนองอารมณ์ความตื่นเต้นของผู้ชมในระดับหนึ่ง นอกจากนั้น องค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำเสนอเนื้อหาการกีฬาทางโทรทัศน์ คือ ทักษะความชำนาญรอบรู้ด้านการกีฬาของผู้ดำเนินรายการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และเข้าใจในกฎกติกาของกีฬานั้น ๆ อย่างดียิ่ง อีกทั้งยังมีความสามารถในการใช้ลีลาทางศิลปะในการบรรยายที่กระตุนเร้าเร้า ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ทั้งสาระประโยชน์ และมีความรื่นรมย์ในการชมกีฬาทางโทรทัศน์

นอกจากนั้น ยังพบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาการกีฬาในรูปแบบรายการอื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นรายการสารคดี รายการนิตยสาร ซึ่งแนวทางในการประกอบสร้างเนื้อหาในรายการเหล่านี้ ก็ยังคงอาศัยบทบาทของผู้ดำเนินรายการที่ให้สาระประโยชน์ทางการกีฬา ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ความบันเทิง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ลักษณะของการจัดวางกรอบรูปแบบ และการประกอบสร้างเนื้อหาการกีฬาทางโทรทัศน์ ได้ผสมผสานแนวทางของการให้ข้อมูลความรู้ ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ เข้ากับแนวทางของการตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก ที่จัดเป็นรูปแบบของรายการสาระบันเทิง (Infotainment) นั่นเอง

การใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬา

รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีการใช้เทคนิคด้านภาพและเสียงสื่อความหมาย เพื่ออรรถรสในการรับชมที่สอดคล้องกับกฎกติกาของแต่ละชนิดกีฬา และรูปแบบการประกอบสร้างเนื้อหาของรายการแต่ละประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รายการกีฬาฟุตบอลทางโทรทัศน์

ในการถ่ายทอดเนื้อหากีฬาฟุตบอลทางรายการโทรทัศน์ พบว่ามีการนำเสนอเหตุการณ์การแข่งขันทั้งในทางตรง และโดยทางอ้อม คือ มีทั้งการถ่ายทอดสดการแข่งขัน และนำเรื่องราวการแข่งขันนั้นมาผลิตซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บันทึกภาพไฮไลท์สรุปการแข่งขัน ภาพประกอบการอธิบายทักษะกีฬา ฯลฯ ดังนั้น ลักษณะภาพและเสียงที่พบในรายการกีฬาฟุตบอลแต่ละรูปแบบจึงมีแบบแผนใกล้เคียงกัน โดยมีพื้นฐานมาจากภาพที่ปรากฏในรายการถ่ายทอดสดเป็นหลัก ซึ่งสามารถแจกแจงลักษณะของเทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในรายการรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ดังต่อไปนี้

1.1 รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

เมื่อมีการถ่ายทอดสดการแข่งขัน รายการโทรทัศน์ก็ย่อมมุ่งหวังที่จะสร้างสรรค์อรรถรสในการชมให้สนุกสนานกว่า หรืออย่างน้อยก็ใกล้เคียงกับการรับชมในสนามจริง ดังนั้น จึงพบว่าแบบแผนของเทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกฎกติกาของกีฬานี้ โดยมุ่งนำเสนอเรื่องราวที่เป็นจุดสนใจในเกมการแข่งขัน คือ การยิงประตู การใช้ทักษะแย่งชิงลูก การป้องกันประตู และความพยายามในการทำคะแนน รวมถึงยังเสริมสร้างอรรถรสด้วยการดึงจุดสนใจในด้านความเป็นดาราหนักเตะของนักกีฬา ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับของความเป็นทีมยอดนิยม ประกอบอยู่ในการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันด้วย

เนื่องจากกีฬาฟุตบอลนั้นเล่นกันในสนามที่มีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง และแบ่งเขตแดนเป็นสองฝ่าย ผู้เล่นสามารถวิ่งไปได้ทั่วสนามเพื่อแย่งลูกจากฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นภาพหลักของการถ่ายทอดกีฬาประเภทนี้จึงเป็นภาพกว้างจากมุมสูง เพื่อให้เห็นภาพของสนามโดยรวม แต่ก็จะเป็นการจับภาพจากด้านใดด้านหนึ่งของสนามเพียงด้านเดียว เพื่อป้องกันการสับสนในด้านเขตแดนของแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ยังมีกล้องในมุมอื่น ๆ ที่ไว้คอยจับภาพเหตุการณ์ในช่วงสำคัญ

โดยเฉพาะ อาทิกล้องที่มุมสูง กล้องจากหลังประตู ซึ่งภาพจากกล้องเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในกรณีที่มีการฉายภาพซ้ำ (replay) เท่านั้น รวมถึงยังมีกล้องที่คอยตามจับภาพของผู้ชม ผู้ฝึกสอน นักกีฬาสำรอง ฯลฯ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันในสนามโดยตรง เพื่อเป็นการเสนอภาพบรรยากาศโดยรวม

แบบแผนของการเลือกสรรภาพ และการจัดลำดับภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล เริ่มจากการจับภาพนักกีฬาทั้งสองทีมเดินลงสู่สนาม จากนั้นก็ใช้ภาพกว้างจากมุมสูงให้เห็นนักกีฬาทั้งหมดยืนเรียงแถวหน้ากระดาน แล้วจึงค่อยตัดมาเป็นภาพปานกลางเมื่อมีการเดินแถวจับมือคู่แข่งกัน เพื่อให้เห็นนักกีฬาแต่ละคนชัดเจนขึ้น ในกรณีของการแข่งขันในสนามที่มชาติ ที่ต้องมีการร้องเพลงชาติก่อนทำการแข่งขัน กล้องจะใช้เวลานั้นจับภาพระยะใกล้แพนโล้ที่ใบหน้านักเตะแต่ละคนด้วย ดังที่พบในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลกระชับมิตรของทีมชาติอังกฤษ และการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพของทีมชาติไทย ทั้ง 3 นัด

ขณะเตรียมความพร้อมก่อนการแข่งขัน กล้องจะจับภาพใกล้ที่ใบหน้าของนักเตะที่เป็นดาวดังของแต่ละทีม อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก ระหว่างทีมแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด และทีมรีล มาดริด จะจับภาพที่เดวิด เบคแคม พอล สโคลล์ ไรอัน กิกส์ แอนดี้ โคล ที่เป็นนักเตะที่มีชื่อเสียงของทีมแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด และจับภาพราอูล กองหน้าของทีมรีล มาดริด รวมถึงโรเบอร์โต้ คาร์ลอส นักเตะทีมชาติบราซิล ซึ่งถือว่าเป็นดาราอันดับโลกทั้งสิ้น ส่วนในการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพ ก็มีการจับภาพที่เกียรติกศักดิ์ เสนาเมือง ตะวัน ศรีปาน และดุสิต เฉลิมแสน ซึ่งล้วนเป็นดารานักเตะทีมชาติไทยที่มีผู้ชมชื่นชอบ

เมื่อเริ่มการแข่งขันจะใช้ภาพระยะไกลจากมุมสูงเพื่อให้เห็นพื้นที่สนามทั้งหมด แล้วจึงค่อย ๆ ขยับเข้าไปใกล้ (zoom in) เห็นประมาณ เศษหนึ่งส่วนสามของสนาม เมื่อมีการส่งต่อบอลรุกไปข้างหน้า หรือจะตัดภาพไปใช้ภาพจากกล้องที่ริมสนาม เพื่อให้เห็นเหตุการณ์ชัดเจนด้วยภาพระยะปานกลาง เมื่อนักเตะเข้าแย่งชิงลูกฟุตบอลกัน มีการใช้ภาพระยะใกล้เน้นที่ตัวนักเตะเพียงคนเดียว ในกรณีที่นักเตะผู้นั้นกำลังแสดงความสามารถเฉพาะตัวในการเลี้ยงบอลหลบหลีกคู่ต่อสู้ โดยกล้องจะเคลื่อนไหวตามเหตุการณ์สำคัญนี้ไปตลอด คือ หากมีการเตะลูกไปยังผู้เล่นอีกคน กล้องก็จะย้ายตาม จนกระทั่งหมดช่วงของเหตุการณ์นั้น ซึ่งอาจหมายถึงการถูกผู้เล่นอีกฝ่ายแย่งบอลไปได้ การพยายามทำประตู หรือ การยิงประตู ก่อนจะตัดกลับไปเป็นภาพกว้างตามเดิม หมุนเวียนเป็นวัฏจักรเช่นนี้ จนกระทั่งจบการแข่งขัน จึงจะขยายภาพกว้างออก (zoom out) เพื่อปิดด้วยภาพมุมสูงของทั้งสนามอีกครั้ง

ภาพที่ 5.1 การจับภาพกว้างของสนามแข่งขันทั้งหมดจากระยะไกล

ภาพที่ 5.2 การจับภาพระยะปานกลางเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น

ภาพที่ 5.3 การจับภาพระยะใกล้ที่นักกีฬาซึ่งแสดงทักษะการเล่น

อย่างไรก็ดี ยังปรากฏแบบแผนย่อยในการลำดับภาพของช่วงเหตุการณ์เฉพาะแต่ละช่วง
 อีกดังนี้

การยิงประตู - เมื่อมีการทำประตู กล้องจะจับภาพอาการดีใจของนักเตะที่ทำประตูได้
 และเพื่อนร่วมทีม รวมไปถึงผู้ฝึกสอน ผู้จัดการทีมที่นั่งอยู่ข้างสนาม คนดูบนอัฒจันทร์ บางครั้ง
 ก็มีการตัดสลับมาที่ภาพผู้รักษาประตูของฝ่ายตรงกันข้ามที่มีสีหน้าผิดหวัง และที่ขาดไม่ได้ก็คือ
 ภาพฉายซ้ำ ที่มักจะเป็นภาพซ้ำแสดงให้เห็นการทำประตูนั้นอย่างชัด ๆ จากหลายมุมกล้อง
 อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ ระหว่างทีมอาร์เซนอล และลียงส์ เมื่อเดนิส เบิร์กแคมป์
 กองหน้าของอาร์เซนอล เปิดฉากกองกลางของลียงส์เข้าไปยิงประตูได้ กล้องจะจับภาพใกล้ที่ใบ
 หน้าของเบิร์กแคมป์ และมีเพื่อน ๆ ในทีมเข้ามากอดแสดงความยินดี จากนั้นตัดไปใช้ภาพจาก
 กล้องที่จับอริยาบถของผู้ชม และผู้จัดการทีมที่นั่งชมอยู่ในชมุผู้เล่นสำรอง โดยย้อนเอาภาพ
 ความดีใจในวินาทีที่ยิงประตูได้มาให้ดู รวมถึงมีการแสดงภาพของการยิงประตู โดยมีทั้งใช้ภาพ
 จากมุมสูง มุมด้านข้าง มุมหลังประตู นำเสนออย่างซ้ำ ๆ ซ้ำอีกครั้ง

ภาพที่ 5.4 การจับภาพความดีใจของนักกีฬาเมื่อยิงประตูเข้า

ภาพที่ 5.5 การใช้ภาพจากมุมมองหลังประตูย้อนฉายเป็นภาพซ้ำ

การพยายามทำประตู (แต่ไม่สำเร็จ) - มีสองลักษณะด้วยกันคือ นักเตะยิงประตูพลาดเอง หรือผู้รักษาประตูอีกฝ่ายป้องกันเอาไว้ได้ ในกรณีแรกกล้องจะจับภาพสีหน้าที่แสดงความเสียดายของนักเตะเป็นหลัก ก่อนจะมีภาพซ้ำให้เห็นความผิดพลาดอย่างชัด ๆ อีกครั้ง ส่วนกรณีหลังจะเห็นภาพของผู้รักษาประตู และมีภาพซ้ำให้เห็นความสามารถในการป้องกันการทำประตูนั้น ๆ อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพ ระหว่างทีมชาติไทย และทีมชาติไต้หวัน เมื่อตะวัน ศรีปาน ยิงไกลจากนอกกรอบเขตโทษ แล้วเห็นข้ามหลังประตูไป กล้องจะจับภาพใกล้ที่ใบหน้าของตะวัน ซึ่งเอามือปิดหน้าด้วยความเสียดาย ก่อนจะฉายภาพซ้ำของเหตุการณ์นั้นให้ดูอีกครั้ง แต่เมื่อเกียรติศักดิ์ เสนาเมืองกระโดดขึ้นโหม่งลูก แล้วผู้รักษาประตูของไต้หวัน ปิดออกหลังประตูได้ทัน กล้องจะจับที่ใบหน้าของผู้รักษาประตูก่อน แล้วจึงเป็นภาพของซีโก้ แสดงให้เห็นว่าเน้นความสามารถของการป้องกันประตู มากกว่าการยิงประตู

การตั้งเตะในจุดต่าง ๆ - การตั้งเตะในกีฬาฟุตบอลมีหลายจุดด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการเตะมุม การเตะจากเส้นประตู หรือการเตะลูกโทษนอกเขต แต่แบบแผนของการลำดับภาพการตั้งเตะเหล่านี้กลับมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันคือ เริ่มจากการจับภาพผู้ที่จะเตะ ตัดไปที่ภาพของเป้าหมายยังจุดที่จะเตะไป ในกรณีนี้อาจหมายถึงประตูฝ่ายตรงข้าม หรือนักเตะอีกคนที่คาดว่าจะสามารถโหม่งลูกที่เตะมานั้นก็ได้ รวมถึงจับภาพแนวรับของอีกทีม ที่มีการวิ่งคุมผู้เล่น หรือตั้งกำแพงป้องกัน แล้วจึงตัดกลับไปยังผู้เตะ เคลื่อนกล้องตามลูกที่เตะออกไป หากมีการทำประตูก็จะต่อด้วยแบบแผนการลำดับภาพของการทำประตูดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก ระหว่างทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด และทีมรีลมาดริด มีการเตะลูกกิกนเปลา (free kick) ของทางทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ซึ่งผู้เตะก็คือ เดวิด เบคแคม ที่มีชื่อเสียงในเรื่องความแม่นยำของการโยนบอล ดังนั้นกล้องจึงจับภาพที่ใบหน้าอันมุ่งมั่นของเขา แล้วใช้ภาพกว้างให้เห็นทิศทางของประตูฝ่ายตรงข้าม มีการจับภาพของผู้รักษาประตูและแนวรับของทีมรีล มาดริด รวมถึงภาพของแอนดี้ โคล ศูนย์หน้าของทีมแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ที่ไปยืนรอโหม่งลูกอยู่หน้าประตู จากนั้นจึงตัดภาพกลับมาที่การเตะของเบคแคม ซึ่งโยนเลยออกหลังประตูไป

การทำผิดกติกาในลักษณะต่าง ๆ - ตามกฎของการแข่งขันฟุตบอล เมื่อมีการทำผิดกติกา (foul) เช่น เข้าเตะด้านหลังคู่แข่ง ใช้มือช่วยเล่นลูกบอล ใช้มือผลักหรือดึงผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม ฯลฯ กรรมการจะเป่านกหวีดหยุดการแข่งขันไว้ชั่วคราว โดยแบบแผนของการลำดับภาพเมื่อเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ จะเริ่มจากการนำภาพซ้ำของเหตุการณ์ช่วงก่อนหยุดเกมมาให้ดูก่อน แล้วตัดกลับมาที่การส่งลูกจากจุดที่เกมหยุดไว้ มีการจับภาพที่นักเตะผู้ที่ทำให้ผิดกติกา และภาพของกรรมการในกรณีที่มีการลงโทษแจกใบเหลือง อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ ระหว่างอาร์เซนอล และลียงส์ มาร์ติน คีโรว์น กองหลังของอาร์เซนอล ได้เข้าไปแย่งลูกและขัด

ชา ปาสคาล นูมา กองหน้าของทีมลียงส์ล้มลง กรรมการจึงเป่าหยุดเกม และทางรายการก็ได้ นำภาพของเหตุการณ์นั้นย้อนมาให้ดูอีกครั้งทันที โดยภาพที่นำมาให้ดูนั้นจะเป็นภาพระยะใกล้ ที่ทำให้เห็นเหตุการณ์ชัดกว่า จากนั้นก็จับภาพที่ใบหน้าของคีโวน และภาพของผู้ตัดสินที่ซูบเหลืองตามลำดับ

สถานการณ์ที่ตกเป็นรอง - ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งกำลังเสียเปรียบ กล้องจะจับไปยังภาพสีหน้าอันวิตกกังวลของผู้จัดการทีมฝ่ายนั้น และจับไปที่นักเตะสำรองซึ่งอาจกำลังอบอุ่นร่างกายอยู่ข้างสนาม หรือนั่งอยู่บนม้านั่งสำรอง เหมือนกับเป็นการถามคำถามแทนผู้ชมว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเล่น หรือการเปลี่ยนตัวผู้เล่นเพื่อแก้ไขสถานการณ์หรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีการจับภาพของผู้ฝึกสอนที่ยืนตะโกนสั่งแผนการเล่นที่ริมสนาม หรือส่งเสียงกระตุ้นลูกทีมให้พยายามพลิกผันสถานการณ์ด้วย ดังที่พบในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพของทีมชาติไทย ที่มีการจับภาพที่ปีเตอร์ วิธ ผู้ฝึกสอนทีมชาติที่ยืนสั่งการข้างสนามอยู่เป็นระยะ ๆ เมื่อนักเตะไม่สามารถยิงประตูได้ในครั้งแรก

จากการศึกษาตัวอย่างรายการถ่ายทอดสดกีฬาฟุตบอล พบว่าแบบแผนของภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล มีลักษณะที่เป็นสากล สอดคล้องกับกฎกติกา โดยไม่ จะเป็นการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศ หรือการแข่งขันฟุตบอลในประเทศ ภาพที่รายการนำเสนอก็มีรูปแบบหลักเช่นเดียวกัน ซึ่งหากจะพิจารณาความแตกต่างในรายละเอียด ก็มีเพียงแค่ว่าจำนวนกล้อง และความหลากหลายของการจับภาพ (shot) ที่การถ่ายทอดแข่งขัน จากต่างประเทศย่อมมีมากกว่า เนื่องจากเงินทุนในการผลิต และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากกว่า นั้นเอง อาทิ การถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก มีการใช้กล้องจากเฮลิคอปเตอร์ จับภาพมุมบน (bird-eye view) ให้เห็นทั้งสนาม การถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก มีการตั้งกล้องพิเศษที่คานประตู เพื่อจับภาพขณะลูกฟุตบอลพุ่งเข้าเสียบตาข่ายโดยเฉพาะ ในขณะที่การถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไม่มี

การใช้เทคนิคพิเศษด้านภาพในการถ่ายทอดสดกีฬาฟุตบอล มีวัตถุประสงค์หนึ่งเพื่อ ช่วยสร้างความกระฉับและความชัดเจนให้กับผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีเหตุการณ์ ชุลมุนสับสน หรือเกิดขึ้นรวดเร็วจนผู้ชมมองไม่ทัน รายการจะใช้เทคนิคของการย้อนภาพเหตุการณ์นั้นมาให้ดูอีกครั้ง เช่น เมื่อนักฟุตบอลเตะแย่งลูกบอลกันอยู่ริมเส้นจนลูกออกนอกสนาม จะมีการใช้ภาพซ้ำ หรือภาพซ้ำ เพื่อแสดงให้เห็นว่าใครเป็นผู้ทำลูกออก บางครั้งจะมีการใช้ภาพพิเศษดังกล่าวเมื่อมีการทำผิดกติกา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการได้เปรียบเสียเปรียบของผู้แข่งขัน เช่น มีการใช้ภาพซ้ำเมื่อมีการล้ำหน้า เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เล่นคนหนึ่งได้วิ่งออกตัวไปก่อน ที่ลูกบอลจะออกจากเท้าผู้เล่นอีกคน

นอกจากนั้น ยังช่วยชี้ให้เห็นความชัดเจนถูกต้องในการตัดสินของกรรมการด้วย อาทิ ในการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าคัพ นัดระหว่างอาร์เซนอล และลียงส์ คอริดอนซึ่งเป็นผู้เล่นกองกลางของลียงส์ ได้เลี้ยงบอลบุกไปถึงหน้าประตูของอาร์เซนอล และมีกองหลังเข้ามาทุ่มแย่งบอลจนล้มลง แต่กรรมการก็มีได้เป่าให้ลูกโทษ ทางรายการจึงนำภาพเข้ามาฉายย้อนให้ดูเหตุการณ์อีกครั้ง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าคอริดอนได้ล้มลงไปเอง โดยไม่มีผู้เล่นคนใดทำผิดกติกา ดังนั้นภาพซ้ำในลักษณะนี้ จึงเป็นเหมือนการสนับสนุนความถูกต้องในการตัดสินของกรรมการ แต่ในกรณีที่พบในการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพ นัดระหว่างทีมชาติไทย กับทีมชาติไต้หวัน ที่กรรมการให้ใบเหลืองแก่เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง ด้วยโทษฐานฟูล์ม เมื่อทางรายการนำภาพเข้ามาฉายซ้ำให้ดู จะพบว่ากองหลังของทีมชาติไต้หวันได้ขัดขาเกียรติศักดิ์จนล้ม ดังนั้นภาพดังกล่าวจึงเป็นการขัดแย้งกับคำตัดสิน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอเพื่อสนับสนุน หรือคัดค้านกับคำตัดสิน การย้อนภาพดังกล่าวก็มีประโยชน์เพื่อสร้างความกระจ่างชัดเจนให้แก่ผู้ชมได้ทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดี พบว่าในรายการถ่ายทอดสดจะมีการใช้ภาพกราฟฟิคคั่น ก่อนจะฉายภาพซ้ำหรือภาพซ้ำ เพื่อป้องกันความสับสนของคนดู ระหว่างเหตุการณ์ที่ดำเนินอยู่จริงในสนามกับเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว แต่นำย้อนกลับมาให้ดูเพื่อความชัดเจนอีกครั้ง โดยภาพกราฟฟิคดังกล่าวก็มักจะเกี่ยวข้องกับการแข่งขันนัดนั้น ๆ ที่ถ่ายทอด อาทิ ในรายการฟุตบอลพรีเมียร์ลีก จะมีภาพถ้วยรางวัลการแข่งขัน หรือภาพสัญลักษณ์ของทีมที่แข่งขันคั่นก่อนจะเป็นภาพซ้ำฟุตบอลยูฟ่าคัพจะใช้ภาพสัญลักษณ์ของการแข่งขันคั่น

ภาพที่ 5.6 การใช้ภาพกราฟฟิคคั่นก่อนย้อนภาพเหตุการณ์

รายการถ่ายทอดสดฟุตบอลสามารถใช้ภาพสัญลักษณ์ เพื่อช่วยในการอธิบายภาพ ให้ผู้ชมเกิดความกระจ่างชัดเจนในหลายลักษณะ เช่น ใช้สัญลักษณ์แทนการอธิบายรูปแบบและตำแหน่งการเล่น ซึ่งพบในตอนขึ้นรายชื่อนักเตะก่อนเริ่มการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก โดยผู้ชมจะได้มีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแผนการเล่นของแต่ละทีม นอกจากนั้น ภาพสัญลักษณ์ยังมี

ส่วนช่วยเสริมความเข้าใจในเกมการแข่งขัน เช่น ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลยูฟ่าแชมเปียนส์ลีก มีการขึ้นรายชื่อนักเตะ และมีสัญลักษณ์ใบเหลืองอยู่ข้าง ๆ ซึ่งก็ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่านักเตะคนนั้นถูกคาดโทษไว้แล้ว หากยังกระทำผิดกติกาได้รับใบเหลืองอีกก็จะหมดสิทธิ์เล่นในนัดต่อไป จึงเล่นได้ไม่เต็มที่ตามมาตรฐาน

นอกจากนั้น ยังมีการใช้ตัวอักษรหรือตัวเลข เพื่อช่วยอธิบายให้ความกระจ่างด้วยเช่นกัน คือ ในการถ่ายทอดสดจะมีการขึ้นชื่อของนักเตะเมื่อมีการจับภาพที่ผู้ชมไม่สับสนเพราะในการแข่งขันฟุตบอลมีจำนวนผู้เล่นหลายคน และยังใช้ในการบอกคะแนนรวมถึงระยะเวลาการแข่งขันได้อีก ซึ่งจะช่วยเสริมความเข้าใจ และให้ข้อมูลแก่ผู้ชมที่ไม่ได้รับชมการถ่ายทอดตั้งแต่ต้น หรือไม่ได้ชมโดยตลอด

ภาพที่ 5.7 การใช้ตัวอักษรขึ้นรายชื่อนักเตะก่อนการแข่งขัน

ภาพที่ 5.8 การขึ้นชื่อนักกีฬาเมื่อมีการจับภาพไปที่บุคคลนั้น

ภาพที่ 5.9 การขึ้นผลคะแนนและเวลาการแข่งขัน

การใช้เทคนิคด้านภาพสัญลักษณ์ ตัวอักษร ตัวเลขต่าง ๆ เหล่านี้ในรายการถ่ายทอดสด นับว่ามีส่วนช่วยในการให้ข้อมูล และบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์การแข่งขันได้ด้วย เช่น มีภาพสัญลักษณ์สีชุดกีฬาของแต่ละทีมขึ้นที่หน้าจอ ตั้งแต่ก่อนเริ่มการแข่งขัน เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชมว่าทีมใดสวมชุดสีใด หรือเมื่อมีการเปลี่ยนตัวนักกีฬา ก็จะมีสัญลักษณ์ลูกศรชี้เข้าและออกพร้อมกับชื่อและหมายเลขของนักกีฬา ทำให้ผู้ชมเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย

ภาพที่ 5.10 การใช้สัญลักษณ์เครื่องแต่งกายนักกีฬาเพื่อช่วยอธิบาย

อย่างไรก็ดี ไม่เพียงแต่รายการถ่ายทอดสดจะใช้เทคนิคพิเศษทางด้านภาพ เพื่อวัตถุประสงค์ในการบอกเล่าเรื่องราว และให้ความชัดเจนแก่เนื้อหา แต่ยังใช้เทคนิคดังกล่าวในการสร้างสรรค์อรรถรสความบันเทิงด้วย ซึ่งผู้ผลิตจะต้องมีความเข้าใจถึงจุดเด่นของการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ผู้ชมต้องการจะเห็น เพื่อปรุงแต่งให้เกิดความสนุกสนานยิ่งขึ้น ซึ่งในที่นี้ก็คือ การ

แสดงความสามารถทางทักษะกีฬาฟุตบอลของนักกีฬาที่มีชื่อเสียง และการยิงประตูนั่นเอง โดยจะพบว่าทันทีที่มีนักกีฬาแสดงทักษะที่เยี่ยมยอด ทางรายการจะใช้เทคนิคในการย่อนำภาพดังกล่าวกลับมาให้ดูอีก ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกที่ ตื่นตาตื่นใจ และเมื่อมีการยิงประตู ก็จะมีการนำภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาให้ดูอีกครั้ง ทั้งภาพที่ถ่ายจากมุมสูง มุมหลังประตู ฯลฯ ซึ่งจะกระตุ้นความอารมณ์ความรู้สึกได้ดี เพราะขณะที่คนดูกำลังมีอารมณ์ยินดี รายการก็ต่อย้ำด้วยภาพเหตุการณ์ที่ถือเป็นจุดสำคัญของการแข่งขัน เหมือนกับว่ามีการยิงประตูซ้ำ ๆ กันหลายครั้งในช่วงอารมณ์นั้น

อย่างไรก็ดี การย่อนำภาพดังกล่าวจะกระทำในช่วงที่ไม่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในสนาม เช่น เมื่อมีการยิงประตูได้ ทีมตรงข้ามก็จะได้เชิญลูกเริ่มเล่นใหม่จากกลางสนาม หรือเมื่อฝ่ายรุกทำลูกออกเส้นหลัง ผู้รักษาประตูของฝ่ายรับก็จะตั้งเตะลูกเปิดเกมขึ้นมาใหม่ จึงมีช่วงเวลาให้ทางรายการได้นำภาพซ้ำมาออก เพราะยังไม่มีเหตุการณ์ที่ตื่นเต้นเร้าใจเกิดขึ้นมากนัก

นอกจากนั้น ยังมีการเลือกจับภาพไปที่บุคคลต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมาย และกระตุ้นเร้าอารมณ์ในการชม อาทิ เมื่อใกล้หมดเวลาการแข่งขัน จะจับภาพไปที่กองเชียร์ของฝ่ายที่ได้เปรียบซึ่งร้องเพลงอย่างสนุกสนาน และขณะเดียวกันก็จับภาพกองเชียร์ของฝ่ายที่ตกเป็นรองซึ่งมีสีหน้าวิตกกังวล คอยมองดูเวลาการแข่งขันที่เหลืออยู่ หรือภาพของผู้ฝึกสอนที่เคร่งเครียด โดยภาพเหล่านี้จะสร้างความรู้สึกลุ้นเอาใจช่วย และกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นเมื่อเวลาค่อย ๆ หมดไป

ภาพที่ปรากฏหน้าจอโทรทัศน์ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอล ได้ผ่านการคัดเลือกมาจากผู้ผลิต เพื่อจะสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งผ่านทางภาพนั้นในช่วงเวลานั้น อาทิ จับภาพระยะใกล้ (close up) ไปที่นักกีฬาผู้ทำคะแนนให้ทีมเมื่อจบการแข่งขัน แสดงถึงความสำคัญ ความเป็นวีรบุรุษของบุคคลผู้นั้น จับภาพที่นักกีฬาตัวสำรองเมื่อทีมกำลังเสียเปรียบ เพื่อสื่อความหมายว่าควรมีการแก้เกมด้วยการเปลี่ยนตัว จับภาพไปที่ป้ายคะแนน (score board) เมื่อมีการพลิกผันในการแข่งขัน เช่น ทีมที่น่าจะเป็นผู้ชนะกลับตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ แสดงถึงความตื่นเต้น ประหลาดใจ ไม่น่าเชื่อ นอกจากนี้ ยังมีการจับภาพที่กรรมการหลังจากให้คำตัดสินออกไป โดยหากเป็นการตัดสินที่ถูกต้อง ภาพที่ปรากฏนั้นก็สื่อความหมายถึงการชื่นชมยกย่องในความยุติธรรม แต่หากเป็นการตัดสินที่ผิดพลาด ภาพนั้นก็เปรียบเหมือนการตำหนิ

ไม่เพียงแต่กล้องจะจับภาพเฉพาะเหตุการณ์การแข่งขัน ภาพนักกีฬา หรือภาพผู้ตัดสินที่อยู่ในสนามเท่านั้น การจับภาพบรรยากาศรอบ ๆ สนาม หรือจับภาพไปที่ผู้ชมที่นั่งชมอยู่บนอัฒจันทร์ก็สามารถสื่อความหมายได้เช่นกัน เช่น การจับภาพกองเชียร์ที่ทาสีของธงชาติบนใบหน้า ร้องตะโกน หรือโบกธงชาติไปมา ก็สามารถกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นมาได้

ความต่อเนื่องในการรับชมถือเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของผู้ผลิตรายการถ่ายทอดสดมัก จะคำนึง โดยจะพบว่ามีการใช้เทคนิคของการซ้อนภาพเหตุการณ์การแข่งขันไว้ที่มุมบนขวาของ หน้าจอ เมื่อมีการตัดเข้าสู่ช่วงโฆษณา เพื่อให้ให้ผู้ชมพลาดเรื่องราวที่เกิดขึ้นสด ๆ ขณะนั้น ดังที่ พบในการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก และฟุตบอลบุนเดสลีก้า ทางรายการ Be on a hot kick การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลเอเชียนคัพ นอกจากนี้ ยังมีการหลีกเลี่ยง การตัดเข้าสู่ช่วงโฆษณา ด้วยการใช้เทคนิคด้านภาพเข้าช่วย โดยการใช้ตราสัญลักษณ์สินค้า หรือ ใช้ตัวอักษรวิ่งขึ้นโฆษณาผู้สนับสนุนรายการให้แทน

ภาพที่ 5.11 การใช้เทคนิคซ้อนภาพในขณะโฆษณา

นอกจากจะใช้ตัวอักษรและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยสร้างความต่อเนื่องในการรับชม แล้ว ยังสามารถใช้ช่วยในการกระตุ้นเร้าอารมณ์ได้อีกหลายทางด้วยกัน เช่น จะมีตัวเลขบอก เวลา หรือสัญลักษณ์รูปนาฬิกาขึ้นที่มุมจอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงท้ายการแข่งขัน ทำให้ผู้ชมรู้ สึกตื่นเต้นเร้าใจ ขณะที่คู่แข่งกำลังมีคะแนนสูสีกันอยู่ หรือในกรณีที่เหตุการณ์การแข่งขัน เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันหลายนัด การขึ้นอักษรวิ่งเพื่อแจ้งผลการแข่งขันของคู่อื่น ก็อาจช่วยกระตุ้น ให้เกิดการลุ้นเอาใจช่วยให้มีการทำคะแนนเพิ่มในคู่ที่รับชมอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแข่งขัน นัดชี้ชะตา หรือนัดตัดสินที่ผลการแข่งขันและคะแนนต่าง ๆ ที่ทำได้ มีส่วนไปนับรวมอยู่ใน การตัดสินชี้ขาดด้วย เช่น การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก นัดสุดท้ายของฤดูกาล ที่มีทีมที่มี

คะแนนสะสมไล่เรียงกันอยู่ในกลุ่มท้ายตารางหลายทีม โดยผลการแข่งขันในสัปดาห์สุดท้ายนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าทีมใดจะตกชั้นไปเล่นในดิวิชั่นหนึ่ง ซึ่งรายการ Be on a hot kick ได้ถ่ายทอดสดคู่ของซันเดอร์แลนด์ และวิมเบิลดัน ที่เป็นหนึ่งทีมที่อาจต้องตกชั้น เพราะมีคะแนนสะสมเท่ากับทีมแบรดฟอร์ด โดยหากทีมใดเอาชนะคู่ต่อสู้ได้ ก็จะมีสิทธิ์ลุ้นเล่นในระดับพรีเมียร์ลีกต่อไป ซึ่งขณะที่ทางรายการได้ถ่ายทอดสดคู่ของวิมเบิลดัน ก็มีการใช้ตัวอักษรวิ่งแจ้งผลคู่ของแบรดฟอร์ดกับลิเวอร์พูล ที่ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิกไปด้วย เพื่อให้ผู้ชมที่เป็นแฟนของวิมเบิลดัน ได้ทราบสถานการณ์และลุ้นเอาใจช่วยทีมของตน

ส่วนเสียงที่ปรากฏในการถ่ายทอดสดกีฬาฟุตบอลก็จะประกอบด้วย เสียงจากการแข่งขันในสนาม เช่น เสียงรอกเท้ากระทบลูกบอล เสียงนกหวีด เป็นต้น เสียงจากข้างสนาม เช่น เสียงกองเชียร์โห่ร้อง เสียงผู้จัดการทีมตะโกนบอกแผน ฯลฯ ซึ่งเสียงเหล่านี้จะเป็นเพียงเสียงพื้นหลัง (background) รองจากเสียงนักพากย์ซึ่งเป็นเสียงหลัก

การบรรยายของนักพากย์เป็นองค์ประกอบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยสร้างความกระจ่างชัดเจนให้แก่ภาพการแข่งขันที่ปรากฏ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กล้องกำลังจับภาพระยะไกล ผู้ชมอาจมองเห็นเหตุการณ์ไม่ชัด จึงต้องมีการเอ่ยชื่อนักเตะ หรือบรรยายสถานการณ์ขณะนั้น นอกจากนี้ในกรณีที่ภาพซ้ำ ภาพซ้ำ นักพากย์มักจะต้องอธิบายควบคู่กันไปเพื่อสร้างความกระจ่างให้กับผู้ชมมากขึ้น

“คืนตัดบอลได้ ส่งต่อให้เบคแฮม เบคแฮมโยนข้ามฟากไปที่กิกส์ กิกส์ทำชิ่งกับสโคลล์ กลับมาที่กิกส์อีกครั้ง เปิดเข้ากลาง...”

“ดูภาพซ้ำอีกครั้งนะครั้บ นิร์ทือยั้งไกล ผู้รักษาประตูรับกระบอกออกมา ซิโก้เข้าซ้ำจ๋อๆ เลยครั้บ ไม่พลาด”

ผู้บรรยายยังสามารถอธิบายเสริมในเรื่องสาระความรู้ หรือกฎกติกาต่าง ๆ ประกอบในขณะบรรยายการแข่งขัน เช่น เมื่อมีการทำผิดกติกา ผู้บรรยายจะให้รายละเอียด และชี้แจงความผิดพลาด หรือเมื่อมีการแสดงทักษะการกีฬาออกมา ผู้บรรยายก็ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ไปด้วย

“เข้าซ้ำไปหน่อยครั้บ ลูกออกจากเท้าไปแล้ว อย่างนี้กรรมการเลยให้ฟาวล์”

“วางเท้าไม่ดีครั้บลูกนี้ เลยยิงออกนอกกรอบไป”

“ออกมาปิดมุมดีครั้บผู้รักษาประตู”

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังให้ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับนักกีฬาหรือการแข่งขัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลุ้นเอาใจช่วย และเกิดความคาดหวังในผลการแข่งขัน อาทิ มีการทำความถึงการแข่งขันครั้งที่ผ่าน ๆ มาของทั้งสองทีม

“คุณนี่เจอกันที่ไรต้องมีสกอร์ครับ”

“แมนยูฯ ไม่แพ้ในบ้านมาสี่นัดติดต่อกันแล้วครับ”

โดยข้อมูลที่ให้เพิ่มเติมนี้ มีทั้งการค้นคว้ามาด้วยตัวผู้บรรยายเอง ซึ่งก็เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับรูปแบบการบรรยาย และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักพากย์ผู้นั้น เช่น ลักษณะการบรรยายของสาธิต กรีกูล ที่นำเกร็ดสาระต่าง ๆ ในวงการฟุตบอลมาสอดแทรก จนสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นนักพากย์ที่รอบรู้เรื่องกีฬาฟุตบอล และเป็นที่นิยมของผู้ชม หรือผู้บรรยายจะใช้วิธีการอ้างอิง จากคำบรรยายภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในสัญญาณภาพ ซึ่งเป็นการแปลคำพูดนั้นมา โดยมักจะต้องเกริ่นนำก่อนว่า “ผู้บรรยายภาษาอังกฤษบอกว่า...” “เสียงบรรยายภาษาอังกฤษว่า...” “ข่าวแจ้งว่า...” ดังที่พบในลักษณะการบรรยายของ ดร.จุกา ดิงศภักดิ์ ที่อาศัยข้อมูลจากสัญญาณภาพเป็นแนวทาง ซึ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี นอกเหนือไปจากการมีความรู้ในด้านกีฬาฟุตบอล

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังใช้ฉายาหรือชื่อเล่นของนักกีฬาเพื่อความเป็นกันเอง รวมถึงการสอดแทรกอารมณ์ขัน ซึ่งจะช่วยสร้างสีสันให้กับการชมการถ่ายทอดสดได้ทั้งสิ้น

“วันนี้เบบีโกล เจ้าหนูไมเคิล โอเวนได้ลงเป็นตัวจริงครับ”

“ลูกนี้หลุดนอกรอบไปอย่างน่าเสียดาย ชิโก้ก็เลยยังไม่ได้ตีลังกาครับวันนี้”

ผู้บรรยายจะใช้น้ำเสียงที่กระตือรือร้น สร้างความน่าสนใจชวนติดตาม หรือใช้การเปล่งเสียงร้อง เสียงอุทาน เพื่อแสดงอารมณ์ร่วมกับการลุ้นเอาใจช่วยนักกีฬา

“เฮ้! เตะวี๊ด จั่วลมครับลูกนี้ ดีว่าไม่มีตัวซ้ำ”

“อ้าว วิ่งหลุดไปแล้วครับ”

“เข้าแล้วครับ! เป็นประตูแล้วครับ!”

อย่างไรก็ดี ผู้บรรยายจะวางตัวเป็นกลาง โดยใช้คำพูดที่เอาใจทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ หากมีฝ่ายใดได้เปรียบก็จะแสดงความชื่นชม กระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิมยินดีแก่ผู้ชมที่ชื่นชอบฝ่ายนั้น และสำหรับฝ่ายที่กำลังตกเป็นรอง ก็จะใช้คำพูดในเชิงให้กำลังใจ กระตุ้นให้กองเชียร์ฝ่ายนั้นลุ้นให้เกิดเหตุการณ์พลิกผัน ดังนั้นผู้ชมจึงได้รับบรรยากาศในการชมจากการบรรยายของนักพากย์เท่า ๆ กัน ไม่ว่าจะเชียร์ผู้แข่งขันด้านใดก็ตาม

“ขึ้นหน้าก่อนอย่างนี้ก็เล่นสบายครับ”

“ครึ่งหลังยังมีโอกาสแก้ตัวครับ”

“นำอยู่ลูกเดียวนี่ไม่ใช่ว่าจะสบายใจได้หะครับ ลูกกลม ๆ นี้อะไรก็เกิดขึ้นได้ครับ”

ยกเว้นในกรณีที่เป็นการแข่งขันของนักกีฬาชาวไทย หรือเป็นการแข่งขันในนามทีมชาติ ผู้บรรยายจะใช้สรรพนามคำว่า “เรา” ในเชิงชาตินิยม กระตุ้นเน้นย้ำความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ระหว่างผู้เล่นและผู้ชม นอกจากนี้ ยังใช้น้ำเสียง และลีลาการบรรยาย ในลักษณะที่ลุ่มเอาใจ ช่วย ให้กำลังใจ

“เด็กไทยเราบุกได้มากกว่าครับ”

“เรายังไม่สามารถทะลวงประตูได้เลยครับ”

“เราต้องระวังหลังให้ดีครับ อย่ามัวแต่บุกเพลิน”

ผู้บรรยายไม่เพียงแค่อธิบายภาษา น้ำเสียง และลีลาการพากย์ เพื่อกระตุ้นเร้าให้เกิด ความสนุกสนานในเกมนการแข่งขันเท่านั้น ลักษณะรูปแบบของการสนทนาในรายการ ก็ยังเป็น ส่วนที่สร้างจุดสนใจ ชักชวนให้เกิดอารมณ์ในการชมได้ โดยผู้บรรยายมักจะตั้งประเด็นคำถาม ไว้ให้ชวนติดตาม

“วันนี้ขวัญชัย เพื่อประกอบได้โอกาสลงเป็นศูนย์หน้าตัวจริง ต้องมาดูกันซิว่า จะสร้าง ผลงานได้เตะตาสตาร์โค้ชหรือเปล่า”

“เกมที่แล้วลีตส์โดนยิงไปถึงสองประตู ต้องดูซิว่าวันนี้เดวิด โอเลียร์ จะแก้เกมมาอย่างไร”

“ครึ่งแรกยังทำอะไรกันไม่ได้ ต้องรอดูครึ่งหลังครับว่าแต่ละทีมจะมีที่เด็ดกันอย่างไร”

นอกจากรายการถ่ายทอดสดจะใช้เทคนิคด้านเสียง ในส่วนของผู้บรรยายการแข่งขัน แล้ว ก็ยังมีการใช้เสียงประกอบอื่น ๆ ที่เป็นบรรยากาศที่เกิดขึ้นจริงในสถานที่แข่งขัน ช่วยสร้าง อรรถรสในรายการอีก เช่น เสียงกองเชียร์โห่ร้อง เสียงเตะลูกบอล เสียงนกหวีด เสียงผู้ฝึกสอน สั่งการที่ข้างสนาม เสียงนักกีฬาตะโกนเรียกเพื่อนร่วมทีม สบถ อุทาน ฯลฯ ซึ่งถึงแม้ว่ารายการ ถ่ายทอดสดฟุตบอลจากต่างประเทศ จะมีการให้เสียงบรรยายภาษาไทยพากย์ทับลงไป แต่ก็ยัง พบว่ามีการถ่ายทอดเสียงบรรยากาศจริงในสนามแข่งขันเหล่านี้ ประกอบเป็นเสียงพื้นหลัง ด้วย ซึ่งจะช่วยสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมทางบ้านได้เป็นอย่างดี ราวกับว่านั่งชมอยู่ในสนามจริงด้วย

“ตอนนี่กองเชียร์เดอะคอปก็ร้องเพลงกันลั่นสนามแล้วครับ”

“ทุกครั้งที่อินซ์ได้บอลก็จะเจอเสียงโห่อย่างนี้ล่ะครับ”

เสียงประกอบที่เป็นบรรยากาศจริงในสนามแข่งขัน สามารถช่วยกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกเร้าใจไปกับเกมได้ดี อาทิ เมื่อมีการเข้าปะทะแย่งลูกบอลกันระหว่างนักกีฬาสองคน หากได้ยินเสียงรอกเท้ากระทบกับลูกอย่างแรง ก็จะช่วยเร้าอารมณ์ให้รู้สึกว่าเป็นการแข่งขันที่ดุเดือด หรือในการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก จะพบว่าเมื่อทีมใดอยู่ในสถานการณ์ได้เปรียบ มีประตูขึ้นหน้า ก็จะได้ยินเสียงกองเชียร์ของทีมนั้นร้องเพลงประจำสโมสร ซึ่งเป็นการตอกย้ำความดีใจสะใจ รวมถึงสร้างความฮึกเหิมให้กับแฟนฟุตบอลที่อยู่ทางบ้านไปด้วย

สำหรับรายการที่ถ่ายทอดสัญญาณภาพมาจากต่างประเทศ ก็ยังพบว่ามีการปล่อยเสียงบรรยายภาษาอังกฤษที่อยู่ในเนื้อหาของสัญญาณภาพนั้น ออกควบคู่ไปกับเสียงบรรยายภาษาไทยด้วย โดยเป็นเสียงที่ซ้อนเป็นพื้นหลังอยู่ ซึ่งสามารถช่วยสร้างอารมณ์ในการชมได้เช่นกัน เพราะผู้บรรยายต่างประเทศมักเน้นลีลาการบรรยาย ด้วยการอุทานหรือเปล่งเสียงร้อง คล้ายกับการลุ้นเอาใจช่วยของกองเชียร์ ต่างจากผู้บรรยายไทยที่แม้จะมีการใช้น้ำเสียงตื่นเต้นเร้าใจ แต่ลักษณะการบรรยายโดยรวมก็ยังมีรูปแบบกึ่งทางการ ดังนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจเกิดขึ้น การได้ยินเสียงประกอบที่เป็นการส่งเสียงร้อง ที่ให้อารมณ์เกินจริงของผู้บรรยายภาษาอังกฤษ ก็ย่อมปลุกเร้าอารมณ์สนุกสนานตื่นเต้นได้ดีกว่าเสียงของผู้บรรยายไทยอย่างเดียว

นอกจากนั้น ยังพบว่ามีการใช้เทคนิคด้านเสียงพิเศษที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อประกอบกับภาพกราฟฟิคในรายการ โดยมีบทบาทในการช่วยกระตุ้นย้ำความสนุกสนานที่มีอยู่แล้วในเกม อาทิ ในการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีก เมื่อมีภาพกราฟฟิคที่เป็นสัญลักษณ์ของทีมมาคั่น ก่อนที่ทางรายการจะย้อนภาพในช่วงสำคัญให้ดูอีกครั้ง จะมีเสียงของการกวาดภาพกราฟฟิคนั้นผ่านหน้าจออย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับภาวะอารมณ์ในการรับชมที่อยู่ในภาวะตื่นเต้นขณะนั้น หลังจากที่เพิ่งมีเหตุการณ์การลุ้นทำประตูไป

กล่าวโดยสรุป เทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในรายการถ่ายทอดสดนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชัดเจน และเสริมความตื่นเต้นเร้าใจให้กับการแข่งขัน ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นการเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดตามเวลาจริง แต่ประสบการณ์ที่ผู้ชมทางบ้านได้รับจะแตกต่างไปจากผู้ชมในสนาม เพราะมีการสร้างสรรค์ภาพและเสียงเพิ่มเติมลงไปในเรื่องการแข่งขัน โดยระดับของเทคนิคทางโทรทัศน์ที่เลือกใช้ในรายการถ่ายทอดสด ก็ขึ้นอยู่กับระดับความสำคัญของการแข่งขันกีฬาที่ถ่ายทอดด้วย เช่น ในมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติ จะมีการใช้จำนวนกล้องในการจับภาพมากกว่าการแข่งขันกีฬาภายในประเทศ เพื่อให้รายละเอียดที่ถี่ถ้วน รวมถึงยังมีการสร้างสรรค์ภาพด้วยคอมพิวเตอร์ที่หลากหลายซับซ้อนกว่า การให้สถิติข้อมูลที่ลึกซึ้งกว่า เป็นต้น

1.2 รายการบันทึกภาพการแข่งขัน

ไม่ว่าจะเป็นรายการถ่ายทอดสด หรือรายการบันทึกภาพการแข่งขัน ภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏหน้าจอโทรทัศน์ก็มีลักษณะแบบแผนเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเป็นการนำเสนอเนื้อหาการแข่งขันกีฬาฟุตบอลเหมือนกัน เพียงแต่ต่างที่เวลาการออกอากาศสดตามเวลาจริง และออกอากาศล่าช้ากว่าเวลาจริงเท่านั้น โดยยังคงมีการใช้เทคนิคด้านภาพทั้งภาพช้า ภาพช้า สัญลักษณ์ ตัวอักษร เพื่อสร้างความกระชับแก่ผู้ชม ในกรณีที่เหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือสับสนจนมองตามไม่ทัน เหมือนกับในรายการถ่ายทอดสดทุกประการ

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการบันทึกภาพการแข่งขัน เป็นเรื่องราวเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงไปก่อนหน้าแล้ว ดังนั้น จึงมีการใช้เทคนิคของการตัดต่อภาพเข้ามาช่วย เพื่อสร้างความกระชับให้แก่เนื้อหา โดยสำหรับกีฬาฟุตบอล ที่ใช้ระยะเวลาในการแข่งขันค่อนข้างยาว คือ ครึ่งละ 45 นาที ซึ่งระหว่างนั้นอาจมีเหตุการณ์ที่ทำให้การแข่งขันต้องหยุดชะงัก หรือมีเหตุการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเกิดขึ้น ทางรายการก็สามารถตัดต่อออกไปได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อเนื้อหาที่เป็นเกมการแข่งขันจริง ๆ อาทิ ในการนำเสนอบันทึกภาพการแข่งขันฟุตบอลเอฟเอคัพ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 มีการหยุดเกมหลายครั้ง เนื่องจากนักกีฬาบาดเจ็บ ซึ่งทางรายการก็ได้ตัดทอนเวลาช่วงที่เสียไปกับการปฐมพยาบาลนั้นออกไป รวมถึงมีการตัดต่อ นำการแข่งขันครั้งแรกและครั้งหลังมาเสนอต่อเนื่องกัน โดยตัดทอนช่วงพักครึ่งเวลาออกไป การใช้เทคนิคของการตัดต่อเช่นนี้ จะช่วยทำให้ผู้ชมได้รับบรรยากาศในการชมอย่างต่อเนื่อง และไม่รู้ลึกลงไปกว่าเนื้อหาที่ต้องรอดคอย

นอกจากนั้น ทางรายการยังสามารถตัดต่อ สอดแทรกการนำเสนอภาพช้า และภาพช้าของเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ลงไปในเนื้อหาได้มากกว่ารายการถ่ายทอดสด เนื่องจากได้รับรู้เรื่องราวและจังหวะของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาก่อน สามารถหยุดหรือย้อนบันทึกภาพได้ทุกขณะ ต่างจากในการถ่ายทอดสดที่เกมการแข่งขันจะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ และไม่อาจทราบได้ว่าจะมีเหตุการณ์สำคัญอะไรเกิดขึ้นต่อไป จึงมักต้องรอจังหวะให้เกมหยุดชั่วคราว ก่อนจะนำเสนอภาพช้าดังกล่าวได้ รายการบันทึกภาพการแข่งขันจึงสามารถใช้เทคนิคด้านภาพพิเศษนี้ ช่วยกระตุ้นความตื่นตัวเร้าใจในการรับชมได้ โดยเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น เช่น การทำคะแนน หรือมีภาพที่สามารถเร้าอารมณ์คนดูได้ เช่น การแสดงทักษะการกีฬาอันน่าทึ่ง ทางรายการก็จะย้อนนำภาพดังกล่าวกลับมาให้ดูในทันที และฉายกลับไปมาหลาย ๆ ครั้งเพื่อกระตุ้นอารมณ์สะใจ เร้าใจ โดยไม่กระทบกระเทือนกับเนื้อหาการแข่งขัน เพราะเป็นการสอดแทรกเพิ่มเติมลงไปในวันบันทึกภาพที่อาศัยเทคนิคการตัดต่อ มิใช่การย้อนภาพที่เหลื่อมล้ำกับเวลาการแข่งขันจริงอย่างในรายการถ่ายทอดสด

เนื่องจากเนื้อหาในรายการบันทึกภาพ เป็นการนำเหตุการณ์การแข่งขันมาเสนอเล่าซ้ำกว่าความเป็นจริง ดังนั้นจึงมีการใช้เทคนิคด้านเสียงเข้าช่วยเพื่อสร้างความสนุกตื่นเต้น คล้ายบรรยากาศของการรับชมเหตุการณ์แบบสด ๆ ด้วยการให้นักพากย์มาบรรยายในขณะที่มีการบันทึกภาพสัญญาณการแข่งขันนั้นอยู่ ซึ่งจะได้ความรู้สึกจับปล้นทันใจของเหตุการณ์เหมือนในรายการถ่ายทอดสด แม้ว่าจะนำเนื้อหานั้นมาออกอากาศภายหลังก็ตาม

อย่างไรก็ดี สำหรับบางรายการที่มีได้มีการพากย์สด เช่น รายการ Be on a hot kick ที่ได้นำเสนอบันทึกภาพเนื้อหาการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกนัดสำคัญ ในสัปดาห์ที่ไม่มีการถ่ายทอดสด ผู้บรรยายก็สามารถใช้เทคนิคของลีลาสำนวนการพูดที่กระตุ้นชวนให้ติดตาม และน้ำเสียงที่เร้าเร้าสนุกสนาน ช่วยสร้างบรรยากาศที่ตื่นเต้นเร้าใจ เหมือนกับการชมรายการถ่ายทอดสดได้เช่นกัน

“คู่นี้เจอกันที่ไร ได้ลุ้นกันสนุกทุกที”

“เพียงแค่อธิบายว่านาที่ เซลซี้ขึ้นนำไปแล้วครับ”

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังอาจอาศัยข้อได้เปรียบของการรับรู้เรื่องราวการแข่งขันมาก่อนล่วงหน้า ชี้แจงและอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กระจ่างได้มากขึ้น

“วันนั้นลิเวอร์พูลได้ ดีทมาร์ ฮามานน์ ที่พันโทแบบกลับมาอีกครั้ง ประสิทธิภาพของกองกลางก็เลยดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด”

“พอได้ประตูขึ้นนำแล้วก็ผ่อนไปหน่อย กองกลางไม่โล่งเหมือนเดิม ก็เลยโดนบุกสวนละครับ”

ผู้บรรยายสามารถใช้ข้อมูลที่ทราบมาก่อนหน้า มาช่วยกระตุ้นอารมณ์ของผู้ชม ด้วยการเกริ่นนำ เชื่อมโยง หรือบอกไปถึงเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น อาทิ เมื่อทราบผลการแข่งขันว่านักกีฬาหรือทีมที่ตกเป็นรองกลับพลิกมาเป็นผู้ชนะ ผู้บรรยายก็จะใช้คำพูดในเชิงบอกใบ้ เช่น

“เข้าสู่ช่วงต่อเวลาแล้วครับ แต่อย่าลืมนะครับ มีหลายทีมที่ยังประตูได้ในช่วงนี้”

“เป็นฝ่ายไล่ตามมาตลอดครับ แต่ไม่แน่เหมือนกัน ท้ายเกมอาจมีลูกฮืดได้ครับ”

“ดูรูปเกมแล้วอาจเป็นรองครับ แต่สกอร์ยัง 0-0 อยู่นี่ ถือว่ายังมีโอกาสครับ”

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังให้จังหวะล่วงหน้า เมื่อจะถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดพลิกผันของการแข่งขัน และเมื่อมีเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจเกิดขึ้นก็จะกล่าวเน้นย้ำ กระตุ้นให้เกิดความสนุกสนานในการชม

“พรีคิกลูกนี้ต้องจับตาดูให้ดีครับ อยู่ในระยะหวังผลทีเดียว”

“เอาล่ะครับ ลิเวอร์พูลฉวยโอกาสได้กลับเร็ว น่ากลัวครับ บุกขึ้นมาครั้งนี้”

สำหรับเทคนิคด้านเสียงอื่น ๆ ที่ช่วยในการสร้างอารมณ์ให้แก่เนื้อหา ก็มีลักษณะเดียวกับที่พบในรายการถ่ายทอดสด กล่าวคือ ใช้เสียงบรรยายภาคจริงในสนาม ไม่ว่าจะเป็นเสียงเชียร์ เสียงนกหวีดของกรรมการ เสียงกระทบแย่งลูกบอล ฯลฯ ประกอบเป็นเสียงพื้นหลัง นอกเหนือจากเสียงบรรยาย เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกับการแข่งขัน และผู้ชมในสนามจริงไปด้วย

กล่าวโดยสรุป เทคนิคด้านภาพและเสียงที่ใช้ในรายการบันทึกภาพการแข่งขัน เป็นการชดเชยความสดฉับพลันที่ขาดหายไปจากเนื้อหา โดยอาศัยความได้เปรียบของการนำเสนอเนื้อหาภายหลังเวลาจริง ทำให้สามารถสร้างสรรค์เนื้อหาที่กระชับ น่าสนใจ รวมถึงปรุงแต่งด้วยการบรรยายที่เร้าเร้า ตอบสนองความบันเทิงของผู้ชมได้ดี

1.3 รายการสาธิต

ในรายการสปอร์ตทิปส์ซึ่งเป็นรายการที่นำเสนอเนื้อหากีฬาต่าง ๆ ในเชิงสถิติ มีแบบแผนในการจับภาพและลำดับภาพที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก โดยเริ่มจากภาพครึ่งตัวของผู้ดำเนินรายการที่ถืออุปกรณ์กีฬาชนิดที่จะนำเสนอ กล่าวเกริ่นเข้าเนื้อหาในรายการด้วยการตั้งประเด็นปัญหา จากนั้นตัดภาพมาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะตอบคำถามและทำการสาธิต แล้วจึงปิดรายการ

สำหรับการนำเสนอเนื้อหากีฬาฟุตบอลในรายการ ได้มีการใช้เทคนิคในด้านการตัดต่อภาพเหตุการณ์จากการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษ มาช่วยเสริมความกระจ่างให้กับคำอธิบายของผู้เชี่ยวชาญ คือ ดร.จุกา ดิงศภัทย์ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างความน่าสนใจและความรื่นรมย์ในการรับชมเนื้อหาอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อดร.จุกา ได้ตอบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะกีฬาฟุตบอล เช่น การยิงลูกตั้งเตะให้ได้ผลมีเคล็ดลับอย่างไร ทางรายการก็ใช้ภาพของเดวิด เบคแคม ที่เป็นดาราตัวจริงของทีมแมนเชสเตอร์ยูไนเต็ด ในขณะที่เตะลูกตั้งเตะในการแข่งขันที่เกิดขึ้นจริง มาประกอบเพื่อเน้นย้ำหนักให้น่าเชื่อถือ และยังสามารถกระตุ้นให้เกิดความบันเทิงจากการชมภาพการแสดงทักษะกีฬาอันน่าทึ่งไปด้วยในเวลาเดียวกัน

เนื่องจากเวลาออกอากาศของรายการสาธิตค่อนข้างสั้น ดังนั้น การดำเนินรายการต้องเป็นไปอย่างกระชับ ผู้เชี่ยวชาญจะอธิบายเนื้อหาประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเน้นย้ำในจุดที่สับสน หรือเป็นปัญหา นอกจากนี้ น้ำเสียงและบทพูดที่ใช้ในรายการ จะมีลักษณะที่จริงจัง เป็นทางการ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

“การแก้แผนการดังกล่าวหน้าสามารถทำได้ ด้วยการให้กองกลางสอดแทรกขึ้นมาอีก ถ้ากองกลางแถวสองสอดขึ้นมา อย่างนี้ไม่ถือเป็นการล้ำหน้าแน่ครับ”

อย่างไรก็ดี แม้ว่าวัตถุประสงค์โดยรวมของรายการประเภทสาธิต จะเน้นที่การให้สาระความรู้ด้านการศึกษา มากกว่าการให้ความบันเทิง แต่กลับพบว่ามีการใช้เทคนิคพิเศษ ในแนวทางที่กระตุ้นเร้าอารมณ์ผสมผสานอยู่ด้วย ในส่วนของการใช้ภาพกราฟิก และการใช้เสียงดนตรีประกอบ กล่าวคือ มีภาพเปิดและปิดรายการ (title) ที่เป็นการตัดต่อภาพดารานักกีฬาที่มีชื่อเสียงขณะทำคะแนนมาปะติดปะต่อกัน แล้วใช้เทคนิควิธีกวาดภาพและพลิกภาพก่อนเข้าสู่เนื้อหา และออกจากเนื้อหาในรายการ ช่วยสร้างสีสันด้านภาพได้ พร้อมกันนั้นยังมีเสียงดนตรีที่มีจังหวะเร้าประกอบตลอดรายการ กระตุ้นเร้าอารมณ์ตามเนื้อหาการกีฬาไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการนำเสนอภาพการแสดงทักษะกีฬาของดาราดัง เสียงดนตรีประกอบนี้ก็ช่วยสร้างอารมณ์สนุกสนานมากกว่าการรับชมภาพเพียงอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุป รายการสาธิตกีฬาฟุตบอลได้ใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้าช่วย เพื่อสร้างความกระจำให้กับสาระความรู้ที่ต้องการนำเสนอ ตามวัตถุประสงค์หลักของรายการ แต่ขณะเดียวกันก็มีความพยายามในการใช้เทคนิคดังกล่าว ในการสร้างความรื่นรมย์แก่ผู้ชมด้วยกัน

1.4 รายการนิตยสาร

รูปแบบของรายการนิตยสารฟุตบอลจะแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลาย และมีการใช้เทคนิคด้านภาพเพื่อเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าด้วยกัน โดยการตัดต่อ ซ้อนภาพ กวาดภาพ ทำให้เนื้อหาแต่ละส่วนที่ดูเหมือนแยกออกจากกัน เข้ามาประกอบติดกันได้ อาทิ ในรายการสปอร์ตโฟกัส ช่วงโฟกัสนิวส์ ที่เป็นการสรุปข่าวสารการกีฬาที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ก็จะใช้เทคนิคดังกล่าวเชื่อมโยงภาพเนื้อหาข่าวต่าง ๆ มาอยู่ในช่วงเดียวกัน โดยเมื่อจบข่าวที่หนึ่งก็จะมีการกวาดภาพข่าวที่สองซ้อนเข้ามา หรือเมื่อจะออกจากเนื้อหาข่าวหนึ่งไปยังอีกข่าวหนึ่ง ก็จะมีการใช้เทคนิคเข้ามาช่วยเชื่อมต่อภาพ ทำให้ดูเหมือนกับเป็นการเปิดหน้านิตยสาร คือ ภาพจากช่วงแรกเปิดพลิกขึ้นไป ให้เห็นภาพเนื้อหาใหม่ที่ถูกซ่อนอยู่เบื้องล่าง

นอกจากนั้น ยังมีการใช้เทคนิคด้านภาพเหล่านี้ช่วยในการเรียงร้อย บอกเล่าเนื้อหาของรายการในช่วงสารบัญด้วย โดยตัดภาพเนื้อหาจากช่วงต่าง ๆ มาเชื่อมต่อกันตามลำดับการนำเสนอ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจโครงสร้างของรายการได้อย่างคร่าว ๆ และถือเป็นการกระตุ้นให้เกิดความน่าติดตามด้วย

เนื้อหาที่นำเสนอในรายการนิตยสารฟุตบอล ส่วนมากจะเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว ดังนั้น ทางรายการจึงใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้ามาช่วยสร้างสรรค์เนื้อหาที่ขาดความสดใหม่ นั้นให้ยังคงความน่าสนใจอยู่ กล่าวคือ นำเนื้อหาเก่าเหล่านั้นมาบอกเล่าในรูปแบบใหม่ที่สร้างความบันเทิงได้มากกว่า ดังที่พบในลักษณะของการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลต์การแข่งขัน ซึ่งถือเป็นเนื้อหาหลักที่ปรากฏในรายการนิตยสารฟุตบอลทุกรายการ โดยใช้เทคนิคของการตัดต่อภาพมาช่วยสรุปย่อเหตุการณ์การแข่งขัน กลายเป็นเนื้อหาใหม่ที่มีความสนุกสนานเร้าใจ เพราะคัดสรรมาแต่ช่วงที่ตื่นเต้น

แบบแผนของการลำดับภาพเพื่อนำเสนอบันทึกภาพไฮไลต์ ยังคงรักษาเรื่องราวความเป็นจริงและลำดับเหตุการณ์การแข่งขันไว้ คือ มีจุดเริ่มต้น (แนะนำ เปิดตัวนักกีฬาทั้งสองทีม) จุดพลิกผัน (การยิงประตู ความได้เปรียบเสียเปรียบ การเปลี่ยนตัวนักกีฬา ฯลฯ) และมีบทสรุป (ผลแพ้ชนะ) โดยภาพที่ปรากฏในบันทึกภาพไฮไลต์นี้ ก็คือภาพที่ได้เห็นในการถ่ายทอดสด เพียงแต่ใช้เทคนิคการตัดต่อภาพย่อเนื้อหาให้กระชับขึ้น และนำภาพที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจเร้าใจ ไม่ว่าจะเป็นภาพการยิงประตู การแสดงทักษะกีฬาฟุตบอลที่เยี่ยมยอด การโห่ร้องของกองเชียร์ การแสดงความดีใจของนักเตะ ผู้ฝึกสอน ฯลฯ ซึ่งอยู่ในแบบแผนของการจับภาพในการถ่ายทอดการแข่งขันดังที่กล่าวไปแล้ว มาผนวกเข้าเป็นเรื่องราวที่ได้ร้อยเรียงขึ้นมาใหม่ สร้างความรื่นรมย์ในการชมให้มากขึ้น โดยผู้ที่พลาดไม่ได้ชมการถ่ายทอดนั้นนั้น เมื่อมาชมภาพไฮไลต์ก็ยังคงได้ความรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน และได้เนื้อหาส่วนสำคัญครบถ้วน

สำหรับผู้ชมอีกบางส่วน ซึ่งแม้ว่าจะได้ชมการถ่ายทอด หรือทราบผลการแข่งขันไปแล้ว ก็ยังสามารถสนุกไปกับการชมภาพไฮไลต์ลักษณะนี้ได้เช่นกัน เพราะแม้ว่าเนื้อหานั้นจะผ่านไป แล้ว แต่เมื่อมีการใช้เทคนิคเข้ามาช่วยสร้างสรรค์ ก็ไม่ทำให้รู้สึกที่น่าเบื่อ หรือต้องดูเรื่องราวที่ซ้ำซาก สำหรับผู้ชมกลุ่มนี้ การได้ชมภาพไฮไลต์ก็เปรียบเหมือนการปลุกความรู้สึกตื่นเต้นสะใจจากการชมการแข่งขันขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง หรือบางครั้งก็เป็นการชดเชยความสนุกสนาน ที่อาจได้ไม่เต็มที่จากการชมการถ่ายทอดสด เนื่องจากเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และข้อจำกัดของรายการสด ก็ทำให้ไม่สามารถใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้าช่วยตอกย้ำความสนุกตื่นเต้นได้เช่นนี้

อย่างไรก็ดี บันทึกภาพไฮไลต์ดังกล่าว ยังถูกนำไปประกอบในเนื้อหาส่วนอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างอารมณ์โดยทางอ้อมอีกด้วย เช่น ในรายการเจาะสนาม ช่วงเจาะลึกศึกพรีเมียร์ลีก ซึ่งเป็นกรวิเคราะห์ทำนายผลการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์ มีการนำภาพไฮไลต์ของ

การแข่งขันที่ผ่านมามีทีมต่าง ๆ มาเสนอในช่วงนี้ด้วย แทนที่จะปล่อยให้ผู้ดำเนินรายการและผู้เชี่ยวชาญให้ทรศนะแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจทำให้น่าเบื่อได้ ก็ใช้ภาพไฮไลท์มาประกอบควบคู่กับการวิเคราะห์ สร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหามากขึ้น

นอกจากมีการใช้เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ เพื่อสร้างความบันเทิงในรายการนิตยสารแล้ว เทคนิคด้านภาพพิเศษ เช่น ภาพช้า ภาพซ้ำ ก็ยังช่วยเพิ่มความตื่นตาตื่นใจได้อีก อาทิ เมื่อมีการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติของนักกีฬา ก็จะใช้ภาพของบุคคลนั้นทั้งจากเกมการแข่งขัน หรือขณะให้สัมภาษณ์ ฯลฯ ประกอบ โดยหากเป็นภาพที่มีการแสดงทักษะความสามารถทางการกีฬา ก็มักจะนำเสนอด้วยภาพช้าให้เห็นอริยาบถขณะแสดงทักษะนั้นอย่างชัดเจน ช่วยตอกย้ำภาพลักษณะวีรบุรุษ หรือภาพลักษณะความเป็นดารานักกีฬาของบุคคลนั้นได้อย่างดี และขณะเดียวกันก็สร้างความตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้ชมด้วย นอกจากนี้ ก็ยังมีการใช้เทคนิคภาพซ้ำและภาพช้า ในช่วงภาพกีฬามันมัน ซึ่งเป็นช่วงสั้น ๆ ที่ประมวลภาพการกีฬาที่เร้าอารมณ์มาเสนอ โดยสร้างสรรค์ให้ดูเหมือนว่ามีการทำคะแนนติดต่อกันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อตอกย้ำความสะใจ ยินดี เช่น เสนอภาพการยิงประตูที่สวยงามของนักฟุตบอลซ้ำไปมา ราวกับว่ามีการยิงประตูเกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งครั้ง เพื่อเร้าอารมณ์ผู้ชม

การใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิค ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความตื่นตาตื่นใจในรายการนิตยสาร โดยมีการใช้ภาพสีเส้นจุดคาดซ้อนเป็นฉากหลังของผู้ดำเนินรายการ เช่น ในรายการเจาะสนาม ศรสวรรค์ ภูวิจิตร จะยืนดำเนินรายการอยู่หน้าฉากสีสดใส ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของคอมพิวเตอร์ ดูโดดเด่น สะดุดตา และในช่วงเจาะลึกศึกพรีเมียร์ลีกก็มีการใช้ภาพของสนามฟุตบอลซ้อนเป็นฉากอยู่เบื้องหลัง เข้ากับเนื้อหาที่นำเสนอ

ภาพที่ 5.12 และ 5.13 การใช้ภาพกราฟฟิคเป็นฉากหลังในรายการนิตยสาร

นอกจากนั้น ยังพบว่ามีการใช้ภาพกราฟฟิคลักษณะนี้ในส่วนไตเติ้ลของรายการ เพื่อดึงดูดผู้ชมตั้งแต่แรก โดยใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์สีเส้นที่จัดจ้าน และสร้างภาพพิเศษที่ดูเหนือจริงลงไป เช่น ทำให้ลูกฟุตบอลลอยจากเท้าของนักเตะพุ่งเข้าสู่หน้าจอผู้ชม สร้างภาพซ้อนให้

เหมือนมีนักกีฬาผู้นั้นหลายคน ค่อย ๆ แยกตัวออกมาเป็นอริยาบทต่าง ๆ ผนวกกับการใช้เทคนิคการตัดต่อที่ฉับไว ทำให้ภาพในช่วงไตเติ้ลดังกล่าวมีลักษณะตื่นตาตื่นใจ ชวนติดตาม

อย่างไรก็ดี มีการใช้ภาพกราฟิก ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในรายการ เพื่อวัตถุประสงค์อื่นอีก อาทิ ใช้การซ้อนภาพสินค้าหรือสัญลักษณ์ผู้สนับสนุนรายการเป็นฉากหลังใช้ตัวอักษรวิ่งเพื่อประชาสัมพันธ์การแข่งขันกีฬาที่จัดโดยรายการ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังใช้เป็นส่วนเสริมข้อมูล หรือแสดงข้อมูลประกอบเนื้อหา เช่น เมื่อมีการรายงานสรุปผลการแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกประจำสัปดาห์ ก็จะมีตารางคะแนนสะสมของแต่ละทีมซึ่งประกอบที่หน้าจอด้วย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าเนื้อหาในรายการนิตยสารส่วนมาก จะเป็นเหตุการณ์ทางการกีฬาที่ผ่านไปแล้ว แต่มีการนำมาผลิตซ้ำใหม่โดยอาศัยการเล่าเรื่องที่แตกต่างไป ดังนั้น หน้าที่ของผู้บรรยาย หรืออาจเรียกว่าผู้เล่าเรื่องในที่นี้ จึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างอารมณ์สในรายการได้ โดยผู้บรรยายสามารถนำเอกลักษณ์ หรือลีลาในการบรรยายตามแบบฉบับของตน ผสมผสานใส่เข้าไปในบทพากย์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับเนื้อหาที่ซ้ำซากจำเจ เช่น การนำเสนอบันทึกภาพไฮไลต์ การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกในรอบสัปดาห์ ที่ทุกรายการต่างซื้อลิขสิทธิ์ภาพจากผู้ผลิตต่างประเทศเจ้าเดียวกันมาออกอากาศเหมือน ๆ กัน โดยบทบรรยายบันทึกภาพนั้นก็แปลมาจากภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน หากแต่ละรายการได้อาศัยลูกเล่นของผู้บรรยายที่ต่างกัน ช่วยสร้างความสนุกสนานบนเนื้อหาที่ซ้ำซากนั้น ดังจะแสดงตัวอย่างเปรียบเทียบการบรรยายบันทึกภาพไฮไลต์นัดเดียวกันของสองรายการ คือ รายการสปอร์ตโฟกัส และรายการเจาะสนาม

“เริ่มต้นไปได้แค่แปดนาที แอนดี้ แคมป์เบล ก็ยิงให้มิดเดิลสโบรช์ขึ้นนำไปก่อน 1-0 ครั้งแรกมิดเดิลสโบรช์นำอยู่ด้วยประตูเดียว แต่ว่าครึ่งหลังเล่นมาได้นาทีเดียว ไบรอัน ดิน ก็โหม่งบอลมาเข้าทางของไรอัน กิกส์ ยิงสวนกลับไป ผ่านมือชวาร์สเซอร์เข้าประตู มาถึงนาทีที่ 59 เบคแฮมก็โหลบอลต่อให้กับแอนดี้ โคล ชัดผ่านมือของชวาร์สเซอร์ ทำให้ปีศาจแดงขึ้นนำเป็นครั้งแรก 2-1 หลังจากนั้นพอล สโคลล์ ก็มาทำประตูให้กับแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดได้อีก ด้วยการยิงไกล และก็ทำให้หนีไปเป็น 3-1 แต่ว่ามิดเดิลสโบรช์เองก็ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ พอล อินซ์ สอดขึ้นมาโหม่งลูกนี้ในนาทีที่ 86 ให้มิดเดิลสโบรช์ไล่ตามมาเป็น 2-3 บอสนิชเองก็ดูจะหงุดหงิดกองหลังพอสมควรครับ แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดโดนยิงคืนไล่กลับมาที่ยังฮึดเหมือนเดิมครับ แล้วก็เป็น ควินตัน ฟอร์จูน ตัวสำรองที่ลงมาแทนไรอัน กิกส์ ยิงลูกนี้เข้าประตูไป โดยที่ผู้เล่นมิดเดิลสโบรช์ประท้วงว่าน่าจะเป็นลูกล้ำหน้า แต่ว่าผู้ตัดสินให้เป็นประตูครับ จูนิญโญ่มาทำประตูที่สามให้กับมิดเดิลสโบรช์ไล่มาเป็น 3-4 แต่ก็ไม่ทัน หมดเวลาแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดเอาชนะไปได้ 4-3 เพิ่มโอกาสในการเป็นแชมป์สมัยที่ 6 ในรอบแปดปีมากขึ้นไปอีก”

(รายการสปอร์ตโฟกัส 13 เมษายน 2543)

“มาถึงคู่มั่นเคยในท์ เมื่อคืนวันจันทร์ที่ผ่านมา มิติเดิลสโบริชเล่นที่ริเวอร์ไซด์สเตเดียม พบกับแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ด ทีมนำของตาราง นาที้ที่ 8 เดอะโบโรได้ประตูจากแอนดี้ แคมป์เบล ยิงลอดขามาร์ค บอสนิช ครั้งแรกมิติเดิลสโบริชนำอยู่ 1 ประตูต่อ 0 ครั้งหลังเล่นไปได้นาที้เดียว ไรอัน กิกส์ ยิงด้วยเท้าขวา ดีเสมอให้กับแมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดได้สำเร็จ เสมอกัน 1-1 มาถึงนาที้ที่ 59 แมนยูฯขึ้นนำ 2-1 เดวิด เบคแฮม จ่ายให้แอนดี้ โคล หลุดเข้าไปยิง เป็นประตูที่ 19 ของโคลในฤดูกาลนี้ เฉพาะในพรีเมียร์ลีกนะครั้บ 19 ประตูแล้ว แอนดี้ โคล นาที้ที่ 74 แกรี เนวิลล์ ไหลให้พอล สโคลล์ ยิงไกลอย่างสวยงามให้แมนยูฯนำ 3-1 เดอะโบโรยังไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ นาที้ที่ 86 พอล อินซ์โหม่งให้มิติเดิลสโบริชไล่ตามมาเป็น 2 ต่อ 3 ซึ่งลูกนี้บอสนิช บอกว่า อินซ์ใช้มือกระแทกบอลเข้าประตู 3-2 ครั้บแมนยูฯนำเดอะโบโร อีกนาที้เดียวแมนยูฯหนีไปเป็น 4-2 จากการยิงของควินตัน ฟอร์จูน ตัวสำรองนะครั้บฟอร์จูน ยิงด้วยเท้าซ้ายระยะ 6 หลา ไม่ล้าหน้าครั้บ จนถึงนาที้สุดท้าย จูนิญโญ่ โช่วลีลาบราซึล ลากตัดเข้ากลาง ยิงผ่านมือมาร์ค บอสนิช ไปอย่างสวยงาม แต่ตลอดขานิกก็ บัดด์ แล้วยิงด้วยเท้าขวา โควงเข้าเสาไกล หมดเวลา แมนเชสเตอร์ ยูไนเต็ดชนะเจ้าถิ่นมิติเดิลสโบริช 4 ประตูต่อ 3 มี 73 คะแนนจาก 32 นัด ยังนำเป็นจ่าฝูงต่อไป”

(รายการเจาะสนาม 15 เมษายน 2543)

แม้ว่าทั้งสองรายการจะเสนอภาพไฮไลท์การแข่งขันชุดเดียวกัน แต่สังเกตได้ว่ามีความแตกต่างในด้านการบรรยาย โดยเรื่องราวการแข่งขันยังคงไว้ตามความเป็นจริง แต่ผู้บรรยายใช้ลีลาในการถ่ายทอดเรื่องราวนั้นคนละลักษณะ คือ ไพโรจน์ กิ่งแก้ว ผู้บรรยายของรายการสปอร์ตโฟกัส ใช้รูปแบบการบรรยายที่ค่อนข้างเป็นทางการคล้ายการรายงานข่าว ขณะที่วีรศักดิ์ นิลกลัด ผู้บรรยายของรายการเจาะสนาม มีการใช้สำนวนภาษาที่เป็นกันเอง ด้วยการเรียกฉายาของทีมฟุตบอล “เดอะโบโร” แทนชื่อจริง นอกจากนั้น ยังมีการให้ข้อมูลสถิติ “ประตูที่ 19 ของโคลในฤดูกาลนี้” อธิบายขยายความ “แอนดี้ แคมป์เบลยิงลอดขามาร์ค บอสนิช” “ฟอร์จูน ยิงด้วยเท้าซ้าย ระยะหกหลา ไม่ล้าหน้าครั้บ” และการใช้ลีลาการพูดและน้ำเสียงที่เร้าอารมณ์ “จูนิญโญ่ โช่วลีลาบราซึล ลากตัดเข้ากลาง ยิงผ่านมือมาร์ค บอสนิชไปอย่างสวยงาม” ทำให้ผู้ชมไม่รู้สึกรู้สึกับเนื้อหาที่ซ้ำซาก เพราะยังคงกระตุ้นความรู้สึกสนุกสนานในการรับชมได้เป็นอย่างดี

ผู้ดำเนินรายการนิตยสารสามารถอาศัยความได้เปรียบ จากการที่ได้รับทราบเรื่องราวการแข่งขันมาก่อน ช่วยกระตุ้นอารมณ์ในการชมได้ด้วยการให้จังหวะล่วงหน้า หรือการเน้นย้ำ

ในจุดที่ตื่นเต้น รวมถึงยังสามารถเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ด้วยการให้รายละเอียดเพิ่มเติมได้อีก

“ไฮไลท์ที่นำมาให้ท่านผู้ชมชมในวันนี้ บอกได้เลยครับว่ามีพลิกลือคกันหลายคู่”

“เดี่ยวคอยดูการเปิดของเดวิด เบคแฮมลูกนี้นะครับ”

“ประตูนี้ ยิ่งอัดเข้าไปเต็มแรง หมดลือคก็ป้องกันครับ”

“หลังจากโดนใบเหลืองตั้งแต่ต้นเกม คาราเกอร์ก็เลยดูจะยัง ๆ ไว้หน่อย ไม่กล้าเข้าสกัดเต็มที่ ปล่อยให้เลื่อยตัดเข้าไปกลางได้”

อาจกล่าวได้ว่า เทคนิคของผู้ดำเนินรายการเป็นส่วนสำคัญที่สร้างความดึงดูดใจให้แก่เนื้อหา โดยผู้ดำเนินรายการก็เปรียบเหมือนพนักงานขาย ที่ต้องสร้างจุดเด่นให้แก่สินค้าของตัวเอง และเชิญชวนให้ลูกค้าเข้ามาซื้อหา ซึ่งลีลาการพูดที่สร้างความน่าสนใจนี้ ก็จะใช้ในตอนต้นของรายการ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมติดตามไปจนจบ

“รายการของเราในวันนี้อัดแน่นไปด้วยความตื่นเต้นสนุกสนาน...”

“ต้องติดตามไปจนจบ พลาดไม่ได้แม้แต่ช่วงเดียว”

“นี่ขนาดแค่ภาพไฮไลท์เรียกน้ำย่อยนะครับ...”

เนื่องด้วยเนื้อหาที่หลากหลาย และรูปแบบรายการที่แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ผู้ดำเนินรายการจึงต้องใช้เทคนิคในการเชื่อมประสานเรื่องราวต่าง ๆ ให้สอดคล้องกลมกลืนกัน และขณะเดียวกันก็ต้องสร้างจุดสนใจให้แก่เนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไปด้วย

“แหม โค้งสุดท้ายของการลุ้นแชมป์พรีเมียร์ลีกนี้ซบเคียวกันหน้าดูนะคะ มาถึงตอนนี้แมนเชสเตอร์ยูไนเต็ดก็ดูจะมีภาษีดีกว่าเพื่อน แต่ก็ยังนั่งนอนใจไม่ได้คะ เพราะยังเหลือการแข่งขันอยู่อีกหลายนัด เดี่ยวช่วงหน้าลองไปฟังทรศนะเกี่ยวกับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์นี้บ้างคะ ดูซิว่าแมนยูจะมีโอกาสเก็บสามคะแนนเพิ่มเติมได้หรือไม่”

นอกจากการใช้ลีลาการบรรยายของผู้ดำเนินรายการแล้ว รายการวิทยุก็ยังมีการใช้เทคนิคด้านเสียงอื่น ๆ เข้าช่วยในการสร้างความบันเทิงในรายการอีก อาทิ การใช้เสียงดนตรีประกอบที่มีจังหวะเร้า ทั้งในช่วงไตเติ้ลของรายการ หรือใช้คลอไปขณะดำเนินรายการ เพื่อสร้างบรรยากาศที่กระฉับกระเฉง เข้ากับเนื้อหาความตื่นเต้นทางการกีฬาที่จะนำเสนอ และยังถือเป็นการกระตุ้นอารมณ์ผู้ชมให้พร้อมรับเนื้อหาด้วย

สำหรับในช่วงที่มีการเสนอภาพการแข่งขันที่ถูกตัดต่ออย่างฉับไว ก็ใช้เสียงดนตรีประกอบเข้าช่วยเร้าอารมณ์ บางครั้งอาจมีเสียงที่เกิดขึ้นในสนามการแข่งขัน เช่น เสียงร้อง

เพลง เสียงตะโกนเชียร์ประกอบอยู่ด้วย ซึ่งจะสามารถจำลองบรรยากาศความสนุกสนานตามที่เกิดขึ้นจริง มาใส่ไว้ในเนื้อหาที่ปรุงแต่งใหม่ได้

กล่าวโดยสรุป แม้ว่ารายการนิตยสารจะนำเหตุการณ์ทางการกีฬาที่ผ่านไปแล้วมานำเสนอใหม่ แต่ด้วยการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ด้านภาพและเสียง ก็ทำให้เนื้อหาที่มีความตื่นเต้นเร้าใจในตัวเอง และด้วยการใช้ลีลาภาพศิลป์ของผู้ดำเนินรายการ ก็ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจติดตามชมเพิ่มขึ้น

2. รายการกีฬาบาสเก็ตบอลทางโทรทัศน์

จากการศึกษาเนื้อหากีฬาบาสเก็ตบอลที่นำเสนอในรายการโทรทัศน์ พบว่ามีน้ำหนักเน้นไปที่การถ่ายทอดเหตุการณ์การแข่งขัน โดยมีทั้งการออกอากาศสด และการนำเสนอบันทึกภาพ ซึ่งแต่ละรูปแบบรายการมีรายละเอียดของลักษณะการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ดังนี้

2.1 รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

การเลือกตั้งมุมกล้องในการถ่ายทอดบาสเก็ตบอลค่อนข้างใกล้เคียงกับการถ่ายทอดฟุตบอล เนื่องจากมีกติกาการเล่นที่ต้องเข้าไปทำคะแนนในแดนของฝ่ายตรงข้ามคล้ายกัน ดังนั้นจะตั้งกล้องหลักจากมุมสูงให้เห็นภาพกว้างทั่วสนาม และมีกล้องที่ริมสนาม กล้องหลังเบ็นบาสแต่ละข้าง ในการจับภาพระยะใกล้เมื่อมีการพยายามทำคะแนนแต่ละครั้ง รวมถึงยังมีกล้องพิเศษที่จับภาพจากมุมบนในลักษณะ bird-eye view เพื่อจับภาพการชู้ตลูกลงห่วง สำหรับใช้ใน ช่วงของภาพช้าโดยเฉพาะ และจับภาพในตอนเปิดเกมที่มีผู้เล่นสองทีมจะต้องกระโดดแย่งลูกกันที่กลางสนาม

ภาพที่ 5.14 การจับภาพกว้างจากมุมสูงเพื่อให้เห็นบรรยากาศทั้งสนาม

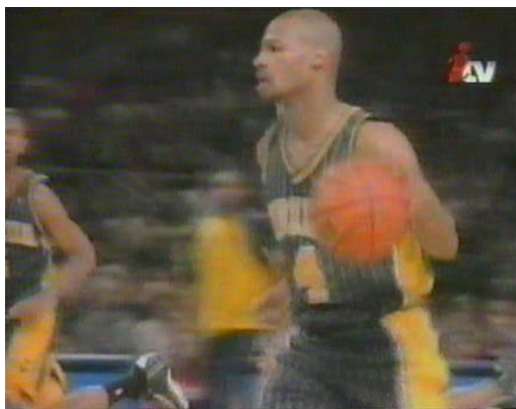

ภาพที่ 5.15 การจับภาพลักษณะ bird-eye view ในขณะที่มีการกระโดดแย่งลูก

กติกาของบาสเก็ตบอลมีการผลัดกันรุกผลัดกันรับ คือเมื่อฝ่ายใดทำคะแนนได้ ก็จะต้องเปิดโอกาสให้อีกฝ่ายได้บุกกลับบ้าง ดังนั้นแบบแผนการลำดับภาพในการถ่ายทอดบาสเก็ตบอลจึงสอดคล้องกับจังหวะการแข่งขันของกีฬาชนิดนี้ กล่าวคือ เมื่อทีมใดเป็นฝ่ายบุก กล้องจะจับภาพกว้างจากมุมสูงที่การส่งลูกเข้าสนามของฝ่ายนั้น แล้วค่อยขยับเข้ามาเป็นภาพระยะปานกลาง หรือตัดมายังกล้องที่ริมสนาม ใช้ภาพระยะใกล้เพื่อให้เห็นภาพของผู้เล่นที่เลี้ยงลูกผ่านเส้นกลางสนามขึ้นมา ในกรณีที่ผู้เล่นคนเดียวกันนี้เป็นฝ่ายเลี้ยงลูกเข้าไปทำคะแนนด้วยตนเอง กล้องก็จะติดตามการเคลื่อนไหวนี้ไปตลอด แต่หากผู้เล่นคนดังกล่าวโยนถ่ายบอลไปยังผู้เล่นคนอื่น ๆ ก็อาจจะมีการใช้ภาพจากกล้องมุมสูงเข้าช่วย เพื่อให้เห็นการถ่ายบอลจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้ชัดเจนขึ้น เมื่อมีการทำคะแนน อีกฝ่ายจะได้เป็นฝ่ายบุก ซึ่งการลำดับภาพก็จะใช้แบบแผนเดิมอีกครั้ง คือเริ่มจากภาพการส่งลูกจากท้ายสนามไปสิ้นสุดที่ได้แป้นของฝ่ายรับ

ภาพที่ 5.16 การจับภาพระยะไกลเมื่อฝ่ายรุกเสี่ยงลูกขึ้นมาทำคะแนน

ภาพที่ 5.17 การจับภาพระยะใกล้ตามการเคลื่อนไหวของนักกีฬา

นอกจากนั้นก็ยังมีแบบแผนย่อยของการลำดับภาพเหตุการณ์เฉพาะในการถ่ายทอดกีฬาบาสเกตบอลอีกดังนี้

การทำคะแนน - เมื่อผู้เล่นสามารถโยนลูกลงแป้นคู่ต่อสู้ได้ กล้องจะจับภาพใกล้ที่ใบหน้าของผู้เล่นคนนั้น และมีการฉายภาพซ้ำของลีลาการทำคะแนนนั้น ๆ หากเป็นคะแนนสำคัญ อาจมีภาพความดีใจของผู้เล่นสำรองที่นั่งอยู่ข้างสนามประกอบด้วย ดังที่พบในการถ่ายทอดสดการแข่งขันบาสเกตบอลเอ็นบีเอ ระหว่างทีมนิวยอร์กนิคส์ และทีมไมอามีฮีท โดยในจังหวะที่ชาร์ลี วอร์ดกระโดดยิงสามคะแนนในช่วงท้ายเกม ทำให้ทีมนิวยอร์กนิคส์มีคะแนนขึ้นหน้า กล้องได้จับภาพใกล้ที่ใบหน้าของเขาเมื่อทำคะแนนได้ จากนั้นก็ย้อนนำภาพของการชู้ตลูกนั้นมาให้ดูอีกครั้ง และยังได้จับภาพไปที่แพททริค ยูวี่ง ดาราตั่งอีกคนของทีมที่บาดเจ็บนั่งชมเพื่อนอยู่ข้างสนาม ประบมือแสดงความยินดีด้วย

การได้ลูกโทษ - กีฬาบาสเกตบอลนั้นโดยธรรมชาติจะต้องมีการกัน การแย่ง การปะทะ เพื่อป้องกันการทำคะแนนของอีกฝ่าย ดังนั้นจึงมีการทำผิดกติกาบ่อยครั้ง และผู้เสียเปรียบจะได้โอกาสในการทำคะแนนจากจุดโทษ ซึ่งการลำดับภาพในเหตุการณ์เฉพาะลักษณะนี้จะเริ่มจากการฉายภาพซ้ำของเหตุการณ์การทำผิดกติกา จากนั้นจับภาพใกล้ของผู้ทำผิด ตัดมาที่ภาพของ

ผู้เล่นที่เสียเปรียบจากเหตุการณ์นั้นซึ่งกำลังจะทำการยิงลูกโทษ แล้วปิดท้ายด้วยภาพจากมุมสูง ขนาดกว้างจากระยะจุดโทษไปถึงแป้น เพื่อให้เห็นการทำคะแนนนั้น บางครั้งจะใช้ภาพจากกล้องที่ริมสนามด้านหลังแป้น เป็นมุมเงยโดยเน้นไปที่ห่วง

ภาพที่ 5.18 การจับภาพเป็นมุมเงยให้เห็นการชู้ตลูกโทษ

การเลือกจับภาพและนำเสนอภาพในแต่ละช่วงเหตุการณ์ของการแข่งขันบาสเก็ตบอล มีลักษณะที่เป็นสากลสอดคล้องกับกฎกติกา โดยมุ่งหวังให้ผู้ชมทางบ้านได้เห็นเหตุการณ์การแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดชัดเจน ด้วยการใช้เทคนิคของการย้อนภาพ นำเสนอภาพซ้ำ ภาพซ้ำของเหตุการณ์ที่สับสน หรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนจากเกมรับเป็นเกมรุกกระทันหัน ดังที่พบในการถ่ายทอดคู่ของแอลเอเลเกอร์ และซานแอนโทนิโอสเปอร์ ที่โคบี้ ไบรอัน จากทีมเลเกอร์ สามารถฉวยตัดบอลจากการส่งลูกของสเปอร์ได้ แล้ววิ่งเลี้ยงขึ้นทำคะแนน ทั้ง ๆ ที่เป็นจังหวะการตั้งรับอยู่ ซึ่งทางรายการก็ได้ย้อนนำภาพเหตุการณ์นี้มาให้ดูอีกครั้งอย่างซ้ำ ๆ ว่าถูกแย่งบอลไปได้อย่างไร และทำคะแนนได้อย่างไร ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้กระจ่างมากขึ้น

นอกจากนั้น การใช้เทคนิคของการย้อนภาพนี้ ยังช่วยเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแข่งขัน ความถูกต้องแม่นยำในการตัดสิน และความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละทีมได้อีก อาทิ เมื่อมีการทำลูกออกนอกสนาม ทางรายการจะย้อนนำภาพเหตุการณ์นั้น จากกล้องที่สามารถจับภาพในมุมที่ใกล้และชัดเจนมากกว่ามาให้อู เพื่อแสดงให้เห็นว่าทีมใดจะเป็นผู้ได้ส่งลูกเข้าเล่น ซึ่งจะสื่อถึงความได้เปรียบหรือความเสียเปรียบของทีมนั้น ๆ หรือเมื่อกรรมการให้คำตัดสินออกไปแล้ว การฉายภาพซ้ำนั้นก็ชี้ให้เห็นเหตุผลของการตัดสินได้ เช่น ในการถ่ายทอดการ

แข่งขันระหว่างนิวยอร์กนิกส์ และอินเดียน่าเพเซอร์ กรรมการตัดสินให้ลูกยิงไกลของเรจี้ มิลเลอร์เป็นลูกยิงสองคะแนน ซึ่งแฟน ๆ ของทีมอินเดียน่าไม่เห็นด้วย และส่งเสียงโห่ หลังจากนั้นทางรายการได้นำภาพซ้ำของการทำคะแนนดังกล่าวมาซ้ำ จึงเห็นว่าขณะชู้ตลูกนั้น เท้าของเรจี้ได้เหยียบเส้น การนำเสนอภาพซ้ำในลักษณะนี้จึงเป็นเหมือนการสนับสนุนคำตัดสิน ทำให้เข้าใจกระจ่างขึ้น และยังเป็นการแสดงการยกย่องชมเชยแก่กรรมการ แต่ถ้าหากภาพซ้ำที่ย้อนนำมาเสนอ แสดงให้เห็นเหตุการณ์ที่ขัดแย้งกัน ก็เปรียบเป็นการตำหนิกรรมการด้วย

อย่างไรก็ดี การนำเสนอภาพซ้ำ หรือการย้อนภาพลักษณะต่าง ๆ มักจะต้องรอจังหวะที่เกมการแข่งขันหยุด หรือช่วงที่ไม่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในสนาม เช่น ในช่วงเตรียมชู้ตลูกโทษ ช่วงก่อนส่งบอลเข้าจากเส้นหลังเพื่อเปิดเกมรุก ช่วงขอลานอก ฯลฯ ซึ่งก่อนจะนำภาพดังกล่าวมาเสนอ ทางรายการก็จะมีภาพคอมพิวเตอร์กราฟฟิคที่เป็นสัญลักษณ์ (logo) ของการแข่งขันมาคั่นเสียก่อน เพื่อป้องกันความสับสนระหว่างภาพที่เกิดขึ้นจริงในสนามขณะนั้น กับภาพเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว

ภาพที่ 5.19 การใช้ภาพกราฟฟิคคั่นก่อนฉายภาพซ้ำ

นอกจากนั้น ในรายการถ่ายทอดสด ยังมีการใช้ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพพิเศษจากคอมพิวเตอร์ช่วยให้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ด้านความกระจ่างชัดเจนของผู้ชมอีกหลายลักษณะ อาทิ ขึ้นตัวเลขแจ้งผลคะแนนของทั้งสองทีม แจ้งเวลาการแข่งขัน แจ้งช่วงการแข่งขัน (ควอเตอร์ที่ 1-4) เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ชมที่ไม่ได้รับชมตั้งแต่แรก มีการขึ้นรายชื่อของนักกีฬาแต่ละทีมก่อนเริ่มการแข่งขัน หรือขึ้นชื่อแต่ละคนเมื่อกล้องจับภาพใกล้ระหว่างการแข่งขัน เพราะกฎของบาสเกตบอลอนุญาตให้มีการเปลี่ยนตัวเข้าออกได้ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ชมอาจสับสน การขึ้นชื่อลักษณะนี้จะช่วยสร้างความกระจ่าง และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้ข้อมูลสำหรับผู้ชมที่ไม่ใช่แฟนประจำ ยังไม่รู้จักตัวผู้เล่นแต่ละคนด้วย

อย่างไรก็ตาม การใช้เทคนิคภาพพิเศษ การขึ้นตัวอักษร หรือตัวเลขแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการถ่ายทอดการแข่งขันนี้ ก็ยังนับว่ามีประโยชน์ช่วยกระตุ้นอารมณ์ในการชมได้ในขณะเดียวกัน อาทิ การซ้อนภาพนาฬิกาจับเวลาการบุกไว้ที่มุมจอด้านล่าง เมื่อใกล้จะครบเวลาที่กำหนด ทำให้เกิดอารมณ์ลุ้นเอาใจช่วย เพราะกติกาสถาปัตยกรรมของบาสเก็ตบอลเอ็นบีเอมีกำหนดเวลาในการรุก 24 วินาที หากไม่สามารถชู้ตลูกให้กระทบห่วงได้ในเวลา ก็จะปรับโมฆะให้อีกฝ่ายรุกบ้าง ดังนั้น การขึ้นเวลาแจ้งให้ทราบที่หน้าจอเช่นนี้ จึงกระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจ

ภาพที่ 5.20 การซ้อนภาพนาฬิกาจับเวลาการบุก

นอกจากนั้น ด้วยรูปแบบการเล่นกีฬาบาสเก็ตบอล ที่การทำคะแนนเกิดจากทักษะความแม่นยำของผู้เล่น ดังนั้น จึงพบว่าการขึ้นสถิติส่วนบุคคลในด้านการทำคะแนน การส่งลูก การป้องกัน ฯลฯ เพื่อสร้างความคาดหวังในเกม ที่นำไปสู่อารมณ์ตื่นเต้น เช่น เมื่อนักกีฬาคนใดจะชู้ตลูกโทษ ทางรายการจะใช้ภาพกราฟฟิคขึ้นแสดงสถิติเปอร์เซ็นต์การชู้ตลูกโทษที่ผ่าน ๆ มาประกอบ กระตุ้นให้เกิดความคาดหวังในผลที่จะออกมา มีการเอาใจช่วย หรือการดีใจ สะใจตามแต่กรณี อาทิ เมื่อทีมเลเกอร์ได้ลูกโทษตอนสถานการณ์ตกเป็นรอง โดยผู้ถูกทำพาว์คือ ชาคิล โอนีล ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์ความแม่นยำในการชู้ตลูกโทษน้อยที่สุดในทีม การขึ้นข้อมูลส่วนนี้ให้ผู้ชมทราบที่หน้าจอ จึงทำให้ต้องลุ้นให้ทำคะแนนให้ได้ แต่สำหรับทีมนิวยอร์กนิคส์ ที่มีผู้เล่นที่มีความแม่นยำหลายคน เมื่อได้โอกาสชู้ตลูกโทษโดยอลัน ฮูสตัน และทางรายการได้ขึ้นข้อมูลสถิติของนักกีฬาดังกล่าวประกอบ ผู้ชมก็ย่อมคาดหวังว่าจะต้องชู้ตลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นช่วงท้ายเกมที่ทีมกำลังนำอยู่ แพน ๆ จึงเกิดความยินดีมากขึ้น เพราะมั่นใจว่าทีมจะต้องชนะแน่นอน สร้างอารมณ์สนุกสนานในการชมได้เช่นกัน

ส่วนการใช้เทคนิคการย้อนภาพในรายการถ่ายทอดสด นอกจากจะช่วยให้เกิดความกระจ่างแล้ว ก็ยังสร้างอรรถรสได้อีกด้วย เพราะเมื่อมีการทำคะแนน หรือแสดงทักษะกีฬาที่น่าทึ่ง ทางรายการจะนำภาพเข้ามาฉายซ้ำทันที เพื่อตอกย้ำอารมณ์สะใจของผู้ชมขณะนั้น อาทิ เมื่อผู้เล่นกระโดดขึ้นชู้ตแบบสแลมดังก์ (slam dunk) ซึ่งเป็นการทำคะแนนที่รวดเร็ว และรุนแรง รวมถึงยังแสดงให้เห็นความสามารถเฉพาะตัวของนักกีฬาผู้นั้น ที่ต้องกระโดดขึ้นสูงเหนือห่วง แล้วนำลูกบาสกระแทกใส่ลงไป ทางรายการก็จะย้อนนำภาพการทำคะแนนดังกล่าวมาให้ดูอีกครั้ง โดยเป็นภาพที่จับจากมุมบน ให้เห็นลีลาการขึ้นชู้ตสแลมดังก์อย่างชัดเจน เพื่อเน้นย้ำความเร้าใจ นอกจากนี้ ก็ยังมีการจับภาพไปที่คนดูในสนาม หรือเพื่อนร่วมทีมที่แสดงอาการดีใจ สะใจ เพื่อกระตุ้นอารมณ์อีกชั้นหนึ่ง

ภาพที่ 5.21 การใช้ภาพจากกล้องเหนือแป้นเพื่อฉายภาพซ้ำการทำคะแนน

การเลือกจับภาพบรรยากาศรอบสนามที่นอกเหนือไปจากเกมการแข่งขัน ไม่เพียงเป็นแค่การสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมที่บ้าน แต่ยังสื่อความหมายและสร้างอรรถรสบางประการด้วย โดยเมื่อทีมใดกำลังตกเป็นรอง จะพบว่ามีการจับภาพไปที่ผู้ฝึกสอนที่มีสีหน้าหงุดหงิด หรือเคร่งเครียด ซึ่งนอกจากจะสื่อความหมายว่าผู้ฝึกสอนควรมีการแก้ไขสถานการณ์แล้ว ภาพนั้นยังกระตุ้นให้เกิดความกังวลใจ สำหรับผู้ที่กำลังเชียร์ทีมดังกล่าวอยู่ด้วย หรือเมื่อทีมคู่แข่งมีโอกาสได้ชู้ตลูกโทษ กองเชียร์ของทีมเจ้าบ้านที่นั่งชมอยู่หลังแป้น จะส่งเสียงโห่และชูป้ายหรืออุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ลูกโป่ง แผ่นโฟม ฯลฯ ที่สามารถรบกวนสมาธิของผู้ชู้ตลูกโทษได้ ซึ่งทางรายการก็จะเลือกจับภาพกองเชียร์เหล่านี้มาให้เห็น โดยตัดสลับกับภาพใกล้ที่ใบหน้าของนักกีฬาผู้นั้นที่มีความมุ่งมั่น ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายในเชิงการต่อสู้ทางจิตใจระหว่างกองเชียร์ และนักกีฬา และยังเพิ่มความตื่นเต้นในการลุ้นเอาใจช่วยให้มากขึ้นไปอีก

สำหรับเทคนิคด้านเสียงที่มีปรากฏในการถ่ายทอดสดการแข่งขันบาสเก็ตบอล ก็สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ เสียงบรรยายการแข่งขัน และเสียงประกอบพื้นหลังที่เป็นเสียงที่เกิดขึ้นจริงในสนาม ไม่ว่าจะเป็นเสียงกองเชียร์โห่ร้อง เสียงตะโกนสั่งการจากผู้ฝึกสอน เสียงนกหวีดกรรมการ ฯลฯ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเนื้อหาการถ่ายทอดการแข่งขันบาสเก็ตบอล เป็นเนื้อหาที่ซื้อลิขสิทธิ์สัญญาภาพจากต่างประเทศมาทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทในการถ่ายทอดเนื้อหา นั้นให้เข้ากับธรรมเนียมนิยมในการชมกีฬาแบบไทย ๆ ก็คือนักพากย์ ซึ่งจะอาศัยคำบรรยายจากเสียงภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในสัญญาภาพเป็นแนวทาง ผสมผสานกับลีลาวาทศิลป์เฉพาะของตน

แบบแผนหลักของการพากย์กีฬาบาสเก็ตบอลจะสอดคล้องไปกับภาพที่ปรากฏ โดยผู้บรรยายจะให้ข้อมูลสนับสนุนภาพที่เกิดขึ้น ช่วยอธิบายเหตุการณ์ที่สับสนให้กระจ่างได้

“เจสัน วิลเลียมส์ ส่งลูกนี้ ดิตปลายมือโคบีครับ ปิดได้ แชคแย่งมา อ้าว โดนทำรอน ฮาร์เปอร์ ยังได้ครับ ขึ้นชุดลงไป”

เนื่องจากเนื้อหากีฬาบาสเก็ตบอลที่น่าเสนอ เป็นการแข่งขันจากประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ผู้ชมอาจไม่มีความคุ้นเคยกับตัวผู้เล่นมากนัก ผู้บรรยายจึงต้องคอยเอ่ยชื่อนักกีฬาประกอบไปกับการพากย์เหตุการณ์แต่ละช่วง นอกจากนั้น หากทางหน้าจอมีการขึ้นข้อมูลสถิติใด ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ ผู้บรรยายก็จะแจ้งให้ทราบด้วย เพราะผู้ชมบางส่วนอาจไม่มีความชำนาญในด้านภาษาอังกฤษ

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังมีการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์การเล่น ซึ่งเปรียบเหมือนการให้ความรู้ด้านกฎกติกา และทักษะการกีฬาบาสเก็ตบอลแก่ผู้ชมไปในตัว

“แบบนี้เรียกว่าคัมโชนครับ ถือว่าผิดกฎ กรรมการจะให้อีกฝ่ายส่งเข้า”

“จับห่างครับลูกนี้ เลย์โตนหลอกขึ้นง่าย ๆ”

“อย่างนี้เรียกว่าเทคนิค give and go ครับ ส่งแล้วตามไปเอา”

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บรรยายมีบทบาทในการให้ความรู้ความกระจ่างแก่เรื่องราวที่กำลังชม และในขณะเดียวกันก็เป็นส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นอารมณ์รสการชมด้วย โดยแจ้งข้อมูลสถิติเกี่ยวกับนักกีฬาหรือการแข่งขัน ให้เกิดความคาดหวังในผลการแข่งขัน

“ลาเทรล สเปนซ์เร็วขึ้นชุดลูกโทษ 86.6% ครับ”

“ห้าเกมที่ผ่านมาในรอบ play off ทำได้เฉลี่ย 24.2 แต้มครับ”

มีการใช้สำนวนภาษาเกินจริง ภาษาแสดงแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงการสอดแทรก อารมณ์ขัน ซึ่งจะช่วยสร้างสีสันให้กับการชม

“อย่างนี้เรียกว่าลงหลุมไปก่อนตัวแล้วครับ เหลือกอบอย่างเดียว”

“แหม ส่งอย่างนี้คงต้องเหาะไปเอา”

“แหม ตื่นดีจริง ๆ ครับ”

“เจ็บคอเลยครับ อีเวอร์สัน ไม่ได้เป็นหวัดนะครับ แต่โดนฟาดเข้าไปเต็ม ๆ”

ผู้บรรยายจะใช้น้ำเสียงที่กระตือรือร้น เป่าเสียงร้อง เสียงอุทาน เพื่อแสดงอารมณ์ ร่วมกับการลุ้นเอาใจช่วยนักกีฬา

“อ้อหือ หลอกลูกนี้สวยจริง ๆ ครับ”

“อ้าวพลาดง่าย ๆ รีบไปหน่อยครับลูกนี้ เรียกว่าหมูหก”

“อู๊ย โดนบล๊อคเต็ม ๆ ครับ”

และยังมีการใช้รูปแบบการสนทนาที่ชวนให้ติดตามชมเนื้อหาไปตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ด้วยการตั้งประเด็นคำถาม หรือชี้้นำให้เกิดความน่าสนใจ

“วันนี้เจฟ แวนกันดี ส่งมาร์คัส แคมป์ลงมาเป็นห้าคนแรก น่าสนใจครับว่าจะเล่นกันรูปแบบไหน เพราะไม่มีเซ็นเตอร์นะครับนี่”

“ในควอเตอร์สองแผนกฤทธิไม่ออกเลยครับ เรจจี้ มิลเลอร์ ต้องรอดูควอเตอร์ที่สามครับ”

นอกจากการถ่ายทอดสดการแข่งขัน จะใช้เทคนิคของผู้บรรยายในการเสริมสร้างความสนุกสนานตื่นเต้นในเกมการแข่งขันได้แล้ว เสียงอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในการถ่ายทอดก็ยิ่งช่วยกระตุ้นเร้าอารมณ์ได้อีกเช่นกัน อาทิ เสียงลูกบาสกระทบพื้นสนาม เสียงพียงยางของรองเท้าเสียดสีกับพื้นสนาม ทำให้รู้สึกว่าการแข่งขันมีความเข้มข้น เสียงนกหวีดของกรรมการ เสียงการตะโกนสั่งแผนของผู้ฝึกสอน รวมไปถึงเสียงเชียร์ เสียงโห่ร้อง เสียงออร์แกนที่เล่นในสนาม รวมถึงเสียงดนตรีของการเต้นเชียร์ลีดเดอร์ ในช่วงพักขอลานอกหรือพักระหว่างควอเตอร์ สามารถเร้าอารมณ์ในการชมให้ต่อเนื่อง และเสียงดังกล่าวทั้งหมดล้วนเป็นส่วนประกอบที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้ชมที่บ้านมีความรู้สึกว่าได้นั่งชมอยู่ในสถานที่จริง

สรุปได้ว่า รายการถ่ายทอดสดการแข่งขันบาสเก็ตบอลมีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ทั้งในด้านภาพและเสียง เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเรื่องราวการแข่งขันให้ผู้ชมให้ชัดเจนที่สุด และเกิดความรื่นรมย์ในการชมกีฬาชนิดนี้มากที่สุด

2.2 รายการบันทึกภาพการแข่งขัน

เนื้อหาที่กีฬาบาสเก็ตบอลที่นำเสนอในรายการบันทึกภาพ ก็คือภาพเหตุการณ์การแข่งขันเช่นกัน ดังนั้น เทคนิคทางโทรทัศน์ที่ปรากฏจึงมีลักษณะใกล้เคียงกับรายการถ่ายทอดสดคือ มุ่งเน้นให้เห็นเรื่องราวการแข่งขันอย่างชัดเจนและครบถ้วน แต่อย่างไรก็ดี ด้วยจุดด้อยของรายการประเภทนี้ ที่ขาดความสดฉับพลัน เพราะออกอากาศภายหลังจากเวลาแข่งขันจริง ก็ทำให้ทางรายการต้องพยายามสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมาชดเชย

เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่บันทึกภาพไว้แล้ว เมื่อนำมาออกอากาศจริง ทางรายการจึงสามารถใช้เทคนิคในการตัดต่อภาพเหตุการณ์ที่เย็นเยื่อออกไปได้ อาทิ ในการแข่งขันระหว่างทีมนิวยอร์กนิกส์ และไมอามีฮีท ที่ผลัดกันทำคะแนนคู่ต่อสู้กันมาตลอด และช่วงท้ายเกมมีการเรียกขอเวลานอกหลายครั้งเพื่อแก้เกม จนการแข่งขันต้องหยุดชะงักหลายจังหวะ ซึ่งทางรายการก็ได้ใช้การตัดต่อในช่วงเหตุการณ์ขอเวลานอกนั้นออกไป และนำเนื้อหาการแข่งขันมาเชื่อมต่อกัน ช่วยย่นระยะเวลาการรอคอย ทำให้เนื้อหากระชับขึ้น และรักษาอารมณ์ตื่นเต้นของผู้ชมให้ต่อเนื่อง ไม่น่าเบื่อ

แม้ว่ารายการบันทึกภาพจะขาดความสดฉับพลัน แต่ผู้บรรยายก็สามารถใช้เทคนิคของลีลาสำนวนการพูดที่กระตุ้นชวนให้ติดตาม และน้ำเสียงที่เร้าเร้าสนุกสนาน ช่วยสร้างบรรยากาศที่ตื่นเต้นเร้าใจ คล้ายกับการชมรายการถ่ายทอดสดได้เช่นกัน

“คู่นี้เจอกันครั้งที่แล้วดีทรอยต์เป็นฝ่ายชนะ แต่วันนี้ยังไม่แน่ครับ”

“อ้าว หลอกสวย หยอดลงไปนี่ม ๆ เลยครับ”

นอกจากนั้น ผู้บรรยายยังอาจอาศัยข้อได้เปรียบของการรับรู้เรื่องราวการแข่งขันมาก่อนล่วงหน้า ชี้แจงและอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กระจ่างได้มากขึ้น รวมถึงยังสามารถให้จังหวะล่วงหน้า เกริ่นนำ หรือบอกใบ้ เมื่อถึงเหตุการณ์ที่เป็นจุดพลิกผันของการแข่งขัน และเมื่อมีเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจเกิดขึ้นก็จะกล่าวเน้นย้ำ กระตุ้นให้เกิดความสนุกสนานในการชม

“นี่ต้องลงเล่นทั้งที่เจ็บ ๆ นะครับ สังเกตตอนชู้ตลูกโทษสิครับ แกจะดูฝืน ๆ ยังไงไม่รู้”

“เป็นฝ่ายไล่ตามมาตลอดครับ แต่ไม่แน่เหมือนกัน ทำเกมอาจมีลูกฮิตได้ครับ”

“ดูอีเวอร์สั้นแหวกเข้าไปวางลูกนี้สิครับ เหลือเชื่อจริง ๆ คะแนนขึ้นมาเสมอกันแล้วครับ”

ส่วนเสียงประกอบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสนาม ก็ยังปรากฏครบถ้วนอยู่ในบันทึกภาพการแข่งชันเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเสียงกองเชียร์ร้องกระตุ้น เสียงผู้ฝึกสอนตะโกนสั่ง เสียงออร์แกน เสียงนกหวีดกรรมการ ฯลฯ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ร่วม และเพิ่มรรถรสในรายการ

กล่าวโดยสรุป รายการบันทึกภาพการแข่งชันใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ด้านภาพและเสียง เพื่อชดเชยความสดฉับพลันที่ขาดหายไปจากเนื้อหา โดยอาศัยความได้เปรียบของการนำเสนอเนื้อหาภายหลังเวลาจริง ทำให้สามารถสร้างสรรค์เนื้อหาที่กระชับ และปรุงแต่งให้เกิดความน่าสนใจด้วยลีลาการบรรยายของนักพากย์

2.3 รายการสาธิต

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของรายการสาธิต คือ การให้สาระความรู้ที่น่าสนใจ และเคล็ดลับการฝึกทักษะการกีฬา ดังนั้น รูปแบบการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการประเภทนี้ จึงมุ่งให้การเสริมความเข้าใจให้แก่เนื้อหา มากกว่าการสร้างความบันเทิง ตื่นเต้นเร้าใจ

แบบแผนของการจับภาพและลำดับภาพ ไม่มีความซับซ้อน โดยจะใช้กล้องจับภาพครึ่งตัวของผู้เล่นชาวญในขณะอธิบาย หรือตอบประเด็นปัญหาที่ผู้ดำเนินรายการได้ตั้งไว้ตอนต้น จากนั้นเมื่อเข้าสู่ช่วงสาธิต จะเปลี่ยนมาใช้ภาพกว้างหรือภาพปานกลาง ตามแต่ความเหมาะสมของเนื้อหาการสาธิตในแต่ละครั้ง กล่าวคือ หากเป็นการสาธิตทักษะที่ใช้จำนวนผู้สาธิตหลายคน จะใช้ภาพกว้างเพื่อให้เห็นครอบคลุม ในขณะที่หากเป็นการสาธิตทักษะที่ใช้ผู้เล่นหนึ่งหรือสองคน ก็จะใช้แค่ภาพปานกลาง เพื่อจะได้เห็นการสาธิตนั้นชัดเจนกว่า อาทิ ในตอนที่มีการตอบประเด็นปัญหาเรื่องการทำฉากบัง (screen) ให้เพื่อนทำคะแนน มีผู้ร่วมสาธิตทั้งหมดสี่คน โดยเนื้อหาในส่วนสาธิตต้องมีการวิ่งเลี้ยงลูก ส่งลูก รวมถึงกระโดดขึ้นชู้ต ดังนั้นทางรายการจึงใช้การจับภาพกว้างจากมุมสูง เพื่อให้เห็นตำแหน่งและการเคลื่อนไหวของผู้สาธิตได้ครบทั้งหมด แต่สำหรับในตอนที่มีเนื้อหาเรื่องการป้องกันประกบตัวต่อตัว ทางรายการได้ใช้การจับภาพระยะปานกลาง เพราะมีผู้สาธิตเพียงสองคน และมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันตลอด จึงใช้ภาพระยะใกล้กว่า และให้กล้องแพนตาม เพื่อเก็บภาพการสาธิตนั้นได้ชัดขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเนื้อหาในช่วงของการสาธิตจะต้องถูกนำเสนอซ้ำ ๆ หลายครั้ง เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดความกระจ่าง แต่กลับพบว่าไม่มีการใช้เทคนิคในด้านการย้อนภาพ ใช้ภาพซ้ำ หรือ

ภาพซ้ำเข้าช่วย โดยทางรายการใช้วิธีการให้ผู้สาธิตแสดงอย่างช้า ๆ หรือทำซ้ำไปมาด้วยตนเอง แทนการใช้เทคนิคด้านภาพ

สำหรับเทคนิคด้านเสียงที่มีปรากฏในรายการสาธิต ก็คือ การดำเนินรายการของผู้สาธิต ซึ่งเป็นส่วนที่จะถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชม โดยผู้สาธิตในรายการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการกีฬา เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เนื้อหา ซึ่งในการสาธิตกีฬาบาสเก็ตบอลนั้น ก็มีชัยนันท์ วงษ์สัมพันธ์ ผู้ฝึกสอนทีมชาติไทย ทำหน้าที่อธิบายและให้คำตอบ

เนื่องจากเวลาออกอากาศของรายการสาธิตค่อนข้างสั้น ดังนั้น การดำเนินรายการต้องเป็นไปอย่างกระชับ ผู้สาธิตจะอธิบายเนื้อหาประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเน้นย้ำในจุดที่สับสน หรือเป็นปัญหา

“ผู้เล่นส่วนมากยังสับสนเรื่องการเตะและผลัก”

“จำไว้ครับ ถ้าจะป้องกันการส่งลูกเข้ากลางให้เซ็นเตอร์ ต้องเข้าประกบเร็วครับ”

เสียงอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเสียงผู้ดำเนินรายการ ที่ปรากฏในรายการสาธิต ก็คือเสียงที่เกิดขึ้นจากการแสดงสาธิตทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียงลูกบาสกระทบพื้นสนาม หรือเสียงพื้นรองเท้าผ้าใบเสียดสีกับพื้นสนาม ซึ่งก็เป็นเสียงที่พบในการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันกีฬาชนิดนี้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีเสียงดนตรีประกอบที่เป็นเพลงประจำ (theme) ของรายการที่มีจังหวะเร้าพอสสมควร ซึ่งน่าจะช่วยกระตุ้นอารมณ์ตื่นเต้นได้บ้าง แต่เมื่อมาปรากฏอยู่ในรายการสาธิตแล้ว กลับไม่มีผลดังนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาโดยรวม มุ่งเน้นไปที่สาระประโยชน์ จึงทำให้มีลักษณะที่จริงจังเป็นทางการ มากกว่าสร้างความสนุกสนาน

สรุปได้ว่า รายการกีฬาบาสเก็ตบอลทางโทรทัศน์ มีแบบแผนในการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ที่มุ่งเน้นทั้งความตื่นเต้นเร้าใจในการแข่งขัน และการให้ข้อมูลความรู้ โดยขึ้นอยู่กับกรอบรูปแบบของรายการแต่ละประเภทด้วย ว่าให้น้ำหนักที่ความบันเทิงหรือด้านสาระประโยชน์

3. รายการกีฬาอีสปอร์ตทางโทรทัศน์

ด้วยธรรมชาติของการเล่นกีฬาอีสปอร์ตที่มีความแตกต่างกับชนิดกีฬาอื่น ๆ ทั้งในด้านท่วงท่าของจังหวะการเล่น การทำคะแนน รวมถึงพื้นที่การแข่งขัน จึงทำให้เทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาอีสปอร์ตนี้ มีลักษณะพิเศษที่เป็นแบบฉบับสอดคล้องกับกฎกติกา รูปแบบการเล่นดังกล่าว ซึ่งสามารถอธิบายแจกแจงตามประเภทของรายการได้ดังนี้

3.1 รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

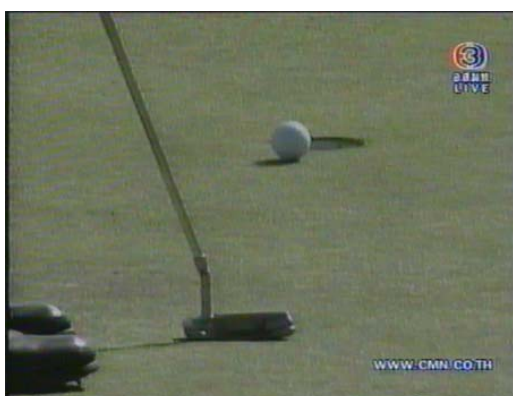
แบบแผนในการถ่ายทอดกอล์ฟมีความแตกต่างจากกีฬาชนิดอื่น ๆ ที่เลือกมาศึกษาในครั้งนี้นี้มากที่สุด เริ่มตั้งแต่เรื่องของการตั้งมุมกล้องที่การถ่ายทอดกีฬาประเภทนี้จะต้องใช้ทั้งจำนวนกล้องและบริเวณจุดที่จะตั้งกล้องหลากหลายมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องมาจากสนามการแข่งขันกอล์ฟนั้นมีขนาดกว้างขวาง และมีการแข่งขันเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในหลายจุด จึงจำเป็นต้องกระจายจุดตั้งกล้องออกไปเพื่อให้สามารถถ่ายทอดครอบคลุมการแข่งขันทั้งหมดได้ นอกจากนี้ ยังมีกล้องพิเศษที่คอยจับภาพนักกอล์ฟช็อตดี หรือจับภาพในมุมสวยงามต่าง ๆ เพื่อนำเสนอประกอบไปกับการถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันด้วย

อย่างไรก็ตาม สามารถจัดแบบแผนของมุมกล้องและการลำดับภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดกอล์ฟ ดังนี้ เมื่อนักกีฬาเข้ายืนที่จุดตี กล้องจะจับภาพจากทางด้านข้างเข้าไปให้เห็นภาพเต็มตัวของนักกีฬา เพื่อจะได้เห็นวงสวิงขณะตีลูก เมื่อตีออกไปแล้วจะมีกล้องมุมเอนกเคลื่อนไหวตามลูกที่ลอยโด่งไปจนกระทั่งตกกระทบหญ้า จากนั้นขณะที่นักกีฬาดังกล่าวเดินไปยังจุดลูกตก ก็จะตัดภาพไปยังนักกีฬาคนอื่นที่แข่งอยู่ในหลุมอื่น แล้วค่อยตัดกลับมาเมื่อนักกีฬานั้นเตรียมจะตีครั้งที่สองและสามตามลำดับ ซึ่งการตีครั้งแต่ละครั้งก็มักจะเข้าไปใกล้ปากหลุมขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น จึงอาจใช้แค่ภาพระยะปานกลางถ่ายจากด้านข้าง ด้านหน้า หรือแม้แต่ด้านหลัง เห็นทั้งตัวนักกีฬาและเป้าหมายของการตีอยู่ในจอเดียวกัน เมื่อตีออกไปแล้วกล้องก็จะตามลูกไปจนถึงจุดตกเช่นเดิม จากนั้นตัดภาพไปยังหลุมอื่น แล้วกลับมาอีกครั้งเมื่อนักกีฬาพร้อมจะตีครั้งต่อไป หมุนเวียนสลับเป็นแบบแผนเช่นนี้ไปในแต่ละหลุมจนครบ

ภาพที่ 5.22 และ 5.23 การจับภาพจากด้านข้างเพื่อให้เห็นวงสวิงของนักกอล์ฟ

เนื่องจากเนื้อหาที่เฟากอล์ฟยังไม่เป็นที่แพร่หลายในคนหมู่มาก ผู้ชมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของรายการถ่ายทอดสดการแข่งขันกอล์ฟ จึงมักเป็นผู้ที่เล่นกีฬาชนิดนี้อยู่แล้ว โดยจุดประสงค์หนึ่งในการติดตามชม ก็เพื่อให้ได้เห็นลีลาวงสวิงการตีของนักกอล์ฟที่มีชื่อเสียง เพื่อจะได้นำไปฝึกฝนพัฒนาทักษะของตนเองบ้าง ดังนั้นจึงพบว่าทางรายการได้พยายามตอบสนองความต้องการของผู้ชม ด้วยการจับภาพให้เห็นการตีอย่างชัดเจนทุกแง่มุม โดยใช้ขนาดของภาพที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของการตีแต่ละครั้ง อาทิ การตีครั้งแรก (T-off) ใช้การจับภาพเต็มตัว ทั้งจากด้านข้างและด้านหลัง ให้เห็นทั้งวงสวิงและทิศทางของลูกที่ตีไปด้วย ในขณะที่เมื่อถึงลูกพัต กล้องจะเน้นจับภาพต่ำในระยะใกล้ของด้ามไม้พัตที่กระทบลูก และแพนตามการเคลื่อนของลูกไป

ภาพที่ 5.24 การจับภาพระยะใกล้ที่ไม้พัตและลูกกอล์ฟ

ความรื่นรมย์อีกประการหนึ่งในการชมกีฬาเฟากอล์ฟ ก็คือการได้เห็นชมธรรมชาติที่งดงามในพื้นที่สนามแข่งขัน ดังนั้นจึงพบว่ามีการจับภาพของสนามที่สวยงามจากมุมต่าง ๆ ประกอบในการถ่ายทอดด้วย โดยมุมกล้องที่ใช้ก็จะเป็นภาพกว้างจากมุมสูง หรือบางครั้งก็จะใช้ภาพที่

ถ่ายจากเฮลิคอปเตอร์ซึ่งบินวนเหนือสนาม ได้ภาพที่สวยงาม และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้ข้อมูลด้านลักษณะการออกแบบสนาม (lay out) พื้นที่การตี รวมถึงอุปสรรคในแต่ละหลุมด้วย

ภาพที่ 5.25 การจับภาพทิวทัศน์ธรรมชาติของสนามแข่งขัน

ภาพที่ 5.26 การจับภาพจากเฮลิคอปเตอร์เพื่อให้เห็นพื้นที่การตีในแต่ละหลุม

อย่างไรก็ดี ด้วยท่วงทำนองจังหวะของการเล่นกีฬากอล์ฟนั้น ค่อนข้างช้าเนิบนาบกว่ากีฬาอื่น ๆ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคของการถ่ายภาพมาใช้ เพื่อสร้างความกระจ่างชัดเจนให้กับเนื้อหา อย่างกีฬาอื่นที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ก็ยังสามารถใช้เทคนิคในด้านภาพคอมพิวเตอร์กราฟฟิค ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการให้ข้อมูล เสริมความชัดเจนให้แก่ภาพเนื้อหาที่น่าสนใจได้ อาทิ ขึ้นตัวอักษรแจ้งชื่อนักกีฬาเมื่อกล้องจับภาพไปที่การเล่นของผู้นั้น เพราะในการแข่งขันกอล์ฟมีนักกีฬาทำการแข่งขันพร้อม ๆ กันหลายคน เมื่อใช้เทคนิคของการตัดสลับภาพไปมา จึงต้องมีชื่อขึ้นเพื่อให้ติดตามทัน นอกจากนั้น ยังมีการขึ้นข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นอุณหภูมิ สภาพอากาศ แรงแลม ซึ่งส่งผลกับการตี ทำให้ผู้ชมเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยแวดล้อมของการแข่งขัน รวมถึงมีการขึ้นผลคะแนนรวมของนักกอล์ฟแต่ละคนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้ชมที่ไม่ได้รับชมการถ่ายทอดตั้งแต่แรก ได้ทราบข้อมูลที่จะเป็นพื้นฐานในการรับชมต่อไป

MASTERS		
FINAL ROUND		
Vijay Singh	- 9	10
David Duval	- 7	10
Loren Roberts	- 5	10
Tiger Woods	- 4	11
Ernie Els	- 4	10
Carlos Franco	- 2	13
Tom Lehman	- 2	13

WWW.CMN.CO.TH

ภาพที่ 5.27 การขึ้นข้อมูลผลคะแนนรวมของนักกีฬาแต่ละคน

Weather	
Temperature	62°
Humidity	25%
Wind	NW 10-15
Forecast	Sunny & Cool

ภาพที่ 5.28 การขึ้นข้อมูลที่เป็นปัจจัยแวดล้อมทางธรรมชาติของการแข่งขัน

แม้ว่าอรรถรสในการรับชมกีฬากอล์ฟจะเน้นที่ความสวยงามของท่วงท่าลีลา มากกว่าความเร้าใจอันเกิดจากการแย่งชิงชัยกัน หากในบางจังหวะที่มีองค์ประกอบของความตื่นเต้นอยู่ เช่น ช่วงการพัททำคะแนนของแต่ละหลุม ก็พบว่าทางรายการถ่ายทอดสดได้ใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้าไปช่วยกระตุ้นตอกย้ำอารมณ์นั้นเช่นกัน อาทิ มีการจับภาพใกล้ขณะลูกกอล์ฟวิ่งเข้าหาปากหลุม จับภาพใกล้ที่นักกีฬาซึ่งมีสีหน้าลุ้นหรือคาดหวัง ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกเอาใจช่วยตามไปด้วย นอกจากนี้ การที่รายการขึ้นตัวอักษรแจ้งผลคะแนนของนักกอล์ฟคนอื่น ๆ ก็ช่วยกระตุ้นให้เกิดการลุ้นในการตีของนักกอล์ฟที่ถ่ายทอดอยู่

ภาพที่ 5.29 การจับภาพระยะใกล้ของลูกกอล์ฟวิ่งเข้าหาหลุม

ภาพที่ 5.30 การจับภาพระยะใกล้ที่ใบหน้าของนักกีฬาขณะมองลูกที่ตีไป

สำหรับเทคนิคด้านเสียงที่ปรากฏในรายการถ่ายทอดสดกีฬา กอล์ฟ ก็แบ่งเป็นสองส่วน ใหญ่ ๆ คือ เสียงบรรยายการแข่งขัน และเสียงจากการแข่งขัน โดยในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เนื้อหาการแข่งขันกอล์ฟที่มีการถ่ายทอดสด เป็นการแข่งขันกอล์ฟในต่างประเทศ ซึ่งทางสถานีโทรทัศน์ได้ซื้อลิขสิทธิ์ภาพมาเสนอ ดังนั้น ผู้บรรยายภาษาไทยจึงมีบทบาทหลักในการถ่ายทอด เนื้อหาให้ผู้ชม โดยมีการใช้เสียงประกอบที่อยู่ในสัญญาณภาพช่วยเสริมสร้างอารมณ์

ผู้บรรยายการแข่งขันจะพากย์ไปตามภาพที่ปรากฏ ซึ่งได้ผ่านการคัดเลือกมาเสนอ โดยผู้ผลิตต่างประเทศ คือเมื่อมีการตัดภาพไปที่การตีของนักกอล์ฟคนใด ก็จะทำให้คำอธิบาย ประกอบ โดยแจ้งลำดับหลุมที่กำลังเล่น และท้าวความถึงคะแนนรวมที่ทำได้ เพื่อเป็นข้อมูลแก่ ผู้ชมที่ไม่ได้ติดตามตลอด

“มาดูไทเกอร์ วู้ดส์ ที่หลุม 15 พาร์สี่ครับ ตอนนี้มีอยู่สามอันเดอร์พาร์”

“วีเจ ชิงห์ เตรียมเข้าตีหลุมที่สามครับ ตอนนี่ยังเป็นผู้เข้าร่วมอยู่”
 “เดวิด ดูวาล กำลังลุ้นทำอีเกิ้ลในหลุมนี้ครับ”

มีการวิจารณ์ในเชิงที่เป็นการแนะนำ เพื่อให้ผู้ชมซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายหลักอยู่ที่ผู้ที่เล่นกอล์ฟ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางฝึกฝนทักษะการเล่นของตน

“ไลน์ดีแล้วครับ แต่ให้น้ำหนักน้อยไปนิด เลยไม่ถึง”
 “กะผัดไปเยอะเหมือนกันครับ ห่างปากหลุมไปไกล”
 “ต้องใจเย็นครับ นี่ชิงห์เขาก็ไม่รีบ ดูไลน์แล้วไม่แน่ใจก็ดูใหม่”

อย่างไรก็ดี หากเป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาวะอากาศ สภาพสนาม หรือเกร็ดย่อยของการแข่งขัน โดยมากนักพากย์จะอาศัยการอ้างอิงจากเสียงบรรยายภาษาอังกฤษ หรือข้อความที่ขึ้นแจ้งหน้าจอ

“ผู้บรรยายภาษาอังกฤษบอกว่า วันนี้ไทเกอร์เตรียมมาลุยเต็มที่ครับ”
 “หลุมนี้ผู้บรรยายบอกว่า ไลน์หลอกตาครับ”
 “เนื่องจากเมื่อวานฝนตกทำให้กรีนนุ่ม ดีขึ้นมาเกาะกรีนกันเป็นแถว”
 “ดูข้อมูลสภาพอากาศที่ขึ้นมาสิครับ แหมวันนี้ลมค่อนข้างจะแรงนะครับ”

นอกจากผู้บรรยายจะเน้นการให้สาระความรู้ ควบคู่ไปกับการรายงานภาพเหตุการณ์แล้ว ยังพบว่ามีการกระตุ้นอารมณ์ผู้ชม ด้วยการใช้น้ำเสียงเรงเร้า การเปล่งเสียงอุทาน ในขณะที่มีเหตุการณ์ตื่นเต้น

“ถึงไหม ถึงไหม อย่างนี้ก็ลงสิครับท่านผู้ชม!”
 “ไอ้ เสียตายครับ สะบัดปากหลุมไปนิดเดียว”
 “ไอ้ะ ลำบากแล้วครับ ต้องเซฟพาร์ให้ได้ ไม่งั้นยิ่งโดนนำห่าง”

นอกจากนั้น ยังมีการสร้างจุดสนใจ ให้ผู้ชมติดตามเนื้อหาไปโดยตลอด ด้วยการตั้งประเด็นคำถาม หรือชักชวนให้คาดเดา

“ไทเกอร์ วู้ดส์ ค่อย ๆ ทำแต่ตามขึ้นมาแล้วครับ ต้องดูซิว่าจะไล่ทันไหม”
 “จบการแข่งขันวันที่สอง วีเจ ชิงห์เป็นผู้เข้าร่วมกับเดวิด ดูวาล ไม่ทราบว่าจะวันนี้จะมีการเปลี่ยนตำแหน่งผู้นำกันหรือเปล่า ต้องรอดูครับ”

อย่างไรก็ดี ด้วยลักษณะพิเศษตามธรรมชาติของการเล่นกีฬากอล์ฟ ที่ผู้เล่นต้องการสมาธิในการแข่งขันค่อนข้างสูง และกฎก็ระบุนำให้คนดูส่งเสียงในขณะที่นักกีฬาเข้าตี ต่างจากการชมกีฬาอื่น ๆ ที่ผู้ชมมักส่งเสียงเชียร์ตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อนำเนื้อหาการแข่งขันกอล์ฟมาถ่ายทอดในโทรทัศน์ จึงพบว่ามีการใช้เทคนิคด้านเสียงที่สอดคล้องกับรูปแบบการชมการแข่งขันจริง คือ เน้นความเงียบสงบในขณะที่นักกีฬาตีลูก โดยสังเกตได้ว่านักพากย์จะทำการบรรยาย และให้เกร็ดข้อมูลสาระความรู้ต่าง ๆ ในช่วงที่นักกีฬาดูไลน์ก่อนจะเข้าตีลูก แต่เมื่อพร้อมเข้ายืนที่จุดการตี จะไม่มีการบรรยายหรือส่งเสียงใด ๆ ชั่วครู่ จนกว่าลูกจะกระทบไม้ออกไปแล้ว คล้ายเป็นการให้สมาธิแก่นักกีฬา เหมือนที่ทำในสนามจริง แต่ขณะเดียวกัน หากจะพิจารณาในแง่ของการสร้างอรรถรสความรื่นรมย์ การเงียบเสียงดังกล่าว ก็ช่วยกระตุ้นเราให้เกิดความตื่นเต้นได้เช่นกัน

นอกจากนั้น ทางรายการถ่ายทอดสดยังได้ใช้เสียงที่เกิดขึ้นจากการแข่งขัน ซึ่งปรากฏอยู่ในสัญญาณภาพมาเสนอตามจริง เช่น เสียงการเหวี่ยงไม้ เสียงไม้กระทบลูก เสียงผู้ชมปรบมือ ซึ่งเสียงเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยสร้างอรรถรสในการชมได้ทั้งสิ้น เพราะทำให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วม เหมือนอยู่ในสนามแข่งขันจริง และยังช่วยเน้นย้ำทักษะความสามารถของนักกีฬาให้ดูน่าทึ่ง โดยหากมีเสียงประกอบขณะหวดวงสวิง จะทำให้รู้สึกว่าได้แรง และไกลกว่าการชมเพียงภาพการตีอย่างเดียว

กล่าวโดยสรุป การถ่ายทอดเนื้อหาการแข่งขันกีฬากอล์ฟ ได้ใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เพื่อนำเสนอความมีสุนทรีย์ อันเป็นลักษณะพิเศษตามธรรมชาติของกีฬาประเภทนี้ และยังได้พยายามสร้างความบันเทิงในการรับชม ด้วยการใช้อุปกรณ์ภาพ และการบรรยายเข้าช่วย หากไม่เน้นที่ความตื่นเต้นเร้าใจเหมือนในกีฬาชนิดอื่น ๆ แต่ไปมุ่งที่ความสวยงามด้านทักษะการกีฬามากกว่า

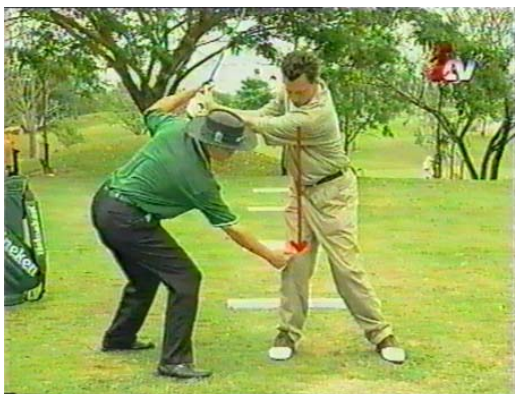
3.2 รายการสาธิต

เนื่องจากธรรมชาติของกีฬากอล์ฟนั้น เป็นกีฬาบุคคลที่ทำคะแนนจากการใช้ทักษะในการตีลูก ประกอบกับกฎกติกาการเล่นของกีฬานี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ดังนั้น รูปแบบรายการสาธิตกีฬากอล์ฟจึงมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อนำเสนอสาระประโยชน์ที่น่าสนใจ และแนะนำเคล็ดลับการฝึกฝนทักษะกีฬาประเภทนี้ โดยแบบแผนการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการ ได้มุ่งที่การเสริมความเข้าใจให้แก่เนื้อหา มากกว่าการสร้างความบันเทิง

การจับภาพในรายการสาธิต จะเน้นที่ภาพระยะปานกลาง และระยะใกล้ เพื่อให้เห็นการสาธิตอย่างชัดเจน แบบแผนของการเสนอภาพ ไม่มีความซับซ้อน เพราะผู้ดำเนินรายการ

ทำหน้าที่สาธิตควบคู่กันไปในบุคคลเดียว ดังนั้น จึงสามารถใช้กล้องเพียงตัวเดียวตามจับภาพ ทั้งในช่วงของการอธิบาย และในช่วงของการสาธิต โดยกล้องจะแพนตามการเคลื่อนไหวของผู้สาธิต หรือขยายลดขนาดภาพตามความเหมาะสม เพื่อให้เห็นทิศทางของลูกกอล์ฟที่ดีไป แต่ขณะเดียวกันก็จะมีกล้องที่คอยจับภาพมุมต่ำในระยะใกล้ เพื่อเก็บภาพลูกกอล์ฟที่กลิ้งไปบนหญ้าโดยเฉพาะ หรือภาพไม้พัตที่กระทบลูก ทำให้เกิดความกระจ่างมากขึ้นได้ ในกรณีที่มีการอธิบายทักษะด้านการพัต ซึ่งเป็นการตีระยะใกล้ ไม่จำเป็นต้องใช้ภาพกว้างเพื่อให้ครอบคลุมการสาธิต

อย่างไรก็ดี พบว่าไม่มีการใช้เทคนิคในด้านภาพซ้ำ หรือภาพซ้ำเข้าช่วย ทั้ง ๆ ที่ในการสาธิตแต่ละครั้ง จะต้องแสดงทักษะที่พาด้านนั้น ๆ ซ้ำหลายครั้ง ทางรายการก็กลับใช้วิธีการให้ผู้สาธิตแสดงอย่างซ้ำ ๆ หรือทำซ้ำไปมาด้วยตนเอง แทนการใช้เทคนิคด้านภาพ แต่พบว่ามีการใช้ภาพกราฟฟิกเข้าช่วยในการอธิบายบางส่วน เช่น ในรายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก ขณะสาธิตการเหวี่ยงไม้ให้ตรงเป็นมุมฉาก ก็จะมีสายเส้นลูกศรชี้ทำมุมประกอบ

ภาพที่ 5.31 การใช้ภาพกราฟฟิกช่วยอธิบายในรายการสาธิต

การดำเนินรายการของผู้สาธิต ถือเป็นหัวใจสำคัญของรายการ เพราะเป็นส่วนที่จะถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชม โดยผู้สาธิตจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในกีฬา กอล์ฟ ซึ่งในที่นี้ก็คือนักกอล์ฟมืออาชีพ หรือเรียกว่าโปรกอล์ฟ เพื่อสร้างน้ำหนักความน่าเชื่อถือให้แก่เนื้อหา อย่างไรก็ตาม ในกรณีของรายการสปอร์ตทิปส์ ซึ่งผู้ดำเนินรายการ คือ พิษณุ นิลกลัด ทำหน้าที่เป็นผู้ตอบคำถามและสาธิตเอง ซึ่งแม้ว่าคำแนะนำต่าง ๆ จะอ้างอิงมาจากตำราต่างประเทศ แต่ก็ไม่ดูน่าเชื่อถือเท่ากับในรายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก ที่มีโปรโทนี่ มีชัย เป็นผู้สาธิต

เนื่องจากเวลาออกอากาศของรายการสาธิตค่อนข้างสั้น ดังนั้น การดำเนินรายการต้องเป็นไปอย่างกระชับ ผู้สาธิตจะอธิบายเนื้อหาประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเน้นย้ำในจุดที่สับสน หรือเป็นปัญหา ผู้สาธิตจะใช้วิธีการพูดแบบเป็นทางการ กระชับ

รัดกุม เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ใช้คำเสียงที่จริงจังสร้างความมั่นใจแก่ผู้ชม และยังมีการใช้ถ้อยคำที่สร้างกำลังใจด้วย

“ถ้าฝึกเป็นประจำ รับรองว่าแก้ปัญหาของท่านได้แน่นอนครับ”

“ลองนำไปใช้ดูครับ รับรองว่าได้ผล”

“ลองไปฝึกกันดูนะครับ”

“การแก้ปัญหานี้ ที่จริงไม่ยากครับ”

“วิธีนี้ฝึกได้ง่าย ๆ ครับ”

นอกเหนือจากคำอธิบายของผู้สาธิต ซึ่งเป็นเสียงหลักที่พบในรายการสาธิตแล้ว ยังมี การใช้เสียงประกอบอีกหลายลักษณะ อาทิ รายการสปอร์ตทิปส์ ใช้เสียงดนตรีที่เป็นทำนองประจำของรายการเปิดคลอไปด้วย โดยดนตรีนั้นก็ค่อนข้างมีจังหวะเร่รุ่ม หากแต่ด้วยธรรมชาติของกีฬากอล์ฟที่ดูเชื่องช้าสวยงาม การใช้ดนตรีประกอบลักษณะนี้ จึงไม่มีผลในการกระตุ้นอารมณ์มากเท่ากับในกีฬาสชนิดอื่น ส่วนรายการไฮเนเก้นกอล์ฟคลินิก ซึ่งผู้สาธิต คือโทนี่ มีชัย ดำเนินรายการเป็นภาษาอังกฤษ และมีผู้ประกาศข่าวกีฬาบรรยายภาษาไทยให้ หากทางรายการก็ไม่ได้ใช้วิธีการพากย์ทับเสียงเดิมทั้งหมด แต่ใช้วิธีบรรยายสรุปซ้อนลงไป โดยยังมีเสียงอธิบายภาษาอังกฤษอยู่เป็นพื้นหลัง ซึ่งช่วยทำให้รักษาความน่าเชื่อถือของเนื้อหาไว้ได้ เพราะให้ความรู้สึว่าผู้สาธิตยังคงเป็นผู้อธิบายเอง นอกจากนั้น ก็มีเสียงที่เกิดจากการสาธิต ไม่ว่าจะเป็นเสียงเหวี่ยงไม้ เสียงไม้กระทบลูก ฯลฯ ซึ่งเสริมความหนักแน่นให้กับเคล็ดลับการกีฬาที่น่าเสนอได้ดี เพราะได้แสดงให้เห็นประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนข้อแนะนำดังกล่าว

กล่าวโดยสรุป รายการประเภทสาธิตมีการใช้เทคนิคด้านภาพและเสียงเข้าช่วย เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือแก่เนื้อหา แต่ก็ก็เป็นเทคนิคที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นรายการที่มีเวลาออกอากาศสั้น และใช้ทุนในการผลิตไม่มาก เพราะเป็นรายการที่เจาะกลุ่มเฉพาะคนดูส่วนน้อย คือเป็นกลุ่มคนที่เล่นกีฬากอล์ฟเป็นอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการเคล็ดลับที่จะช่วยเสริมให้มีทักษะที่ดีขึ้น

3.3 รายการนิตยสาร

รูปแบบของรายการนิตยสารกอล์ฟจะแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลาย และมีการใช้เทคนิคด้านภาพเพื่อเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าด้วยกัน โดยการตัดต่อ ช้อนภาพ กวาดภาพ ทำให้เนื้อหาที่แยกออกจากกันนั้น เข้ามาประกอบติดกันได้ อาทิ ในรายการกอล์ฟคลาสสิก เมื่อมีการสรุปข่าวสารการกีฬาที่เกี่วข้องที่เกิดขึ้นในรอบสัปดาห์ ก็จะใช้เทคนิคดัง

กล่าวเชื่อมโยงภาพเนื้อหาข่าวต่าง ๆ มาอยู่ในช่วงเดียวกัน โดยเมื่อจบข่าวที่หนึ่งก็จะมีการกวาดภาพข่าวที่สองซ้อนเข้ามา

เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการนิตยสาร เป็นเหตุการณ์ทางการกีฬาที่ผ่านไปแล้ว ดังนั้นทางรายการจึงใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้ามาช่วยสร้างสรรค์เนื้อหาที่ขาดความสดใหม่ นั่นให้ยังคงความน่าสนใจอยู่ กล่าวคือ นำเนื้อหาเก่าเหล่านั้นมาบอกเล่าในรูปแบบใหม่ที่สร้างความบันเทิงได้มากกว่า ดังที่พบในลักษณะของการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์การแข่งขัน โดยใช้เทคนิคของการตัดต่อภาพมาช่วยสรุปย่อเหตุการณ์การแข่งขัน กลายเป็นเนื้อหาใหม่ที่มีความสนุกสนานเร้าใจ เพราะคัดสรรมาแต่ช่วงที่มีความสำคัญ

แบบแผนของการลำดับภาพเพื่อนำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์ ยังคงรักษาเรื่องราวความเป็นจริงและลำดับเหตุการณ์การแข่งขันไว้ คือ ตัดต่อเสนอภาพการเล่นของนักกอล์ฟไล่เรียงตามหลุม โดยย่อเนื้อหาให้กระชับขึ้น เน้นเฉพาะภาพการทำคะแนน หรือการแสดงทักษะกีฬาที่เยี่ยมยอด ทำให้เกิดความรื่นรมย์ในการชมมากขึ้น เพราะไม่มีช่วงเวลาที่ต้องคอยชมนักกอล์ฟเดินทางไปที่แต่ละหลุมดังในรายการถ่ายทอดสด

อย่างไรก็ดี ด้วยลักษณะพิเศษของกีฬากอล์ฟ ที่อรรถรสในการชมเกิดขึ้นจากความสวยงามของภาพที่ปรากฏ มากกว่าความตื่นเต้นเร้าใจในเนื้อหา ดังนั้นจึงพบว่าการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการนิตยสาร ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยสร้างอรรถรสดังกล่าวเช่นเดียวกับในรายการถ่ายทอดสด โดยยังคงมีการจับภาพธรรมชาติที่แวดล้อมสนามประกอบในการเสนอบันทึกภาพไฮไลท์ด้วย นอกจากนี้ ในรายการกอล์ฟคลาสสิก ยังไปถ่ายทำรายการที่สนามกอล์ฟต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้เห็นทิวทัศน์ที่งดงามประกอบเป็นฉากหลัง ขณะที่น่าเสนอเนื้อหาด้วย

สำหรับการใช้เทคนิคด้านภาพกราฟฟิก การขึ้นตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในรายการ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนเสริมข้อมูล หรือแสดงข้อมูลประกอบเนื้อหา เช่น ในรายการกอล์ฟแมกกาซีน ที่เป็นการเสนอบันทึกภาพไฮไลท์การแข่งขันกอล์ฟในภูมิภาคเอเชีย ได้ใช้ภาพกราฟฟิกแสดงให้เห็นที่ตั้งของสนามแข่งขัน มีการขึ้นตัวอักษรและตัวเลขแจ้งรายชื่อนักกอล์ฟที่ลงทำการแข่งขัน เงินรางวัลของผู้ชนะ รวมถึงขึ้นสถิติการตีและคะแนนที่ทำได้ของนักกีฬา เพื่อช่วยสรุปเหตุการณ์การแข่งขันควบคู่ไปกับการบรรยายด้วย ส่วนในรายการกอล์ฟคลาสสิก เมื่อมีการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ ก็จะขึ้นชื่อและตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลนั้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่คำสัมภาษณ์ หรือขณะที่ไปถ่ายทำรายการมาจากสนามกอล์ฟต่าง ๆ ก็จะมีข้อความที่เป็นข้อมูลรายละเอียดของสนามกอล์ฟแห่งนั้น อาทิ สถานที่ตั้ง เบอร์โทรศัพท์ ฯลฯ ขึ้นให้สำหรับผู้สนใจ

เทคนิคทางด้านเสียงที่ใช้ในรายการนิตยสาร มีทั้งการใช้เสียงประกอบที่เกิดขึ้นจริงในการแข่งขัน คือ เสียงเหวี่ยงไม้ เสียงไม้กระทบลูก เสนอในบันทึกภาพไฮไลท์ด้วย เพื่อกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ร่วมแม้ว่าจะนำเนื้อหาเก่ามาเสนอ มีการใช้เสียงตามธรรมชาติ เช่น นกร้อง ลมพัด ในรายการกอล์ฟคลาสสิกที่ไปถ่ายทำนอกสถานที่ ช่วยเสริมให้ภาพของสนามที่สวยงาม มีความน่าสนใจและสมจริงมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการใช้ดนตรีประกอบในรายการ แต่ก็เป็นที่วางทำนองที่ไม่เร่งรีบ มุ่งเน้นไปที่ความมีสุนทรียะตามรูปแบบการเล่นกีฬานิตยสารนี้ มากกว่ากระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้นสนุกสนาน

ส่วนเสียงบรรยายที่ถือเป็นเสียงหลักในรายการ ก็พบว่าผู้ดำเนินรายการได้ใช้น้ำเสียงที่ค่อนข้างนุ่มนวล ใช้ภาษาและแบบแผนการสนทนาที่เรียบง่าย ไม่เน้นการกระตุ้นเร้า อย่างที่พบในเนื้อหารายการกีฬานิตยสารอื่น นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้สรรพนามเรียกผู้ชมว่า “ท่านนักกอล์ฟ” หรือ “เพื่อนนักกอล์ฟ” ซึ่งนอกจากจะสื่อให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายของรายการ คือผู้ที่เล่นกีฬานิตยสารนี้อยู่แล้ว การใช้สรรพนามลักษณะนี้ก็ทำให้เกิดความเป็นกันเอง และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินรายการกับคนดู

กล่าวโดยรวม รายการกีฬากอล์ฟทางโทรทัศน์ได้ใช้เทคนิคด้านภาพและเสียง ช่วยในการนำเสนอเนื้อหาให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชม ซึ่งเป็นผู้ที่เล่นกีฬากอล์ฟอยู่แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปที่การสร้างสุนทรียะในการชม และใช้เทคนิคเพื่อช่วยแสดงข้อมูลสาระประโยชน์ มากกว่ากระตุ้นเร้าให้เกิดอารมณ์ตื่นเต้น

4. รายการกีฬามอเตอร์สปอร์ตทางโทรทัศน์

จุดเด่นของกีฬาจำพวกมอเตอร์สปอร์ต ก็คือความตื่นเต้นเร้าใจที่เกิดจากการขับเคลื่อนด้วยความเร็ว ซึ่งเป็นธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในตัวเกมการแข่งขัน ดังนั้น การใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดเนื้อหาที่กีฬานิตยสารนี้ จึงย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อย้ำเน้นความเร้าใจดังกล่าวสู่ผู้ชม โดยมีรายละเอียดของลักษณะเทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในแต่ละรูปแบบรายการ ดังนี้

4.1 รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

สำหรับกีฬาจำพวกมอเตอร์สปอร์ตซึ่งผลการแข่งขันเน้นที่ความเร็ว แบบแผนในการตั้งมุมกล้องเพื่อถ่ายทอดจึงต้องมีกล้องหลักจากมุมสูงมองเห็นทั่วสนามการแข่งขัน เพื่อติดตามนักแข่งได้ตลอดตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงเข้าเส้นชัย โดยจะมีกล้องจับภาพอยู่ที่จุดทั้งสองตอนออกตัวและเข้าเส้นด้วย นอกจากนี้ยังมีกล้องอยู่ริมสนามแข่งช่วงทางโค้งเพื่อจับภาพการเข้าโค้งของนักแข่งอีก เพราะช่วงทางโค้งนี้มักจะมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น เช่น การแข่ง หรือแม้แต่การ

ประสบการณ์เหตุ การตั้งกล้องในจุดต่างๆ กันของสนามในลักษณะนี้จะทำให้ไม่พลาดเหตุการณ์สำคัญซึ่งอาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากกติกาการแข่งขันของกีฬาประเภทนี้ได้

ส่วนแบบแผนในการลำดับตัดต่อภาพจะเริ่มจากกล้องที่จุดออกตัว จากนั้นตัดมายังกล้องมุมสูงให้เห็นผู้นำจากการออกตัว โดยกล้องจะติดตามนักแข่งในกลุ่มผู้นำสามอันดับแรกไปตลอด เพราะจะมีการแข่งขันแย่งชิงกันอย่างดุเดือด มีการตัดสลับไปยังกล้องริมสนามบ้าง เพื่อจับภาพไกล่ขณะรถเลี้ยวเข้าโค้ง จนกระทั่งถึงรอบสุดท้าย จะมีการจับภาพผู้ชนะขณะเข้าเส้น พร้อมกับภาพตรงมหากruckที่หมายถึงชัยชนะ โดยมากภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ต จะเป็นการจับภาพจากด้านข้าง มีการจับภาพจากด้านหน้าแค่ช่วงการออกตัว และเข้าเส้นชัยเท่านั้น

ภาพที่ 5.32 การจับภาพกว้างเมื่อเริ่มออกตัวที่จุดสตาร์ท

ภาพที่ 5.33 การจับภาพที่นักกีฬาในกลุ่มผู้นำการแข่งขัน

ภาพที่ 5.34 การจับภาพขณะเข้าโค้ง

หากพิจารณาโดยรวมแล้ว ลักษณะของภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดกีฬาประเภทมอเตอร์สปอร์ตมีแบบแผนใกล้เคียงกับการถ่ายทอดกีฬาทั่ว ๆ ไป คือมีการจับภาพระยะใกล้มุมมองกว้าง สลับกับการใช้ภาพระยะใกล้เพื่อเน้นให้เห็นเหตุการณ์สำคัญชัดเจนขึ้น แต่ภาพชนิดหนึ่งที่ไม่ค่อยมีปรากฏในขณะแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตซึ่งต่างจากการถ่ายทอดกีฬาอื่น ๆ ก็คือ การจับภาพใกล้ที่ใบหน้าของนักกีฬาขณะแข่งขัน ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของกติกาการแข่งขันที่ให้นักกีฬาสวมอุปกรณ์ป้องกันเพื่อความปลอดภัย อาทิ หมวกนิรภัย จึงทำให้ไม่สามารถเห็นใบหน้าผู้แข่งขันได้ชัด อย่างไรก็ตาม สำหรับกีฬาจำพวกมอเตอร์สปอร์ต เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง มักจะมีการมอบถ้วยรางวัลกันในที่นี้ ซึ่งจะเป็นช่วงที่มีการจับภาพสีหน้าความยินดีของผู้ชนะให้ผู้ชมทางบ้านได้เห็นกันอย่างชัดเจนแทน

ด้วยจังหวะของการแข่งขันที่ค่อนข้างรวดเร็ว ทำให้ทางรายการถ่ายทอดสดต้องอาศัยการใช้เทคนิคด้านภาพเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้ชมติดตามเหตุการณ์ได้ทันไม่สับสน และสร้างความกระจำให้แก่เนื้อหาบางส่วนด้วย อาทิ เมื่อมีการขึ้นแข่ง ซึ่งมักเป็นไปโดยฉับพลัน ทางรายการจะย่อนำภาพซ้ำของเหตุการณ์นั้นมาให้ดูทันที เพื่อให้เห็นชัดเจนว่ามีการแข่งได้อย่างไร นอกจากนั้น ยังมีการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ขึ้นหมายเลขรถตามลำดับผู้นำที่หน้าจอ เพื่อเสริมข้อมูลในกรณีที่ผู้ชมตามไม่ทัน หรือไม่ได้ชมการแข่งขันตั้งแต่แรก

ภาพที่ 5.35 การแสดงข้อมูลลำดับผู้นำด้วยการขึ้นหมายเลขรถ

แม้การแข่งขันกีฬามอเตอร์สปอร์ตจะมีความเร้าใจอยู่ในตัวเอง แต่ก็พบว่ามีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เพื่อต่อยอดอารมณ์ที่ตื่นเต้นนั้นให้มากขึ้นไปอีก ด้วยการใช้นิเทศของการจับภาพจากด้านข้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะเข้าโค้ง ทำให้เกิดความรู้สึกว่ารถทยานไปข้างหน้าด้วยความเร็วสูง มีการจับภาพในมุมต่ำ ให้เห็นล้อรถวิ่งผ่านหน้ากล้องไป หรือเห็นฝุ่นตลบขึ้นมา เพื่อกระตุ้นเร้าอารมณ์ และยังอาศัยการจับภาพระยะใกล้ บีบให้ภาพที่หน้าจอตูแคบลง ทำให้เกิดความรู้สึกว่ารถพุ่งไปเร็วกว่าการจับภาพระยะไกล หรือจับภาพจากด้านหน้าเข้าไป นอกจากนี้ กล้องจะเลือกจับภาพที่สามารถกระตุ้นเร้าอารมณ์ได้ ไม่ว่าจะเป็นภาพองศาหมากรุกที่โบกสะบัด เพื่อเน้นย้ำอารมณ์ยินดีในชัยชนะ การจับภาพจักรยานยนต์วิบากที่เหินข้ามเนินดิน เพื่อต่อยอดภาพลักษณะของนักกีฬาผู้ที่มีความสามารถ และเป็นการแสดงภาพทักษะกีฬาอันน่าทึ่ง ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความบันเทิงในการรับชมได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 5.36 การจับภาพจากด้านข้างให้ความรู้สึกว่ารรถพุ่งทะยานไปด้วยความเร็ว

ภาพที่ 5.37 การจับภาพมุมต่ำให้เห็นล้อวิ่งผ่านหน้ากล้องไป

ภาพที่ 5.38 การจับภาพความดีใจขณะเข้าเส้นชัย

ส่วนเทคนิคของภาพพิเศษ เช่น ภาพช้า ภาพซ้ำ ก็ได้นำเข้ามาช่วยเสริมสร้างอารมณ์ส ในกรณีที่มีเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น การเกิดอุบัติเหตุ โดยภาพช้าที่นำมาเสนอทันทีหลังจาก เกิดเหตุ ก็มีวัตถุประสงค์ทั้งเพื่อให้เกิดความกระจ่างแก่ผู้ชมถึงที่มาของเหตุการณ์ และขณะเดียวกันก็เน้นอารมณ์ความรู้สึกหวาดเสียว รวมทั้งสื่อถึงความรุนแรงด้วย แต่สำหรับภาพช้าในช่วง ของการเข้าเส้นชัยก็มีไว้เพื่อเน้นย้ำความสะใจ ยินดี

สำหรับเทคนิคด้านเสียงที่มีปรากฏในการถ่ายทอดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ต ก็มีทั้ง เสียงประกอบจากในสนามจริง ซึ่งได้ยินแค่เสียงการเร่งเครื่องยนต์ เพราะเสียงกองเชียร์และ เสียงอื่น ๆ รอบด้านจะถูกกลบด้วยความดังของเครื่องยนต์ ส่วนเสียงหลักในรายการ คือเสียง บรรยายการแข่งขันนั้น หากนักพากย์นั่งบรรยายอยู่ที่สนามก็มักจะต้องใช้เสียงดังกว่าปกติเพื่อ ไม่ให้ถูกเสียงเครื่องยนต์กลบ

การพากย์กีฬาที่ใช้ความเร็วเน้นที่ความตื่นเต้นเป็นหลัก โดยนักพากย์จะบรรยายการแข่งขันด้วยน้ำเสียงที่เร่งเร้า กระตุ้นให้ผู้ชมลุ้นเอาใจช่วยนักกีฬา

“แหม มั่นใจจริง ๆ ครับคุณนี่ คู่กัดกันจริง ปีมาทุกปี ทุกสนาม”

“ดีคู่ขึ้นมาแล้วครับ จะเบียดแข่งได้หรือเปล่า”

“อ้าว สุรพงศ์เบียดขึ้นมาแล้วครับ จะแข่งได้ไหม”

มีการเปล่งเสียงอุทาน กล่าวให้จังหวะเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น รวมถึงสร้างจุดสนใจให้ผู้ชมติดตามตลอด

“โอ้โฮ กลิ้งไปแล้ว น่าเสียดายครับ”

“อ้าว อย่างหนึ่งเลยครับ ถูกตัดแข่งไปง่าย ๆ”

“เอาล่ะครับจะเสียบใน”

“รุ่นนี้จับตาให้ดี ๆ หมายเลข 12”

นอกจากนั้น ยังใช้การบรรยายด้วยสำนวนภาษาเกินจริง รวมถึงการสอดแทรกอารมณ์ขัน ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศความบันเทิงให้กับรายการ

“รอบสุดท้ายแล้วก็ยังคงนำอยู่ครับ เรียกว่าต้องขอยืมเพลงพีเบิร์ดมาร้องเลยครับ สบาย ๆ แหมขยับสบายจริง ๆ ครับ”

ในขณะเดียวกัน ผู้บรรยายก็มักจะสอดแทรกเกร็ดความรู้ของการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ต รวมถึงให้ข้อมูลของนักกีฬาประกอบไปด้วย

“ยางก็มีส่วนนะครับในการตัดสินใจอันดับตอนเข้าโค้ง”

“มอเตอร์ครอสนี่ตัวเล็กใหญ่ไม่สำคัญ อยู่ที่เทคนิค”

“บรรพต บุญช่วยเหลือ หรือน้ำเตชของวงการแข่งรถครับ ใช้รถมิติซู แอล 200”

โดยหน้าที่สำคัญอีกประการของผู้บรรยายก็คือ การสร้างความกระจ่างชัดเจนให้แก่เนื้อหา ด้วยการเสริมข้อมูล คำอธิบายที่สอดคล้องไปกับภาพที่ปรากฏ และคอยรายงานสถานการณ์การแข่งขัน เนื่องจากกีฬาชนิดนี้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างฉับไว ซึ่งผู้ชมอาจเกิดความสับสน หรือติดตามไม่ทัน

“เข้ารอบสุดท้ายแล้วครับ แข่งกันสามรอบเท่านั้น”

“ยังขึ้นไม่ได้ครับบรรพต ยังตามหลังณัฐพงศ์อยู่ครับ”

“รถหมายเลข 68 นำอยู่ครับ ตามด้วย 14 แล้วก็ 65”

กล่าวโดยสรุป รายการถ่ายทอดสดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ต ได้อาศัยความตื่นตัวเร้าใจที่มีอยู่ในธรรมชาติของกีฬาชนิดนี้มาเป็นพื้นฐาน แล้วจึงใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ทั้งในด้านภาพและเสียง กระตุ้นต่อกี่ยุทธอารมณ์สนุกสนานนั้นให้เพิ่มมากขึ้น

4.2 รายงานวิทยสาร

ด้วยรูปแบบรายการที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาอันหลากหลาย ทำให้เทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในรายการประเภทนี้มีหลากหลายตามไปด้วย โดยวัตถุประสงค์ของการใช้เทคนิคด้านภาพและเสียงเหล่านี้ ก็เพื่อช่วยเชื่อมโยงเนื้อหาที่แตกต่างให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว และสร้างความรื่นรมย์ให้แก่ผู้ชมในขณะเดียวกัน

มีการใช้เทคนิคด้านภาพและการตัดต่อช่วยในการเรียงร้อย บอกเล่าเนื้อหาของรายการในช่วงสารบัญ โดยตัดภาพเนื้อหาจากช่วงต่าง ๆ มาเชื่อมต่อกันตามลำดับการนำเสนอ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจโครงสร้างของรายการได้อย่างคร่าว ๆ และถือเป็นการกระตุ้นให้เกิดความน่าติดตามด้วย ดังที่พบในช่วงไฮไลท์ของรายการรถ 2000

เนื้อหาที่นำเสนอในรายการนิตยสาร ส่วนมากจะเป็นเหตุการณ์ทางภารกิจที่ผ่านไป แล้ว ดังนั้น ทางรายการจึงใช้เทคนิคทางโทรทัศน์เข้ามาช่วยปรุงแต่งเนื้อหาที่ขาดความสดใหม่ นั้น ให้มีความน่าสนใจ กล่าวคือ นำเนื้อหาเก่าขึ้นมาบอกเล่าในรูปแบบใหม่ที่สร้างความบันเทิงได้มากกว่า ดังที่พบในลักษณะของการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์การแข่งขัน ซึ่งใช้เทคนิคของการตัดต่อภาพมาช่วยสรุปย่อเหตุการณ์การแข่งขัน กลายเป็นเนื้อหาใหม่ที่มีความตื่นเต้นเร้าใจ เพราะคัดสรรมาแต่ช่วงที่สำคัญ

แบบแผนของการลำดับภาพเพื่อนำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์ ยังคงรักษาเรื่องราวความเป็นจริงของการแข่งขันไว้ คือ มีจุดเริ่มต้น (แนะนำนักกีฬาต่อนอกแก้ว) จุดพลิกผัน (การขับเคี่ยวด้วยความเร็ว การต่อสู้แย่งชิงด้วยการแข่ง การเกิดอุบัติเหตุ) และมีบทสรุป (ผลแพ้ชนะ) โดยภาพที่ปรากฏในบันทึกภาพไฮไลท์นี้ ก็คือภาพในลักษณะเดียวกับที่ได้เห็นในการถ่ายทอดสด เพียงแต่ใช้เทคนิคการตัดต่อภาพย่อเนื้อหาให้กระชับขึ้น

ภาพไฮไลท์จากการแข่งขันดังกล่าว ทางรายการไม่เพียงแต่นำมาเสนอเพื่อรายงานข้อเท็จจริงด้านการแข่งขันอย่างเดียว หากยังได้นำมาใช้ประกอบในช่วงของการสัมภาษณ์ โดยแทนที่จะจับภาพนักกีฬานั่งพูดคุยนาน ๆ ก็ได้มีการใช้เทคนิคในการซ้อนภาพการแข่งขันดังกล่าวไว้เบื้องหลัง สร้างความน่าสนใจได้มากกว่า

นอกจากมีการใช้เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ เพื่อสร้างความบันเทิงในรายการนิตยสารแล้ว เทคนิคด้านภาพพิเศษ เช่น ภาพช้า ภาพซ้ำ ก็ยังช่วยเพิ่มความตื่นตาตื่นใจได้อีก อาทิ ในช่วงภาพกีฬามันมัน ซึ่งเป็นช่วงสั้น ๆ ที่ประมวลภาพภารกิจที่เร้าอารมณ์มาเสนอ โดยใช้ภาพช้าเพื่อเน้นย้ำความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในการกีฬา เช่น ภาพรถชนกัน หรือภาพนักแข่งสูญเสียการควบคุมรถ เป็นต้น

การใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความตื่นตาตื่นใจในรายการนิตยสาร โดยมีการใช้ภาพสีอันฉูดฉาดซ้อนเป็นฉากหลังของผู้ดำเนินรายการ หรือใช้การประดิษฐ์สร้างสรรค์ภาพให้ดูเหนือจริง ตั้งแต่ในส่วนไตเติ้ลของรายการ เพื่อดึงดูดผู้ชมแต่แรก เช่น มีภาพรถแข่งวิ่งสวนกันไปตามด้วยความเร็ว ซ้อนภาพรถหลาย ๆ คันอยู่ในเฟรมเดียวกัน ฯลฯ ซึ่งสามารถช่วยกระตุ้นเร้าผู้ชมได้เป็นอย่างดี รวมถึงยังเป็นการเตรียมอารมณ์ผู้ชมให้พร้อมก่อนการชมเนื้อหาด้วย

อย่างไรก็ดี มีการใช้ภาพกราฟิก ตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในรายการ เพื่อวัตถุประสงค์อื่นอีก อาทิ ใช้การซ้อนภาพสินค้าหรือสัญลักษณ์ผู้สนับสนุนรายการเป็นฉากหลัง ใช้ตัวอักษรวิ่งเพื่อประชาสัมพันธ์การแข่งขันกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังใช้เป็นส่วนเสริมข้อมูลหรือแสดงข้อมูลประกอบเนื้อหา เช่น เมื่อมีการสัมภาษณ์นักกีฬา ก็จะขึ้นชื่อและตำแหน่งผลงานสร้างชื่อเสียง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่คำสัมภาษณ์ หรือในการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลต์ ก็มีการขึ้นแสดงชื่อสนามแข่งขันและรายการแข่งขัน เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ชม

เนื้อหาในรายการนิตยสารส่วนมาก จะเป็นเหตุการณ์ทางการกีฬาที่ผ่านไปแล้ว แต่ได้นำมาผลิตซ้ำโดยอาศัยการเล่าเรื่องที่แตกต่างไป ดังนั้น หน้าที่ของผู้บรรยาย จึงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างอรรถรสในรายการได้ เพราะสามารถใช้ลีลาในการบรรยายตามแบบฉบับของตน ผสมผสานใส่เข้าไปในบทบาทย์ เพื่อเพิ่มความสนุกสนานเร้าใจ

ผู้ดำเนินรายการนิตยสารสามารถอาศัยความได้เปรียบ จากการที่ได้รับทราบเรื่องราวการแข่งขันมาก่อน ช่วยกระตุ้นอรรถรสในการชมได้ด้วย การให้จังหวะล่วงหน้า หรือการเน้นย้ำในจุดที่ตื่นเต้น รวมถึงยังสามารถเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ด้วยการให้รายละเอียดเพิ่มเติมได้อีก

“จับตาจุดตอนเข้าโค้งสุดท้ายให้ดีครับ”

“คอยดูจังหวะนี่นะครับ”

“ตอนซ้อมนี่รถเกิดมีปัญหาไปที่หนึ่งแล้วครับ ยังดีที่แข่งได้จนครบรอบ”

อาจกล่าวได้ว่า เทคนิคของผู้ดำเนินรายการเป็นส่วนสำคัญที่สร้างความดึงดูดใจให้แก่เนื้อหา โดยผู้ดำเนินรายการต้องคอยกระตุ้นให้ผู้ชมติดตามรายการไปจนจบ

“ทำรายการมีการร่วมสนุกชิงรางวัล ต้องติดตามกันจนจบนะครับ”

“สำหรับท่านที่ชื่นชอบกีฬาความเร็ว รับรองว่ารายการในวันนี้ถูกใจท่านผู้ชมแน่ ๆ”

นอกจากการใช้ลีลาการบรรยายของผู้ดำเนินรายการแล้ว รายการวิทยุสารก็ยังมีการใช้เทคนิคด้านเสียงอื่น ๆ เข้าช่วยในการสร้างอารมณ์ในรายการอีก อาทิ การใช้เสียงดนตรีจังหวะเร้าประกอบในช่วงไตเติ้ลของรายการ หรือใช้คลอไปขณะดำเนินรายการ เพื่อสร้างบรรยากาศที่กระฉับกระเฉง เข้ากับเนื้อหาความตื่นเต้นที่จะนำเสนอ และยังถือเป็นการกระตุ้นอารมณ์ผู้ชมให้พร้อมรับเนื้อหาด้วย

กล่าวโดยสรุป ด้วยการใช้เทคนิคพิเศษทางด้านภาพและเสียง ที่มุ่งนำเสนอความบันเทิง ตื่นตาตื่นใจ ผสมกับความเข้าใจอันมีอยู่แล้วในเนื้อหาที่พามอเตอร์สปอร์ต ทำให้รายการวิทยุสารประเภทนี้ยังคงมีความน่าสนใจ ทั้ง ๆ ที่เรื่องราวที่นำเสนอเป็นเหตุการณ์ที่ขาดความสดใหม่ เนื่องจากนำเนื้อหาเก่ามาผลิตซ้ำ

5. รายการกีฬามวยทางโทรทัศน์

จากการศึกษาเนื้อหาที่พามวยที่นำเสนอในรายการโทรทัศน์ พบว่าเน้นหนักไปที่การนำเสนอภาพเหตุการณ์การแข่งขัน โดยมีทั้งการออกอากาศสด และการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลท์ โดยแต่ละรูปแบบรายการมีรายละเอียดของลักษณะการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ดังนี้

5.1 รายการถ่ายทอดสดการแข่งขัน

เนื่องจากจำนวนผู้แข่งขันในกีฬานี้ มีเพียงสองคน และพื้นที่ในการแข่งขันก็ไม่กว้างมากนัก จึงทำให้แบบแผนในการตั้งกล้อง และเลือกขนาดภาพของการถ่ายทอดกีฬามวย ให้ความสำคัญกับมุมกว้าง คือ มีกล้องที่จับภาพหลักเป็นภาพกว้างจากมุมสูง จากอัฒจันทร์ด้านใดด้านหนึ่งของเวที และมีกล้องอื่น ๆ ที่อยู่ตรงมุมเวที หรือข้างล่างเวที คอยจับภาพเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด ซึ่งกล้องทั้งสองจุดนี้จะจับภาพเข้าไปจากฝั่งเวทีเดียวกัน เพื่อป้องกันความสับสนของผู้ชมในเรื่องทิศทาง

แบบแผนการลำดับภาพในการถ่ายทอดกีฬามวย จะเริ่มด้วยภาพกว้างเห็นคู่ต่อสู้เดินเข้าหากันช่วงต้นยก จากนั้นเมื่อเริ่มชกจะค่อย ๆ ขยับเข้าไปใกล้ ใช้ภาพจากกล้องหลักสลับกับภาพระยะใกล้ที่ถ่ายจากกล้องที่มุมเวที ซึ่งสามารถเคลื่อนไหวตามนักชกได้สะดวกกว่า โดยมักเน้นที่ภาพครึ่งตัว (medium shot) ในการชกมวยสากล หรือเต็มตัว (full shot) ในการชกมวยไทย ของนักชกทั้งคู่รวมกันในจอ เพื่อให้เห็นลีลาการต่อสู้อย่างชัดเจน เมื่อจบยกสุดท้าย กล้องก็จะจับภาพกว้างเพื่อรอให้กรรมการเดินมาชูมือผู้ชนะ

การเลือกขนาดของภาพที่ปรากฏในการถ่ายทอดการแข่งขันชกมวย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับเนื้อหาเหตุการณ์แต่ละช่วง โดยทางรายการได้มุ่งเน้นให้เกิดความกระจ่างชัดเจนมากที่สุด อาทิ ในตอนต้นยกแรกที่นักกีฬายังดูเชิงกันอยู่ และมักจะใช้การเดินวนไปรอบ ๆ พร้อมหาจังหวะเข้าชก ก็จะใช้ภาพกว้างเพื่อให้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของนักมวยทั้งคู่ได้ แต่เมื่อนักชกเริ่มเข้าต่อสู้ประชิดตัวกัน ต้องอาศัยภาพจากกล้องตัวที่อยู่ใกล้กว่า จับภาพการต่อสู้ นั้นให้ชัดเจนขึ้น โดยมีการใช้ภาพจากกล้องที่อยู่ด้านล่างเวที ถ่ายเป็นมุมเงยขึ้นไป ให้เห็นการออกหมัด

ภาพที่ 5.39 การจับภาพกว้างในขณะที่นักมวยดูเชิงกันอยู่

ภาพที่ 5.40 การจับภาพระยะใกล้เมื่อนักกีฬาเข้าปะทะกัน

ภาพที่ 5.41 การจับภาพมุมมองจากข้างล่างเวทีให้เห็นการออกหมัด

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า นอกจากการถ่ายทอดสดกีฬามวยจะมีแบบแผนในการเสนอภาพขณะทำการแข่งขันแล้ว ยังมีแบบแผนของภาพที่ปรากฏในเนื้อหาส่วนที่เป็นพิธีการก่อนการแข่งขันอีกด้วย คือ ต้องมีการจับภาพไปที่ผู้สนับสนุนการชก โดยเป็นผู้ที่ขึ้นมาแจกของรางวัลแก่นักมวยบนเวที หรือภาพของคณะกรรมการจัดงานขณะที่พิธีกรสนามประกาศแนะนำ โดยหากเป็นการแข่งขันชกมวยสากลชิงแชมป์โลก จะมีการใช้เทคนิคในการตัดต่อประมวลภาพเล่าเรื่องความเป็นมาของการแข่งขัน เริ่มจากวันงานแถลงข่าว การเตรียมตัวของนักชก ภาพสถิติการชกครั้งที่ผ่าน ๆ ของนักมวยทั้งคู่ รวมถึงมีภาพในเชิงประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดที่ไปทำการแข่งขันด้วย

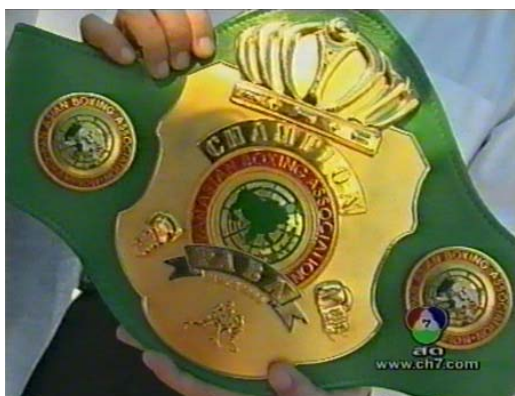
ภาพที่ 5.42 การจับภาพการมอบของรางวัลแก่นักมวยก่อนการแข่งขัน

การใช้เทคนิคภาพพิเศษด้านการย้อนภาพ ภาพซ้ำ ภาพซ้ำ ในรายการถ่ายทอดกีฬามวย มีวัตถุประสงค์ทั้งเพื่อสร้างความกระจำให้แก่เนื้อหา เพราะบางครั้งเหตุการณ์การต่อสู้หรือการได้รับชัยชนะ อาจเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ผู้ชมไม่ทันได้ติดตาม กล่าวคือ นักมวยอาจถูกน็อกจนต้องยุติการแข่งขันกระทันหัน การย้อนนำภาพซ้ำมาเสนอ จึงช่วยให้เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนั้นได้ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน การเสนอภาพซ้ำดังกล่าวภายหลังจากมีการ

นี้ออก ก็ถือเป็นการต่อยอดอารมณ์ดีใจ สะใจของผู้ชมด้วย โดยสังเกตว่า หากผู้ชนะเป็นนักชกชาวไทย จะมีการเสนอภาพซ้ำซ้ำไปมาให้เห็นภาพการชกในหมัดนั้นจากหลาย ๆ มุมกล้อง แต่หากผู้ชนะเป็นนักชกคู่แข่งต่างชาติ จะมีการย้อนภาพให้เห็นน้อยครั้งกว่า

ไม่เพียงแต่จะมีการใช้เทคนิคของการย้อนภาพ เฉพาะในช่วงที่มีการยุติการชกไปแล้วเท่านั้น รายการถ่ายทอดสดยังได้คัดเลือกนำภาพเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละยก มาตัดต่อสรุปให้ชมสั้น ๆ ด้วย โดยเมื่อเกิดภาพการแสดงทักษะกีฬามวยที่น่าทึ่ง หรือเกิดเหตุการณ์กระตุ้นเร้าอารมณ์อื่น ๆ เช่น การสิ้นลัม การนับแปด ทางรายการก็จะย้อนภาพช่วงนั้นมาให้ดูใหม่ โดยรอให้นักกีฬาต่อสู้กันจนครบเวลายกนั้นก่อน แล้วจึงนำเสนอได้

นอกจากนั้น ยังมีการเลือกจับภาพไปที่บุคคล หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการแข่งขัน เพื่อสื่อความหมาย และกระตุ้นเร้าอารมณ์ในการชม อาทิ จับภาพไปที่เซียนมวยที่ส่งสัญญาณแต่ต่อพนักกัน เพื่อสื่อความหมายว่าฝ่ายใดกำลังได้เปรียบ จับภาพของผู้ฝึกสอนหรือพี่เลี้ยงที่ส่งเสียงตะโกนเชียร์อยู่ข้างเวที หรือจับภาพไปที่เข็มขัดแชมป์โลก กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกลุ้นเอาใจช่วยนักกีฬาที่ได้รับชัยชนะ นอกจากนี้ ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันชกมวยไทย ยังมีการจับภาพไปที่ผู้ชมชาวต่างประเทศ เพื่อสื่อให้เห็นว่ามวยไทยเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ที่ได้รับความนิยมโด่งดังไปทั่วโลก

ภาพที่ 5.43 การจับภาพเข็มขัดแชมป์โลกที่เป็นรางวัลของผู้ชนะ

การใช้เทคนิคภาพกราฟฟิก ตัวอักษร ตัวเลข ในรายการถ่ายทอดการแข่งขันชกมวย มีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นชื่อนักชก สถิติการชก ช่วยให้ผู้ชมได้มีรายละเอียดเบื้องต้นของคู่ชก ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความคาดหวังในผลการแข่งขัน ส่วนการขึ้นตัวเลขบอกลำดับยก ก็ช่วยให้ผู้ชมที่ไม่ได้ติดตามชมตั้งแต่แรกได้เข้าใจในเนื้อหา นอก

จากนั้น ก็ยังนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นอีก เช่น การใช้ภาพกราฟฟิครูปสัญลักษณ์ หรือป้ายโฆษณาสินค้า ซ้อนทับลงไปกับภาพที่ถ่ายทอดมาจากสนามแข่งขัน เพื่อประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนรายการ

ภาพที่ 5.44 การใช้ภาพกราฟฟิคโฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้า

องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในการสร้างอรรถรสให้รายการถ่ายทอดการแข่งขันชกมวย ก็คือ การใช้เทคนิคด้านเสียง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้ดำเนินรายการ และเสียงที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันตามจริง อาทิ เสียงการปะทะกัน เสียงกองเชียร์ เสียงกรรมการ ฯลฯ

การบรรยายของนักพากย์สามารถสร้างความกระจ่างชัดเจน ให้แก่ภาพการแข่งขันที่ปรากฏได้ โดยผู้บรรยายสามารถอธิบายเสริมในเรื่องสาระความรู้ หรือกฎกติกาต่าง ๆ ประกอบ เช่น เมื่อมีการทำผิดกติกา ผู้บรรยายจะให้รายละเอียด และชี้แจงความผิดพลาด หรือเมื่อมีการแสดงทักษะการกีฬาออกมา ผู้บรรยายก็ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ไปได้ด้วย

“ใช้ศีรษะดันไม่ได้ครับ ผิดกติกา”

“เมื่อก็เข้าผลัดสามไปหน่อยครับ เลย์โดนสวน”

“ฉลาดครับ ต่อยแล้วคอยฉากหนี”

“เข้าหน้าท้อง สวยครับ จังหวะการเข้าทำต่อเนื่อง”

อย่างไรก็ดี ผู้บรรยายการถ่ายทอดการชกมวย ไม่จำเป็นต้องเอ่ยชื่อนักกีฬา หรือรายงานเหตุการณ์ตลอดเวลา เนื่องจากกีฬาชนิดนี้มีผู้แข่งขันเพียงสองคน และกติกาการเล่นก็มีลักษณะของการเข้าปะทะโจมตีกัน ภาพที่ปรากฏออกมาจึงเป็นภาพระยะใกล้ การลำดับตัดต่อไม่ซับซ้อน เอื้อต่อการติดตามชมได้ง่าย ไม่ต้องมีคำอธิบายประกอบมากนัก

ในด้านการสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชม ผู้บรรยายจะให้ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับนักกีฬาหรือการแข่งขัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลุ้นเอาใจช่วย และเกิดความคาดหวังในผลการแข่งขัน อาทิ ให้ข้อมูลของนักชกทั้งด้านอายุ น้ำหนัก ประสบการณ์ ผลการชกล่าสุด ฯลฯ

“แมตช์นี้ถือว่าเป็นแมตช์ล้างตาเลยก็ว่าได้”

“มวยคู่นี้น้ำหนัก 107 ปอนด์เท่ากันครับ”

“สามไฟท์ล่าสุดนี้ชนะรวด แพ้ไม่เป็นครับคนนี้”

นอกจากนั้น ยังใช้การบรรยายด้วยสำนวนภาษาเกินจริง ภาษาแสดงแบบไม่เป็นทางการ ใช้ฉายาหรือชื่อเล่นของนักกีฬาเพื่อความเป็นกันเอง รวมถึงการสอดแทรกอารมณ์ขัน ซึ่งจะช่วยสร้างสีสันให้กับรายการได้ทั้งสิ้น

“ยกที่ผ่านมามีคู่แข่งต่อสู้เหมือนโกรธแค้นกันมา”

“เข้าเนื้อ ๆ เลยครับ ไม้รู้ตัวได้ใส่พุงเป็นไงมั่ง”

“มาดูการชกของไมค์ ไทสันเมืองไทย ยอดสนั่น สามเคแบดเตอร์”

“โดนหมัดนี้เข้าไป เห็นดาวเลยล่ะครับ”

ผู้บรรยายจะใช้น้ำเสียงที่กระตุ้นเร่งเร้า สร้างความน่าสนใจชวนติดตาม หรือใช้การเปล่งเสียงร้อง เสียงอุทาน เพื่อแสดงอารมณ์ร่วมกับการลุ้นเอาใจช่วยนักกีฬา

“ชาวตรงเต็มคาง ถ้าสู้อย่างนี้สนุกครับ”

“อ๊อย โดนเข้าเข้าไปเต็ม ๆ นั้น”

“เฮ้ ดีคนละที ขวาไปซ้ายมา”

“โอ้โฮ ลูกถีบลูกนี้ เล่นเอาจุกครับ”

ในกรณีที่เป็นการแข่งขันของนักชกชาวไทย ผู้บรรยายจะใช้สรรพนามคำว่า “เรา” ในเชิงชาตินิยม กระตุ้นเน้นย้ำความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ระหว่างผู้เล่นและผู้ชม นอกจากนี้ ยังใช้น้ำเสียง และลีลาการบรรยาย ในลักษณะที่ให้อารมณ์

“ยกที่แล้วเราชกได้ดีครับ”

“เราต้องคอยระวังหมัดซ้ายเขาให้ดี ๆ”

“เราไม่มีอะไรจะเสียแล้ว ต้องหนี้อย่างเดียว”

สำหรับในกรณีที่มีการยุติการชกก่อนเวลาที่กำหนดสิ้นสุดการถ่ายทอดสดไว้ ซึ่งทางรายการได้ยื่นนำภาพเหตุการณ์การชกมาฉายซ้ำอีกครั้ง ผู้ดำเนินรายการได้มีบทบาทอย่างมากในการสร้างความสนุกสนานให้กับเนื้อหานั้น โดยแม้ว่าจะเป็นเนื้อหาเก่า แต่ผู้บรรยายก็พยายามปรุงแต่งให้เกิดอรรถรส ด้วยการเน้นย้ำความตื่นเต้น เร้าใจ สะใจ เมื่อมีภาพการแสดงทักษะกีฬามวยที่ยอดเยี่ยมปรากฏ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรื่นรมย์ในการชมขึ้นมาใหม่

ไม่เพียงแต่รายการถ่ายทอดสดจะใช้เทคนิคด้านเสียงในส่วนของผู้บรรยายการแข่งขันเท่านั้น แต่ยังมีการใช้เสียงประกอบอื่น ๆ ที่เป็นบรรยากาศที่เกิดขึ้นจริงในสถานที่แข่งขัน ช่วยสร้างอรรถรสในรายการอีก เช่น เสียงกองเชียร์ตะโกนเร่เร้า เสียงพี่เลี้ยงกระตุ้นนักกีฬา เสียงเชียร์มวยต่อราคา รวมถึงเสียงปีพาทย์ในสนามมวยไทย ซึ่งจะช่วยสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมทางบ้านได้เป็นอย่างดี

“พี่เลี้ยงด้านนฤพลก็ตะโกนบอกให้เดินลุยเข้าไปเลยครับ”

“นี่ยกสุดท้ายแล้วปีกลองก็เร่งจังหวะน่าดู”

นอกจากนั้น ยังมีเสียงที่เกิดขึ้นจากการแข่งขัน ได้แก่ เสียงนวมกระทบร่างกาย เสียงปะทะของลำแข้ง เสียงการชยับเต็นฟุตบอลเวิร์คบนเวทีผ้าใบ เสียงห้ามจากกรรมการ ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นส่วนประกอบที่เสริมสร้างให้การต่อสู้ของคู่แข่งขัน ดูจริงจังและรุนแรงมากขึ้น อันจะนำมาสู่ความสนุกสนานในการชมและเชียร์กีฬามวย

กล่าวโดยสรุป เทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในรายการถ่ายทอดสดกีฬามวย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้กับการต่อสู้แข่งขัน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีในกีฬาประเภทนี้อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ายังมีแบบแผนของการนำเสนอภาพและเสียง ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการแข่งขันโดยตรง อาทิ การมอบของรางวัลให้แก่นักชกโดยตัวแทนผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นจุดด้อย ที่จะบั่นทอนความสนุกสนานในรายการถ่ายทอดสดลงไป เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เยิ่นเย้อ ไม่น่าสนใจ หากแต่ต้องมีปรากฏเป็นธรรมเนียมประจำในการเสนอเนื้อหาการแข่งขันชกมวย

5.2 รายการสาธิต

เนื้อหาที่นำเสนอในรายการสาธิต มุ่งเน้นไปที่การแนะนำเคล็ดลับการฝึกฝนทักษะการชกมวย ดังนั้นรูปแบบของเทคนิคทางโทรทัศน์ที่ใช้ในรายการ จึงมีลักษณะที่เอื้อต่อการถ่ายทอดสาระประโยชน์ดังกล่าว มากกว่าเพื่อเสริมสร้างอรรถรสความบันเทิง

แบบแผนของการจับภาพในรายการสาธิตกีฬามวย มีลักษณะที่คล้ายกับภาพที่ปรากฏในรายการถ่ายทอดสด เพราะการแสดงการสาธิตกีฬาชนิดนี้กระทำบนเวทีมวย และมีผู้สาธิตสองคนเช่นในการแข่งขันจริง โดยมีการใช้ภาพระยะใกล้และระยะปานกลางเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เห็นเหตุการณ์การสาธิตทักษะอย่างใกล้ชิด รวมถึงมีการใช้ภาพมุมเงยจากด้านล่างเวที ในลักษณะเดียวกับที่ใช้ในการถ่ายทอดสด เพื่อให้เห็นการออกหมัดชัดเจนขึ้นด้วย

อย่างไรก็ดี พบว่าไม่มีการใช้เทคนิคในด้านการยอนภาพ ใช้ภาพซ้ำ หรือภาพซ้ำเข้าช่วย ทั้ง ๆ ที่ในการสาธิตแต่ละครั้ง จะต้องแสดงทักษะกีฬาที่ซ้ำ ๆ ซ้ำหลายครั้ง ทางรายการก็กลับใช้วิธีการให้ผู้สาธิตแสดงอย่างซ้ำ ๆ หรือทำซ้ำไปมาด้วยตนเอง แทนการใช้เทคนิคด้านภาพ แต่ก็มีการใช้ภาพจากการแข่งขันกีฬาจริง ๆ ที่สอดคล้องกับคำอธิบายมาประกอบ เพื่อสร้างความชัดเจน และเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือ อาทิ เมื่อมีการอธิบายถึงเหตุผลที่นักชกไม่รับลูกขึ้นเมื่อถูกต่อยล้ม แต่จะรอจนกรรมการนับไปถึงห้าหรือหกจึงยืนตัวขึ้นมา ซึ่งก็เป็นเพราะการลุกเร็วเกินไป อาจทำให้สมองจนชกต่อไม่ได้ ทางรายการก็ได้ใช้บันทึกภาพจากการแข่งขันชกมวย ในช่วงที่นักกีฬาล้มจนถูกนับแต่ยังไม่รับชกต่อ มาให้ชมประกอบ แทนการสาธิตของผู้ดำเนินรายการ เพื่อแสดงให้เห็นจริงว่า หากนักชกใช้เวลารวบรวมสติก่อนลุกขึ้น ก็จะทำให้การแข่งขันต่อได้อย่างไม่มีปัญหา

การดำเนินรายการของผู้สาธิต ถือเป็นหัวใจสำคัญของรายการ เพราะเป็นส่วนที่จะถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชม ผู้สาธิตในรายการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในกีฬาประเภทนั้น เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่เนื้อหา อาทิ มีเขาทราย กาแลคซี่ อดีตแชมป์โลก เป็นผู้สาธิตกีฬามวยสากล เป็นต้น

เนื่องจากเวลาออกอากาศของรายการสาธิตค่อนข้างสั้น ดังนั้น การดำเนินรายการต้องเป็นไปอย่างกระชับ ผู้สาธิตจะอธิบายเนื้อหาประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเน้นย้ำในจุดที่สับสน หรือเป็นปัญหา นอกจากนั้น ยังใช้วิธีการพูดแบบเป็นทางการใช้น้ำเสียงที่จริงจังสร้างความมั่นใจแก่ผู้ชม

“การป้องกันคู่ต่อสู้ที่เดินเข้าหาเรานั้น การฉกตัวออกด้านข้าง แล้วดักเข้าไว้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เราสามารถทำได้”

กล่าวโดยสรุป รายการประเภทสาธิตมีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ หากแต่เทคนิคที่ใช้ ก็เป็นเทคนิคที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้ เนื่องจากรายการสาธิตเป็นรายการที่มีเวลาออกอากาศสั้น และใช้ต้นทุนในการผลิตไม่มาก เพราะเป็นรายการที่เจาะกลุ่มเฉพาะคนดูที่มีความสนใจ หรือเล่นกีฬาชนิดนั้นเป็นอยู่แล้ว

5.3 รายการนิตยสาร

จากการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า เนื้อหาที่นำเสนอในรายการนิตยสารกีฬา มวย เป็นเหตุการณ์การแข่งขันชกมวยไทยที่ผ่านไปแล้ว ดังนั้น ทางรายการจึงใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เข้ามาช่วยสร้างให้เนื้อหาที่ขาดความสดยังคงมีความน่าสนใจอยู่ ด้วยลักษณะของการนำเสนอบันทึกภาพไฮไลต์ ที่มีการใช้เทคนิคตัดต่อภาพมาสรุปย่อ เล่าเรื่องเหตุการณ์ให้เกิดความบันเทิงได้มากกว่า เพราะคัดสรรมาแต่ช่วงที่ตื่นเต้น

แบบแผนของภาพที่ปรากฏในบันทึกภาพไฮไลต์ คล้ายกับภาพที่ให้เห็นในการถ่ายทอดสด โดยเน้นนำภาพที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจ เร้าใจ ไม่ว่าจะเป็นภาพการปะทะต่อสู้ การแสดงทักษะกีฬา มวยอันเยี่ยมยอด มาผนวกเข้ากับเรื่องราวที่ได้ตัดต่อร้อยเรียงขึ้นมาใหม่ โดยอ้างอิงจากลำดับเหตุการณ์ในการแข่งขันที่เกิดขึ้นจริง สร้างความรื่นรมย์ในการชมให้มากขึ้น

นอกจากจะมีการใช้เทคนิคในการตัดต่อ เพื่อสรุปย่อ นำเหตุการณ์สำคัญมาเสนอให้เกิดความบันเทิงแล้ว ยังมีการใช้เทคนิคด้านภาพพิเศษ เช่น ภาพช้า ภาพซ้ำ ในการตอกย้ำความสนุกสนานในช่วงท้ายของการนำเสนอบันทึกภาพแต่ละครั้ง โดยหากการแข่งขันนั้นมีการน็อค เมื่อสรุปเล่าเรื่องราวจบ ทางรายการก็จะย้อนภาพช้าของเหตุการณ์ก่อนยุติการชกให้ดูซ้ำอีกครั้ง แต่หากเป็นการชนะคะแนน ทางรายการก็จะคัดเลือกภาพที่นักชกแสดงลีลาแม่ไม้มวยไทยอันน่าทึ่งมาฉาย เพื่อตอกย้ำความบันเทิง

การใช้เทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในรายการนิตยสาร เพราะเป็นส่วนที่ช่วยสร้างความมีสีสันตื่นตาตื่นใจ โดยพบการใช้ภาพลักษณะนี้ในส่วนไตเติ้ลของรายการ เพื่อดึงดูดผู้ชมให้เกิดความสนใจ นอกจากนั้น ตัวอักษรและตัวเลขต่าง ๆ เหล่านี้ยังใช้เป็นส่วนเสริมข้อมูล หรือแสดงข้อมูลประกอบได้อีก เช่น มีการขึ้นชื่อและสถิติของนักมวยคู่ที่ได้เลือกการแข่งขันมาเสนอ เป็นต้น

ในการนำเสนอเหตุการณ์การแข่งขันที่ขาดความสดใหม่มาผลิตซ้ำ ผู้ที่มีบทบาทในการทำให้เนื้อหาเหล่านั้นยังคงความน่าสนใจ ก็คือผู้ดำเนินรายการ โดยอาศัยรูปแบบการเล่าเรื่องที่ต่างออกไป และใช้ลีลาในการบรรยายที่เป็นเอกลักษณ์ของตน ผสมผสานเข้าไปในบทบาทย์ สร้างอรรถรสความตื่นเต้นสนุกสนานได้

ผู้ดำเนินรายการนิตยสารใช้ความได้เปรียบ ที่ได้รับทราบเรื่องราวการแข่งขันมาก่อน เกริ่นให้จูงหวะล่วงหน้า หรือเน้นย้ำในจุดที่ตื่นเต้น ให้เกิดความเร้าใจมากขึ้น นอกจากนั้น ยังสามารถสร้างจุดสนใจให้แก่รายการ ด้วยการทิ้งเป็นปริศนา เพื่อให้ผู้ชมคอยติดตาม

“จับตาดูยกนี้ให้ดีครับ”

“นี่ครับ หมัดขวาตรง โดนเข้าไปเต็ม ๆ”

“พรพายุ มาเจสติกิม ทำไมถึงถูกเชิญลงในการชกกับชาติรี ศิษย์พลายอ้อด ลักครู้
เดี่ยวครับ”

แม้ว่าการบรรยายของผู้ดำเนินรายการ จะถือเป็นเสียงหลักที่ปรากฏในเนื้อหาการ
นิตยสาร และเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความสนุกสนานในรายการ แต่ก็พบว่ามีการใช้เสียง
ประกอบอื่น ๆ เข้าช่วยในการสร้างอารมณ์สีก อาทิ เสียงปี่พาทย์ เสียงระฆัง เสียงกองเชียร์
เสียงการต่อสู้ด้วยหมัด แข็ง เข่า ฯลฯ ที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันจริง ซึ่งเสียงเหล่านี้จะช่วยสร้าง
บรรยากาศอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชมที่บ้านได้ และยังมีการใช้ดนตรีจังหวะเร้าประกอบใน
ช่วงไตเติ้ลของรายการ เพื่อกระตุ้นอารมณ์ผู้ชมให้พร้อมรับเนื้อหาที่ตื่นเต้นด้วย

กล่าวโดยสรุป รายการนิตยสารก็สามารถใช้ได้ใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ ทั้งในด้านการตัดต่อ
ภาพซ้ำ ภาพซ้ำ รวมถึงรูปแบบวาทศิลป์ในการบรรยาย และการใช้เสียงประกอบต่าง ๆ ปู
แต่งเรื่องราวเหตุการณ์การแข่งขันที่ผ่านไปแล้ว ให้มีความน่าสนใจ และยังคงความตื่นเต้นเร้า
ใจเอาไว้ เพื่อสร้างอารมณ์ในการรับชมให้แก่แฟนประจำ

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเข้ารหัสเทคนิคทางโทรทัศน์ ในการถ่ายทอดเนื้อหา
การกีฬา สามารถสรุปแบบแผนที่ใช้ในเนื้อหาการกีฬาแต่ละประเภทได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปแบบแผนการเข้ารหัสเทคนิคในการถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์

ประเภทกีฬา	การใช้เทคนิคด้านภาพ	การใช้เทคนิคด้านเสียง
ฟุตบอล	จับภาพกว้างให้เห็นเหตุการณ์การเตะลูกส่งต่อกันไปมาโดยรวม จับภาพระยะปานกลางเมื่อมีการต่อสู้แย่งชิงลูกระหว่างสองทีม จับภาพระยะใกล้ที่นักกีฬาที่เป็นดาวดังของทีม หรือเมื่อได้แสดงทักษะการกีฬาที่น่าทึ่งออกมา ใช้เทคนิคภาพช้าย้อนให้ดูเหตุการณ์การยิงประตู และการทำผิดกติกา ใช้ภาพจากมุมหลังประตูฉายซ้ำเมื่อยิงประตูได้ และจับภาพที่ผู้ฝึกสอนกับโค้ชด้วย มีการใช้ภาพกราฟฟิกแจ้งผลคะแนน และเวลาการแข่งขัน	ผู้ดำเนินรายการใช้ลีลาการบรรยายที่กระตุ้นอารมณ์ด้วยการส่งเสียงอุทาน แสดงอารมณ์ร่วม ใช้น้ำเสียงเร่งเร้า มีการกล่าวชื่นชมทักษะของนักกีฬา ใช้ชื่อเล่นหรือฉายาของดาราดาวดัง ให้ข้อมูลสถิติ อธิบายทักษะกีฬา วิพากษ์วิจารณ์การเล่น วิเคราะห์สาเหตุผล ใช้เสียงประกอบจากบรรยากาศจริง คือ เสียงคนดูร้องเชียร์ เสียงผู้ฝึกสอนตะโกนสั่งแผน กับเสียงในเกม คือ เสียงนกหวีดของผู้ตัดสิน และเสียงรองเท้ากระทบลูกบอล
บาสเก็ตบอล	จับภาพกว้างจากมุมสูงให้เห็นการส่งลูกไปมาระหว่างผู้เล่นในทีม จับภาพระยะปานกลางเมื่อมีการเลี้ยงลูกบุกเข้าทำคะแนน จับภาพระยะใกล้ที่นักกีฬาที่เป็นดาวดังของทีม หรือเมื่อได้แสดงทักษะการกีฬาที่น่าทึ่งออกมา ใช้เทคนิคภาพช้าย้อนให้ดูเหตุการณ์การทำคะแนน และการทำผิดกติกา ใช้ภาพจากมุมเหนือแป้นฉายซ้ำเมื่อทำคะแนนได้ มีการใช้ภาพกราฟฟิกแจ้งผลคะแนน และเวลาการแข่งขัน รวมถึงสถิติส่วนตัวของนักกีฬา	ผู้ดำเนินรายการใช้ลีลาการบรรยายที่กระตุ้นอารมณ์ด้วยการส่งเสียงอุทาน แสดงอารมณ์ร่วม ใช้น้ำเสียงเร่งเร้า มีการกล่าวชื่นชมทักษะของนักกีฬา ใช้ฉายาของผู้เล่น ใช้ภาษาแสดง ให้สถิติที่อ้างอิงมาจากข้อมูลภาษาอังกฤษ มีการอธิบายทักษะกีฬา วิพากษ์วิจารณ์การแข่งขัน ใช้เสียงประกอบจากในสนาม คือ เสียงเชียร์ เสียงออร์แกน เสียงโค้ชสอนตะโกนสั่งแผน กับเสียงในเกม คือ เสียงนกหวีด เสียงลูกกระทบพื้น และเสียงรองเท้าผ้าใบเสียดสี

ประเภทกีฬา	การเข้ารหัสเทคนิคด้านภาพ	การเข้ารหัสเทคนิคด้านเสียง
กอล์ฟ	จับภาพลักษณะ bird-eye view ให้เห็นการออกแบบสนาม (lay out) และทิศทางธรรมชาติที่สวยงาม จับภาพเต็มตัวให้เห็นวงสวิงของนักกอล์ฟดาวดัง และตามจับภาพการเล่นไปโดยตลอด มีการจับภาพปฏิกริยานักกอล์ฟหลังตีไปแล้วด้วย ใช้ภาพมุมต่ำระยะใกล้จับที่ลูกกอล์ฟวิ่งเข้าหาปากหลุม ใช้ภาพกราฟฟิคขึ้นผลรวมคะแนนของนักกีฬา และข้อมูลด้านสภาพอากาศที่เป็นปัจจัยแวดล้อมของการแข่งขัน	ผู้ดำเนินรายการใช้การบรรยายในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ อธิบายทักษะการเล่น ให้ข้อมูลทั้งในด้านสถิติ และคำแนะนำการฝึกฝนทักษะ มีการกล่าวชื่นชมความสามารถของนักกีฬาดัง แสดงอารมณ์ร่วมด้วยการร้องอุทาน ใช้เสียงประกอบจากบรรยากาศจริง คือ เสียงคนดูปรบมือ เสียงอุทานกับเสียงในการเล่น คือ เสียงเหวี่ยงวงสวิง และเสียงหัวไม้กระทบลูก
มอเตอร์สปอร์ต	จับภาพกว้างเห็นผู้แข่งขันทั้งหมดตอนออกตัว จากนั้นจับภาพที่กลุ่มผู้นำ ใช้การจับภาพจากด้านข้างเห็นการเข้าโค้ง มีการจับภาพมุมต่ำเห็นล้อรถวิ่งผ่านหน้ากล้องไป ใช้ภาพช้าย่อนให้เห็นเหตุการณ์ตอนเข้าเส้นชัย และตอนเกิดอุบัติเหตุ ใช้ภาพกราฟฟิคแสดงลำดับหมายเลขรถที่เป็นผู้นำ	ผู้ดำเนินรายการใช้ลีลาการบรรยายที่กระตุ้นอารมณ์ด้วยการส่งเสียงอุทาน แสดงอารมณ์ร่วม ใช้น้ำเสียงเร่งเร้า มีการกล่าวชื่นชมทักษะของนักกีฬา ให้ข้อมูลความรู้ด้านเครื่องยนต์และทักษะการแข่งขันเร็ว ใช้เสียงประกอบจากการแข่งขัน คือ เสียงเร่งเครื่องยนต์

ประเภทกีฬา	การเข้ารหัสเทคนิคด้านภาพ	การเข้ารหัสเทคนิคด้านเสียง
มวย	จับภาพกว้างตอนเริ่มยก เห็นคู่ต่อสู้ เดินเข้าหากัน จากนั้นใช้ภาพขนาด ปานกลางเห็นการชกจากด้านข้าง ใช้ภาพใกล้เมื่อเข้าปะทะรุนแรง จับภาพมุมเงยให้เห็นการออกหมัด ย้อนฉายภาพช้าเมื่อแสดงทักษะมวย ที่ยืดเยื้อย หรือเมื่อมีการหนีค ใช้กราฟฟิคขึ้นชื่อนักชกและลำดับยก	ผู้ดำเนินรายการใช้ลีลาการบรรยาย ด้วยสำนวนภาษาสร้างภาพพจน์ เกินจริง ส่งเสียงร้องอุทาน แสดง อารมณ์ร่วม ให้ข้อมูลสถิตินักมวย วิพากษ์วิจารณ์การชก ใช้เสียงจาก บรรยายกาศจริง คือ การตะโกนเชียร์ เสียงปีปาทย์ กับเสียงการเข้าปะทะ ในการแข่งขันเป็นเสียงประกอบ

สรุปได้ว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์แต่ละประเภท ได้เลือกใช้เทคนิคด้านภาพและเสียง เพื่อนำเสนอเนื้อหาในรายการแตกต่างกันไป ตามธรรมชาติพื้นฐานในด้านจำนวนผู้เล่น พื้นที่ การแข่งขัน และกฎกติกาการเล่นของกีฬาแต่ละชนิด โดยมุ่งหวังให้ผู้ชมได้รับบรรณรสที่เป็นคุณลักษณะของกีฬานั้น ๆ เทียบเท่าหรือมากกว่าผู้ชมในสนามจริง และได้รับสาระความรู้ที่มีสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาอีกด้วย

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาผ่านสื่อโทรทัศน์” เป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะประกอบสร้างเนื้อหา และจัดวางกรอบรูปแบบรายการกีฬาทางโทรทัศน์ รวมถึงวิธีการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ด้านภาพและเสียง เพื่อสร้างสรรค์อรรถรสในรายการดังกล่าว

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การศึกษาที่ตัวเนื้อหาของรายการกีฬาเป็นหลัก โดยผู้วิจัยได้ทำการบันทึกภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการกีฬาที่ออกอากาศในช่วงเดือนเมษายน ถึงพฤษภาคม 2543 โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้ที่กีฬา 5 ประเภท ได้แก่ ฟุตบอล บาสเก็ตบอล มวย กอล์ฟ และมอเตอร์สปอร์ต

ผลการศึกษาจากหัวข้อนี้สรุปได้ว่า รายการกีฬาทางโทรทัศน์ได้นำเรื่องราวเหตุการณ์การแข่งขันกีฬามาถ่ายทอดตามสภาพที่เป็นจริง โดยวาระโอกาสของการเสนอเนื้อหาการกีฬาในโทรทัศน์ มีความสอดคล้องกับวาระการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ที่มีขึ้นในรอบปี ซึ่งหากรายการโทรทัศน์ต้องการแพร่ภาพเหตุการณ์การแข่งขันดังกล่าว ก็จะต้องมีการจัดซื้อลิขสิทธิ์ หรือมีความร่วมมืออื่น ๆ กับหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบจัดการแข่งขัน ซึ่งความเข้มข้นในการแย่งชิงลิขสิทธิ์การถ่ายทอดกีฬา ก็ขึ้นอยู่กับความสำคัญของการแข่งขัน และความชื่นชอบของผู้ชมที่มีต่อการแข่งขันนั้น

เนื้อหาที่ปรากฏในรายการกีฬาทางโทรทัศน์ มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การแข่งขันกีฬา ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ มีทั้งการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาตั้งแต่ต้นจนจบตามที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นก็นำเรื่องราวของการแข่งขันนั้นมาผลิตซ้ำอีก ในรูปแบบของบันทึกภาพไฮไลต์ การรายงานผลการแข่งขัน การวิเคราะห์วิจารณ์การแข่งขัน รวมถึงนำมาอธิบายเป็นสาระประโยชน์ในการฝึกทักษะกีฬา

รายการกีฬาทางโทรทัศน์ได้นำคุณลักษณะที่มีอยู่โดยธรรมชาติของการแข่งขันกีฬา ที่เป็นองค์ประกอบของความตื่นเต้นเร้าใจ ได้แก่ การต่อสู้ชิงชัย การผลัดกันรุกผลัดกันรับ ความไม่แน่นอนในเกม รวมถึงลีลาความสามารถเฉพาะตัวของนักกีฬา มาผสมผสานเข้าด้วยกัน และใช้รูปแบบการบรรยายของผู้ดำเนินรายการที่สามารถกระตุ้นเร้า ตอกย้ำอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว รวมถึงการให้ข้อมูลสาระที่เป็นประโยชน์ ประกอบสร้างเป็นเนื้อหารายการที่มีความดึงดูดใจ

แบบแผนการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดเนื้อหากีฬาแต่ละชนิด มีความแตกต่างกัน โดยสอดคล้องไปตามกฎกติกา รูปแบบการเล่นของกีฬานั้น ๆ เพื่อนำไปสู่ยุทธศาสตร์ทางการรับชมกีฬาที่มากที่สุด ซึ่งรูปแบบโดยรวมของภาพและเสียงที่ปรากฏในรายการกีฬาต่างประเทศ และรายการกีฬาที่ผลิตในประเทศ ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะมีแนวทางที่เป็นแบบแผนอยู่แล้ว แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านเงินทุน เทคโนโลยี และบุคลากร จึงทำให้การถ่ายทอดกีฬาในประเทศมีสีสัน ความตื่นตาตื่นใจ ความหลากหลายน้อยกว่ากีฬาต่างประเทศ

สำหรับแบบแผนในการถ่ายทอดกีฬาฟุตบอล ก็จะใช้การจับภาพมุมกว้างเพื่อให้เห็นการแข่งขันโดยรวม สลับกับการจับภาพปานกลาง หรือภาพระยะใกล้ ที่นักกีฬาซึ่งเป็นดาราดังของทีม หรือนักกีฬาที่กำลังแสดงทักษะความสามารถเฉพาะตัว นอกจากนั้น ยังมีกล้องพิเศษที่ไวคอยจับภาพเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งเมื่อใดที่มีการยิงประตู ก็จะใช้ภาพจากมุมกล้องเหล่านี้ มาเสนอข่าวไปมาเพื่อตอกย้ำอารมณ์ยินดี มีการจับภาพไปที่นาฬิกาทวดเวลา สีหน้ากังวลของผู้จัดการทีม รวมถึงคนดูในช่วงท้ายเกม เพื่อกระตุ้นอารมณ์ตื่นเต้น มีการใช้เสียงบรรยายที่เร้าเร้า ประกอบกับเสียงจากการแข่งขันจริง สร้างความรู้สึกร่วม ทำให้เกิดอารมณ์ในการชมและเชียร์

แบบแผนการถ่ายทอดกีฬาบาสเก็ตบอล ใช้ภาพกว้างจากมุมสูง จับภาพให้เห็นการแข่งขันที่ผลัดกันรุกผลัดกันรับ มีการใช้ภาพใกล้ เมื่อมีเหตุการณ์การแสดงทักษะการกีฬาอันน่าทึ่งออกมา ประกอบกับการใช้เทคนิคของภาพช้า ที่คัดเลือกจากมุมกล้องได้แป้น หรือกล้องที่เพดาน ทำให้ภาพที่น่าเสนอนั้นสามารถกระตุ้นเร้าอารมณ์ได้ดี และมีการใช้กราฟฟิกขึ้นข้อมูลสถิติความแม่นยำของนักกีฬา ช่วยให้เกิดความคาดหวังในผลการแข่งขัน ใช้เสียงบรรยายที่มีจังหวะเร้าเร้าตามเกม กับเสียงบรรยายกาศรอบสนาม และเสียงของการแข่งขัน ช่วยปรุงแต่งให้เนื้อหา มีความสนุกสนานยิ่งขึ้น

ส่วนรูปแบบการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ถ่ายทอดเนื้อหาฟิสิกส์ ก็จะมีมุ่งเน้นที่อรรถรสด้านความสวยงามเป็นหลัก มีการจับภาพกว้างให้เห็นทิวทัศน์ธรรมชาติของสนามแข่งขัน นอกเหนือจากการจับภาพวงสวิงของนักกีฬาชื่อดังทั้งหลาย มีการใช้ภาพระยะใกล้จับที่ลูกกอล์ฟวิ่งเข้าหาปากหลุม และจับภาพปฏิกิริยาของนักกีฬา เพื่อกระตุ้นเร้าให้เกิดการเอาใจช่วย ใช้การบรรยายในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อเป็นการแนะนำการฝึกฝนทักษะ ให้สาระความรู้ควบคู่ไปกับความรื่นรมย์ในการชม

ด้านแบบแผนการถ่ายทอดกีฬามอเตอร์สปอร์ต ก็ได้ใช้การจับภาพจากด้านข้าง ดึงจุดเด่นที่ความเร็วในการแข่งขันซึ่งมีอยู่แล้วให้ทวีคูณมากขึ้น มีการจับภาพในมุมกล้องที่กระตุ้นเร้าอารมณ์ เช่น จับที่ล้อรถเห็นฝุ่นตลบ สลับกับการใช้การจับภาพจากมุมสูง เห็นกลุ่มผู้นำและทิศทางการรถ เทคนิคภาพพิเศษที่ใช้ ไม่ว่าจะเป็นการย้อนภาพช้าเมื่อมีการแข่ง หรือมีอุบัติเหตุ

และการใช้ภาพกราฟฟิคชั้นหมายเลขระดับผู้นำ เพื่อประโยชน์ในการสร้างความกระจ่างแก่ การติดตามเนื้อหาเป็นหลัก เพราะจังหวะของเหตุการณ์การแข่งขันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

สำหรับแบบแผนการถ่ายทอดกีฬามวย สามารถใช้ภาพระยะปานกลาง และภาพระยะ ใกล้ในการนำเสนอเนื้อหาได้ เพราะมีผู้เล่นแค่สองคน และพื้นที่การแข่งขันไม่กว้างมาก ใช้ เทคนิคของภาพช่วยในการตอกย้ำอารมณ์ เมื่อมีการออกลีลาเชิงมวยที่น่าทึ่ง หรือมีเหตุการณ์ที่กระตุ้นเร้า อาทิ การล้ม การนับแปด นอกจากนั้น ก็ใช้เทคนิคของการพากย์ด้วยน้ำเสียงเร่งเร้า ใช้สำนวนภาษาเกินจริง ประกอบกับเสียงบรรยายการตะโกนร้องของกองเชียร์ และเสียงการเข้าปะทะกันระหว่างนักชกสองคน ประจักษ์แก่เนื้อหาที่ตื่นเต้นเร้าใจอยู่แล้ว มี อรรถรสในการชมมากขึ้น

การใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬา ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับกฎ กติกา รูปแบบการเล่น หรือคุณลักษณะเด่นของกีฬานั้น ๆ อย่างเดียว แต่ยังมีความแตกต่างหลากหลายไปตามประเภทของรายการด้วย โดยเทคนิคพิเศษเหล่านี้ ได้ถูกเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละรูปแบบรายการ คือ ในรายการประเภทถ่ายทอดสดที่มุ่งเน้นที่เรื่องราวการแข่งขัน ก็จะใช้เทคนิคด้านภาพและเสียงเพื่อประโยชน์ด้านความชัดเจนของเนื้อหา และการกระตุ้นความเร้าใจ ในขณะที่รายการบันทึกภาพการแข่งขันใช้เทคนิคดังกล่าว เพื่อทดแทนความสดของเหตุการณ์ที่ขาดหายไป รายการสารคดีอาศัยเทคนิคพิเศษเพื่อช่วยในการถ่ายทอดสาระข้อมูล และรายการนิตยสารใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหาเก่าที่ซ้ำซากจำเจ

จากการศึกษาพบว่า รายการกีฬามีการเข้ารหัสด้านภาพและเสียง เพื่อสื่อแนวคิดในด้านความเป็นดารานักกีฬา (Sport Stars) หลายลักษณะด้วยกัน อาทิ การสร้างภาพวีรบุรุษ (hero) หรือผู้ชนะ (winner) โดยจะพบว่าการจับภาพระยะใกล้ ที่ใบหน้าของนักกีฬาผู้ทำคะแนนในการแข่งขันได้ สื่อให้เห็นความสำคัญของบุคคลนั้นในฐานะปัจเจก แม้ว่าจะเป็นการแข่งขันประเภททีมก็ตาม เช่น ในการแข่งขันบาสเก็ตบอล เมื่อนักกีฬาผู้ใดทำคะแนนได้ กล้องก็จะจับภาพใกล้ไปที่เขาทันที หรือในการแข่งขันฟุตบอล เมื่อมีการยิงประตู กล้องจะจับภาพการเข้ามาแสดงความดีใจกับผู้ทำประตูได้ และยังมีภาพบุคคลนั้นอีกหลายครั้งหลังจากนั้น รวมถึงในตอนสิ้นสุดการแข่งขัน เพื่อสร้างความหมายพิเศษให้กับชัยชนะของนักกีฬาผู้นั้น แยกไปจากความสำเร็จของทีมโดยรวม

นอกจากนั้น การเสนอภาพซ้ำหรือภาพซ้ำของการแสดงทักษะการกีฬาอันน่าทึ่ง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สร้างภาพความเป็นดารานักกีฬา ให้แก่นักกีฬา โดยการตอกย้ำด้วยภาพเหล่านั้นซ้ำไปซ้ำมา ทำให้รู้สึกถึงความเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเหนือผู้อื่น ประกอบกับการบรรยายในเชิงยกย่องชื่นชมของนักพากย์ เช่น “สวยจริง ๆ ครับลูกนี้” “ไม่ได้ชู้ตได้ง่าย ๆ นะครับลูกนี้” “ลีลาเหลือเกินอย่างนี้ต้องยกให้เขา” ยิ่งเสริมให้ภาพลักษณะดังกล่าวชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้วยการเข้ารหัสเทคนิคเพื่อสื่อความหมายดังกล่าว ทำให้รายการกีฬาทางโทรทัศน์มีความน่าดึงดูดใจ เนื่องจากผู้ชมได้มีโอกาสติดตามดารานักกีฬาที่ตนชื่นชอบผ่านทางสื่อ ควบคู่ไปกับการชมเหตุการณ์การแข่งขันที่ตื่นเต้นเร้าใจ และเมื่อรายการประเภทนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น ก็เป็นการเปิดช่องทางให้มีการแสวงหารายได้จากเนื้อหาการกีฬาตามระบบธุรกิจในสื่อ

โดยพื้นฐานของการกีฬานั้น เป็นเรื่องของการแข่งขันวัดทักษะ และแสดงศักยภาพของบุคคลในเชิงกายภาพ แต่เมื่อมีการนำเนื้อหาการกีฬามาถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็กลับพบว่าได้รับอิทธิพลของแนวคิดเชิงพาณิชย์ (Commercial) เข้ามาแทรกแซงและบิดเบือนวัตถุประสงค์ของการนำเสนอเนื้อหาการกีฬาไป โดยกีฬาไม่ได้ถูกถ่ายทอดเพื่อสื่อความหมายในเชิงกีฬาเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่กีฬาถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อถ่ายทอดเจตนาอื่น ๆ เช่น การใช้กีฬาเป็นสื่อประชาสัมพันธ์สินค้า ดังที่พบว่าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ร่วมเข้าเป็นผู้สนับสนุนในการถ่ายทอดเนื้อหาการกีฬาในรายการโทรทัศน์ ทั้งโดยทางตรง คือ เป็นผู้จัดการแข่งขันกีฬาขึ้นเอง อาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มโอวัลตินได้จัดการแข่งขันฟุตบอลระดับนักเรียน โดยใช้ชื่อการแข่งขันว่าโอวัลตินเพาเวอร์คัพ หรือโดยทางอ้อม คือ เป็นผู้อุปถัมภ์รายการ ซึ่งมีทั้งในรูปแบบของการซื้อเวลาโฆษณา และการขึ้นป้ายสัญลักษณ์ในรายการ

ผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ที่เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนรายการกีฬา ก็มักมีความสอดคล้องกับรูปแบบการเล่น และอรรถรสการชมกีฬาแต่ละชนิด รวมถึงรูปแบบวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายของรายการ อาทิ มีโฆษณาเบียร์ หรือเครื่องดื่มมีนมในรายการกีฬาฟุตบอล เพราะความสนุกสนานในการชมกีฬานี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการชมเป็นหมู่คณะ แบ่งข้างแบ่งฝ่ายในการเชียร์ ซึ่งเครื่องดื่มประเภทนี้ก็สื่อถึงการสังสรรค์รวมกลุ่มกัน มีโฆษณารถยนต์ในรายการกีฬาอล์ฟ เพราะกลุ่มผู้ชมรายการคือผู้ที่เล่นกีฬานี้ ซึ่งย่อมเป็นผู้ที่มีรายได้ดี เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเล่นค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายของสินค้านั้นๆ

ในปัจจุบันนี้ แนวคิดเชิงพาณิชย์ได้เข้ามาผสมผสานกับการกีฬาในทุก ๆ แง่มุม ไม่เพียงแต่การนำเสนอเนื้อหาการกีฬาในสื่อ ดังจะพบว่า มีระบบธุรกิจในการซื้อขายตัวนักกีฬา การจัดการเรื่องค่าลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอด การเก็บรายได้จากการเป็นตัวแทนสินค้า (Presenter) ซึ่งเหล่านี้ก็ล้วนเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากแนวคิดด้านความเป็นดารานักกีฬา ที่สื่อได้เสนอออกไปผ่านทางเนื้อหาการกีฬานั้นเอง

กล่าวโดยสรุป รายการกีฬาทางโทรทัศน์ได้นำเนื้อหาการกีฬา ที่มีพื้นฐานของความตื่นเต้นสนุกสนานในการแข่งขัน มาเข้ารหัสเทคนิคด้านภาพและเสียง เพื่อนำเสนออรรถรสในการชมให้มากถึงขีดสุด เนื่องด้วยมุ่งหวังให้รายการเกิดความนิยม และประสบความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ดี ด้วยข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี เงินทุน และบุคลากร จึงทำให้รายการกีฬา

ที่ผลิตในประเทศ ไม่สามารถสร้างความน่าสนใจได้มากเพียงพอ จึงต้องใช้วิธีการหารายได้จากผู้สนับสนุนโดยตรงไปตรงมา ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการใช้การกีฬาเพื่อการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของการแจกของรางวัลจากการร่วมสนุกของผู้ชม และการมอบรางวัลให้นักกีฬา เช่น การมอบผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษาเครื่องยนต์ ให้กับนักกีฬาผู้ชนะเลิศการแข่งขัน การมอบเงินรางวัล และผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ให้กับนักชกก่อนการแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้ถือเป็นจุดด้อยในรายการ เพราะเยิ่นเย้อ น่าเบื่อหน่าย และไม่มีความเกี่ยวข้องกับการกีฬาโดยตรง แต่จำเป็นต้องมีเนื่องจากปัจจัยในเชิงพาณิชย์ดังที่กล่าวไปแล้ว

ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหัวข้อวิจัยนี้จากเทปบันทึกภาพเนื้อหารายการกีฬาเพียงอย่างเดียว มิได้อาศัยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการกีฬาทางโทรทัศน์มาเป็นข้อมูลประกอบ ดังนั้นบทวิเคราะห์ที่นำเสนอจึงไม่ละเอียดครบถ้วนทุกแง่มุม นอกจากนี้ เนื้อหาของรายการกีฬายังมีการเปลี่ยนแปลงในระหว่างการทำกรวิจัย จึงทำให้ข้อมูลที่เก็บไว้ตั้งแต่แรกขาดความทันสมัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษารายการกีฬาทางโทรทัศน์ในครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าเนื้อหาการกีฬาที่นำเสนอจำกัดอยู่ในกลุ่มแคบ ๆ เพียงไม่กี่ชนิดกีฬา และเนื้อหาโดยส่วนใหญ่ก็เป็นการซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ ซึ่งมีการนำเสนอซ้ำซ้อนกันในหลายรายการ ดังนั้น ผู้ผลิตรายการกีฬาทางโทรทัศน์จึงควรสร้างความหลากหลายให้แก่รายการ และสร้างทางเลือกให้แก่ผู้ชม ด้วยการนำเสนอเนื้อหาใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำซากจำเจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตการวิจัยไว้เพียงแค่รายการกีฬาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 11 และไอทีวี โดยมีได้ศึกษารายการกีฬาที่ออกอากาศในโทรทัศน์ระบบเสียบค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นช่องสำหรับการนำเสนอเนื้อหาการกีฬาโดยเฉพาะ ดังนั้น หากมีผู้สนใจต้องการศึกษาการประกอบสร้างเนื้อหา และการใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ในรายการกีฬาให้ประจักษ์โดยภาพรวม จึงควรมีการวิจัยเปรียบเทียบรายการกีฬาในส่วนดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ ยังควรมีการศึกษาวิจัยจากแง่มุมของผู้ผลิตรายการ เพื่อตรวจย้ำข้อมูลว่าตรงกันหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จรินทร์ ธานีรัตน์. คู่มือกีฬา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2527

จุลจักรพงษ์, พระองค์เจ้า. ดาราทอง สารคดีการแข่งขันรถของพระองค์เจ้าพี่พระวงศ์ ๗. กรุงเทพฯ
มหานคร: การเวก, 2521

ธนพร ทวีพาณิชย์. การติดตามข่าวกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 26 ของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541

นิตินาฏ กมลพันธฤกษ์. การวิเคราะห์การถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 26 ทาง
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539

เปี่ยม บุญยะโชติ. วิธีการเล่นกอล์ฟ. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญอักษร, 2509

ฟอง เกิดแก้ว. การกีฬา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2532

ศรสวรรค์ ภูวิจิตร. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในชีวิตและผลงานของคุณเอกชัย นพจินดา
ในฐานะนักสื่อสารมวลชนด้านกีฬา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540

สินีทธิ์ สิทธิรักษ์. กำเนิดโทรทัศน์ไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535

สุรัชย์ มีทองคลัง. การวิเคราะห์วาทกรรมจากการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 19 ทาง
โทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541

หลุยส์ ที สเตนเลย์ และ พิชัย รัตน์ประทีป. เทคนิคการเล่นกอล์ฟ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรือง
รัตน์, 2510

ภาษาอังกฤษ

Fiske, John. Television Culture. London: Routledge, 1990

Hitchcock, John R. Sportscasting. USA: Butterworth-Hinemann, 1991

Hyde, Stuart W. Television and Radio Announcing. Boston: Houghton Mifflin, 1991

Thani, Lokesh. Racing Sports. New Delhi: Kathuria Print Craft, 1995

Tolson, Andrew. Mediations: Text and Discourse in Media Studies. London: Arnold, 1996

Whannel, Garry. Fields in Vision. London: Routledge, 1992

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอภิวรรณ เนื่องผลมาก เกิดเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2519 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541 ปัจจุบันทำงานเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษที่สถาบันกวดวิชายูเรก้า สาขาศรีนครินทร์